58,871 Supp B

1743

Joannis Carizzi M. D.ris Bergomen

Donum Sororum D. G. Cucchi

PHLEBOTOMIA ABSOLUTA

Ad Poſtulationem Juſtitiæ, & Charitatis

RESPONSIONES APOLOGETICÆ

CASPARIS CUCCHJ M. D.

CUIDAM LIBELLO

Publici juris facto Anno 1719,

Et Typis tradito Mediolani apud Carolum Bolzannum,

CUI TITULUS:

PHLEBOTOMIA EXAMINATA

Opus Juſtitiæ, & Charitatis.

SACRÆ

ILLUSTRISSIMO DOMINO

BARTOLOMÆO CURTIO

Jatro-phyſico Mediolanenſi famigeratiſſimo.

BERGOMI, Apud Fratres Rubeos. 1720.

Superiorum Permiſſu.

349190

AT verò verborum inhoneſtorum arte ad e
quæ ab alijs inventa ſunt, confundenda
promptum eſſe, nihil quidem corrigendo
eorum verò, qui aliquid ſciunt, inventa apu
ignaros calumniando, non ſanè ſcientiæ v
tum aut opus eſſe videtur, ſed proditio mag
naturæ ſuæ, aut ignorantia artis &c.

Hippocrates lib. de arte n. 1.

LIBRARY

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30519391

ILLME DOMINE.

TEnui huic meæ Apologeticæ Diatribę comparaturus Patronum, cui me devoveam niſi tibi Vir Illuſtriſſime, in quo reſpicit Phlebotomia & ſuarum laudum accuratiſſimum Propagatorem, & ab Adverſariorum calumnijs ſuæ gloriæ acerrimum Vindicem. Præter argumenti commendationem animum in ſpem erigit, hoc meum munuſculum non omninò malè tibi auditurum eximia humanitas quam in me ſervas: & firmiſſimum Opellę tutamen pollicetur tùm Generis tui claritas antiquis, & novis, publicis,

& privatis Majorum muneribus decora, tùm maxime egregia tua Virtus, qua in Medicina facienda non apùd Patrios tantum, ſed apud exteros Profeſſores admirabilis es; quæ nitidiſſimis Lucubrationibus publici juris factis Litterarium Orbem in ſui commendationem vocavit, & qua celebriores Accademiæ te gloriantur Alumno. Patere itaque Vir Præſtantiſſime, nomen tuum Phlebotomiæ dectractoribus metuendum Commentariolo meo præfigi, à quo pretium omne accipiet; meque glorioſa tuæ benevolentiæ uſura frui permitte, ut dicar ad aras,

Tuæ Dominationis Illuſtriſſimæ.

Bergomi 18. Februarij 1720.

Addictiſſimus, & Humil. Servulus
Caſpar Cucchi.

Per

Per la Dedicazione

ALL' ILL.MO SIG. DOTTOR

BARTOLOMMEO CORTE.

SONETTO

DEL SIGNOR DON ORAZIO ALBRIZZI.

UN Innocente calunniata à torto
D'eſtrarre il primo Sangue, ed il ſecondo,
Dunque, diceva, il truce nome i' porto
Di ſpietata Carnefice del Mondo?

Dov' è, dov' è quell' Orator facondo
Che mi faccia ragion, mi dia conforto?
Corſe à ſua volta il *Cucchi*, e con giocondo
Viſo le diſſe, i' vo condurte in porto.

Vanne altra volta ne l' Inſubria, e teco
Porta codeſta mia difeſa forte
Che dà offrire al gran *Corte* oggi ti reco.

Già te ſola difeſe, * e in ugual ſorte,
Me pur teco difenda, e dirai meco:
Di Pietà, di Virtù queſta è la *Corte*.

* *Alludeſi alle Rifleſſioni in difeſa del Salaſſo da lui pubblicate l'anno* 1713.

A SUO CUGINO

Mentre pubblica la ſua Apologia al Salaſſo;
Col Titolo

PHLEBOTOMIA ABSOLUTA &c.

In riſpoſta dell' Opera intitolata:

PHLEBOTOMIA EXAMINATA

Opus Juſtitiæ, & Charitatis.

SONETTO

DELLO STESSO SIGNOR ALBRIZZI.

D'Apollo al Tribunal portoſſi un giorno
Contro de la Lancetta ingiuſta accuſa,
Perchè n'andaſſe dà i rimedj eſcluſa
Cò la Falce di Morte à far ſoggiorno;

Mà Tu le feſti ampla difeſa, e à ſcorno
D'una lingua in tal Foro à dir non uſa
Feſti eſſere l'Attor Reo ſenza ſcuſa
Di fievoli, e non ſue ragioni adorno;

Apollo allor, che applauſo à te dar volſe,
Compatimento à lui, di far codeſta
Ben' inteſa ſentenza al fin riſolſe.

Prima *aſſolſe* la Rea per tua richieſta,
Poſcia lo ſteſſo Accuſatore aſſolſe:
Quella *Giuſtizia*, e *Carità* fù queſta.

Nob.

V

Villanovanus Arnaldus
Vesalius Andreas
Verrus
Vestlingius Hieron.
Verna J. Ba.
Vesalius Andreas
Weinhard Gotl. Ferd.
Waldsmidius Jac.
Verchion Phil.
Voslingus Jo.
Valleßius Fran.
Walaeus Jo.
Vesphorius Jacob.
Vanhorne Jo.
Viridet Jo.

Z

Zacchias Paulus
Zacutus Lusit.
Zimara M. Ant.
Zuckebonus Jo.
Zwingerus Theod.

Nob., & Spectatiſſimo Juveni

D. CASPARI DE CUCCHIS

ARTIUM, ET MEDICINÆ DOCTORI

Apologiam ſuam in favorem Phlebotomiæ

EDENTI.

Obtudiſti modo
Egregie Prophilactice
Nuperū morboſum cōtrà Phlebotomiā inſultū.
Ebullienti Sanguini
Utilem exitum aperuiſti, (tur
Qui dum in Venis à Viro Cl. vi retineri curaba-
Effecit ipſi in Capite Vertigines;
Adeò, ut (oſtenderit,
Nunquam magis ſibi utilem futurā Phlebotomiā
Quam dum ipſam rejecit.
Quam exacuere ſperabat Libithina
Retudiſti omnino falcem
In ea Cote,
In qua ſtatim acuminaſti Phlebotomum,
Simùl àc ſuſpicatus es
Aliquam contrahere poſſe rubiginem.
Evaporatione ſanè indigebat
In Arte noſtra peccans humor,

Ut in poſterũ omni purgatus labe circularetur
Non te pudeat Apologetice Liber
In lucem prodeundo.
Omnis ſubductus eſt ruboris fomes;
Jàm non habes in medullis quod vitiet frontem.
Licèt vulnus in Venis efficias
Aperis tamèn ibi latiſundium ſalutis;
Imò dum Vittas circumligas
Servas; & redimis vitas.
Videant tamen,
Ne ab aliquibus malè digeſtæ hæ paginæ
Pariant indebitam ſanguinis efferueſcentiam,
Nè Phlebotomiæ
Sentiant aculeum.

Plaudebat
Petrus Paulus Azzoni
Artium, & Medicinæ D.

Syllabus Auctorum. Brissonius Barn..

A

Aristophanes
Amirsianus Marcellinus
Archita
Aldrovandus Ulysses
Avicennas
Aristoteles
Alpinus Prosper
Amatus Lusitanus
Ausonius
Alvarez Ferdinand.
Avenzoar
Actuarius
Albucrasius
Anonimus monspelien.
Anonimus Anglus
Anonimus Venetus
Andriolus Mich. Ang.
Augustinus Lucr.
Aetius
Anacreon
Augenius Horat.

B.

Bauhinus Jo.
Boerhaave Herm.
Boethius Severin.
Bartholinus [illegible]

Blancardus Jo.
Bontius Jacobus
Battersbius Guil.
Bonetus Theoph.
Bartholinus Th.
Blasius Gher.
Barbette Paul.
Binningerus Jo.
Baglivius Georgius
Bocatius Leon.
D. Boire Mussy
Broen Jo.
Boyle Robert.
Bayle Franc.
Borellius Alph.
Borellius Petrus
Boothius Arnold.
Bravo Gaspar
Bosetus Hipp.
De le Boe Silvius Fr.
Bimius Paul. Hyer.
Bontekoe Corn.
Bellinus Laur.
Bertinus Franc. Ant.
Bacon de Verul. Franc.
Beal Barthol.
Bozius Zephirid.
Bradinus Jo.
Bricius Paul.

C

Charleton Gualth.
Cornel. Celsus
Cyrillus Nicolaus
Crollius Osvaldus
Caesalpinus And.
Cornelius Thomas
Cortius Barthol.
Curtius Matthaeus
Caelius Aurelianus
Chanana Marian.
Capua Leonardus
Cardanus Hyeron.
Clerich Dan.
Castellanus Petrus
Catullus
Claudianus
Cicero
Cappius Georg.
Caelius Calcagninus
Claudinus Jul. Caes.
Clusius Carolus
Columna Fabius Gemellus
Crato Jo.
Cardenas P. Jo.
Castro Zacuto
Concilius [illegible]
[illegible]

Cyrianeus Hier.
Cole Guil.
Cotte Jo:
Culpianus Jo:
Camerarius Rodulph.
Carcanus Ignatius
D. Caronius apud Blegn.
Carvinus Jo.
Calmotte Franc.
Cordeus Maurilius

D.

Drelincurtius Carol.
Derham Guil.
Democritus
Diemerbroeck Isbr.
Duretus Lud.
Digbaeus Kenelm.
Dodonaeus Rembertus
Deodatus Claudius
Diogenes Laertius
Donatus Marcellus
Decerone Gratiam
Dossenius Bernard.
Doringius Michael
Dekkerius Henric.
Dolaeus Jo:
Dionysius Halicarnass.

E.

Euripides
Ettmullerus Michael
Eustathius

F.

Faber Jo. Casp.
Fleindius Jo:
Fantastus Hier. Cas.
Ferrus Alphons.
Fagnanus Prosper
Forestus P. Philip.
Fabricius Paulus
Fancoeus Jo:
Ficinus Marsilius
Fernius Jo.
Ferdinandus Epiph.
Fuchsius Leonard.
Fernel. Jo.
Fabra Aloys.
Fourse Lodovic.
Feuillee P. Ludov.
Forestus Petrus

G.

Gesnerus Franc.
Galenus
Gabelcouverus Oswald.
Gerebrandus Gilb.
Greiselius Samuel
D. Garoffius apud Blegn.
Guarinonius Christ.
Gremus Oswald.
Galenus
Galilaeus Gabr.
Gesnerus Conrad.
Godinius P. Licet.
Graaf Regn.

Gesnerus Matthaeus
Guilielminus Dom.
Graaf. Regnerus
Gauckes Johann
Gadi Joannes

H.

Hippocrates
Horatius
Haudenius Jo:
Hoffmannus Frider.
Hildanus Guil. Fab.
Homerus
Helmontius Joan.
Heurnius Jo.
Hessus Jo.
Helvetius Jo:
Holler Jacob.
Hartman. Jo.
Horstius Gregor.
Hesiodus
Hinneman Jo. Lu.
Havers Clopton.
Helvetius Jo.
Heyne Jo. Christian

I.

Juvenalis
Ingrassias Jo. Phil.
Janclecinus [illegible]

Jo dorty Rajm.
Isaach
Jacobus Desider.
Jonstonus Jo.
Jackson Joseph
J. Jurinius
Jungkon Jo. Hess.

K
Kolichon Caspar
Knoffelius And.
Kursnerus Christian.
Knips Macoppe Alex.
Kerkringius Theod.

L
Lemeri Nicolaus
Lucretius
Lemnius Levinus
Lucanus
Lopez Garcia
Luevarius
Laurentius And.
Lupeus Jo.
Leigh Carolus
Langius Jo.
Lancisius Joseph.
Lysterus Martinus
Lanzoni Joseph
Leeuwenhoek Ant.

M
Monavius Petrus
Montagnana Bartholl.
Meysonnerius Lazar.
Morerius Lud.
Massalias Alex.
Marinus
Marchettus Petrus
Mercatus Lud.
Martianus Prosper
Mauriceau Jos.
Marinus E. Jo. Chr.
Mauriceau Franc.
Manilius
Marquardus
Marchettus Caesar
D. Marcha apud Bleg.
Musitanus Carolus
Mead Robertus
Morionus Ricard.
Mercurialis Hier.
Malpighius Marcell.
Marnichius Jo.
Mangetus Jo. Jac.
Malcum Jo.
Muys Jo.
Mylius Dan.
Montuerius
Molinaeus Ant.
Martinus E. Mart.
Mattheus B. Petr.

Meier Jo. ...
Martegan Ant.
Muys Jomna Jul.
Mayerne Theod.
Moinichen Henr.
Morganus Jo. Bapt.

N
Nicander
Nigrisolius Franc.

O
Olivarius Claud. Jo.
Oethaeus Jacob.
Ovidius
Ossianus
Oribasius
Oporinus Jo.

P
Petronius Arbiter
Plazzonus Felix
Paracelsus Theoph.
Patinus Henr.
Possevinus Ant.
Plato
Plempius Vopisc. Fort.
Purchotius Edmund.
Plinius Junior
Plinius Senior
Persius
Paraeus Ambrosius
Petit.
Poterius Petrus
Panarolus Dom.

Pizuoli Joseph.
Pozzi Franc.
Panly Ginosa
Plautus
Petratea Franc.
Pufeny Jo.
Pantormius
Pestalozzi Hier. Jo.
Pauli Simon
Piens Franc.
Portius Luc. Ant.
Pechlinus Jo.
Papoli Alex.
Papa Joseph.
Pitcairnius Archib.
Pandiez Ugone Jasen

Q

Quercetanus Joseph.

R

Rotarius Seba. Harnus
Radius Nicol.
Rozetius
Reaus Jo.
Riccobius
Riverius Lazarus
Riolanus Jo.
Redi Franciscus
Rhasis

Rolfinckius Guerner.
Richa Carolus
Ruland Martinus
Rivcerus reformatus
Rodericus
Ramazzinus Bernard.

S

Schola Franc.
Seneca Mortal.
Silvius Jac.
Santorius Sanctor.
[illegible] Schulzius Simon
Sennertus Dan.
Sinapius Mich. Alois
Stahlius Herr.
Severinus M. Aur.
Severinus Petrus
Silvaticus Bened.
Sydenham Thom.
Sannazar. Actius Sync.
Serapion Jo.
Sbaralea Hieron.
Schelius Georg. Herm.
Silvester
Sala Dom.
Sophocles
Sarcone Flore.
Sacchus Pomp.
Statius
Sectanus
Scaliger J. Cesar

Screta Hermias
Spigelius Adr.
Schola Salernit.
Scfanus Saturus
Solinus Jul.
Stilus Stahius
Schenckius Jo.
Sahus Petrus
Saltzmann Phil.
Saturnius Ant. M.

T

Taurus Dan.
Tiraquellus And.
Tulpius Nicol.
Thulius Domi.
Tassus Torquat.
Theocritus
Terentius
Trallianus Alex.
Turinus And.
Trizanus Di.
Tripeatellus Victor
Tozzius Lucas
Tito Franciscus
Tournefortius Joseph
Tranlich Ever. Joshua
Torlius Dom.

V

Valisnerius Ant.
Virgilius Polydor.
Velschius Thomas
Vossius Jo.
Valleriola Franc.
Vanderlinden Jo. A.
Verneus Lazarus

PRÆFATIO.

PHlebotomia maximum rei Medicę inſtrumentum, firmjuſquè contrà Libithinam præſidium, ubi à toto ferme Orbe excipiebatur encomijs, ordinario Illuſtriorum rerũ fato in maledicos incidit Ariſtarchos; antiquumque eſt Artis Patrem Æſculapiũ imitata, qui, flente apud (*a*) Hippocratem Democrito, *dum ſervaret Homines, fulminis ictus gratiam accepit*. Prurit enim in quorundam animis inanis famæ moleſta tentigo, ut velint etiam publico malo ſibi emere nomen. Virulentis tamen ipſorum contumelijs adeò fœlicitèr uſa eſt, ut ejus cultui novi ſempèr acceſſerint devoti, cùm in Ejus gloriam majore ingenio conſpiraretur. Autopſia ſcilicèt acritèr ejus partes ſuſtinente tùm antiquos, tùm recentiores Hoſtes laudabilitèr ſuperavit; imò ſæpiſſime ad ſua vexilla accurrere trepidantes vidit, quos noverat in Conjuratorum agmine tumere inimicos. Accepta igitùr, & ubicumquè exculta præclarum agit de irriſis obtrectatoribus triumphum, & familiari ſervatorum Hominum hymno celebratur.

In hac tamèn Urbe, ubi ejus merita prædicare eſſet

a In Epiſtola ad Damag. n. 37.

eſſet addere Cœlo faces, & dare Alcinoo poma, inventus nupèr eſt, qui gloriolam in ejus oppreſſione ſibi pollicitus veluti Reã mortis vocat ad ſeverum EXAMEN. Sed oh quale Examen bone Deus! Quis Actor, qui Iudex, qui Teſtes? Unde nam reitatis capita, & Proceſſus occaſio? In Foro mehercle incompetenti res agitur; Judicis enim incõveniens occupare ſolium propria ipſe voce, & Prophetico Oraculo confeſſus eſt: (*a*) *Non ſum Medicus*: Oh duo verbula totam Apologiam claudentia! Facta autem in Regularium Cœnobio Sanguinis cauſa, quomodo non erit irregularis Proceſſus? Contrà prætenſam Ream aut producit calumnias mille iã refutatas Judicijs, aut tortis loris, & Equuleo Auctoribus diſſonos vulgatę ipſorum ſentẽtię eripit ſermones, quos variè reſecat, diſcerpit, & mutilat, & ſi quæ verba ſibi obeſſe ſuſpicetur, in Examinatorum Teſtium ore protinus ſtrangulat. Reitatis Capita, ex ipſo fonte ducuntur, ex quo Phlebotomiæ merita, quemadmodum, vt canit lepidiſſimus Poeta (*b*)

Suggono dà un ſol Fior nei Campi Iblei
Ape benigna, e Vipera crudele,
E ſecondo gl' iſtinti o boni, ò rei
L'una in toſco il converte, e l'altra in mele.

Sèd, quòd pejus eſt, iniuriam ſibi impactam tolerare non poſſunt *Iuſtitia*, *&* *Charitas*, & ad Veritatis ſolium firmo ſacramento proteſtãtur, ſe malè prò occaſione injuſti Examinis accipi, nunquàm ſentire mortalium perniciem ſub ipſarum

rum

a In Præſatione. b Marini Canto 8. *ſtanza*: 5.

lo vseſso

rum fuco perſonari, ſuumque forſan nomen ex vitioſo illo apud Senecam (*a*) Onomaſtico decerpi, in quo *Vitia nobis ſub Virtutum nomine obrepunt*. In hoc itaque Foro inſtituto criminali Proceſſu, innocens, & de toto Orbe benemeritum remedium ſola tàm illegitimi Judicis libidine æterno mulctatur exilio.

Damnoſa tamèn hæc ſententia, ipſoque Juris decreto non tantùm nulla, ſed improba (*cum culpa ſit ſe immiſcere rei ad ſe non pertinenti* l. culpa ff. de reg. Jur.) ſtatim ac ante Oculos plenę Phlebotomiæ laudibus Urbis ſtetit Judici amplum miſerationis vectigal exegit à Doctis, riſum ab indoctis, nàm

— (*b*) *facilis cuivis rigidi cenſura cachinni*

Nihilominùs nùnc, ubi execranda temporum calamitate (quod olim flebat (*c*) Plinius) *in hac Artiū ſola evenit ut cuicumque ſe Medicum profitēti ſtatim credatur*, & licet impunè, ut juſtè iraſcitur (*d*) Charleton, *ſpurcidicis Lenonibus*, *indoctis Parochiarum Sacrificulis*, *Chymiſtis Carboniperdibus &c.* circà rem Medicam inſanire, potuerit ſanè Theologus ab Animæ negotijs aliquantisper feriari ſacroſque Oculos corporali etiam valetudini admovere: Non adeò tamèn tutè neque in Conſcientiæ Foro (liceat Medico Theologum agere, dùm & Theologus Medicum) latæ contrà Phlebotomiam ſententiæ acquieſcerem; videor enim reminiſci, obſcuroque mihi ſono circa

a Epiſt.46. b Iuvenal. ſat. 10.
c Hyſt. natural. lib. 29. cap. 1.
d In Epiphonemate in Medicaſtros.

ca aures ludit decantatum morale axioma, imò, ni fallor, in ipſo Libello Graviſſimi huiuſce Viri (*a*) indicatum eſt, *teneri ex conſcientia Medicum tutas, communes, & probabiliores ſequi ſententias*. Quomodo verò abortiva hæc opinio cum Phlebotomia certare poterit ſecuritate; quæ ſpecificis à magno Naturę gremio cęca ut plurimum ſedulitate eruendis omne ſanandi morbi negocium mandat, & expertiſſimum remedium deſerens oh quoties toto aberrat Cœlo? Audacter ad Annales omnium temporum provoco, qui velint videre infinita morborum genimina certò, & tutè pia Lanceola iugulata; Auctoremque noſtrum, ne longa Practicorum viſitatione fatigem, compendio duco ad ſuum Mangetum (*b*) cujus labore tantoperè contrà Phlebotomiam abuſus eſt, ut audiat dicentem: *Nos cum Rulando Phlebotomiam ità diſtemperamus, ut urgente neceſſitate, & indicationibus ſatis manifeſtis nunquàm tutò ab ea deflecti poſſe ſtatuamus*. Quid denique ipſa communius? quid probabilius? Siquidem vix aliquot Adverſarioli ſtudioſa ſylloge in opella colligi potuerunt, qui opponerentur infinito ferè Propugnatorum catalogo, uno verbo, quotquot Medicinam cum laude fecerunt, vel faciunt. In utroque autem Foro libens acquieſco Magno ſimul Theologo, & Romano Archiatro Zacchiæ (*c*) En ejus digna Tripode verba: *Contra verò damnandi, & puniendi etiam ſunt Medici illi, qui remedia quædam celeberrima apud Medici-*

næ

*a pag.*230. *b Biblioth. Medico-pract. tomo* 2. *lib*. 6.
c Quæſt. medico-legal. tomo 2. *lib*. 6. *tit*. 1. *quæſt*. 7.

pag. 8

næ Artem omni ſæculò canonizata reſpuunt, & ob propriam quandam Hæreſim ea maximò cum Ægrorum præjudicio prætermittunt, abſurdis quibuſdam, & inſulſis rationibus inhærentes. Tales ſunt, qui ſanguinis miſſionem negligunt &c.

Inanem itaque, & undequaque periculoſã ſententiam licèt perſequi fermè ſit ſupervacaneum, tamen (exercitio litterario horis ſubciſivis per ocium indulturi) ad Experientię Magiſtratum, procurante Ratione appellamus. *Ratio* enim, ut ajebat Architas (*a*) *totius rei conſtitutionem delineare, Experientia de ſingulis judicare poteſt*. Hoc enixè poſtulant *Juſtitia*, & *Charitas* injuriosè nimis in partem deriſæ ſententiæ vocatæ, ſuumque nomen ab odioſo officio redempturæ.

Patere interim Cl. Vir *Examen* tuum Examini ſubijci, interrogari Teſtes, juſta trutina ponderari ratiunculas, ut in Foro incompetenti *EXAMINATA* injuſtè *Phlebotomia*, in proprio eadem Foro ſit iuſtè *ABSOLUTA*.

NOI

a In additionib. ad Diogenem Laertium.

NOI
REFORMATORI
DELLO STUDIO DI PADOA.

H*Auendo veduto per la Fede di reviſione, & a*
provazione del P. F. Tomaſo Maria Genn
ri Inquiſitore *nel Libro Intitolato* Phlebotom
Abſoluta ad poſtulationẽ Iuſtitiæ, & Charitat
Reſponſiones Apologeticę Caſparis Cucchj M
Doctoris *non v'eſſer cos'alcuna contro la Santa F*
de Catolica, & parimente per Ateſtato del Segr
tario Noſtro; niente contro Prencipi, & buoni coſt
mi, concedemo Licenza alli Fratelli Roſſi Stan
patori in Bergamo, *che poſſi eſſer ſtampato, oſſe*
vando gl'ordini in materia di Stampe, & preſenta
do le ſolite copie alle Pubbliche Librarie di Venetia
& di Padoa.

Dat. 7. *Decembre* 1720.

(Gio: Franceſco Moroſini Cav. Reff.
(Franceſco Soranzo Proc. Reff:
(Pietro Grimani Cav. Proc. Reff.

Agoſtino Gadaldini Segr.

CA-

CAPUT I.

Diluitur quidquid Vir Cl. congregat, ut probet

Phlebotomiam pro minuenda in remedium ſanguinis quantitate non eſſe admittendam.

INcipiamus ergo ab impoſitis calumnijs inſontem Lanceolam purgare, & ſingulos, ut ajunt, Equinę caudę pilos quietè convellere. Neque enim Peripatetica formula nobis placet obſtrepere, neque liberiora convicia ſatyricis Jambis ulciſci, aut inſolentiùs in eum garrire, cui
——— (a) dira libido
Moverit ingenium ferventi tincta veneno.
(*pag.* 1.) Hanc itaquè ſeriò, & accuratè telam explicaturis primum continuò Caput offertur, quo ſuſtines Vir Cl., *Phlebotomiam prominuenda in remedium ſanguinis quantitate non eſſe admittendam*, univerſamque hanc rem in tria puncta eleganti ſectione diſtribuis. Priore *non dariin Animali*

a Perſius ſat. 3.

mali ſuperfluam ſanguinis quantitatem probas; cundo *hac etiam admiſſa nullum timendum eſſe* culum; Tertio *etiamſi timeantur pericula, null* nùs *ad Phlebotomiam recurrendum*.

Totũ autèm fermè hoc Caput(ne iraſcare dantì) ijsdem propemodum verbis ab Orna ſimo Viro (*a*) Sebaſtiano Rotari circa ex mas elapſi ſæculi periodos vernacula lingu lucem datum, oh quam egregia vertendi f citate, honeſto, fidelique ſtylo Latio don Nequè vnquam ego illis aſſentiar, qui rem ſolo cortice ſpectantes, non ſine aliqua tuę tutis injuria, vulgare præcipitantèr auden quod

(*b*) *alio coquente ollam paratam auſers.*

Tuæ potiùs prudentiæ meliore ſanè judicio buero, qui cum in Arte nedum à limine ſalu ta non admodũ difficili Philoſophia cognover

—— (*c*) *quàm ſit tibi curta ſupellex*,

in arenam deſcenſuro valida, ut viſum eſt, ce brati Medici arma tibi compararis.

Aſt hęreamus Opellę. Ut autem pinguiore nerva, larvam unicuique argumento detra mus, tuam ex D. Rotario methodum ſequi, diſcriminatim ſingula puncta confutare anim eſt.

PUNCTUM I.

ET hic ſtatim video, quanta tibi iàm adeò Homines *Charitate* ardenti, acceſſerit neran-

a Ragioni contro il Salaſſo ſtampate in Verona l'an 1699. *b Ariſtophan. in Equitibus. c Perſius ſat.*

neranda in Deum religio, qua *ſanguinem peccare in humano corpore prænimia quantitate* negas, veritus divinæ injuriam facere Architecturæ. *Hæc enim aſſertio*, ut acutè inquis, *Naturæ inſultat, & Naturæ auctorem redarguit, quod ſcilicet Vaſa minora cuderit, quam eſſe debeant, & totius ſanguinis incapacia*, atque adeò videatur Phlebotomo corrigendos ſuæ improportionis errores reliquiſſe.

Perbellè quidem, ſed nimis ſubtilitèr; Delicatulũ enim ingenium tuum huiuſmodi Philoſophia in omnium fere morborum hyſtorijs facillimè torquebis, ubi ſquallidam ipſorum progeniem libuerit paulisper inviſere, deque eorum geneſi paucula quædam interrogare. Quippe cum totum Animale moderamen, ut enucleat (*a*) Charleton, mirabili Mechanices lege peragatur, inque ſingulis humani corporis partibus determinatæ magnitudinis, & figuræ poruli, proportionatas tantum particulas ſecreturi reperiantur, undè & nutriendarum partium tubulis nutritiæ, & ſecretoriarum meatibus excrementitię exactè reſpondeant, ubi craſſiores factæ moleculæ diuerſamque figuram ſortitę, diſproportionata foraminula pervadere prohibentur, tùnc parantur morbo cunabula, & ſivè ociari perfectivas, ſivè depurativas ſecretiones contingat, hinc Inflammationes, dolores, Hydropes, Icteri &c., illinc Atrophiæ, Paralyſes, Fatuitates &c. tota deniquè ægritudinum familia hiſce cardinibus fermè ſuſtinetur. Hìc autem à ſimili ſcrupulo non tam facilè te expedies, po-

B terique

a De Œconomia Animal. Exercit. 7· pag. 139

teriſque eadem ratione Deum redarguere, cù impares exernendis pinguioribus etiam atomi meatulos, & cuicumque figuræ inconveniente formarit. Sed, ſi adhùc craſſiore eges exemplo proportionis ignorãtiam eadem formula in De ſuſpicareris, ubi anguſtos nimis Ureteres, & Ve ſicæ Cervicē eliminando calculo deprehendere.

Nos Nos, Cl. Vir, hanc partium harmoniar deſtruimus, nos ſuperfluo ſanguini materier damus, deque noſtris incommodis divina oper impiè accuſamus, quæ, ut ait Ethnicus etiar Theocritus (*a*) Poeta

—— —— *ſono tutte in lor ſante, e gioconde.*

Dùm enim multiplicati Calices læto Numir quotidiè litantur, dum varijs ſaginamur cib exquiſito gulæ ingenio ad ventris libidinem ſe lectis, unde Satyricus (*b*)

Obſequium ventris mihi pernicioſius eſt,

dum vili ocio marceſcimus, licet fruſtrà à m gno Sene (*c*) docti, quod *homo edens ſanus eſſe n poteſt, niſi etiam laboret*, dum denique in tam ex tranea vivendi regula

(*d*) *quærit ſe natura, nec invenit* ——

quid mirum ſi imminutis perſpirationibus, ac ſe cretionum muneribus feriantibus, & abunde ſanguis, & torpeat?

(*pag.* 2.) Ne ſtupeas ergo huic ſanguini ſuper fluo regularitèr excernendo nulla à Deo conſe crata foramina, cum videas ipſi Deo injurioſum

Hinc

a Teocrito d'Anton-Maria Salvini nel Frammen di Bione: b Horat. lib. 2. ſat. 7. c Hippocrates li 1. de dietá n. 1. d Petron. Arbiter in ſatyrico;

Hinc tuis te ipſum retibus capio. Potuit enim Deus menſtruo ſanguini ſingulis menſibus per proprios ductus exitum procurare, ſed nè obeſſet *inutile individuo*; quod voluit *neceſſarium ſpeciei*. Potuit excrementis parare per Inteſtina particularem exeundi viam, ſed ne *partibus hiſce fœculentis*, *inutilibus*, *pernicioſis*, quibus *exonerari Natura indigebat*, corrumperetur inſtituta ab ipſo rectæ nutritionis regula. Non debuit ergo particulares canaliculos ſuperflui sãguinis excretorios formare; ſi hunc laceſſita præter Eius inſtitutum Natura cogitur in ſui damnum procreare. Cur faceret Deus Lurconibus, & Popinonibus impunitatẽ? Adde hæc clariora. Fluunt regularitèr ab omnibus Fœminis conceptioni idoneis Catamenia, excernuntur à ſingulis mortalibus fęces. Plethoram in unoquoque Homine non vides, imò dùm in aliquo datur, aut morbus eſt, aut morbi mater. Niſi ergò fruſtrà aliquandò operari Deum velis aſſerere, ijs tantum oſcula iſta regularitèr ſanguinis plenitudinem diminutura diſtribuere debuiſſet, quos Plethoricos futuros præevideret. Vide quæſo Vir Cl. tuæ pulchræ rationis elegantiam, & robur.

(*pag.* 3.) Sed iàm quaſi oblitus Plethoræ ad contemplanda Naturæ Phænomena me vocas, ut Brutorum exemplo nunquàm ſibi ſanguinem detrahentium Phlebotomiæ vanitatem convincas. Et ſtatìm Animalium ſynopſim mihi obijcis, quæ ſolius Naturæ conſilio in ſuorum morborum medelam ſelectas quaſdam herbas uſurpant; Subdis deindę ex univerſa Brutorum pro-

ſapia ne ullũ quidem ſibi Venas aperuiſſe;febri
armatum dente,& ungue Leonẽ,& à ſuo ſangu
ne abſtinere; denique aut inter Plinij comment
numerari hyſtoriam Hipopotami Venas ſupe
arundinum cæſuris ſibi pungentis ad ſuarum a
gritudinum levamen , aut hic non convenire .

Narratas profectò Brutorum hyſtorias adm
ratione ſæpius excepi ; Cum enim ipſa, ut eluc
dat ſubtiliſſimus Charteſius, omni fermè ſenſ
deſtituantur , & ſolæ animalium ſpirituum im
preſſiones in proportionatis organis factæ iux
certas motus regulas animæ vicem ſuſtineant
difficultèr aſſentior hac in re incognito quodar
inſtinctu humanam tàm longè vincere cognitio
nem . Fortuitò potiùs hæc aliquando evenir
curioſiſſimo Naturæ indagatori (*a*) Vallisneri
conceſſerim , cui certis obſervationibus compe
tum eſt,ea non uti narratis ſolummodo à te he
bis , ſed etiam alijs ſimillimo exitu , his non a
cedere ægrotantia ſolum,ſed ſana ; abſque Ch
lidonia oculorum uſui ſe reſtituere Hyrundinẽ
(quod etiam ſubſannavit (*b*) F.Redi,& olim (
C.Celſus);abſque gramine vomitũ accedere ca
præterque ipſas herbas, & cum modica lymph
quantitate aliqua malè cocta ciborum fruſtu
nil noxium in eductis procurato, ut ajunt,vom
tu rebus inveniri . Has itaquè Ego , ut venera
biles antiquitatis fabulas , credulo nimis anim
à poſteritate ebibitas , & luſoria quadam obſe
uatione firmatas , ſubque fictitio Naturæ nom
ne venditas cum laudato Auctore libentiſſim
exclu-

*a Gall. di Min. t. 4. b Eſp.nat.p.*12. *c lib.* 6. *c.*6.

d. ſentit Cl. Chartesius et elucidat inter [illegible]
accuratiſsimus Barclaius ||

|| De la connoiſsance des Beſtes pag. 387 ||
tome [illegible]

Solin. in Polyhistor. cap. 35. pag. 309. Am. Marc.
lib. 22. pag. . . Olivar. Schol. ad Solin. lib. c. 2
Virgil. de rer. invent. lib. 1. cap. 21. pag. 59. . .
en grand dictionaire lett. [illegible], pag. 539. t. 4

Ulyss. Aldrovand. de quadruped. vivipar. lib. 1. cap. 12.
Marchett. de variolis [illegible] 3. pag. 161. Mercat. de
recond. [illegible] lib. 1. cap. 14. pag. 950. Parey de anim.
[illegible] lib. 1. pag. 44. ~~[illegible]~~ Scaram. theor.
[illegible] Marges. traité de la ~~peste~~ chap. 5. pag. 62.
neque enim solus Plinius narrator est, ~~sed~~ [illegible]
~~[illegible]~~ approbant inter historicos
Julius Solinus Ammianus Marcellinus [illegible]
Olivarius, Polydorus Virgilius, Ludovicus Moreri
inter medicos Ulysses Aldrovandus, Cesar Marchetti
Ludovicus Mercatus, Ambrosius Pareus, Jo. Baptista
Scaramuccius [illegible] Marges, L. Andreas Matthiolus

Solin. in Polyhistore cap. 35. pag. 309. Am. Marc.
lib. 22. pag. [illegible] in Schol. ad Solin. [illegible] cit. Polyd.
Virgil. de rer. invent. lib. 1. cap. [illegible] pag. 59.
Matthiolus lib. 2. pag. 253.

~~et Polydorus Virgilius~~ et Scaramuccius
[illegible] Pareus [illegible] Mercatus et [illegible] Marges

~~[illegible]~~
~~Ulyss. Aldrov. de quadruped. vivipar. [illegible]~~
~~[illegible]~~ [illegible] Parey de anim. [illegible]
[illegible] lib. 1. pag. 44. Marges. traité de la peste [illegible]
~~[illegible]~~ ~~theorem. 1. [illegible]~~
~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~
[illegible] lib. 1. pag. 44.
[illegible] pag. 45

excluſero. Quæ ſi ità eſſent, omnis tui argumenti color evaneſceret. Dic enim, quæſo, quis Beſtias feriendæ ſibi Venæ locum doceret? quomodo unum tantum Vaſculum non dilaceratis proximioribus ſcinderent, undè extrahendi ſanguinis menſuram colligerent, quo denique pacto ipſum immoderatè fluentem coercerent, quibus faſcijs aperta Vaſa occluderent, totalemque exitum prohiberent? Finge tibi febrientem Leonem ea, qua maiore vis, elegantia enormes illos ungues, quibus duriora etiam Animalia diſcerpit, ſuis, ut innuis, Venis admovere; nonne, ùt ùt delicatiſſimè agat, non tantum tenues Vaſorum tunicas eſtringet, ſed & conſitos ibi muſcolos, & nervos auferet, unde alto vulnere facta erumpenti liquido via, nemine eius exitum retardante, vel ſiſtente, propria brevi interibit carnificina,

(a) Sanguinis effundens per hiantia Viſcera rivum?

Quando verò ſupradictis hyſtorijs ſit dãda fides, cur non etiam narrationi Hippopotami, de cuius rei veritate à non illiteratis Viris multa approbantur? ~~Neque enim ſolius Plinij narratio eſt, ſed eandem prodiderunt (b) Solinus, (c) Ammianus Marcellinus, (d) Olivarius, (e) Aldrovandus~~; & prò ingenioſo Nature ſanguinis miſſionẽ expetentis indicio recognoſcit (f) Crollius, licet in Paracelſiſtarũ Collegio nõ infimã teneat ſedem.

a Sil. Italic. lib. 20. *b In Polihyſt. cap.* 35. *c lib.* 22. *d Schol. ad caput* 35. *Solini. e de Quadrup. digitatis Viviparis lib.* 1. *cap.* 12. *f De Signaturis rerum fol.* 82.

Si velis tamèn Brutorum opera in naturalem hunc inſtinctum referri, ut tibi placeam, indul gebo Vir ſpectatiſſime. Ne ſperes tamèn ullum inde tibi ſuffragium. Cur enim ipſa minuendi ſanguinis ope indigeant? Cur Venæ punctionem à providæ naturæ manu extorqueant? Neſcio quam ſanguinis copiam generent, quorum men ſam crudis ſolum herbis viridantia Prata inſtru unt, quibus garrulus riuulus, aùt rapidum Flu men aridas fauces refrigerat, quæ ingenio ad re bellandum deſtituta, motricis, ut vocas, Natu ræ mandatis cæca obedientia obtemperant. Ne que adeò primis illis tũ vagientis, tùm adoleſcen tis Mundi temporibus Venæ ſectione, aut copio ſa nimis medicina indiguit felix illa ætas,

(a) Facili quæ ſera ſolebat
Jeiunia ſolvere glande,

& cui

Somnos dabat herba ſalubres,
Potum quoque lubricus Amnis,

unde ad rem Moralis Philoſophus: *(b) Medici na quondam paucarum fuit ſcientia herbarum, & Deindè in hanc pervenit tàm multiplicem varietatem nec eſt mirum tunc illam minus negocij habuiſſe firmi adhuc ſolidiſque corporibus, & facili cibo, nec pe artem, aut voluptatem corrupto.*

Niſi itaque meliora afferas, hæc nihil probant & tibi ſunt ficulneum, ut ajunt, præſidium. Se quatur autèm, qui vult, relicta humana auto pſia, Brutorum exempla.

(*pag.*4.) Poſt hæc redis inconcinno ſaltu ad

deſtruen-

*a Boethius de Conſol.Philoſ.lib.*2. *b Seneca Epiſt.*9

deſtruendam Plethoram, poſtquamque Divinã manum prò humani corporis fabrica miris laudibus extuleris, crambemque recoxeris, quod pateant excernendis menſtruis Vaſa, non excernendo ſuperfluo sãguini, concludis, quod *Natura non elaborat, niſi ſanguinẽ corpori nutriendo neceſſarium, cujus ſignum evidens eſt, quod ſana, & ſufficientèr paſta ceſſat cibi appetitus.*

Fateor & ego, quod, ſi Naturæ obſequeremur, debitas illa menſuras non excederet, ſicuti etiam ſufficienter paſta cibi appetitum dimitteret; ſed gulæ laſcivia ad talem conditionem homines modo perduxit, ut mille condituris gignẽdæ auiditati inventis depravati cibi ſerviant (*a*) Senecæ verbo) *non ad tollendam, ſed ad irritandam famem*; adeoque quorundam hominum ratio victus ea ſit, qualis (ſcribente (*b*) Lipſio) *ratio victus gladiatorij, ut ſalvi eſſe ſine medico non poſſent; large enim edebant, & bibebant, & dabantur velut in ſaginam*. Itaque ſanguis, qui ex (*c*) Hippocratis teſtimonio, *à nimio cibo, & potu incipit abundare*, crapuloſo hoc vivendi genere notabilitèr augetur, feraſque tragœdias excitare parat, niſi opportuniſſimo Lanceolæ auxilio diminuatur.

(*pag*.4.*Ex Domino Rotario ad verbum pa*.1., *& ſeq.*)

Poſt inutilia tandem hæc argumenta *ex ipſa Vaſorum conſtitutione* inimicam Plethoram conaris explodere. Et hic quidem manum admoves doctiſſimo D. Rotarij opuſculo. Quæ enim huc

 uſque

a Supradicta Epiſt. 95. *b Lib.* I. *Saturnal. cap.* 14. *c De ſanit. tuenda ad Mœcenatem.*

uſquè exaraſti, aùt tua ſunt, aut ſi aliundè mutuata, non certè à Cl. Veronenſi. Priùs itaquè totum Maſſæ ſanguineæ aggregatum in humano corpore ordinario viginti librarum calculo definis; mox extremum, ut vocas, pondus iuxta Cl. Cl. Virorum ſtateram in 25. libris accipere non recuſas; triginta quoque eſſe (quæ fuit (*a*) Avicennæ opinio, & Rolfinkij) blandiſſimè conſentis; imò liberalitèr alias quinque per imaginativam indulges. Audacter inde jactitas, te *in hac hypotheſi, ut palpabile manibus demonſtraturum; quod triginta quinque libræ ſanguinis facile continentur intrà Vaſa*. Sic credendi anſam habes ab ipſa Vaſorum textura, quæ *non ænea, non ferrea, non rigida, ſed apta dilatari, prompta extendi* Divinus humanæ Machinæ Fabricator formavit.

Videamus modò attentè,

(*b*) *quid dignum tanto ferat hic promiſſor hiatu;*

Deficit enim ingeniolum meum, & ignorare me fateor, quo pacto tanta, ut ampullosè prædicas, facilitate Vaſa regere poſſint adauctum immanitèr ſanguinem. Dilatari quidem ipſa aliquando non modicè, utpote laxioribus tunicis ditata & vidi, & legi, ſed lamentabile ſempèr ſanitatis præjudicium deterritos mihi oculos turbavit. Non enim ab aucto immanitèr ſanguine ſimplex nos infelicitas premit. Nempè cum ad ſervandos perfectæ ſanitatis canones, præcipue liquidorum ad ſolida in imprimendo, & recipiendo reſpectivè impetu proportio requiratur; adeoque determinata fluidi quantitas, & determinata velo-

citas,

a Apud Lucam Tozzi. b Horat. de arte Poet.

citas, cumque ut pellantur à ſolidis fluida, majus certè momentum preſſioni ſolidorum, quam liquidorum reſiſtentiæ neceſſarium ſit; vbi tumuerint ſuperfluo ſanguine Vaſa, aucta mole liquida fortiùs ſolidis reſiſtent, adeoque Fibra tendetur, purpureiſque globulis ab impedito ipſius elatere non ſat promptè impulſis perennis ille cruoris motus paulatìm fatiſcet. Hinc neque ſatis comminutæ rudiores lenteſcentis ſanguinis particulæ ſecretorijs porulis reſpondebunt; neque tam facilè à nimietate obruta ſuo ſyſtaltico motu reſiliet Glandula; Adeò verum eſt, quod conſiderat immortalis (*a*) Baglivus, infinitas morborum propagines ab hoc ſtipite recta linea derivari. Et eheu profectò hominis adeò ſanguine turgidi

(*b*) *Vita revera non eſt vita ſed calamitas*;

cui Inflammationes, Hemoptoes, Grumeſcentiæ, Syncopes, alięque miſerrimæ Ægritudines expectandæ ſunt, quæ *facillimè*, ut fatetur tuus celberrimus (*c*) Tozzi, *Athleticis corporibus accidunt, quoniam ſanguinea Vaſa ob nimiam plenitudinem ſummè turgent, adeoque vel diſrumpi, vel comprimi neceſſe eſt, impedito intereà Cordis, & ſanguinis motu*.

Aſt grates tibi ſolvendæ nimis meæ ſententiæ generoſo: Quantum enim cum ſanitate concordare poſſint dilatata Vaſa, abundè probant omnes Anatomicæ obſervationes à D. Rotario collectæ, inque tua Opella tranſcriptæ, aut certè ex

ijs

a In Libris de Fibra motrice. b Euripides in Alceſte. c Com. in Aph. 3. ſect. 1.

ijs omnes illæ, quarum ſcriptores ex meo, alijsque accomodis Muſeolis licuit faciliùs eruere.

Licet autem prior, quam ex (*a*) Uvilliſio obijcis hyſtoria tibi favere videatur, dum Arteria Vertebralis plus triplo dilatata Carotidis dextræ oſſeæ factæ defectum ſupplebat, & ſanguis duplici rivo in eundem alveum ferebatur; atrox tamèn indè Capitis dolor initio ortus, ut enarrat laudatus Auctor, quòd *ſanguis dextra Carotide excluſus cum in ſiniſtram impetuoſius irrueret membranam diſtenderat*, meo alludit ſermoni. Sed prò rariſſimo hoc miraculo edendo Naturæ opitulari potuit particulare Capitis privilegiũ, quo *ne uſpiàm in quavis cerebri, aut appendicis eius intrà Cranium parte ſanguinis affluxus deficiat, ſingulari*, ut expreſsè inquit, *artificio cautum eſt*. Hinc accuratus tanti Viri oculus tenuis Meningis Vaſa ità conſtructa notabat, ut fermè *ſecus quam in ulla præterea corporis parte*, non tantum Arterijs Venæ, ſed quod rarum, Arterijs Arteriæ ubivis mutuò occurſarent, hoc ſibi viciſſim officium præſtituræ, ut obſtructo unius lateris Vaſe excluſum inde ſanguinem Vas oppoſiti lateris hoſpitaretur, & ſolum utrique provinciæ proſpiceret. Si velis tamen ex ipſo Uuilliſio extenſorum in capite Canalium damna cõſiderare, percurrenti de Cerebri Affectibus pathologiam (*b*) occurrent Cephalalgiæ, Paralyſes, Apoplexiæ, & ſimilia mala ab hac cauſa manifeſtè prognata.

Cæ-

a De cerebri Anatom. c. 7. b Anim. Brutorum parte 2. cap. 2. & cap. 8. & 9., & alibi.

ut certe ex ijs eregia constet veritas illius sententiae quam semper docuit Cl. Martinus Lisaevius [?] sol habet vasa ad sanguinis massam spectantia ad ipsius sanguinis mensuram posito [?] nec multum augere capacitatem sive mensuram sanguinis nec ullo modo illi capacitati requisita naturaliter i amplificari.

de humor. cap. 1. pag. 1. –

Cæterùm tuus (*a*) Wepherus diſsecto quidem Bartholomæi Feer Cranio tenuis Meningis Vaſa in Syncipite ad ſinum tertium meantia vidit, valdè cruore oppleta, & triplò maiora, quàm aliàs extiterint; Sed hic crebris Odontalgijs, & Cephalico affectu miſerè tortus, tandem ſoporoſo malo ſublatus eſt; ad *quam producendam Apoplexiam* (Wepheri verbo,) *nimia Vaſorum repletio in Cerebro, Aquæ redundantia, & Ventriculorum vlcera conſpirarunt.*

Similem tibi aleam ludunt Bontius, & Ballonius. Alter (*b*) enim Cerebri Ventriculos lutea oppletos materia, Venaſque intercurrentes bilioſo ſanguine turgidas in defũcto Milite luſtravit, qui tamen retracto in poſteriorem partem corpore inter extremos Convulſionis cruciatus animam egerat; Alter (*c*) Capitis Venas tabo, & ſanguine nigro abundantes, ac quaſi Varicoſas in diſſecto Adoleſcentulo conſpicatus eſt, quem obſcura Phrænitis modò Febribus, Anxietatibus, Typhomanijs, modo Comatibus, Lethargis, Catochis ſæva diriſſimo interemerat ſupplicio.

Jactet etiam Gliſſonius (*d*) detectas Anatomico cultro in quibuſdam Rachiticis ampliores tùm Arterias Carotides, tum Jugulares Venas, audi præmonentem, *defunctos, quos diſſecuit graviſſimè ante obitum hoc morbo afflictos fuiſſe, ſiquidem ipſi magnitudini morbi ſuccubuiſſe maxima ex parte ſup-*

a De Apoplex. hyſt. 17. b Bontius in Med. Indorum apud Manget. lib. 3. c Ballon. lib. 3. Conſ. 71. d De Rachitide cap. 2.

ſupponuntur. Recolere autem ex ipſo(*a*) Gliſſonio, (*b*) Majovv; (*c*) & Dolæo opportunum eſt inter pejores hujus Anglici morbi ſatellites Caput plus juſtò majus deſcribi; Cerebrumque duplo, vel triplo grandius.

Hem, Vir Doctiſſime, quam *validè*, quam feſtivè, quam bellè *hiſce obſervationibus* probas *Vaſa Capitalia regere poſſe etiam duplicatam ſanguinis quantitatem*.

(*pag.* 6. *ex D. Rotario ad verbum pag.* 3.)

Canens hoc pacto triumphum, ad Thoracis indè domos me leniter manuducis, & ſtatim in Cordis Ventriculis duas, & etiam tres ſanguinis uncias habitare cum Egregijs Anatomicis mones; mòx ad faſtidium longam Auctorum Iliadem recitas, quibus fęliciter pro more extraordinariam ejus dilatationem abſque ſanitatis noxa confirmas. Ut ſingulos evolverem defuit, & tempus, & occaſio. Ex his tamèn, qui meas manus non fugerunt, metiamur, quid ſperandum à reliquis.

Florentini apud Gallos Legati cadaver apertum, tumidiſſimo Corde, & Aortę ore adeo dilatato, ut brachij magnitudinem æquaret (*d*) Laurentij oculos admiratione, & horrore defixit, ſed ille ſubita interierat Apoplexia, quam à tali dilatatione profectam ex Mœbij, Bartholini, & Willis doctrina practicus in hanc Hyſtoriam Scholiaſtes(*e*) Theophilus Bonetus recognoſcit.

Quam

a Ibidem. b Tract.5.de Rachit. c Encyclop. Med. lib.6.cap.13. d In Controv.Anatom.pag.108.
e In Sepulchr.Anatom.tom.1.V.Apoplexia obſ.5.

[illegible] Encid. Med. cap. 31. pag. 104

[illegible] des malad[illegible] [illegible]

chapitre. 13 pag. 508.

[illegible]

Quam ex Blaſio indicas Obſervationem, non mihi citato à te loco reperire indulſit fortuna, & valdè ſuſpicatus ſum Typographi in edenda D. Rotarij Opella errorem à te cæcè devoratum.

Aſt ille pectoris Hydrops, qui pulchram Adoleſcentis Vitam ſubmerſit, ut refert Harderus, (*a*) nonne ſceleſtum facinus eſt inſigniſſimi illius Polypi in dextro Cordis thalamo mox à Cavæ inſertione deprehenſi?

Generoſus ille Juvenis, cujus Cor tumidum, Ventriculumque dextrum ſolitò grandiorem deſcribit Anglus (*b*) MaioW, nonne diriſſimæ Palpitationis familiares perpeſſus inſultus, tandem paroxiſmo graviori cum crebris Lypothimijs, & partium extremarum infrigidatione correptus æternum dormivit?

Donatam verò à Divina manu Cordis amplitudinem Divo Philipo Neri hic te crediderim ſolius eruditionis gratia à (*c*) Cęſalpino indicare; Cum enim amabili morbo genito ab eximię charitatis foco adeo diſtenſum fuerit hoc Viſcus, frequentiſſima Palpitatione laboranti duæ Coſtæ mendoſæ per vim à ſuis Cartilaginibus in ſiniſtro latere abruptę Follis inſtar elevabantur, *quo remedio*, exclamat Cęſalpinus, *divinitùs ſervatus eſt*, *ne extingueretur uſque ad annum* 80. Hoc autem loco liceat innuere citatum Auctorem, tractatiunculam de Cordis palpitatione abſolvẽtem inter cęteras mali cauſas redundantiã cruoris recenſere, & curationem à Phlebotomia auſpicari.

Pueruli,

a In Biblioth. Medico-pract. Manget. tom. 2. *lib.* 8.
b De motu Muſcul. cap. 7. *c Art. Med. lib.* 6. *cap.* 20. pag 507

Pueruli, cujus Pulmones accretos, ulceroſos, Cor ſtupendæ magnitudinis nigerrimo ſanguine extenſum obſervavit Greiſelius, *(a)* miſerrima vita fuit, miſerrima mors. Poſt longum enim Palpitationis tormentum immedicabili Phthiſeos malo fato ceſſerat.

Ut verò inducendæ Phthiſi favere poſſit Plethora practicum exemplum ex*(b)*Proſpero Martiano in defuncto poſt Hemoptoem Religioſo viro dulcitèr exhibes. Hic itaquè, cum poſt copioſum ſanguinis ſputum Febre acuta interijſſet, ſcrutaturo morbi fontem anatomico cultro, Cor quidem, & circumſita Vaſa ampliſſima monſtravit, ſed & Pulmo conglobato cruore plenus erat, & omnes Venæ circà Coſtas diſſeminatæ mirum in modum elevabantur, unde *totum malum* (pondera quæſo hæc Martiani verba, licet rudioris illius ſæculi, ſed forſan ſolidiore praxi conſpicui doctrinam ferentia) *in ſanguinis plenitune conſiſtere videbatur, ex quo in eam conjecturam deveni, Hepar attractricem omninò validam habuiſſe cum ſanguificationis robore, cujus gratia ſanguinis copiam majorem producebat, quam ei conveniret, quam cum natura per Pulmones, ut antea, excernere fruſtrà tentaverit, in ipſis Pulmonibus conglobatus, & conſtipatus fervorem contraxit, & Febrem illam ingentem induxit, ex qua fortaſſe ſervari potuiſſet, ſi ſanguinem denuo expuiſſet, aut ſanguis in larga copia ei miſſus fuiſſet.* Ne dubita Cl. Vir; dum tales Patronos habes, viciſti, viciſti certamen.

Eo-

a In Biblioth. Medico-pract. Manget. t. 1. lib. 3.
b Comm. in Aph. 12. ſect. 5. pag. 455

Eodem etiam ſtylo tua vota implet (*a*) Marchettus, Veneti Hominis tragœdiam recitans, qui ſe illorum Gregi adſcripſerat,

— (*b*) *quibus in ſolo vivendi eſt cauſa palato*.

Deſijt enim difficultate reſpirationis torqueri, cum fruſtra adhibitis remedijs repentè deſijt vivere. Sanum verò de cætero corpus morbi cauſam in ſolum Cor triplo dilatatum evidentèr rejecit.

Sed cur incongruo (*c*) Simonis Pauli exemplo nos fruſtrà fatigas? Conſpirarunt enim ad diſsecti Equi in regijs Daniæ ſtabulis mortem omnia ferè membra male formata; ex quorum longo catalogo Cor etiam inſolitæ magnitudinis in ſiniſtro latere durum, cum enormi in Ventriculis Polypo in hanc rem D. Rotarius ſelegit.

Conſultius quoque (*d*) Mangeto, & (*e*) Kerkingio abſtinuiſſes. Quorum enim diſſecta Corda horrendos illos Polypos adſtantium oculis obtulere; eadem etiam ſe ob hanc cauſam defeciſſe deſignarunt. Sed quis non videat, quantam ijs generandis commoditatem indulgere poſſit Plethora? Si quidem, ut oſtendit ingenioſiſſimus (*f*) Knips-Macoppe, ſanguis ob denſam, & ſtrictam nimium texturam (talis profectò non eſſe nequit, ubi fibre multitudine preſſæ celerem motum non urgent) haud debito fluore gaudens internis Cordis, & Arteriæ parietibus eò inhæ-

rere

a Obſer. 49. *b Iuvenal. ſat.* 11. *c Bibliot. Med. Manget. tom.* 1. *lib.* 3. *d Biblioth. Medico pract. lib.* 3. *e Spicileg. anatom. obſ.* 16. *f Epiſt. Med. de Aortę Polypo n.* 40.

rere poteſt, ut ejuſdem fibrillæ cæteris fluidior
bus dilabentibus particulis prima concretion
ſtamina jaciant, quibus novæ ſemper affluent
ejuſdem indolis moleculæ iniquo ſe copular
conſortio, & creſcente in dies odioſa Epigene
in enormem molem metuendum Polypum e
tollunt. Hac ergo egreſſuro ſanguini tranſitu
præpediente, vitale Viſcus contractorios,
expulſivos motus peragere neſcit, niſi imman
tèr diſtendatur, uſque dum aut copioſo liquid
affatim affluente, vijſque pertinaciùs obſeſſi
aut ab eodem rarefacto, & efferueſcente viole
tèr quaſſatum, nec ſat promptè reſiliens ced
oppreſſioni.

Itaque tantum abeſt, quod monſtruoſæ hę d
latationes oſtendāt immodicā ſanguinis copia
poſſe regi ſine incommodo à Cordis ſpecubus,
imò formidandæ ſint inter pejora mala, quæ g
gnere poteſt Plethora, cui cruoris intercepti
nes, ac grumeſcentiæ funeſto famulantur com
mercio. Verum hujuſmodi diſtenſiones pro r
riſſimis ſalutari poſſunt prodigijs, ſi conferant
ad diſrupta circa Cordis regionem vaſa, quoru
lamentabiles hyſtorias porrigunt (a) Heſſ
(b) Poterius, (c) Welſchius, (d) Bartholinu
(e) Donatus, (f) Bonet, pluresque alij. Nec pr
teream enormes illas dilatationes potiſſimu
Ægris lento pede fato cedentibus, longoque P
pita-

a Apud Bonet. Anat. pract. lib. 2. ſect. 2. obſ. 29. b Cent. 3. cap. 60. c In Mictomim. Cent. 3. ſ. 2 d Apud Bonet. ſect. 11. lib. 2. ob. 1. ſ. 2. e Hyſt. mira lib. 4. c. 9. f Sepulchr. Anat. l. 2. ſect. 11. obſ. 1., & ali

us, Morgagnus g/ Terilius h/ Thomas Corneli
i/ Hoffmannus &c

Hoffman. in cot. ad citat. observ. Boller pag. 547

g/ Advers. anat. animad. 24. pag. 100.
h/ e caussis morb. [illegible] pag.

pitationis martyrio maceratis acceſſiſſe, dum Polypus, aliave materies paulatino ſuo augmento Fibras quoque Cardiacas paulatim elongaret, & attenuaret vel ſua mole, vel ſenſim magis arctato ſanguinis exitu, ſęvientibus interim proportionalitèr ſymptomatis; Aſt ſępè Plethora, obortis occaſionibus, copioſum ſanguinem Cordi affatim ingurgitat, à quo Fibræ ſemel graviſſimè diſtinentur, fruſtrà oppreſſum elaterem ſollicitaturæ. Hoc modo repentinum fatum ſubiere ploratæ à (*a*) Salio Puellæ; maximequè illa, quæ plurimo ſanguine abundans, menſtruaque tùnc temporis evacuatione fruens, poſt ingreſſum frigidæ aquæ balneum, hilaremque cœnam deglutitam ſubitanea occubuit Aſphixia. Ita nonnullis hanc ſuffocationem à ſanguine Cordis Antra affatim opplente idem Salius præſagivit, qui Venæ ſectione, alijsque opportunis remedijs fuere pręſervati; Alij verò neglectis ſiniſtro Jove ſalutaribus monitis, remedijsque recuſatis, repentina morte defuncti ſunt. Ità practicis, & Anatomicis obſervationibus ſuffocationes, ac Apoplexias familiares æquè Germanis affectus eſſe cognovit (*b*) Riolanus ex *Athletico corporis habitu, quem Venæ ſectione non curant exſolvere*. Sed circa hæc aliò me expectas.

(*pag*. 8.) Nunc hilariter alienis mandibulis rides, dum *extracta libra ſanguinis, quod perpenſa proportione aliud non eſt, quam de decem circitèr guttulis Cor alleviare, toti morbo mederi prætendimus*, quaſi *decem unciæ aut libra ſanguinis eſſet ſuperabundans*

C ne-

a De Affect. part. cap. 4. *b Encheir. Anat. lib. 3. cap. 8.*

neceſſitati corporis, & decem guttulæ Cor ponde re opprimerent.

Parce tamèn Cl. Vir mihi liberiùs loquenti Venerationi non deſum; dum veritati lito. T in hac re non tui inſtituti

(*a*) *Viſu carentem magna pars veri latet.*

Dum enim, celebrata Phlebotomia, laxatur al quantisper torpentis ſanguinis compages, cruor que per Venas præcedens minus reſiſtit ſuccedē ti, emollita, minùsquè preſſa Fibra fortioren redimit elaterem, purpureoſque indè globulo alacriùs propellit. Hìnc accelerato progreſſiv motu, ſolutàque conſtipati ſanguinis denſitat per appropriata ſecernicula multæ dimittuntu particulæ anteà detentæ, maximèque per cuta neos meatulos inſenſili perſpiratione ampliſſim evaporant. Quarè ſingulo circulo immodica mo les decreſcit, atque animale æquilibrium re ſtauratur. Non verò tenemur religione, libra menſuram in peragenda Venæ ſectione nunqu excedere, ſed ubi Plethora jubeat, iteratis inci ſionibus, quantum vires ferant, Vaſa deplemus (*pag. 9. ex D. Rotario ad verbum f. 7.*)

Aſt tu nondum ceſſas me Scriptoribus oppri mere, qui nihil tibi proſunt. Abſolve per Apol linem, hanc cantilenam. Si ſanitatem excludas ac vitam, dilatari immodicè etiam Vaſa à Cord prodeuntia, ultroneò conſentiam.

Ex hyſtorijs, quas cumulas, non adeò arrider tibi credidiſſem ſuperiùs examinatam ex Laurē tio Florentini Legati mortem, ut eam hic denuò

re-

a Seneca in Hippolit.

Secunda
Jacobi

ecantares. Neque adeò tibi favit Martianus Hemoptoici fatum ex Plethora deſcribens, ut pſum in novam ſcenam deferres, niſi forſan Typographicus in D. Rotario error, dum undecinum Aphoriſmum pro duodecimo recenſeret, te credulò vertētem ſpe novitatis deluſit. Quidquid etiam ex Hildano ſuſurras, in tota ejus prina Centuria non legitur. Iraſcere Veronenibus typis, qui te deceperunt. Non admodum ffuſo ſudore reperiſſes in undecima, ſi à prototypo mutuare voluiſſes, nō ab exemplo. Ibi enim a) Uxoris Johannis Bagolle fatum lacrymaur, cujus diſſectum corpus varias variè corruptas partes, Venamque Arterioſam in monſtruoam magnitudinem elevatam, ſeroſique humois plenam præbuit, poſtquàm tamen miſercula itam calamitoſam Palpitationibus, Dyſpneis, phacelis, Torminibus obnoxiam Tabe clauerat.

De cætero vitiata omnium fermè Membrorū ymētria, inter quæ præcipuè Arteria magna, bi ſpinæ inhæret, ampliſſima, alibi cum Vena ava ferè exanguis D. Bucretio crudeliſſimam nortem indefeſſa cruciatuum ſocietate invexit, t enarrat allegatus (b) Doringius. Cor & Aora latiſſima poſt tres annos calamitatis plenos efera Ventris pulſatione excruciatum Batauum etho tradidere, ut (c) Bontius teſtatur, quo tiam prodigio ferè deficiens Medicus cadaveris ıciſor vocem dedit: *quis rogo non obſtupeſcat, tali-*

Cent. 11. *obſ.* 89. *b Ad ſennert. Cent.* 1. *Ep.* 25. *In Med. Ind. obſ.* 8.

ter affectum tandiù vitam potuiſſe ducere? Dupl
quidem ampliatas Cordis Valvulas, & magnar
Arteriam deprehendiſſe fatetur Ballonius (*a*) i
cadavere Dominici Vaiour, ſed etiam ipſu
eodem die, quo Caſſiæ bolum aſſumpſerat, reper
tè diei valedixiſſe; antiquæ Palpitationis long
tormento maceratum lamentatur.

(*pag.* 9. *A D. Rotario ad verbum.*) Sed jam
oſcitans te ad infimum Ventrem ſequor. Hic ſt
tim Meſaraicas Venas in Inteſtinorum mole
dilatatas naraturus occurrit (*b*) Guarimonius
ſed in mortuis Hypocondriaco morbo, quos to
quent familiares in ea regione dolores; & *diſtr
butio*, ipſius vocabulis, *propter nimiam diſtenſi
nem moleſta*. Quæ verò ſubindè affers de major
ribus decuplò in Gravidatione Uteri Vaſis, no
egebant adeò longo ſcriptorum teſtimonio. Li
pis profectò, & tonſoribus nota ſunt, nequ
omninò tibi opportuna, ſi velis detracto cortic
intimiùs ſpectare. Particulare enim Naturæ co
ſilium hoc fuit, quæ ſicuti, admonente (*c*) Hi
pocrate, voluit *& pectora, & mammas, & reliqu
corpus mulieribus laxa, & mollia eſſe*, dùm è cont
Mas denſus exiſtit, & cohęrens, & compactus, i
maximè hac ſtructura uſa eſt in his locis, ubi, u
commodè Fætum aleret, conſuetos canones al
quo modo debuit violare. Sic, quæ de cætero
Vaſorum diſtenſione patitur, hic pateretur, ni
fieret diſtenſio, ſicuti etiam, quæ retardatu
ſanguinis motum pro ægritudinum ſtipite fr
quentèr flevit, hìc ſedulò procurat, teſte citat

à Te

a Paradigm. 73. *b Conſil.* 584. *c De Glandul. n.* 1

Quę a malignitate asserunt conspicuè eadem
et aortę dilatationem paulatim poly-
porum concretionem ex ejusdem obstru-
ctione et consistentia salubre
probant contra illos qui aorta pos-
t mortem vitę dies solummodo quasi
repente [illegible] pulsare; quantum
secundum concretionis ansam et [illegible]
[illegible] possit [illegible] ita supra
declaravimus.

[illegible] ita [illegible] et ad infimum ventrem de-
[illegible] fuit [illegible] occurrit gravioribus [illegible]
[illegible] observavit [illegible] vero
[illegible] adeo dilatatum ut speciem [illegible]
[illegible] potius referret quam venarum
[illegible] esset homo eodem
[illegible] consultatione molestias [illegible]
a malo [illegible] nimia dispositione
[illegible] passus [illegible]

(6) Consil. 664 pag. 709.

sunt si minus apta ad talē extensionē
Uterinæ vasa sint, ne ex particulari
cerum plenitudine, ceterisq[ue] huis materi
aut spiritus insensij aliquando tota
graviditatis tempore sistitur tertia
sufficienter exoneratur iis [illegible] femin
quæ extra graviditatem omnino ste
riles sunt &c. Quale exemplum narrat
accuratissimus Deventerus [illegible]
in Oper. Nov. Lumin. Obstet. cap.
pag. 94.
Sunt si minus apta ad talē extensionem
Uteri vasa sint [illegible]
ne ex particulari plenitudine
[illegible] aut spirituum insensus mensis
aliquando toto graviditatis tempore
sistitur seminis quæ extra
exoneratis [illegible]
graviditatem sunt steriles quale
exemplum narrat accuratissimus [illegible]
Deventer

à Te locis (*a*) Guilelmo Cole. Hoc inſupèr privilegium tempori alligavit, non loco. Si enim tumeſcunt à ſuppreſſis in Geſtatione mẽſtruis hæc Vaſa, mulierem levant, ſi extrà gravant. Ut autẽ clariùs videas; quàm injuſtè hanc Vaſorum diſtenſionem; quæ huic officio ſingularis, ac neceſſaria erat pro menſura aliarum in corpore citrà noxam poſſibilium uſurpes, conſidera cum (*b*) Bartholino; quem in tuæ ſententiæ confirmationem vocaſti; ſapientiſſimum humanę Machinę conditorem; cum videret inſontem Fętum ex Plethora Matris perſępè periclitari (ubi ſcilicèt dilatatis ultrà conſuetudinem cæteris canalibus, hæc quoque Vaſa hanc ſuam licet magnam; tamen tùnc temporis conſuetam extenſionem ſuperarent) ex ramis Cavæ, & Aortæ Hipogaſtricis ſurculos in Uteri collum diſtribuiſſe, *ut pèr eos*, (Bartholini verba ſunt) *Gravidæ Plethoricæ menſtrua mittere poſſint primis menſibus, ubi plus ſanguinis ſuppetit, quam pro fætu opus ſit*. Ob quam rem advertit (*c*) D. Dionis admiratione opus non eſſe; ſi pluribus fœminis & menſtrua purgatione ſtatis temporibus uti contingit, & Fętum ad debitum noni Menſis terminum fęlicitèr perducere. Quòd ſi aliqua ex cauſa hi tubuli ſint occluſi, & Plethora urgeat, per inſueta etiam loca onus ſanguinis quandoque deponitur. Sic quędam Gravidæ per Urinas ſtato tempore Catamenia emiſere, quædam per Vomitum, ut narrat (*d*)

 Sal-

a De Secret. anim. cap. 7. *b Lib. 1. de Inf. Ventre cap. 28.* *c Anatomie del' Homme demonſt. 4. ſect. 2.* *d Cent. 3. obſ. 36., & Cent. 2. hyſt. 54.*

Salmuthius,aliæ per Hæmorrhoides, vt ſcribun
(a) Zaccutus,(b)Doleus,(c) & SchencKius,qu
item teſte aliqua ſalubritèr effudit per Nares. E
edepol, niſi qua via exitũ nanciſcatur ſuperfluu
ſanguis, & depauperetur Plethora, inter cæ
tera mala abortus expectandus eſt; ut in *Gravi
dis numeroſis* hac unica de cauſa accidere dolui
(d) Mangetus,in eo felix, quod à Venæ ſectio
ne certum accepit remedium, quam ideò juſt
titulo *ſacram ſalutis anchoram* vocat.

Dùm itaquè tua ſcriptà proſequor, rideo di
ductis buccis,

(e) *Unde datum eſt vulnus, contigit inde ſalus.*

Dolet citata a te Pentecoſte (*f*) Panarolus i
quodam Ægro jam ſine ſenſu, & motu morti
manibus tradito Venæ ſectionem ſuadente ſe
niore Medico reliquiſſe. Obijt enim omnibu
Venis ſuprà modum turgidis, immanique mol
horibilibus. Hujus autem obitum omiſſæ Vena
ſectioni dexteritèr tribuit (*g*) Etmullerus, & i
hanc Hyſtoriam Scholion edens,ſive potius cen
ſuram (*h*) Bonetus, ſimili prorſus morbo labo
rantem Olitorem larga Phlebotomia reſtituiſſ
gloriatur.

Audio à Veſalio (*i*) in quodam Homine Ve
ne

a Lib. 1. *Med. prin. hyſt. ob.* 27. *b Encyclop. med
lib.* 3. *cap.* 10. *c Lib.* 3. *obſ. de Hæmorrh.*, *& lib
4. ob. de Gravidis. d Biblioth. Med. pract. tom
14. lib.14. V. Plethora. e Petron. Arbiter in ſaty
f Obſ.* 13. *g De Pleth. diminut. h In Sepulchr
Anat. part.* 1. *ſect.* 2. *V. ſuffocatio. i De hum. corp
fabrica lib.* 5. *cap.* 15.

ostendi ~~[illegible]~~ experiendo [illegible]
[illegible] sumptor Francisci
Mauri [illegible] et

~~[illegible]~~

p) Des maladies des femmes grosses livre
cinquième ch. 6. pag. 159.

næ Portę ramum ſub Coli Inteſtini fine, & tota Recti longitudine in Meſenterio ductum ad pollicis craſſitiem tumuiſſe. Aſt miſer doloroſiſſimam vitam agens, poſt ſuppreſſum Hæmorrhoidalem menſtruum fluxum, nigro tandem Arquato, & mira Jecoris duritie occubuerat.

Nec ſatis bonis avibus ab Hildano (*a*) emungis patrocinium. Si enim in Petro KiKup per Umbilicalē Venā ampliatam facile pennam Anſeris immiſit, huic jam Aſcite laboranti ruptus fuerat nimia tenſione Umbilicus, continuuſque limphei humoris per tres Menſes in maxima copia effluxus, enervatę longa humectatione Fibræ elaterem debilitans amplitudinē Venæ, ipſo etiam à Morbo redempto, ſervavit.

Sed dic, ò charum Æſculapio, & Apollini Caput, quid auxilij ex his Barbettæ verbis (*b*) tibi accedat. *Vaſa ſpermatica in Fœminis graviter aliquando obſtruuntur, ut una cum Teſtibus ad pugni magnitudinem intumeſcant.* Nonne, cum iſtarum partium affectus deſcriberet, hanc obſtructionem ab enormi illa dilatatione denominavit *gravem*, malumque periculoſiſſimum?

Deniquè quid juvat recolere à (*c*) Binningero Puellæ ante plures annos corruptæ, longo deindè à Venere jejunio afflictæ, poſt Hyſtericas immanes affectiones funeſtiſſimum interitum? Collecta ſcilicet copiosè ſeminalis lympha, inter cætera mala, Vaſa præparantia, Teſtes, Vaſa deferentia, Proſtatas mirabiliter inflaverat, ita *ut in*

C 4 *qui-*

a Cent. 1. *obſ.* 47. *b Anat. pract. p.* 4. *cap.* 2.
c Cent. 2. *obſ.* 90.

quibuſdam incoctum, in alijs omninò coctum, craſſum album, & naturale ſemen, alibi ità induratum eſſet, ut ſteatoma referret:

Hæ ſunt obſervationes, quas collegit Honoratiſſimus ille Vir, & vehementèr doleo, quod cum ex ijs tuę ſententiæ promitteres immortalitatem, inexpectatum examen, (ut ajunt)

——— *Coruum deluſit hiantem*(a).

Si quæ deſunt, earum Amanvenſes mihi ad manus non pervenerunt; majore meo incommodo quam tuo, nec operę pretium duxi ipſos ſtudioſius perquirere. Profectò niſi mors obſtaret, al extranea dilatatione progenita; ut in ſingulis quas congregaſti, hyſtorijs comperimus; ſati dextro Hercule probares, *Vaſa plus ſpatij acquirere poſſe, & capaciora fieri quãtitate ſanguinis generabili etiam in ſummo gradu*. Forſan oſseos etiam alveos, quibus in Capite excipiuntur, tenſa Vaſa perfringerent, & comprimentes lateralitèr Pulmonares Veſiculas in Thorace protelarent. Non autèm nobis difficile erit tales *dilatationes naturales* eſſe tecum confiteri, ſed eo pacto quo vocari naturalis etiam mors conſuevit.

(*pag.* 11.) Dùm ita cæcutires in Meridie, aliqua ſaltem veritatis ſcintillula oculos tibi percutiebat, obijciebatque, etiã data immodica hac, quã ſine periculo ſomnias, dilatatione, sãguinem fermentatione, & orgaſmo rarefactum, Canalium per quos ægrè labitur extenſionem aliquandò exceſſurum; hinc aut ipſos diſrumpi, aut aliter individuum lædi periculum eſſe. Opportunè tamen

a Horat. ſatyr. 5. lib. 2.

Postremo cur ~~[illegible]~~ istas recentissimas historiolas
Henrici à Moinichen ~~[illegible]~~ quæ sic
se habet: Carolus Sana Medicus Lunensis
reperit in puero decem annorum calculum
ibi emulgentibus venis ad pugni magnitudinem
ubi quid est bene deus quod sibi [illegible]: ~~[illegible]~~
anne hic integras naturalesque venas [illegible]
repertas fuisse cæteris quod sibi foret operandum
tres ~~[illegible]~~ credo ego inventum fuisse enormem
calculum in puero mortuo et ~~[illegible]~~ probabiliter
ex tali morbo. —

1. Observ. 20. pag. 52

men reſpondes. *Sanguis uti concipiunt, ſic rarefactus non eſſet nutritioni idoneus, ſicuti nec Aer nimis rarefactus reſpirationi, nec cum cauſa tantæ rarefactionis, quæ eſſet v.g. intenſiſſimus calor poſſibile eſſet individuum vivere*:

Sed per Divinum Senem, perque Medicinæ patrem Apollinem coerce tuæ mentis ſublimitatem, quam à praticis rebus quandoquè longiſſimè avocat philoſophandi luxuries. Hæ ſiquidem mihi non adeò ſubacti ingenij Homini Fabellæ videntur, & nugæ; ipſi quoque Heraclito riſum provocaturæ. Cur enim, cum de ſanguiae intrà anguſtos Canaliculos, & undequaque obſeſſos coercito ageretur, neceſſe erat, ad ipſorum diſruptionem patrandam, inſignem illum raritatis gradum in ipſo ſpeculari; qualem Pneumatica machina depauperato aeri donabat Illuſtriſſimus (*a*) Boyle, ut eadem prorſus ſorte, qua illic deſtituta reſpiratione Animalcula, hic privatus nutritione homo confeſtim occumberet? Nequè oportebat intenſiſſimo ſolum igni ſufficientem rarefactionem tribuere, quo iàm velut deflagrante rogo ſtatim tota machina in cineres ſolveretur. Satis efficaces in fermentescenti bus liquoribus rarefactiones vulgò obſervamus, quarum neque tota violentia in noſtro caſu deſideratur; Nàm cum extenſionem conſuetam Vas quoddã exceſſerit, minus certè ſpatium ulteriori dilatationi relinquetur, quantò majus in prima dilatatione redundans liquidum occupavit. Hinc extremum illum gradum, ultra quem extendi tu-

nicis

a In novis Experim. Pneumat. de reſpir. tit. 11.

nicis non datur, quemque, ubi naturale æquilibrium ſervaſſet ſanguis, difficultèr, & non niſi violenta expanſione, licet nō imaginaria iſta tua ſuperaſſet, idem duplò, ut ſtatuis, mole auctus, lentiore igne mediocriter bulliens faciliùs excedet; Et profectò tantùm abeſt, ut ſomnioſa hac tua raritate opus ſit, quin imò minima data occaſione turgentes Venas diſrumpi oſtendet Drelincurtius, tum teſtimonio Plethoricæ Matronæ (*a*), quæ, ubi ira incaluit, Apopletica ſtaſtim facta intrà 18. horas occubuit, Plexu Choroideo per medium diffracto; tum exemplo toroſi Juvenis (*b*) eodem fato intra 15. horas abrepti, dum ſe poſt prandium incurvaret, Arterioſis tubis Caroticis, & Vertebralibus paſſim laceratis; Et teſtis ocularis (*c*) Mangetus levi Capitis alliſu ſanguinem utraque nare, & geminis auribus quoſdam Plethoricos fudiſſe, quoſdam elevato graviuſculo pondere medios crepuiſse narrabit.

Hoc tamen admiſſo erigis adhùc ſuperbiùs criſtas, atque altiùs cocyſsas, putans nihil concludi pro Phlebotomia. *Si quidem*, inquis, *libra ſanguinis extracta nec rarefactionem, nec fervorem tolleret, ſicùt nec portio Aquæ ab olla fervente ablatæ ebullitionem ſedaret, quia non aufertur cauſa ſcilicet ignis*. Sed rarefaciens flamma, cum non ſit Venis ſuppoſita, ut Ollę Culinarij Carbones, aſt altè ſanguini immixta, ipſa quoquè cum extracti ſanguinis portione partim removetur. Quarè

a Apud Bonet. in ſepulch. Anat. lib. 1. ſect. 2. obſ. 12.
b Ibidem obſ. 13. c Biblioth. Med-pract. tom. 4. lib. 14.

et Videtur ~~[illegible]~~ historia Alexandri Ba
silij macedonici [illegible] filij qui ~~[illegible]~~ cerebro copiosiori
se.e indicans ~~[illegible]~~ in ascendendo equum
veris [illegible] ille conatu quasi anima
cum sanguine ediderit.

Le prima actione [illegible] Formento
part. 1. cap. 120 pag. 218.

rè ſicut e Cacabo totam Aquam ne ferveat extrahere non conſueverunt Coqui, & Focariæ Mulierculæ, ſed ſubducta rogi parte immodicam ebullitionem frænant, ità ignis parte cum emiſſo ſanguine evacuata effrænis ejuſdem fermentatio cohibetur. Sed de hac re multotiès reſponſum eſt Hæmophobis ab Excellentiſſimis Viris, & nuper ab eruditiſſimo Curtio (*a*) ——— (*b*) *odi ego certè rectè dicta alijs iterum ſermone tenere.*

(*pag.* 12. *ex D. Rotario pag.* 6.) Mox liberas fidem, & promiſſa imples, quæ edideras paulo ante, cum impleri Cor ſanguine ad Syncopem, aut ſuffocationem ciendam negabas. Non enim à nimia ſanguinis in corpore redundantia modò crepas iſta patrari, ſed a remoratione, & regurgitatione ejuſdem propter Arterias, aut obſtructas, aut convulſivè conſtrictas, aut ab inflammatis partibus compreſſas.

Aſt Vir optime, Polypus, Grumus, Calculi, Carnoſa materia, & quidquid conductum Arteriarum obturare poſſe judicas nonne faciliùs generari poſſunt, ubi propter univerſalem Plethoram torpidus cruor eſt, neque craſſiores quaſdam particulas, dum peculiari loco affigi amant, ſubſequentes globuli vehementèr impulſi urgent, & ad motum ſtimulant. Ità tuus quoque Patronus (*c*) Lucas Tozzi, dum Plethorici habitus pericula ſcriberet, quoſdam Athleticos Homines *noviſſe*

ait

a Rifleſſioni circa il Salaſſo &c. pag. 133.
b Homer. Odiſſ. M.
c Lib. 1. *Com. in Aph.* 3. *ſect.* 1.

ait, *ex hujuſmodi Vaſorum, & ſanguinis interceptione veluti repentè ſuffocatos occubuiſſe*. Spaſmodicæ etiã Fibrarum motricum Aortæ criſpationes nonne faciliùs in Plethorica habitudine emergunt, ubi ſanguis mole, moraque indebita retẽtus in ſolidi ipſorum tonũ lędit, & enervat, tùm etiã exaltata aliquãdo ſalia tenſis, nec ſat promptè cedentibus fibris ſuas aciculas profundius infigunt. Ità Romæ obſervabat (*a*) Baglivus, qui *nimium ſanguinei ſunt, & facie rubicundi in Convulſivos morbos ętatis progreſſu incidere*. Cæterum abſque his etiam circumſtantijs copiam ſanguinis ream fieri ſuffocati Cordis teſtantur Practicorũ obſervationes; qualis ea temporis conſtitutio, non ſine lacrymis deſcripta à Panarolo (*b*), quæ poſt calores, & ſiccitates advehens inopinatas pluvias, atque ità ob frigus repentè prohibens rarefacto ſanguini perſpirationis officia plures ſubitanea morte confecit; quorum diſſectis cadaveribus Corda ſanguinis copia obruta indagantium Medicorũ oculos turbarunt, quibus ex ipſius Panaroli decreto applicitæ per totum corpus Cucurbitulæ, minutuſque gemino brachio ſanguis forſan repentini lethi periculum auertiſſent. Aſt retardetur quomodolibet ſanguis, aut ex cõvulſiva Aortę contractione, aut à compreſſione ſuperincumbentium Tumorũ nonne particularis Plethora eſt ex vitio ſolidi nata? Quocumque enim modo contento fluido fiant impares alvei, Plethoram tutè quidem, licèt minus propriè vocamus.

In

a *De Fib. motr. ſpecim, lib. 1. cap. 6.*
b *Pentecoſte 3. obſ. 7.*

[Frivola prorsus et inanis obiectio /

(*pag.* 13.) In hac autem etiam particulari plenitudine quis non conſideret neceſſariam ſanguinis emiſſionem, ut ſaltem minor liquidi copia Cordis ſinubus ingeratur, faciliorem que obtineat tranſitum, & ne diſtentæ a copioſo ſtagnante latice Cardiacæ Fibræ vim contractionis tandem amittant? Sed tu (oh vim opinionis!) adhùc falſum eſſe ſuſtines, *Fibras ipſas per ſanguinis copiam ità diſtendi, & attenuari, ut amplius contrahi non poſſint*. In hanc autem ſententiam jurasti, cum acceperis à D. Rotario quorundam Auctorum nomina, qui dilatatum inſigniter in Palpitationibus vitale Viſcus obſervarunt, ſimulque robuſtam ipſius pulſationem. Quam tamen frivolam (ignoſce vocabulo) obiectionem dum exarabas, vanam certè clementiam putaſti,

——— (a) *perituræ parcere chartæ*.

Quippè licet in aliquibus Palpitationibus præſertim diuturnis Cor pro ſanguine non ſatis liberè e Ventriculis egreſſuro in Arteriam impellendo violentèr ſe contrahat, hincque Ventriculorum latera ab ipſo intus detento in orbem latè diſtendantur, unde Cor Thoraci impetuosè allidatur; tamen Lypopſychiæ ſic affecto Cordi domeſticæ, & ordinarius in Syncopes, aut ſuffocationes Palpitationum finis, ut Practici optimè norunt, & confirmant obſervationibus (b) Boſchus, (c) Pozzi, (d) Maio W, (e) Grembs, alijque, fidem faciunt Fibras Cordis immodicè

tenſas

a Juvenal. ſat. 1. *b De Facult. Anat. lect.* 4. *c In Miſcellan. Curioſor. anni* 4. *obſ.* 4. *d De motu muſcul. cap.* 7. *e Arb. integr., & ruinoſæ l.* 2. *c.* 1. *§.* 8. *n.* 10.

tenſas omni tandem oſcillatione ſpoliari. Nam ex magna quidem preſſione Palpitatio cietur, ex majori Lypothimia, Syncopes ab extrema, uti omnes hos gradus clariſſimè diſtinguit (*a*) Helfricus Jungken: *Fibræ Cordis*, inquit, *ex una parte contractæ ſtagnationi anſam addunt; ſtagnatio verò diſtenſioni; diſtenſio verò nimia Cor haud ità promptè ſe contrahere patitur, ſed moras inyciendo, per vices Palpitationem excitat; diutiùs vero in tali ſtatu ſubſiſtendo Lypothimiam inducit; planè verò ità permanens Syncopem Cardiacam, & citam mortem contrahit:*

(*pag.* 14. *Ex D. Rotario ad verbum pag.* 9.)

Cæterum pingues, & obeſulos minori, quam macros ſanguinis copia donari quiſque, cui ſanũ ſinciput eſt, haud ægrè conceſſerit. Non enim copioſos à docta fronte ſudores deterſit Cl. Rotarius, ubi omnia illa teſtimonia, quæ affers, cumulare ſatagerit. Quippe deſtitutus leni illa caloris acrimonia horum ſanguis, multoque Chilo abundans apertioribus humidiuſculi corporis poris nutritias copiosè particulas inſinuans, abũdantiores lacteas circa Membranas in pinguedinem inſpiſſat, pauciores ſanguineas circa Fibras in Carnem cogit. Antequam tamèn tuum Caput triumphali ornes Lauro, placeat cum magno (*a*) Etmullero duplicem in Corpore craſſitiem ſtatuere, *unam carnoſam, qualis in ſãguineis, alteram ſaginoſam, qualis in Phlegmaticis*. Prioris origo eſt uberius à ſpirituoſo ſanguine alimentum circa

a In Praxi Medica V. Palpitatio.

b De Corpulentia nimia cap. 1. *art.* 1 *§.* 9.

irca Fibras in carnes denſatum, ſecundæ Chi-
aceus liquor circa membranas copioſiùs conge-
tus, unde Toroſi ſanguine abundant, Obeſi
Chilo. Primis itaque liberaliter Phlebotomiam
miniſtramus, utpotè minuendæ copiæ utiliſſi-
mam, quamque ipſe Etmullerus (*a*) *multum præ-
are, quin utramque complere paginam* à rerum Ma-
giſtra Experientia fatetur didiciſse. Alteris ve-
rò, de quibus loquuntur omnes à te memorati
criptores, licet minus turgidos habeant vitales
rivulos, tamen adhuc proficua eſt, eodem ſoler-
tiſſimo Viro notante, *Chiloſum nutritium ſuccum
um emiſſo ſanguine cito tutòque, ut ut ſecundario im-
minni, & exhauriri*. Non itaque nobis in utràque
corpulentia eadem mittendi ſanguinis intentio
eſt; & ſicuti in Athleticis ſæpius, & genero-
ſiùs, ità in obeſis parcius, & rariùs, tùnc au-
tem maximè, ubi purpureus latex febrilitèr
incaleſcens, & attenuatus per anguſta, & à ſu-
perincumbente pinguedine compreſſa Vaſa in-
felicius dilabitur, ut gravatam Fibram onere le-
vemus. Nequè huc reſpiciebat Medicorum prin-
ceps (nam quæ Avicennæ tribuis, citatus locus
non ſervat, ubi ſolummodo *de cuſtodiendis à frigo-
Extremitatibus* ſermo eſt) cum exercitia, & la-
bores ante paſtum ad emacianda corpora præſcri-
beret: Eis enim ſolum, qui præter morbum,
ingues ſunt, & graciles fieri volunt, aliquas ad
deponendum Adipem formulas dictabat; quippe
um particulæ ſanguinis ſulphureæ, e quibus
inguedo componitur aliquas partes in Muſcu-
lari

a *Ibid. art. 5. n.* I.

lari contractione obtineant, ut declarat ingeniſiſſimus MaioW,(a) ideo laboribus, & exercit emaciari corpora videntur,quia pingues iſtę, oleoſæ moleculæ in muſcularibus vehementib officijs erogentur, & inſumantur, quæ dum pa tes motrices à contractione diù ceſſaverint, Vaſ rum peculiarium ductu in idonea receptacula d latę,ibique copiosè aggeſtę Pinguedinẽ ſtatuun (*pag. 15. ex D. Rotario pag. 9.*) Sed mirari n deſino, quam lepidè fruaris Cęlij Aureliani, Galeni patrocinio. Illuſtris enim ille Afer (que ante Galenum Phlebotomiam reieciſſe audact dictitas, cum tamen ſuſpicari non abnuat, amb in diſparata regione eodem tempore vitam d xiſſe(*b*) Proſper Alpinus, uti etiam ſyncronos cit Croniſta (*c*) Muſantius) tunc ſolum Ve ſectionem cum Catharticis proſcribit (*d*), qua do Polyſarcia graviſſimè molectat. Planiùs ve exoticam vocem interpretatus: *Poliſarcia*, inqu *quam nunc Paſſionem dicimus, rectè Cachexiam n cupamus*. Non itaque lacertoſo homini Phleb tomiæ laudat exilium, ſed Cachectico. Quis a tem uſquè hùc Cachecticam intumeſcẽtiã cũ n mia Corpulẽtia permiſcuit? Quis Cachectici h minis Venas nimio sãguine turgidas prædicavi

Galenus autem (cujus verba in Cœlij ore coll caſti, licet hoc certum ſit ex prædicto Alpino nec Cęlij ſcripta Galeno occurriſſe, neque Ga ni Cęlio) non ſimpliciter craſſos, & macilent Venæ ſectione abſtinere monuit, ſed qui *ſup modum*

a De mot. muſc. c. 3. *b De Med. Methodic. lib. 1. c* *c In Tabul. Cronolog.* *d Cronion. l. 5.* *e Loco citato.*

modum craſſi ſunt, *& macilenti, nam his*, *ait*, *Venam incidere cavendum eſt*; *aliaſque integras vacuationes vereri oportet*; tale edictum eorum ſola gratia vulgans, quibus pauciſſimi ſpiritus, ijque aut fugaces nimis, & pathetici, ut in Atrophicis, aut obruti, & oppreſſi, ut in adipoſis & butyroſis debile pabulum Biolychnio miniſtrant, undè effetæ, & infirmæ vires à quocumque generoſo præſidio periclitantur concidere.

pag. 15., *&* 16. *Ex D. Rotario ad verbum pag.* 12.)

Dùm verò legebam Cl. D. Rotarium contra eruditum *Medicinæ Ventilatæ* auctorem diſſerere, quod *ille quatuor ſuppoſitis conditionibus*, *ſcilicet temperamento calido*, *ætate juvenili*, *victu lauto*, *& liberali*, *ac vita ocioſa*, neceſſariò ſecuturam ſanguinis plenitudinem affirmaret, animadverti, te vix mutato apice, hanc querelam ſuſcepiſſe, & eaſdem Excellentiſſimi Viri rationes recãtare. Ego tamèn propoſitam ſententiam citra Auctoris mentem explicari mihi ſuadeo. Dum enim datis hiſce quatuor conditionibus neceſſariò naſcituram Plethoram admiſero, non juſtè inferas quod aliqua ipſarum deficiente nullo pacto ſit naſcitura. Nam ſi difficultèr invenies *corpus humanum*, *in quo adſint quatuor illę conditiones*, minus difficultèr invenies Plethoram. Nempè aut ex liquidi vitio, aut ex ſolidi Univerſalis, Particularis, Apparens quærere ſibi poterit locum. Sive enim feriãtibus Evacuationibus, Secretionibus, Perſpirationibus liquidi moles augeatur, ſive convulſis, conſtrictis, compreſſis Vaſculis anguſtiore alveo decurrat, ſivè prohibito ſanguinis

 tranſitu

tranſitu copioſè aliquo in loco colligatur, ſiv demum febrili igne attenuatum amplius ſpati violentè prætendat; quis neget quotidiano ocu lorum teſtimonio, non ſervatis idioſyncraſia vivendi canone aut juventutis flore plenituc nem perſæpe exoriri, opportunas ſanguinis m nutiones expetentem? Relinque itaque R ſcio, aut Æſopo Scęnica illa Epiphonemata quibus emunctæ naris lectorem vexat:

——— ſummi plena iam margine libri
Scriptus, & à tergo nec dum finitus Oreſtes (*a*

Omitto hic, quæ de juvenili ętate ſpecularis cujus quidem magis eſurinus balſamicus ignis majus diſſipat alimentum; ſed etiam hilaris g nius per univerſos eam voluptatis gradus trad cens omnes cibi, potus, exercitij naturales reg las obliviſcitur. Quod ſi ea temeritate, qua Hi pocratis Aphoriſmos vanitatis accuſat Synapiu judicat ex lauto victu, & ocio cruditates ſolum ac excrementa procedere, paratus etiam pro ſu carpendi licentia ſententiam mutare, hoc juc cium alibi infringere (*b*) videtur his verbis: *Pl thoram ocium, & motus corporis defectus, non veh mentes exercitationes, quales Athletarum ſunt ca ſare ſolet*, imo alio loco non tantùm ipſe Pleth ram confitetur, ſed etiam præcipuum eidem to lendæ remedium à Phlebotomia precatur, u ſermonem habens de Tuberculis, qui aliquan in corpore naſcuntur, inquit, (*c*) eos perſæ pendere *à ſola Plethora & extravaſatione ſangui*

ac

a Juvenal. ſatyr. 1. b De Vanit. falſitate &c. A Hippocr. lib. 1. Aph. 3. c Ibid. lib. 2. Aph. 15.

*c lymphæ,ubi nihilominùs Dieta tenuis indicatur, &
ræter Venæ ſectionem nullum aliud remedium eſt con-
:nientius.* (*pag.*16.*ex D.Rotario pag.* 14.)Hic au-
:m non declamo intemperantibus & vinoſis; ſi
elint pravæ conſuetudini dicere extremum va-
: egregium à Phlebotomia promiſſur us auxiliū.
Teneor ſolum Galeni verba (*a*) luſoria larva
xuere; Dum enim devotos Cereri, & Baccho
ntiſtites neque Venæ ſectione, neque purga-
atione audet à morbo reſtituere, non intelligit
im præſidij ægritudinis pertinaciæ ceſſuram;
:d ipſos priſtinæ intemperantiæ redditos acce-
ta à remedio emolumenta ſtatim prædaturos:
Evidenter ejus ſententiam ſubſequentes hę lineę
xplorant: *Eis vero qui præceptis ſalutaribus obſe-
uentur ſummè profueris*. Si tamèn ex hoc halluci-
eris, probaſſe cum Synapio nihil ad Plethoram
onferre victus lautitiem, ac meri abuſum,cùm
*:r Vitæ intemperantiam crudorum humorum copiam
:iſſimè colligi* teſtetur, animadverte hoc poſt ce-
:bratas, & quidem vetuſta illa ſolemnitate
'hlebotomias, & abſolutam Catharſim contin-
ere, cum ſuccus ille acido-volatilis Ventriculi
oſpes ſuæ energiæ multum amiſerit, & debili-
ıta fermenta ciborum copiam non regant. Poſt
dminiſtrata enim validiora præſidia, Galeno
ſo imperante (*b*) *neminem latere puto illos in omni
einceps victus ratione debere agere moderatos.*
(*pag.* 18.) Enixè modò te precor Vir. Col., ut
ıè veritatis ſtudioſum planiùs erudias. Non in-
:lligo quare eadem ferè ſanguinis quantitas &
D 2 in gelido

Dc Curandi rat.per ſang.miſſ. cap.7. b Ibidem.

in gelido Heremi incola, & in vinoſo Tubicine in exercitato Curſore, & in pulpoſo ſedentari futura non ſit, ſi nunquàm excedere poſſe ſan guinem, aùt limitatiſſimè tantum conaris per ſuadere. Quæ enim affers nullius momenti ſunt vel ſaltem levitèr nodum fricant, non ſolvunt Nàm ultroneò tecum convenio magis, vel minù vegeta fermentorum indole, ſivè, ut vocas, tem peramento, & plùs, vel minus vivido ætatis Ar cheo tardius, aut citiùs cotionum penſa abſolv & tam internas, quam cutaneas ſecretiones d tiùs, vel pauperiùs promoveri. Tu ipſe non ne gas *juxta diverſitatem exercitij, victus &c.* diverſ mode ſanguinem diſſipari, diverſimode produc Eſto. Sint modò duo Homines ejuſdem prorsu ætatis, & temperaturæ, quorum unus labor amans, & ſeverioris diſciplinæ inculpatus ſect tor, alter ocij mancipium, & perpetuus Pop næ Magiſter. Cui quæsò tota tua gravitas riſu impediet, ubi audierit adeò limitatè accreviſ in crapuloſo Phagone cruorem, ut parum diſcr pet à rigidioris notæ Philoſopho? Neque ade ſatisfacit magnum illud Naturæ vocabulum, o dinarium in arduis Phęnomenis refugium, quai *lihil facere fruſtrà, ſed ſemper quod cuique anim nium eſſentiæ optimum eſt*, ex Stagyrita concludi Ego etenim ſtatim interrogo, an de univerſa Natura, totius Orbis ſuſtentamini dicata diſcu ras, an de particulari commodorum individi oculata miniſtra. Prior non adeo tibi propit meo judicio videtur, quæ rectam regendi Ur verſi methodum vitiaſſe non dicitur, lic

quo-

quotidie (a).
Mixta ſenum, ac Juvenum denſentur funera. —
Particularem verò nunquàm ſuo fine excidere, ſemperquè optimum individuo elargiri, non tàm amplè credidero. Video(*b*)enim onerari fructibus ramos, & cum arboris morte diſcerpi, video tentari criſes ſæpiſſimè ægro fatales, unde (*c*) Hippocrates: *aliquando in optimis criſibus ægri pereunt*, tuque ipſe, qui Febrem, ut *artificium Naturæ ad expellenda noxia* (*d*) probas, cernis hujuſmodi artificio quotidiè impleri ſepulchra. Nolim itaque Ego Naturæ veſtræ providentiam (quam veluti ſacrum quendam Genium, ſeù amicum Dæmonem corporis regimini perenni vigilantia addictum concipitis) in ſuo moderamine carpere, ſed fleo, ipſam noſtris erroribus inquinari, & à ſuo inſtituto infelicitèr diſtrahi; Superfluo enim ſanguine Vaſa ſpontè non onerat, quæ pericula ab ipſo imminentia formidat, ſed cogitur invitam manum odioſo officio admovere, quod in ipſis quoque Athletis, ut ut fortitudini conferret, repugnantèr præſtabat, unde Hippocrates (*e*) *diſpoſitio Athletica non eſt à Natura*.

(*pag.* 19. 20. *ex D. Chiariana pag.*60.*ad verbum vel deſid. Amico Medico.*) Quæ autẽ mox tibi incũbit multò operoſior ſparta eſt; probaturo Uteri, Ani, & Narium Hæmorrhagias non eſſe in Plenitudinis diminutionẽ à Natura cogitatas, qua-

 prop-

a Horat. Carm. lib. 1. *Ode* 2. *b Rob. Boyle tract. de Nat. ſect.*7. *c In Coacis prænot. d pag.* 122. *e Lib. de Alimento n.* 8.

pròptèr neceſſe erat antiquo tuo fautori D. R
tario, quendam Marianum Chiariana recent
nominis Medicum in patrocinij conſortium a
ſciſcere. Hoc tamèn erat *Opus Juſtitiæ*, *& Ch
ritatis*, Virorum nomina, quibus totum debe
æternùm duraturo tuo operi inſerere, quod (a
inſcientèr, an malitiosè non loquor) nunquà
præſtitiſti. Initio itaquè, quaſi viam aſſertio
ſtraturus nova quædam, & miranda Theorem
ta ex hac Chiarianæ Schola, Latina Toga ind
ta fidiſſimè aſportas. *Plethoram eſſe*, dicis, *ſupe
abundantiam ſanguinis, & ſpirituum in ſanguine, i
ut ſit ſufficiens ad ſuffocandum individuum*: affirma
Hippocratem tales Plethoricos vocaſſe *Athleta
Luctatores, Viros fortiſſimos*; *ſanguinis* autem *gra
vidos*, (quos Plethoricos eſſe reſpuis) *Paraſito
& Corpulentos*; utriſque abipſo ſobrietatem, au
purgationem remedio datam.

Sed in hac ſtricta Plethoræ acceptione mill
ambagibus implicor. Dicere enim *ſanguinis gra
vidos*, & negare *Plethoricos* ænigma eſt. Tù ipſ
cum anteſcriptis tuis theſibus non multum cor
cordas. Longo Auctorum agmine probaſti, cor
pulentis minùs ſanguinis ineſſe, & nùnc *corpulen
tos vocari ſanguinis gravidos* ab Hippocrate doces
Nullius periculis aſſeris cruoris ènormem copiã
& ſcribis purgationem, aut ſobrietatem ad iſta
effugienda miniſtratas. Quorſum iſtud Chaos?

Me ama, tibi volo placere. Licet nunquàm in
venerim in noſtro Sene hanc diſtinctionem, ta
mèn amicitiæ cauſa tibi dono. Premor nihilo
minùs dubijs. Purgationem, aut ſobrietatem, &

Athletis,

Athletis, & Paraſitis ab ipſo laudari tu canis, quæ, ſi bene Magiſtrum audio, videntur prohiberi. Quomodo enim, ſi (*a*) *bonum habitum ſtatim ſolvere* imperat, utemur ſobrietate, lento cęteroquin remedio, & ab ipſo non niſi paulatim adhibito, cum in victus regulis, ut recte animadvertit (*b*) *repentinæ mutationes noxas, & ægritudines producant*. Neque purgatio in *bono habitu* ejuſdem conſilijs multum aſſimilabitur, qui modo ait (*c*): *cos, qui bene habent corpore, purgare laborioſum*; Modò (*d*): *Carnes ſanas habentibus helleborus periculoſus; facit enim convulſionem*, modo (*e*) *qui ſalubritatem corporis habent, cum per medicamenta purgantur, citò exſolvuntur*, & alibi (*f*) *vitare verò oportet in Pharmacorum potionibus eos, qui bona habent corpora*. Venæ verò ſectionem unicè ab ipſo laudatam præter D. Tozzi Aphoriſmi Commentatorem concludit Hæmophoborum quoque Oraculum (*g*) Helmontius inquiens, *Hippocrates quidem in Plethora Athletarum ſtatìm, ac cumulatim cruorem juſſit mittendum*. Hæc monita eodem prorſus paſſu incedunt in ijs etiam ſanguinis gravidis, quos a Plethoricorum catalogo expungis, ſi bona valetudine, (qua utinam diù gaudeant) florere ſupponas. Quod ſi in ægritudines labantur, ſobrietas quidem non multo ſtudio procurabitur, cum (*h*) *in tenui victu Ægri delinquant*, quæ etiam paulo latiores habebit ter-

D 4 minos,

a Aph. 3. ſect. 1. *b De rat. vict. in morb. acut.* *c Aph. 37. ſect. 2.* *d Aph. 16. ſect. 16.* *e Aph. 36. ſect. 2.* *f In Epiſt. ad Democrit. n. 32.* *g De Febrib. cap. 4. n. 27.* *h Aph. 5. ſect. 1.*

minos, cum (*a*) *donandum ſit aliquid ætati, & co*
ſuetudini. Sed purgationem in ſanguineis morb
aut cum Venæ ſectione coniungit Cous Senex
aut ipſi poſtponit. Legenti libros de ratione v
ctus in morbis acutis hæc obviam eunt, & pra
cipuè ubi facta plurium morborum ſynopſi, qu
omnes à ſanguinis multitudine derivari inte
pres Valleſius (*b*) oſtendit, hæc laconicè nota
ſolvi non poſſunt, ſi quis priùs medicamentis purga
aggrediatur, nam Venæ ſectio in his principalis eſt (
(*pag.* 20. *ex D.Chiariana ad verbum p.*69. *& ſeq*

Proſequamur evolvere reliqua non minùs v
nuſta, non minus ſuavia. Plethoram ioci grati
admittis, nunquàm tamèn probas Phlebotomi
In ſano .e.(ſi ſanus dici poteſt, qui ſic affectus eſ
duorum dierum jejunio evaneſcere dicis Pletho
ræ ſignum, & nomen: atque multo magis in Fe
briente *à Dieta, ſeu inedia plurium dierum à pha*
macis, à ſudoribus, à Febre ipſa? Phy, ſi verb
ſpectes, quam plana, ſi rationem, quam va
cantio!

Utatur ſiquidem propoſito inediæ remedi
voraciſſimus Milo; quam fugit Phlebotomia
fortaſſis huius auxilio enixè petet. Enimverò,
teſtatur parens Medicinæ Staticæ Sanctorius (*a*
cibus, & potus nimius non ſolum retenti perſpirabil
acrimoniam, ſed etiam partium, præcipuè non princ
pum graviſſimos affectus diù occultant, qui dum co
pora purgantur, vel inedia tractantur de repen
erum-

a Aph. 17. *ſect.* 1. *b In lib. quartum de rat. vict.*
acut. c De rat. victus in morb. acut. num. 36.
d Aph. 44. *de Cibo, & Potu.*

et quamplura alia mala lethalia pericula
[illegible] et [illegible] in [illegible]
[illegible] adhibita recensent [illegible]
[illegible] ille [illegible] Archiater Julius
Alexandrinus (b)

^ et Alphonsus Borellius (a)

(b) [illegible] lib. 29. cap. 5. pag. 343. —

(a) De motu animal. parte 2. prop. 100 pag. 236.

erumpunt, & in graviſſimos affectus faceſſunt. Sed neque tam brevi tempore quidquid ſuperfluum ſanguinis eſt abſumet rigidiſſimum jejunium, verum puriores ſpirituum turmas depaſcetur; unde corpus elangueſcet. Urſi, Glires, Muſcę Hirundines, cæteraque huiuſmodi animalia, totam hyemem abſque cibo tranſigendam alto ſomno dedicantia, pingueſcunt veriùs, quam emacientur. Fame denata corpora plurimo adhuc ſanguine turgida Vaſa non ſemel præbuere, ut Charleton (*a*) teſtis eſt, minorque in ijs macies, licet fatum ſubeant, quam in extrema tabe conſumptis, quæ tamen vivunt, ſignum manifeſtiſſimum eſt, (ut ait Cl. (*b*) Gulielmini) non ideò continua inedia vitam ſubtrahi, *quod in ijs ſufficiens defficiat nutritio, ſed quia continuato diſpendio conſumptis animalibus ſpiritibus ita evanidus ſit ſanguis, ut convenientem non poſſit ſuppetere eorundem ſeparationi materiam*. In Febrientibus autem Dieta, *lentum*, ut vocat Etmullerus, *remedium*, morbo moras non indulgente, non ſatis efficax remedium eſt; eademque ſi quidquam ſanguini detrahit, ipſum etiam magis attenuat, unde preſſio Fibræ, quæ minuta parum copia vix mitteſſeret, à rarefacto ulterius liquido fovetur. Pharmaca ex citati Sanctorij ſtatica obſervatione (*c*) *movent quidem ſenſibilem, ſed inſenſibilem evacuationem* (quæ multo uberior eſt) *divertunt*. Febris ipſa (ni fallor) Diapneuſtiæ vires non addit, ſed demit, cum experiendo adverterit idem Sancto-

a De Oeconom. Animal. b Exercit. de ſang. nat. *c Aph.* 86. *de Cibo, & potu.*

ctorius (a) *quemlibet corporis dolorem, ſeu laborem coſti perſpirabilis tranſitum impedire*; Hinc ſi bon ſanguinis partem ipſa vorat, à retentis inutili bus, & nutritioni inidoneis particulis hæc minu tio penſatur. Sudores demùm non in Febri principio expectandi ut plurimùm ſunt, ſed ub vel Naturæ medicatricis ſtudio, vel remediorum & præcipuè Phlebotomiæ auxilio ſubigi incipi rebellis materia, & immodicus calor decedere Etenim rareſcens, & in ſe ipſum nitens ſanguis Vaſorum membranas tendit magis, ac premit, unde difficiliorem reddit excurſum liquidarum partium, quæ cæteroquin effluerent, & exſudarent. In judicatione verò ſenſim remittente calore, Membranis magis flacceſſentibus, & imminuta intrà Canales preſſione extrudi partes humidæ poſſunt, & exprimi per ſudores. Et hos quidem commendat Hippocrates (b) *Sudores in omnibus acutis morbis ſaluberrimi, ſi diebus decretorijs contingant, Febremque finiant, aut ubi toto corpore æqualiter inſudante Æger facilius morbum ſuſtineat*. Ita morbo ad ſolutionem vergente rerum potiti ſpiritus per omne vacuationum genus vitioſas particulas ubertim eliminant. Verum naſcenti malo occurrendum eſt, & Plethora opportunis Phlebotomys initio Febris eſt minuenda; nequè expectandæ ſunt iſtæ cruoris depauperationes, quæ ſucceſſivè eduntur à morbo. Et oh quoties omiſſę Venæ ſectionis pęnas exegit longiſſima Febris, aut celerrima ſubſecuta mors eas diminutiones non expectavit, quas tu enumeraſti.

a Aph.49. de Ponderat. b Prænot. n. 5.

ſti ! Ità certe Plenitudinem cuidam nobili Viro non tam promptè evacuavit Tertiana Febris, quin imò, ut recenſet (*a*) Balloniùs, ob neglectam ſanguinis detractionem, ruptæ ſunt eidem Venæ in 4. paroxiſmo, effuſaque indè cruoris maxima copia ipſum eodem die ad Libithinæ caſtra protruſit. Quod ſi aliquorum Cauſonide defunctorum corpora reperta ſunt paucum in Vaſis ſanguinem ſervantia, cùm magna pars in urentis, & ferociſſimi ignis pabulum citò ſoluta fuerit, Plethora ſive vera, ſive apparens huic depopulationi commoditatem largitur, ubi tenſis tunicis ſubſiſtit in naturali ſuo motu ſanguis, & clauſa ſævìſſima flamma tragœdias ſuas, non impediente congrua vacuatione, proſequitur, quas avertere ſolet provida manus sàt imminutis tumentibus rivis, & compreſſione adempta, quæ inteſtinæ deflagrationis fomes eſt; quemadmodum cruoris detractione huius morbi ſolutionē molitur etiam Natura, teſte Hippocrate (*b*) *& ſi ſanguis ex naribus fluxerit, ſolvitur affectio*.

(*pag.* 21., *&* 22. *ex D. Chiariana pag.* 42.)

Verum, ut ait ille (*c*) *quotidie videris admirabilior, & melior*. Obycis, Plethoricum Febre languere, in cujus acceſſu variè agitatur, variè torquetur; ubi intermittit, quietus eſt inſtar ſani, & tranquillus. Arguis inde *humores juxtà ſuos periodos ſe ſe moventes*, non abundantem ſanguinem Ægro inſultare, & ſtrepis *illos profligandos eſſe, hunc purificandum, non effundendum*. Valde autèm

*a Lib.2.Ep.in conſt. Æſt.*1576. *b De rat. vict. in acut.n.*34. *c Plinius in Paneg. ad Trajanum*.

autem miror, quòd cum te novitatis laſcivia cum quibuſdam Recentioribus ad damnandum Phlebotomiæ uſum adeo Veteribus acceptum abduxerit, rancida tamen quatuor humorum ſpeculatione tenearis, cui omnes tui Patroni ſolemnitèr cecinere funebre Epicedium. Neque enim, quales deſcribuntur in ſcholis, ſinceri in corpore ſtabulantur iſti humores, qui mera ſunt ſanguinis recrementa, neque nobis fingere debemus effrẹnem aliquem hujus Galenicæ Quadrigæ Equum de cætero quietum mox adhibito ſtimulo repentè calcibus inſurgere, deque manu aurigæ Naturæ vitales raperc habenas. Si quidem non alio artificio in Plethoricis fabricatur facilius Febris intermittens, qui ubi lento, denſoque cruore Viſcerum cribris, & ſecretorijs glandulis adveniente, quædam alicubui ſtagnantes particulẹ omnem exuunt ſuavem indolem, imò acrimonioſam, et irritativam adſciſcunt, ipſæque tandem ſenſim alijs conſanguineis ſingulo circulo auctæ, & ad turgeſcentiam congeſtæ in vitalem fluvium ſe exonerant, ubi commiſsa intrinſeca pugna Febris excitatur. Hẹc autem ipſis plenè domitis, & ſubactis diſcedit novo ſuppeditato penu reditura. Hæc ſanior Pyrethologia eſt, poſtquam Medicina mutavit veteres calceos, & putre ſubligar. Quanta verò ſit in hac profliganda Phlebotomiæ dexteritas, interroga tantoperè tibi acceptum Synapiùm, *(a)* quo audies celebrandam eſſe, ut *imminuto, & ad alium motum redacto ſanguine fermẽtatio cobibeatur*

&

a Paradox. Medic. part 2. cap. 5. quæſt. 3.

*acre illud viſcoſum, quod obſtructiones Febrium cau-
bat &c., fluxile factum, & imminutum tantò facilius
metur*:

(*pag.* 21. *Ex D. Rotario fol.* 22.) Hiſce igitur
elut in quæſtionis proœmiolum præmandatis,
ſtituto tuis manibus D. Rotarij Opuſculo, tan-
em *Menſes præciſam eſſe Naturæ intentionem* pro-
rs, *nulloque modo ad imminuendam Plethoram or-
inari*. Quando ergò intelligas particulare eſse
Jaturæ cogitatum, ut inde Fætui largiretur ali-
entum (licèt melius forſan arrideant Recentio-
um Theſes) hac vice tuam Vir omniſcie ego
unc tangam manum. Quarè tamen, ubi Fętus
utritione non eſt opus, circulanti fluido non
iſcet eum ſanguinem, ſed foras amandat? Id
ertè in Plenitudinis diminutionem fieri non
ubito, & quemadmodum majorem ſanguinis
roventum, & ampliorem in Uteri vaſis colle-
ionem nuticationi Fętus tribuerem, ita illius
abſente, & nondum concepto Fętu) excluſio-
em fugiendæ Plethoræ aſſignare non hærerem.
Iiſi enim ſanguis, Dele Boë (*a*) phraſis eſt, *Pu-
ertate in Fœminis præſente abundantior factus per
Jterum, aliamve viam evacuetur, ac minuatur, Ple-
ora producitur ad Vaſa.* Ità in morbis qui à Men-
um emanſione ortum trahunt, multitudinem
nguinis culpare ſolet Hippocrates, ut obſerva-
potuiſſes in ipſo Libro *de Virginum morbis*, (*b*)
ui oculos advertiſſe gloriaris: *ſanguis in Uteros
uit, velut effluxurus; cum autem oſculum exitus
on fuerit apertum, ſanguis autem ampliùs influxerit,*

propter

a Prax. med. lib. 3. *cap.* 3. §. 63. *b n.* 1.

propter cibos, & corporis augmentum, tunc ſangui non habens effluxum præmultitudine reſilit ad Cor, & Septum tranſverſum. Aſt (oh infortunium) nunquam reperiſti Hippocratem in ſuppreſſa Menſtruali vacuatione Phlebothomiam laudantem Non ſic accidit mihi; qui in ipſo Libro de virginum morbis pro inſtituenda prædictæ Ægritudinis Therapeia hæc notata legi (*a*) *Cæterum cu ratio, vt hinc liberentur; eſt ſanguinis detractio, ſ nihil eſt, quod impediat*; inque libro de Sterilibu (*b*) *his quæ ſecundum naturam fiunt deſinentibus ſan guinem de manu detrahere oportet; ſi quidem forti fuerit de ambobus brachijs: ſi verò debilis ex alter ſufficit*; quem textum, ut praxi, & rationi con venientiſſimum non ceſſat commendare (*c*) Johannes Baptiſta Verna, in ſuo pulchro tractatu *de Phlebotomia.*

Cæterum poſt inſignes vacuationes, ſive ipſiu ſanguinis immediatas, ſive mediatas aut deficere penitùs Menſtrua, aut imminui, quod conſtãti obſervatione comprobant quotquot de Mulierum morbis ſcripſerunt, ſive Veteres, ſiv Neoterici, hoc quoque mei argumenti non debile fulcimen eſt. Si tamèn aliqua
((*d*) *rara avis in terris, nigroque ſimillima Cycno,*)
longa Hæmorrhagia, vel acuta Febre emaciat Lunares adhuc, ut obycis, ſervat purgatione tùnc (ſi id verum eſt) levandæ adhuc particular plenitudini Vaſorum Uteri, niſi Univerſali to tius corporis, hoc beneficiũ conſecratum eſt. L cet

a n. 3. *b n.* 18. *c Parte* 3. *cap.*13.*n.* 1., 2. & 3.
d Juvenal. ſatyr. 6.

i ut etiam celeberrimus nostris amicissimus
J. Vallisnerius (a), qui vulgares praxeos panicos
timores deridet, et sanguinem ut aiunt ad
superiores partes invitatos similibusque
praedicationibus atque obstetricum ineptijs.

(a) della generaz. parte 3. cap. [illegible] pag. 3[illegible]

per m. mmay Corbegu //, co fauve'teing //.
per narcy Lardy /// per avvig Domitlery //

Cordeny pag. 404. tomo. 2. Gynecion ~~lib.~~ com 6. in lib. de nat. mu
Bargeu f. lib. 23. cap. 50.

A ~~cf~~ Vallisneriy

A (c) cont. 2. obs. 30. pag. 70

A: della ~~sterilita~~ generaz. part. 3. cap. 2. pag 34

t enim ſtagnatio in Vaſis poſt inventum ſan-
inis circulum ſit fermè exploſa, tamèn ut de-
onſtrat (*a*) Helfricus Jungken, dum minores
m Arteriarum, quam Venarum ramuli tortuo-
s, & ſerpētinis ductibus Uterum ingrediuntur,
nc per reticulatas horum Vaſorum implicatio-
es ſanguinis Arterioſi impulſus maximè retun-
tur; unde per Venas non niſi lenta quadam
aſi undulatione revehitur; atquè ità aliquid
agnationi analogum patitur. Ità ſanguis, licet
upere rivo fluitans ibi cæſpitat, ſenſimque co-
oſiùs collectus ſenſim iſta Vaſa diſtendit, uſque
m turgeſcentia menſtruali accedente ipſum
refactum; magiſque tunicas prementem per
ertas effluere ſinunt extremitates; atque ità ſe
ere liberant.

Dum verò interrogas cur ſemper fluunt ab
tero cur non per alias vias? promptus ſum reſ-
ndere, hanc eſſe deſtinatam; magisque huic
eri accommodam viam; qua tamen impedita
perfluum liquidum per alias, & perſepè arduas
oycitur. Sic per os toto longæ vitæ tempore
cerni viderunt (*b*) Panarolus, & (*c*) Rhodius;
r Hæmorrhoides (*d*) Heurnius; & (*e*) Koli-
n, per Oculos (*f*) Helvigius; per Umbilicum,
ngivas, ac Digitos (*g*) Zaccutus, per Mammas,
r Nares; per Aures (*h*) Etmullerus. Adde,
quod

Fund. Med. Modern. Parte Phyſiol. cap. 17.
Pentecoſt. 1. *obſ.* 6. *c Cent.* 2. *obſ.* 36 *d Com. ad Aph.*
11. *ſect.* 6. *e Apud. Mangct. Bibl. med. tom.* 2. *lib.* 8.
Apud Lanzonum pag. 159. *g Lib.* 2. *Prax Admi-
randæ*: *h Inſt. med. cap.* 23. *§.* 12.

quod nonnullis, ut Detharſidis filiæ ſimul
naribus ſanguinem, & muliebria ſalutaritèr a
paruiſſe cognovit (*a*) Hippocrates, per plur
annos cum periodico ſanguinis ſputo coniun
obſervavit (*b*) Peclinus, & ſingulo Menſe tu
Menſtrua, tùm Hęmorrhoides erupiſſe depr
henderunt (*c*) Sennertus, (*d*) Mangetus, &
Dolęus. Quæ omnia Naturæ genium haùd o
ſcurè interpretantur, ipſamque minuendæ cop
ſummoperè addictam monſtrant, ità ùt ſi paup
rior videatur per Uterum excretio, ipſam aper
etiam alicubi exitu penſet; ſicuti pluribus qu
que Fœminis, ut teſtatur (*f*) Jung*k*enius, hoc L
nare tributum gemina ſingulis Menſibus vice i
tacta ſanitate largitur.

Licet verò non ſim adeò ſacer Naturæ Myſt
ut certiſſimè explicem, quare ad ſtatum uſq
tempus hæc differat purgamenta, ſive revera b
neficio ſanguinis ac lymphę refluentium inſpir
tur à Teſtibus fermentum volatile-oleoſum ſe
ſim alterans, & volatilizans ſanguinem, cui
turgeſcentiam menſtrualem imprægnando ta
tùm temporis requiratur, ut ſuſtinet (*g*) Etm
lerus, ſive ad Lunæ phaſes confugere liceat,
ex Charteſij principijs dilucidat Waldſchmidi
(*h*), tamèn arbitror nihil indè contra propo
tum meum arietari. Siquidem, ut uſitatis fru
voca-

a De morb. popul. l. 1. *ſect.* 2. *b Apud Manget. lib.*
c Apud Etmuller. de morb. mul. cap. 1. *d Tom.* 2. *lib*
Bibl. Med. e Encyclop. Med. lib. 8. *cap.* 10.
f Fund. Med. modern. parte Phyſiol. c. 17. *g Inſt. Me*
cap. 21. *theſi.* 9. *h Colleg. Medico-pract. l.* 4. *caſu.*

i quod ipsissime fluctus ... valetudinis regiud
seu alternis ... exprimantis ... per
ossa corpora ... ut ...
est ... gravissima
devenit affectiones a quibus ... ape
eiusdem ... Professoris ...
... felices ... ut
antea purgatione.

h Sententia ... Physiognomia ...
pag. 138.

i et Graaron ... Dio
... nobis ..., qui
demonstrativa ostendit ... sententiis ex
... tenuim, ac sensim adaucta ...
ter deficiente ... liberam expirationem
circa menstruales periodos, ubi ... quantitate ...
singulo ... accrescentis curiose supputat, usque
dum uterinos canales premat ad exclusionem,

lii De ... pag. 516. ...

kl ... cap. 3. pag. 13, et seq.

~~ex allegatis quae superius dixi de fermento,~~
~~ad ipsius [illegible] [illegible] sententiae ex toto [illegible]~~
~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~

[illegible] [illegible]

[illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

ocabulis) inveteratus Naturæ mos eſt, ea tempora aliquo vectigali ſalutare, quibus inſigne uidquam aut agere, aut pati ſolita eſt. Sic Venæ ſectioni aſſueti,(*a*) Bartholino, (*b*) & Boneo teſtibus in Vena pungi ſolita ſtato tempore titillationem ſentiunt, ipſa quaſi ad ſolitas evacuationes monente. Sic repetere ſervato Catameniorum ſtylo menſtruas Hæmorrhoides in Viris ſpexerunt (*c*) Hagedornius, Hanneman, Sculhzius, (*d*) Veſalius, (*e*) Amatus, (*f*) Smetius, g) Zimara, (*h*) Oetheus, vt taceam de menſtrua per Penem ſangninis vacuatione ſalutariter effuſa, ut apud (*i*) Mangetum, (*k*) Zaccuum, (*l*) atquè Etmullerum legere eſt, neque tamen crediderim te hic quoque eandem *præciſam Naturæ intentionem* culpare.

(*pag.* 22. *ex Chiariana f.* 94.) Imò hoc profectò non aſpernabile teſtimonium eſt, Naturam à ſuperflui sãguinis moleſtia corpus abſolvere etiàm per Hæmorrhoides , quarum *omnium cauſa* ut it Etmullerus (*m*) *eſt tantum ſanguis evacuandus.* Et certè ex Hippocrate harum eruptio (*n*) vividioribus Ætatibus, & (*o*) calidioribus temporibus, ubi ſanguis abundantior, & magis rarefa-

E ctus

*a Cent.*5.*obſ.*19. *b In Merc. compital. lib.* 19. *n.* 47. *c Apud Manget. lib.* 8. *Bibl. Med. d De Hum. corp. Fab.lib.*5.*cap.*15. *e Cent.*5.*Cur.*3. *f Miſcell.med. lib.*10. *g Ad Ariſtot.de ſomnijs cap.*10. *h Lib.obſer.propriarum. i Lib.* 8. *Bibl. med. tom.* 2.
*k Prax.admir.lib.*2.*obſ.*111. *l Inſt.med.Phyſiol. cap.* 23.§.11. *m Cap. de Hæmorrh. n Aph. ſect.*3., & *de Aere Aq.*, & *locis. o* 2. *Prædictionum.*

ctus eſt accidere ſolita ; (a) ſanguinei morbi h accedentibus pulſi, his diſcedentibus, & ſuppre ſis reduces, (b) Venæ ſectionis in ipſarum del quio fęlix uſus, Hæmorroides ſanguinis depl mento dedicatas eſſe confirmant. Quod auter idem Hippocrates, ubi de ipſis rem habet, copi ſanguinis non accuſet, ſed ſolam bilis aut pitu tæ remorationem, nihil officit; ſiquidem de mo boſis ſolummodo, & quæ non Naturæ conam ne, ſed ægritudinum maleficio excitantur, mei tionem facit. Aſt ipſo textu conſiderato, evider ter Vaſorum Sedalium plenitudo earundem m hi videtur conſtitui rea. En itaque verba (c *Cum bilis, aut pituita ad Venas Inteſtini Recti dec buerit, ſanguinem, qui in Venis eſt, calefacit; cale centes autem Venæ ex vicinis Venulis ſanguinem a trahunt, & ubi replentur, interna ſedis pars intum ſcit, & capita Venarum ſupereminent, & partim du à ſtercore comprimuntur, partim dum a coagulato ſa guine coguntur, ſanguinem eiaculantur*. Si itaque al qua cognitiuncula tibi places; nota hic irritat vis humoribus ſolam ſanguinis caleſcentiam tr bui, non ipſam Hæmorrhoidum eruptionem quæ proximiùs debetur Plethoræ apparenti, dur ſanguis calefactus, & rareſcens majores porc efformat immediatè verò particulari, dum in re licta ſpatiola impulſæ ſubſequentis liquidi por tiunculæ (quod obſoleto attractionis vocabul in textu explicatur) ipſum denſant, uſquè dùn incapax iàm coacervati ſanguinis locus, & à com

pri-

a De Morb. popul. lib. 6. b In Coacis.
c de Hæmorrh. n. 1.

in cui quo fane Hemorrhoides explicandi modo
initiaverus ~~allendis~~ fere mercede recens
accuratus scriptor, et medicator morborum
Ani (d) Monnierius.

(d) Traité de la fistule de l'Anus chapitr. 17
pag: 177, et 126.

Scio eo insuper sanguine è naribus
stillantem adeo ab Auctoribus
practicis consideravi, ut [illegible]
absque coctionis argumentis et extra
criticos dies exeat, non omnino
apud ipsos male audiat, si large
fluxerit. Lege, si libet, Reinhardum
[illegible] [illegible] sanguinis bene a largo
fluxu e naribus critico salutari ex
[illegible] non critico sine signis coctionis
[illegible] non omnino de ipso [illegible]
[illegible] quomodo large fluat.
[illegible] [illegible] [illegible] 18

primente ſtercore magis anguſtatus viam deplẽ-
læ plenitudinis per aperta oſcula inveniat. Et profecto, licet univerſalis plenitudo ſit frequentius ſpontanearum mater, tamen criticas particularis etiam, aut apparens Plethora perſæpe producit. Hinc graciles, macilenti, ſenes aliquandò ſolatium habent.

(*pag.* 23. *ex* D. *Chiariana f.* 96.)

Non abſimili modò de Narium Hæmorrhagia res agitur. Tędet autem fuſe Auctorum ſententias, & practicos caſus recenſere. Adi Medicinę Antiſtitem, attentosque oculos his textibus adhibe: (*a*) *quibus benè ac largitèr ſanguis per nares erupit, per hoc maximè ſervabantur;* (*b*) *Dolores in partibus inferioribus fortis ſurditas ſolvit, itemque ſanguis multus ex naribus erumpens.* (*c*) *Fluxiones ex naribus largæ per vim ſuppreſſæ convulſionem provocant; Venæ ſectio ſolvit;* (*d*) *ſanguinis eruptiones largæ à naribus plerumque liberant*, ſimilibusque gnomis paſſim occurrentibus. Inde ſuſpende aliquantispèr Naſum, & recogita, an hæ voces *largę*, *multus* nullum ab imminuta copia beneficium ſignificent. Sed rixarum oſor nolim omnes Hæmorrhagias à Plenitudinis gremio extrahere. Concedo tibi, ſeu Chiarianæ, *à ſanguine plus minùs acido, acri, ſalino, ſulphureo Vaſcula corrodi*: verùm aùt hi fluxus ſalutares non ſunt, ut potè à periculoſa Dierefi progeniti, aut ſi Naturæ manus accedit, ipſa corroſivis acuminibus utitur, ut volitum detrahendi finem aſſequatur. Quod ſi

*a De Morb.pop.l.*1.*ſect.*2. *b De Morb.pop.l.*2.*ſect.*5.
*c In Coacis n.*3. *d De Morb.popul.lib.*2.*ſect.*1.

in Hydropicis ſanguinis penuria laborantibus ſtill
non alia ratione, quam quia aqueus eſt, quid prob
(bone Deus!) contra criticas evacuationes h
in Ægri perniciem morbi aſtutia reperta? Itaqu
cęco etiam Tireſię de hac veritate conſtabit, om
nes hoſce ſalubres effluxus ad hunc finem coll
mare, ut ſanguinem minuant, magnum nob
celebrandæ Phlebotomiæ documentum.

(*pag.* 23., *& ſeq.*) Nimis verò bellus homo e
ſi putas tua auctoritate fidem oculis eripere, ca
tans, ſanguinem per omnes Hæmorrhagias emi
ſum noxium tantum eſſe, & vitioſum, Natur
judicio à puriori latice ſeparatum, undè magn
diſcrimen intèr naturalem, & violentã detractio
nem arguatur. Non enim adeò nobis ſunt Ch
meræ familiares, ut cum videamus ſanguine
colore floridum, conſiſtentia laudabilem frequ
tèr ſtillare, ipſum, reclamantibus omnibus ſ
nioribus Medicis, incognita quadam ſegregatio
ne, abſque Glandulis, abſque Cribris, & ſæp
abſquè ſenſibili fermentatione rejectum, qua
vitalis Olei amurcam, omni ſpirituum ſocieta
orbum, qualibet utili, & balſamica parte ſpo
liatum contemplemur. Addo, quod hæc corr
gẽdę impuritatis methodus nõ eſt; proſtant enim
in univerſo corpore Cribra, Canales, Glandul
Pori, depurando ſanguini devota, per quæ ſi
conſueta oſtiola expellere heterogeneas portio
nes Natura poſſet, & interim *vitæ*, ut vocas, *el*
xiri, ærario ſpirituum, meliori, & pretioſiori ſucco co
poris, quẽm ipſa nimio zelo cuſtodit (*a*) ignoſcere, n
exi-

a pag. 160.

xiguam quidem vtilem partem cum excremen-
itia, ut cogitas, ſaburra diſperdens. Quod ſi
mendandæ qualitatis cauſa ad Hæmorrhagias
ccedit Natura, tùnc fermè eſt, cum ſecretoriæ
fficinæ ordinarium munus recuſant. Quare op-
imo conſilio educta ſanguinis parte velociore
notu tùm particulas ad ſolitam texturam diſpo-
it, tùm, ſi quæ ſunt, circa Viſcera impedimenta
bripit. Hoc modo fiunt criticæ Hæmorrhagiæ,
: ità ex Galeno(*a*) *fit judicatio à Natura ſeparan-
e à bonis mala, & ad excernendum præparante*.
Ioc quoquè genuinum noſtrę intentionis exem-
lar eſt. Utimur remedio, non abſimili modo à
Jatura miniſtrato, & ſicuti ipſa tum quantita-
, tùm qualitati corrigendæ partem tam boni,
uam vitioſi laticis impendit, ita & nos. Sed ohe
am ſatis eſt. Quid ulteriùs tàm

— tenui prodeſt ratione nitentem
crutari. (*b*) —

(*pag. 25. 26. ex D. Rotario ad verbum f. 15.*)

Poſtremæ accedamus, quam *ſenſibilem, & ir-
fragabilem* vocat. Hæc fundamentum habet in
anctorij Aphoriſmo, ex octo libris cibi, & po-
is aſſumptis quinque circitèr libras inſenſibili-
er diſſipari. Ex tribus remanentibus, oſtendit,
artem per oris halitum, partem per ſputa, &
ares, partem per Urinam, & Fęces amanda-
i. Nutritioni etiam, & corporis augmento non
xiguam portionem tribui. Vera omnia, omnia
lana; ſed nihil indè contra Plethoram.

Non enim diſcedo Ego à Sanctorij ſtatera. Im-

 men-

Com. Aph. 13. lib. 2. *b* *Manil. Aſtron. lib. 4.*

menſam ſcilicet hanc perſpirationem (*a*) ab ae-
cęnoſo (*b*), à frigore, (*c*) à quocumque corpo
dolore, vel labore; (*d*) à potu dum fit Chilus,
ab exercitij intermiſſione, (*f*) à tetro animi
themate, (*g*) à ciborum varietate, (*h*) ab eoru
craſſitie, & viſciditate, (*i*) à Ventris pleni
dine, pluribusque alijs cauſis impediri juſta la
ce obſervatur. Sic labens fundamentum to
tuæ rationis ruina conſequitur. Nempe perſ
ratione aut ceſſante, aut notabiliter imminu
neque aliæ recenſitæ vacuationes ſolita energ
perficiuntur, ſanguinis onere gravata Œcon
mia ſecretiones debiliùs operante. Teſtem
ipſum Sanctorium (*k*) *Natura, dum in perſpiran*
officio eſt impedita, incipit ſtatim in multis deficere
Vide itaque Vir Eximie, quot cauſæ promove
dæ Plethoræ militare poſſint, tuamque ſenſib
lem, & irrefragabilem rationem, ab ipſo, c
tantoperè fidebas, Auctore, levi aura difflatam

(l) Come imagin tal' or d'immenſa mole
Forman nubi ne l'aria, e poco dura,
Che 'l Vento la diſperde, ò ſolve il Sole:

(*pag. 27. ex D. Rotario f. 11.*) De cætero quo
argumentis non præſtitiſti multò minùs auctor
tate Helmontij, Tozzi, Bonteckoe, Leonhar
à Capua, Knoffelij (quæ tota fermè Phlebot

miæ

a Aph. 8. de Aer., & Aq. b Aph. 50. de Ponderat
c Aph. 49. de Ponderat. d Aph. 102. de Cibo, & pot
e Aph. 57. de ponderat. f Aph. 8. de animi Affect
g Aph. 51. de cibo, & potu. h Aph. 57. de pondera
i Aph. 88. de Cibo, & potu. k Aph. 40. de Pondera
l Taſſo Canto 16. ſtanza 70.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

niæ Hoſtium phalanx eſt) præſtare hallucinaris; Quin imò cum in univerſis Medicorum ordinibus vix hos quatuor fautores expiſcari potueris; multò magis Plethoræ exiſtentia à cęteris omnibus ſono Tubæ prædicata ſtabilitur.

PUNCTUM SECUNDUM.

(*pag.* 28. 29. 30. 31. *Ex D. Rotario f.* 15.)

EGreſſi tandem faſtidioſo hoc primo puncto, brevem operam ſecundo impendamus. Nil autem continet, niſi illuſtratam Cl. D. Rotarij ſententiam, quà admiſſa etiam Plethora exulare ſormido mali jubetur. Ajebat enim ille his omninò verbis e vernaculo idiomate fideliſſimè converſis: *hæc ſanguinis quantitas admodum inſtabilis eſt, ephemera, ociſſimè tranſiens & evaneſcens. Corpus enim noſtrum eſt vorago, quæ tantum diſſipat, & abſumit, quantum recipit*; Quibus amplificandis excellentem Anatomicum agis; ſuppoſitoque majorem, quæ ab Auctoribus admittatur, ſanguinis copiam horę dimidio circulare iter abſolvere, ſingulas depurativas ſecretiones ſingulo circulo in proportionatis cribris effectas enumeras, unde tot partibus à purpurea maſſa decedentibus, & à parte rorida in corporis nutrimentum faceſſente, ſuſpecta quantitas quolibet momento notabilitèr imminuitur; Addis inſupèr iàm ſæpè memoratum inſenſibilis perſpirationis diſpendium, noviſque illud auctoritatibus firmas.

Sed nolim Ego hic ventilare, an horę dimi-

 dio,

dio, an quadrante vitalis latex corporis molei integrè circumfluat, quod pro varietate ætati victus, paſſionum, exercitij varium eſt, indic tanta in diverſis hominibus pulſuum diſcrepan tia, ut apud (*a*) Bartholinum, & (*b*) Charleto num. Liceat ſolum oſtendere hanc ſecretionum induſtriam tanta nitiditate, & diligentia à t conſcriptam, maximè pati, ſtante ea, quam beni gnè admittis Plethora. Cum enim ſanguis plù juſtò redundaverit, neque Cor, neque Fibræ ſoli ti elateris efficaciam ſervabunt, unde lentiù impulſus denſari, & inſpiſſari commodè poterit adeoque ſecernendæ particulæ cum cæteris de tente, & inuiſcatæ depuratoria Cribra præterla bentur, partesque ſecretorio operi deſtinata paucioribus particulis ſalutabunt. Ità nequ cutanea ſubtiliorum partium ſegregatio ade ampla parabitur, cùm ſtricta cruoris compage tenues particulas comprehendat, & pauciſſima dimittat. Novo itaquè Chilo ſuppeditato exi guæ impenſæ prodigè reſarcientur, & Plethor augebitur, non decedet. Hæc didici evidentiſ ſimè ab ipſo Hippocrate (*c*): *Venæ ſuperimplen tur; valde autem impletæ nihil ex ſe ipſis remit tunt, priuſquam ſpatioſa capacitas ipſis contingat* Niſi itaque melius ſolatium elargiaris, nobis ti mor accreſcit. Hoc enim præcipuum à Plenitu dine damnum eſt, Secretionum emporia, quibu maximè agitur noſtræ ſanitatis negocium, ſuo muneri deeſſe.

PUN-

a De Thorace. b De Oeconom. Animal. Exercit. 6.
c Lib. 4. *de Morb. n.* 26.

i et Caroli Musitani

i Videmus autem sincere fateor: si copia seu quantitate peccet sanguis libenter phlebotomiam concedimus praecipue ubi necessitas urget, et malum indicia non dat; (c)

(c) Trutin. Med. Lib. 1. cap. 13. pag. [illegible]

PUNCTUM TERTIUM.

(pag. 32. Ex D. Rotario ad verbum f. 16. & ſeq.)

AD tertium iam punctum properanti, in ipſo limine mihi ſtatim offertur Hippocrates, ſacras laceratus genas, perque vim raptus ad confirmandum hoc paradoxum : *Phlebotomiam conceſſa etiam Plethora, & imminentibus gravioribus periculis non eſſe admittendam* . Volunt enim moderni ſophiſtæ, Lanceolę amiciſſimum Virum ipſam in duriore anfractu aſpernari , quando præjudicatæ opinionis pertinax ſecta Cl. Cl. Lucæ Tozzi , & Lucæ Portij melioris inter ipſos notę Heroum perduellionem luget : Alter enim Venę ſectionem ſano , & Plethorico commendat ; ex ipſius Hippocratis præcepto, *ne in ægritudines labatur ; aut ſuffocationis periculum incurrat* (a) ; Alter in diſruptionis à nimia Plenitudine timoribus *non video* , inquit ; *quare ſanguis mittendus non ſit* . (b) Itaquè ſuper præpoſterè interpretato libro tertio de Dieta , & aliquibus verbis corrupto oculo guſtatis ſuam aranearũ operam fabricant : Nempe cum à *repletione* multa mala fieri Hominum experientiſſimus oſtenderet, nimis fidentèr ſubtiliſſimus D. Rotarius hanc voculam ſuo Idolo conformavit, cujus opinata ore repando Vir Lectiſſime deglutis . Profers igitùr *Divinum Senem majora ſibi ante oculos proponere pericula, ab ipſo verita ex ſanguinis copia , & nunquam incuratione*

a *Luc. Tozzi ad Aph.* 3. *lib.* 1.
b *Lucas Portius de ſang. miſſ. dialogo* 1.

tione de Phlebotomia cogitare. Enumeras remedia ab ipſo præſcripta Dietam, corporis exercitium, frictiones, Medicamenta purgantia, Balneum, Vomitum bis etiam, aùt ter repetitum, ſolam Lanceolæ opem neglectam.

Sed præterquamquod ipſum *repletionis* Etymon aliquid minus Plethora redoleat, & nomina Plenitudinis, copiæ, redundantiæ ſanguinis à dictis paginis exulent, præterquamquòd enarratus præſidiorum cumulus vacuando ſthomaco, & corrigendis coquendo, & attenuando cruditatibus ſacer ſit, omnes in toto illo tertio libro *repletionum* modos deſignatos perponderat (*a*) Cardanus (quem ſæpe in tuorum Fautorum urnam, ſeu potius ergaſtulum recipis) ſinguloſque ad novem capita redactos ab immodica ciborum repletione, non à ſanguinea multitudine procedere diſtintiſſimè pandit. Neque longe abeſt ab integerrimi Senis conſuetudine *repletionis* vocabulum ſthomaci oneri, & diſpepſijs aptare. Habet enim alibi: (*b*) *quæcumque repletionem faciunt maximè pituitoſa ſunt, quæ verò quamplurima aſſumpta repletionem non faciunt, alvum ſubducunt.*

(*pag.* 33. *Ex D. Rotario ad verbum f.* 17.)

Febris itaquè *non adhibita providentia*, ideſt non vacuato tempeſtivè ſthomaco accedens, exuberantis cruoris ſoboles non eſt, ſed ex mora aceſcentis cibi, & fermentativas atomos circulanti maſſæ miſcentis. Hinc ſperat Hippocrates, eam triduò ceſſaturam, coctis febrili igne crudi-

tatibus

a Com. in Aph. 17. *ſect.* 2.
b De locis in homine n. 57.

illam malè afficiunt, et contami-
nant.

tatibus, & ſubacto acore, præcipuè cum ob prohibitum cibum aliud interim pabulum adventurum non ſit; præter aquam, ſolvendo inviſcatarum partium connubio, & abluendo Ventriculo deſtinatam. Aliquando autem male coctæ ciborum quiſquiliæ, & inſigni acrimonia prẹditẹ à ſanguinis alluente ſero abſorbentur, & alicui parti uberiùs ſuggeſtẹ crudelem ibi aperiunt Lanienam. Et hoc quidem periculum deſignant illa verba: *periculum autèm ſubeſt, ut quo erumpat ipſa repletio, id ipſum corrumpat*, nunquam verò, quam ſolo verbi obſequio prehenſas, impetuosā ſanguinis eruptionem. Sjquidem maximè, & patentiſſimè obſtat huic tuæ interpretationi inſtituta ab Hippocrate hujus mali per repetitum vomitum longior Therapeia, reſpuentibus breviorem illam, quàm indicabat, per Veratrum: Quis enim Emeticum poculum propinaret *corporibus*, ut vocas, *ſanguine turgidis, inque diſruptionis periculo, qua ipſo ictu homo moriturus ſit, conſtitutis*; ſi violenta in vomendo Convulſio videtur imò ipſam à tenſis Vaſorum tunicis facillimè impetratura?

(*pag*. 34.) Rectè nihilominùs incedit ad Profeſſores de Hippocratis imitatione Oratiuncula, licet extra tua ludat deſideria. Cum enim ipſe paſſim in ſangnineæ multitudinis morbis Phlebotomiam ſuſcipiat, ipſa erit diſcipulis ſummoperè laudata. Nàm prẹſentia ſomnia ſunt à capto circa verba errore profecta apud eos ſolum fidem promeritura, qui nunquam ejus ſcriptis hæſerũt, (*a*) *veraque conſtituunt, quæ bellè tangere poſſunt*

(*a*) *Lucret. lib.* 1.

An-

Aures, & lepido quæ ſunt fucata ſonore. Quod verò in Plethoræ diminutionẽ ſemper ad Phlebotomiam confugerit, ne longa opera ſparſos ipſius textus colligamus, paucis accipiemus à (*a*) Galeno fideliſſimo ejuſdem Interprete: *Hippocrates verò non hic tantum, ſed & in alijs ſuis commentarijs, quando proportione inter ſe ſervata humores omnes augentur, Venæ ſectione auxiliatur.*

(*pag.* 35., & 36. *ex D. Rotario ad verbum f.* 18. & 27., & *ſeq.*) Cætera, quæ colligis, ab ipſo uſitata ſudoris, ſomni, laboris, Diætæ, Vini auſteri Aquæ calidæ, Exercitij, Purgationis, & Balnei præſidia, Venæ quidem ſectionis aliquo modo vicaria ſunt, ſed, ut examinat (*b*) Bellini, *horum ſingula aut minus expedita, aut minus tuta ſunt, quam miſſio ſanguinis*, atque (*c*), Etmullero monente, *Plethora præter lenta inediæ, laboris, aut exercitij frequentioris, aut fortioris auxilia ſubitaneam Venæ ſectionis opem innuit, quæ ſola huic ſolo ſcopo repentè, & ſufficienter ſatisfacit.*

Quod ſi Paulus Ægineta Balneum non nominata Phlebotomia commendat laboranti ſanguinis plenitudine Homini, tùnc eſt, ubi Dieteticum ſolum fontem, & quædam domeſtica remedia intactis cęteris luſtrat, & titulum capiti inſcribit, (*d*) *victus laborioſam vitam agentium.* Adeò verò Lanceolæ amicus eſt, ut alibi dixerit (*e*): *ſi humoris copia ſubeſt, & materia efferueſcat, una vice, uſque dum anima deficiat, extrahemus.* Neque multo

a Cõ.8.*Aph.l.*2. *b De ſang.miſſ.prop.*9. *c De differ. morb.cap.* 2. *§.* 7. *d Lib.* 1.*cap.* 14.
e Lib. 6. *cap.* 40.

nulto lucro Galenum tuę intentioni mancipas, uius ſinguli à te citati textus nil aliud reſonare otuerunt, quàm in Plenitudinis medelam mo-o balneum, modo exercitia, modo purgatio-em, modò inediam, modò frictiones, modò nguinis miſſionem adhiberi; hanc tamèn, ubi omo febricitat, neceſſariam, nam *nequè exercita-ione vacuare exuberantiam licet, nec unctione, quæ alefaciat, ſed nec multa frictione, nec Balneo, imò nguinis miſſione, una cum inedia, vel purgatione ali-ua (a)*. In toto verò Avicennæ primo libro vo-uens minutiſſimè Fen quartam, ejus doctrinam uintam, quam citas, reperire vacabam; ſed tan-em me in Novilunio medullam quærere co-novi, ubi hanc Fen, non reliquarum more in octrinas diſtinctam eſſe, ſed in triginta, & unum antummodo capita explicatam deprehendi. In igeſimo autem ex ijs Phlebotomiæ laudes fusè ecitantur, & tantum abeſt, quod pro Balneo in umorum culmo deſeratur ibi Phlebotomia, ut mò commendetur, non ſolum *propter ſanguinis ultitudinem additam*, ſed etiam *proptèr ipſius ma-tiam, aut propter utrumque*.

De cætero ex Dieta ſuperfluum ſanguinem aulatim abſumi, & corpus emaciari, cuicumque culis donato liquet, cum id vultu præſeferant endici Oberrones, quos

— (b) *collecta fatigat edendi Ex longo rabies* —

Omnia tamen remedia, in Plenitudinis dimi-utionem cogitata, (multoquè minùs Phlebo-tomiam)

a Lib. 13. Meth. Med.
c Virgil. Æneid. lib. 9.

tomiam) non tam largè vincit ſecuritate, præſertim, ſi ſoli mutilo Hippocratis textui hære: velut caduco parieti: (a) *Verum tutior à Dieta* Securiorem enim purgante Veratro, licet minu celerem curationem offert ſoli ſemi-hydropico cui *alimentum ſub Cutem expellitur, & hominem d colorem facit, & morbos ſimiles Aquæ inter Cute parit;* In quo quis exuberantem cruoris maſſam adeſſe, aut Venæ ſectionem indicari delirar ret? Ubi verò in Libris de Dieta, aut de r tione Victus in morbis acutis hanc aliquandò ſ lam videtur uſurpaſſe, ſcire debes, de victu e profeſſo agentem cętera ſimul admota præſidi perſępè non nominaſſe.

Non abs re itaque eſt non minùs tutam Phlebotomiam deplendæ ſanguineæ multitudini magiſque expeditam Dieta, ut ut diſcreta, rationabili definire. Aut enim minuenda quantitas (Bellini (b) dilemma eſt) moras odit, celereque cupit auxilium, tuncque ipſa ſecurio eſt, quià expeditior; aut tardus morbi greſſu longius remedijs tempus permittit, tuncque cùm alicujus etiam utilis partis cum vitioſa pro miſcua eductio non ingens malum edere poſ ex ipſa motus tarditate arguatur, citiori Phlebotomiæ præſidio incumbemus, præſertim, cum eadem ſubtilium particularum deprædatio (in tacto Lanceola ſanguine) ſit per ſubſequente dies ab ipſa Dieta patranda.

Haſce impoſturas calumniatæ in prima, ſat que

a Lib. 3. de Dieta num. 21.
b De ſang. miſſ. prop. 9.

e longa ſeſſione Phlebotomiæ delevimus, ad men etiam languidi, & deficientis lychni ſpe- ndas . Quidquid itaque oggannieris , dum nſtantem D. Rotarij ſimiolam ageres, nihil ſi detraxit, fruſtraque minuendæ Plethoræ of- ium eripere eidem ſatagit novum hoc *Juſti-* , *& Charitatis* genus, quod alterius labores m liberè ſuos facit, & gaudet, (quod ajunt) — *(a) aliena vivere quadra.*

CA-

a Juvenal. ſat. 5.

CAPUT II.

Refelluntur Cl. Viri Scommata, quibus ſtrepit,

Phlebotomiam pro emendanda ſanguinis qualitate inanem eſſe, & ſuperfluam.

(*pag.* 37. *ex D. Rotario pag.* 35.)

OH utinam meliori ſaltem Hercule nc vos hoſce rumores cieres Vir Cultiſſ me, quibus *Phlebotomiam pro emenda: da ſanguinis qualitate inanem eſſe, & ſupe: fluam* promulgas! Non enim confirmatam pe ſæcula praxim deſtruunt paucæ quædam He: montij Creaturę à te allegatæ, quibus ſtupeo, cu in tanta Auctorum penuria Cl. D. Rotarium, & Marianum Chiarianam non miſcueris, præſe tim cùm integrum Caput, utriuſque labore com pilatum, fideliterquè à te Latinę venuſtati con formatum patentioribus litteris imprimendur fuiſſet in allatæ auctoritatis imaginem. Oh ſi m non puderet Pegaſum Teſtudini comparare, & vellem contra hunc tumultuarium Ingenioſor manipulum omnes tum Veterum, tum Neoteri corum Centurias afferre, quam facile te oppri merem! (*pag.* 38. *Ex D. Rotario pag.* 36.) Se has inutiles pugnas non amo; nequè multum hæreo in patefacienda inconcinnitate, qua ſan guinis cum Vino analogiam ad tuum diſtrahen

inten-

ntentum, occlamas *velle ſanguinem expurgare ex-rahendo à corpore aliquam portionem eſſe Vinum cor-uptum, ac putre ſanare extrahendo à dolio aliquas nenſuras*. Quippè prçterquamquod apud omnes ermè Œnopolas recepta conſuetudo eſt, inci-ientem in Leneo latice pravam ebullitionem perto dolij orificio, aut extracta portione com-onere, quod nos quoque ſecta Vena Febris ini-io ſatagimus, hujus collationis congruitatem ccipere interim morabor, donèc oſtendas, non ecùs ac ſanguinem in corpore, Vinum in Vaſe erenni motu circulare, & dolia eſſe Organa epuratorijs Cribris, & Glandulis ſparſa. De qua re plura apud Doctiſſimos Viros (*a*) Mat-hęum Georgium, & (*b*) Bartholomæum Cur-ium (*ead. pag.*38. *Ex D. Rotario pag.* 143.) Ne-ue ſat commodum argumentum eſt, quod à eonharto de Capua petis, inquiens: *ſicut Venenum iperæ ſemel in ſanguine penetratum non amplius per hlebotomiam retrahi poteſt, ità nec vitia, & malæ ualitates à ſanguine contractę poſſunt ab eo per Phle-otomiam ſeparari*. Viperinum enim Venenum, icet à pingui quodam, & oleoſo ſucco Gingivas eſtiolę colente exortum, tamen notante ſubti-iſſimo Kirkero (*c*), ubi hæc lurida bile excan-uerit, in tenuiſſimum Arſinicalem liquorem xaltatur, ſpiritus in penitiora ſacraria ociſſime dorientem. Quare Venæ ſectio propagationi otiùs favere poterit, quàm eductioni, craſſiores, & viſcidas particulas attenuando, quæ teſtibus

Phleb. lib. c. 13. *b Rifleſſioni circa il ſalaſſo pag.* 131
De Mundo ſubter. lib. 9. *tom.* 2.

(*a*) Severino, & Mangeto (*b*) inimica acumin
irretiunt, & velox illud cum vitali balſamo cer
tamen pauliſpèr retardant. Vitia vero, & mal
qualitates ſanguinis, quas nunc examinamus
quasque purgatione ſanandas toto Capite ſua
des, nō a Veneni ſpiculis exteriùs admiſſis emer
gunt, ſed impeditarum præcipuè ſecretionum
labe, aut turbata perfecta cruoris mixtio ne
Quarè accerſito Phlebotomo vitiosū nexum la
xamus, & inteſtino erroneo motu ſedato pro
greſſivum intendimus, quo ſecernendæ particul
porulis aptantur, nova componentium molecu
larum, meliorique aggregatione inſtaurata, tur
ob receſſum corpuſculorum facto emiſſario, &
perſpiratione promota abeuntium, tum ipſo mo
tu per directiones Vaſorum alacriter incitato
Quod ſi in Febribus à venenata aura, & corroſiv
miaſmate profectis non diſſimilem rem agi; a
à Viperino Veneno obyceres; quibus tame
Lanceola aliquandò admovetur, ſcias non ex
trahendo Veneno nos Chirurgicam manum im
pendere, cui debita Alexipharmaca propinamu
ſed aut revulſioni à ~~capite~~ moliendæ, aut flamm
temperandæ, aut immodicæ turgeſcentiæ coh
bendæ, ubi in ſanguineo corpore non enecti ſp
ritus ſat validas vires offerunt; quemadmodum
etiam in ſęvę Aſpidis morſu tunc temporis Phl
botomiam laudant (*c*) Avicennas, (*d*) Paulu
Ægi-

a De Vipera Pythia parte 2. *diſq*. 5.
b Biblioth. Med.-pract. tom. 4. *lib*. 18.
c Lib. 4. *Fen*. 6. *tract*. 4. *cap*. 9.
d Lib. 5. *cap*.

[illegible] [illegible] [illegible] sive [illegible] Charas (1) [illegible]
[illegible] (2) [illegible] (3) [illegible] (4) [illegible]
[illegible] ex spiritibus vipere propter
[illegible] excandescentis
[illegible] quidam [illegible] per inflictum
[illegible] in [illegible] animalis sanguine
[illegible] ad [illegible] modificationem
[illegible] irritatus quousque excanduit ira
sanguineas et [illegible] [illegible] rubore [illegible]
ut erit Meaders (8)
sive quod magis arridet [illegible] Redie (6) Mead(7)
(8) Derham (9) a liquore flavo gingivas bestiole
[illegible] [illegible] certum [illegible] [illegible]
valdeque agitatis particulis compositum

(1) Experim. circa viperas pag. 130.
(2) Animadv. in Pharm. [illegible] class. [illegible] pag. [illegible]
(3) tom. 1 [illegible] de morsu viperæ pag. 454.
(4) Journal d'observations [illegible] pag. [illegible]
(5) Nicander in Theriac. [illegible] 8 [illegible] 4[illegible] [illegible]
[illegible] Grevino de venenis
(6) Osservazioni intorno le vipere pag. [illegible]
(7) [illegible] in notis ad [illegible] Commelini
(8) De [illegible] [illegible] pag. 160.
(9) [illegible] [illegible] pag. [illegible]

Ægineta, (*a*) Rhaſis, (*b*) Mercurialis, (*c*) Cavacceus, (*d*) Rodericus, (*e*) Silvaticus, alijque à Severino (*f*) collecti, *cum excurrens Veneni furor toto corpore fuerit diffuſus, Vaſaque cauſentur Plenitudinem multam*.

(*Eadem pag.* 38. *Ex D. Rotario ad verbum f.* 36.)

Modò teſtes adhibes Horatium Augenium, Paulum Æginetam, Galenum de non aperienda in humorum vitijs Vena, ſed purgativo pharmaco vſitando. Eorum tamen verba, ut ut mihi diſtracta nil aliud reſonare potuerunt, quàm enormitèr auctis, quos in ſanguine ſupponunt humoribus, ipſoque eiſdem proportione non reſpondente Phlebotomiæ valedicendum. Quod ſi ille non adeò effetus ſit, luctæquè contrà ipſos committende non impar, Lanceolam probant, & extollunt, ut ſuadet citata à te pagina Augenius (*g*): *hæc plenitudo, ſive Cacochymia non exquiſita ſanguinis miſſione tutò admodum corrigetur*: & clariùs meridiana luce rem explicat Galenus: (*h*) *Morbi itaquè magnitudo cum virium robore primi ſunt mittẽdi ſanguinis ſcopi &c.*, *quibus ambobus ſcopis præſentibus conſtat nullam eſſe crudorum humorum tantam, talemque plenitudinem, quæ hoc inhibere auxilium poſſit*. Et hæc quidem fuit ſententia, quã Hippocratis menti inſediſſe Senex Pergamenus teſtatur.

F 2 Sed

a Lib. 20. *Contin. tract.* 2. *cap.* 2. *b Lib.* 1. *de Venen. cap.* 2. *c De Venen. cap.* 5. *d Lib.* 4. *cap.* 7. *e Controverſ. med.* 41. *f De Vipera Pythia parte* 3. *cap.* 4. *g De Curat. per ſang. miſſ. lib.* 4. *cap.* 2. *h De Curat. per ſang. miſſ. cap.* 13.

Sed quidquid Veteres Cacochymiæ vocabul
indigitent, Ego hic non enucleo, & ſepultan
quatuor humorum doctrinam ab Acheronte n
excito. En hoc brevi Laconiſmo hanc rẽ univer
ſam. Ubi à multitudine, vel orgaſmo onerat
Fibra rigeſcit, & tenditur, vireſque ferunt, ac
ſint quidem in ſanguine ſulphurea, terreſtria
aquea, ſalina recrementa, prodeſt Phlebotomia
& adhibetur; ubi eadem molleſcit, laxa eſt, &
infirmatur, ſpirituſque emoriunrur, inutilis eſt
& damnatur. Non abſimiles erant (*a*) Cornel
Celſi cogitationes, cum ſanguinis eductionem
indicare docebat *malum corporis habitum, omnes*
que acutos morbos, qui non infirmitate, ſed onere no
cent. Quarè ea ſolum Cacochymia exquiſita di
cenda eſt, qua flacceſcunt ex lymphæ, & crud
laticis copia ſolidorum fibræ, cruoremque fer
mè albidum pauciſſimi, & imbecilles ſpiritus fo
vent. Hujuſmodi conſilio uſum fuiſſe Medicin
Anteſignanum Hippocratem totis ejus operibu
liquet. Sic in Hydrope, quem à lymphæ colle
ctione fieri denominares, *Venas internas ſecare* ju
bet, *dum morbus magnus in intenſione eſt* (*b*). Sic i
Splenis magnitudine (*c*) *Billioſis* imperat, *ut pe*
victum humectantem alvum, & Veſicam ſubducant
& de Vena Splenitide frequentèr ſanguinem mittant
Sic in periculoſiſſimis morbis *à nigræ bilis, & acri*
humorum fluxionibus excitatis, (*d*) *ſtatim in principij*
ſecare Venam monet, *donec adhuc elevati ſunt om*
nes,

a Lib. 2. *cap*. 10. *b Lib*. 2. *de Morb. popul. ſect*. 2.
c De Affectionib. num. 20.
d De rat. vict. in acut. num. 38.

sed nonne mechanice et evidenter celeb. Meta-
-physicus iad ostendit cuncta illa
corpora quae continentur in sanguine

sed nonne mechanice et evidenter celeb.
Metaphysicus [illegible] Galenistas Dr.
Cyprianus castigans, sed et ostendit
cuncta illa corpora, quae continentur in san-
guine comprehensaque sub sanguinis nomine
circulent, dimoveantur, et decomponantur
per venas quare non[illegible] Meta-
physica illa [illegible] [illegible] sangui-
nem?

Apud. [illegible] pag. 138.

[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vena[illegible]
[illegible] per venas sectiones varias [illegible]
humores qui [illegible] sanguinis [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible]

es , qui affligunt ſpiritus, & confluxus. Denique in Libro de popularibus morbis hac baſi ſuperſtructas plures curationes abſque improbo labore deprehendes. (*pag.* 39. *Ex D. Rotario*) Quod ſi à *Vena ſecta ſimul cum humore noxio & laudabilis erumpit* magnum adhuc fęnus ſanitatis emolumento præſtatur, ſecretionibus ad priſtinam integritatem vocatis, atque empta ſangninis depuratione, indè pauco exinde tempore quælibet jactura reparatur. Non autem ineptire adeo mihi placet, ut ſingulare artificium ſugillem, quo Galeni locutiones ità reciſeris, ut hianti vulgo ſolam utilis ſubſtantiæ portionem per Venę foraminulum exturbari ſignificares. Non tamen me contineā, quin ſaltem mentem aperiam Fernelij, à te neſcio quo jure in patrocinium invitati. *Simplicem*, ait ille, (*a*) *Venarum Cacochymiam ſecta Vena minuere tutum eſt, ac utile, copiæ tamen ac virium ratione ſuſcepta. Licet enim, dum in hac Vena ſecatur omnes humores æquabiliter prodeant, & una, eademq; reſtet, ac antè humorum proportio; quoniam tamen detracta oneris portione, quo Natura premebatur, vires nihilò imbecilliores, ſed alacriores plerumque evadunt, quod reliquum eſt facilius ferunt, minoreque negocio domant, atquè conficiunt*. Non expectabas profectò à mala curioſitate hoc examen Vir Studioſiſſime, dum ſola Auctorum nomina velut ſorti committeres, inſcius an tęcum, an contrà te pugnarent.

(*pag.* 40.) Oh ſi hunc textum intuitus eſſes, ridiculæ illi peperciſſes coniecturæ, qua *emanare*

a Meth. Med. lib. 2. *cap.* 4.

per Venæ ſpiraculum florem ſanguinis, vitæ elixirem ſpiritus naturales, utpotè ſubtiliores, & ad motum velociſſimos arguis, & conſequentèr *reſiduum ſanguinem nedum fæculentum eſſe, ſicut prius, ſed etiam ſpiritibus deſtitutum*. Enimverò, præterquamquod componentibus ſanguinis particulis alte immerſi ſunt ſpiritus, cuius rei do teſtem in ardua ipſorum eductione Chymicũ Furnũ, tùm maximè in morboſo coagulativo ſtatu aliarũ brachiolis firmiter excipiuntur, atque à cæteris dominiũ affectantibus in ſtrictos velut compedes aguntur. Quod ſi ea, qua prædicas, libertate diſcurrere, nec obrui unquam aliarum tyrannide poſſent, ſervato ſuo blando imperio, & defęcata irradiatione peracta, rarò eſſet morbo locus. Quare ubi ſolvitur aliquantulum Phlebotomia molecularum nexus, ipſi non confertim data via prorumpunt, ſed hilariter, placidequè ſe explicant, rebelles dulcitèr ſubigunt, adque Emunctoria relegant, ſuæque denuò energiæ ſe reddunt. Atqui hoc eſt, quod eleganter deſcribit Fernelius vires *nihilo imbecilliores, ſed alacriores plerumque evadere*.

(*ead. pag.* 40.) Reboas modò ſonoro Dilemmate: *vel illa portio ſanguinis prava, & infecta parva eſt in comparatione alterius partis probæ, vel vice verſa. Si primum non eſt rationabile ob parum immunditiæ extrahere à corpore quantitatem utilis, & ſpirituoſæ ſubſtantiæ; Si ſecundum, Galenus ſono Tubæ prohibet ſaguinis emiſſionem*; Sed primo loco (dicam liberè) triviales facetias ſupercilio donas. Paucull enim vitioſæ materię portio pravum fermentum

ſan-

[illegible] quod videt videlicet un[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cujusmodi variationes
[illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible].

[illegible] de scop. mir. var. parte 1.
pag. [illegible]

ſanguini confundere apta eſt, tuque ipſe me, dicto Apoſtoli erudiſti (*a*), quod *modicum Fermentum totam Maſſam corrumpit*. Ità aut ſolius Naturę diurno conamine ſubigitur exigua iſta vitioſa portio, aut excitata anomala ebullitione, conturbata ſanguinis ſyſtaſi, preſſa Fibra, particularum poſitura, & ordine diſcompoſito, animale Gubernium ſuis vicibus deerit, ingenſque exindè vitioſæ materiæ cumulus accedet. Indebitam itaquè Fermentationem, quæ totius ſanguinis malum eſt, Phlebotomia compeſcimus, & propagatum incendium reſpicimus, non ſcintillulam, quæ initio excitavit. Hoc autem modo & majus malum præcavemus, & præſentis cauſam tollimus; nam parte vitioſi fermenti per emiſſarium vacuata, & ſolidorum preſſione emollita, quod reliquum eſt commodius ſubigitur, & ab intenſo ſecundum directionem Canalium ſãguinis motu per idonea ſecernicula averrũcatur. Ægrè enim cachinnis tẽpero, dũ purgãtia medicamina tantillæ inutili portioni excernendæ à te deprædicari audio, quaſi acuto ipſa ſint ingenio ditata, & ſollicita perquiſitione ſparſas, & immixtas toti liquido ſingulas fermentativas atomos colligere, & aſportare idonea, quaſi ea nõ ſint, de quibus Hippocrates (*b*): *Eodem medicamento purgantur, & non purgantur; quandoque verò alia purgat, quam quæ purgare ſolet, aliquandò nimium purgat, aliquandò ea, quæ debet facit.*

Quod ſi Galenus (*c*) (ut ſecundo loco habes)

 ubi

a Pag. 144. *b De med. purgant. num.* 1.
c Lib. 4. *de ſanit. tuenda cap.* 4.

ubi bonus ſanguis exiguus ſit, reliquus verò ſuccus plurimus, utiquè abſtinendum à detractione ſanguinis exiſtimat, non minus eo tempore purgationem damnat, & refellit (*a*): *At ſi in eodem Homine eadem ſint, cæterum in laſſo corpore ſanguis bonus exiguus ſit, crudi humores plurimi, huic nec ſanguis mittendus, nec Alvi dejectio, aut exercitatio, aut omninò motus, aut Balneum adhibendum*. Iſtud autem de non mittendo cruore decretum nemini ex ſeverioribus etiam Veniſecis odioſum eſt, quippe non alia ratione ita ſibi videri Vir ſapiens teſtatur, niſi ex virium languore, quibus obtutu perpetuo hærere quicumque Medicus debet. *Neque enim* (en genuina ejus intentio) *ubi tanta humorum crùdorum copia accumulata eſt, vt ſecandam Venam prohibeat, ratio redarguitur, nàm iſtis virium robur non adeſt*. (*b*)

(*pag.* 41.) Si itaque *Ægrum cum Medico adverſari morbo* debere ex Jatriæ Magiſtro noſtris auribus intonas, præcipuus obtemperandi modu Venæ ſectio eſt, conſtantibus viribus, & exigent morbo celebrata. Oh ſi utili facundia nobiſcum colloqui poſſent Ægritudines, quæ

——— *tam interdiu, quam noctu*
Ultrò oberrant, mala mortalibus ferentes
Tacite, nam vocem ademit conſultor Deus, (*c*)

quantum de Phlebotomia cõquererentur, præcipuo ipſarum flagello, ſuaque inexorabili Parca (*pag.* 42. *ex Chiariana ad verbum f.* 27.) Sed fatigatum tam longa diſſertatione D. Rotarium

fas

a Ibid. cap. 5. *b De curat. per ſang. miſſ. cap.* 9.
c Heſiod. in operib. & dieb.

ſas erat quieti committere, atque interim quod-
dam Chiarianæ ſomnium ornare. Putat ille tan-
tum abeſſe, *quod portio morbi in ſanguine contēti auſe-
ratur, quin duplex malum ultrà alia conſequentia in-
duci. Unum eſt præbere hoſtilibus humoribus majo-
rem aditum à Ventre in Venas; aliud eſt notabilis vi-
rium diminutio, quam cauſat Phlebotomia, nam ſi ex-
trahitur uncia morbi, multo plus probi ſanguinis diſſi-
patur.* Hic autèm arbitrarium calculum compen-
diosè agit, quo exiſtentibus in Febrientis corpo-
re quatuor pravi humoris libris, per Venæ vul-
nuſculum decem, aut ſaltem octo probi ſangui-
nis uncias diſcedere ſupputat, duas dumtaxat
mali.

Attamèn primùm hæc hoſtiliū liquaminum in
Venas receptio tùnc ſolum erit formidanda, cum
multi extra alveos crudi ſucci ſcateant, Vaſaque
exiguum, & enervatum ſanguinē vehant, & cùm
Phlebotomia reſpuente morbo ultrà moderatio-
nis fines à Corij humani negociatore patraretur;
nunquam verò, ubi in oppreſſæ Fibræ ſolatium
aut orgaſmum, aut copiam modeſtè minuimus;
quin imò, ut loquitur (a) Williſius, *ſanguis poſt
Vaſa inanita, velut Sthomacus exoneratus humores
quoſvis ingeſtos meliùs coquit, & aſſimilat, quodque
heterogeneum eſt facilius ſecernit, ac mandat.*

Secundo loco cum eandem, quam paulo ante
excusſiſti, Camarinam moveas, paucis reſpondeo,
in accenſa iam Febre non ampliùs ſolam Cruo-
ris fæculentiam luſtrari, quam quantula ſit, ne-
mo videt, ſed turbatum etiam motum, præter-
que

a *De Phlebotomia.*

que naturam auctum, & mixtionem confus
quibus Phlebotomia occurrimus; nam educ
per Venam ſectam portione & fermentatione
ſedare feliciter contingit, & novam rectam mi
tionem componentibus particulis querere, viti
ſaſque atomos non tam per emiſsarium, quà
per accomoda foraminula emittere, quarum i
defeſſa origo eſſet idem etiam laudabilis cruor,
in ſuo tumultu diutiùs perſiſteret, & contract
les villos validè preſſos detineret.

(*pag.* 44. *ex D. Rotario pag.* 41.) Ad hunc a
tem lapidem iterum, iterumque offendis; poſ
quamque Chiarianæ dicta amplificaveris, capta
neſcio quadam occaſione D. Rotarium denu
excitas, & inſuavẽ hanc cantilenã in ejus notul
recantas. Sed faſtidio ego jam has Tricas, & Ap
nas. Velim ſolùm per venerabiles Hippocrat
manes, ſanctumque Medicinæ opus noſtræ ſa
tati commendatum, ut illi parcas, nevè à trunc
tis ejus textibus arripias indebitum patrocini
Ubi enim (*a*) *morbum invaleſcere corpore debili ev*
dente admonet, tàm procul eſt, ut victoriam ſu
ſecuturo pharmaco parari neget à Phlebotomi
quod tu nunc aſſeris, quin imo ipſam purgati
nibus in acuto morbo anteire ſeverè jubet, i
quiens: *ſolvi non poſſunt, ſi quis prius medicamen*
purgare aggrediatur; nam Venæ ſectio in his princip
lis eſt. Quod ſi neglecto tam ſalutari conſil
quis uti velit Cathartico, derelicta Phlebotom
certum huic præſagit malum: *Quicumque ve*
proſequitur, *ea quæ inflammata ſunt ſtatim à prin*

pio

a De rat. vict. in acut. num. 36.

quam Hippocratis praxim eximie tantum
... pari esse Gualterus Harris celeberrimus
Londini Regalis Medicus Coll. Socius sibi
videtur ea esse veram et principale
rationes cur catharsis apud medicos
doctos in acutis morbis hactenus tam
male audient, nempe quia ijdem plaustri-
sarium quis praeponere solebant, hoc
esse vere sectioni catharsin praemitte-
rent, aut saltem posthabita sectione venae
ubi apprime necessaria fuerit cathartica
solum, idque fortioribus temere pro-
pinarent

(a) de morb. acut. in fant. pag. 22.

io medicamento ſolvere aggrediuntur, hi de intento uidem, & inflammato nihil adimunt, non enim re- ıittit affectio, quæ cruda eſt, quæ verò morbo reſi- unt, & ſana ſunt, colliquefaciunt. Debili verò eva- ente corpore (en quem ſenſum habeant verba à e uſurpata) *morbus invaleſcit*. Itaque Catharti- a à te buccinata corpus in acutis malis debilitāt x Senis obſervatione, non Venæ ſectio, quæ rimas ex eiuſdem placito in curatione vices erit.

(*Eadem pag*. 44. *ex D. Rotario pag*. 42.)

Jàm propè ore mihi excidebat illud inter 'hlebotomiæ beneficia nullatenus aſpernandū, *eteri ſanguine extracto novum, & meliorem introduci.* ed tu hujus veritatis radio oculos clauſiſti, & icere pergis, uſu etiam optimi alimenti nedum ıeliorem contento ſanguinem non gigni, quin)nge pejorem; nam cibus primùm varijs in cir- ulari via impuris liquoribus permixtus, à ſan- uine demum præexiſtente, veteribusque adhuc æculentijs imprægnato, poſtque Phlebotomatum ominem ſpiritibus egeno aſſimiletur, & purpu- eſcat. Ubi tamen, ubi à tua memoria diſceſſere luſtres illæ lucubrationes, quas elapſo Capite irca integram ſecretionum familiam edidiſti, bi computans horę dimidio totum corporis cir- ulum à ſanguine peragrari, fermè moleculas nu- nerabas, ſingulo gyro per ſegregatoria loca, & nſenſilem perſpirationem ociſſimè diſcedentes? 'laceat modò tibi meis precibus eaſdem remi- ıiſci, & conſiderare hoc defœcatorium opus poſt miſſum Lanceola cruorem majore ſtudio pro-

moveri,

moveri, favore Fibrarum liberiùs oſcillantium
motus per directiones Canalium aucti, cohæſi
nis paululùm ſolutæ, & ſpirituum expanſoru
non, ùt gratis murmuras, effuſorum. Quare p
non multa itinera niſi perfectè correctus, e
ſaltèm laudabilitèr emendatus, cui aſſumptę
modica copia citrà Gaſtricæ limphę onus Euc
mæ dapes ſalium acuminibus obtundendis,
corpuſculis ferocioribus placandis blandas, d
ceſque partes impendent, undè puriſſimum b
ſamum in extracti vicem reſtitutus homo fœ
retur. Ità Cacochymam habitudinem repeti
leniter Phlebotomijs, aliquotque purgationib
perfecto ſanguineo habitu à ſe mutatam glor
tur Walæus (*a*). Hinc eſt, quod poſt prægr
ſos morbos, quibus etiam Venæ ſectio impert
fuit, vividior faciei color, venuſtior corpo
habitus, firmius virium robur convalito homi
accedant, ut palpabilitèr experientia duce, cuj
familiaritate iam longè utitur Doctiſſimus, n
hique ſemper colendus D. Bartholomæus Cu
tius (*b*) oſtendit pulcherrimo de Phlebotom
opere, & pumice, limaque polito.

(*pag.* 46., *& ſeq.*) Neque putes arg
menti vim eludere, te recipiendo in cęca Natu
aut Temperamenti latibula, cum quibus famil
re commercium habes, aſſerendo, ſuperatur
Natura morbum, ab eaque ſanguinem defæ
tum, adeoque meliùs poſt ægritudinem ſe
rere hominem, quam antę, nàm tunc prę
ad

a Apud Bonet. in Merc. compital. lib. 19.
*b Riflesſioni circa il Salaſſo. pag.*151.

ipſam diſpoſitio;cæterum
redite nunc vobis folium recitare Sibyllæ (*a*))
iùs, & perfectiorem ſalutem comparaturum
ſſe, niſi Phlebotomiæ ſenſiſſet aculeum.
Hæc profectò vetus, & ab Hippocratis uſque
npore in Medicinam contumelia quorundam
t,ut (conquerente (*b*) Democrito) ubi aliquod
utiferum patratum ſit, *plerique naturæ ſuæ hoc*
ſcribentes benefactorem odio habeant, *& parum*
ſit, *ut indignè ferant*, *ſi debitores eſſe putentur*.Et-
taque vix operæ pretium eſt, hujuſmodi Muſ-
s depellere, tamen, quia jugitèr meis auribus
ntillas hanc Naturæ averſionem, & præjudicia
uſu Phlebotomiæ; nequeo,quin cum D. Paſ-
li (*c*) non queram, qua alia de cauſa Emetica,
icuantia, Diaphoretica, Diuretica, aliaque
juſmodi medicamina in praxeos uſum recepta
t, niſi quia Natura, quæ (*d*) *ſtimulata*, *& impul-*
Artis peritis quę ſunt facienda demōſtrat, edocuit
aſdam ægritudines critico vomitu ſedatas
ſſe, quaſdam copioſa fęcum expulſione, alias
doris imbribus, alias Urinæ abundantia desijſ-
, dùm ſcilicèt Machina noſtra tùm ratione ſui
quiſiti contextus, propter quem *confluxus unus*,
ſpiratio una, *conſenticntia omnia* (*e*), tùm mecha-
co quorundam corporum, inter quæ colloca-
ır, auxilio primæ integritati ablatis impedimē-
ſe reſtituere conaretur. Quare ergò cum quo-
ie etiam videamus ſpontaneis Uteri, Ani, &
Narium

Juvenal. ſat. 8. *b In Ep. Hipp. ad Damaget. n.*28.
Oſſervazioni Teoriche, *e prattiche* ſ.5 *d Hippocr.*
*lib. de Arte n.*22. *e Hippocr. de Alimento n.*4.

Narium Hærmorrhagiis,& perſępè reſeratis a
quoquè in parte Vaſculis Inflammationes, I
bres, Dolores &c.mirabilitèr ſanari, Natura
quam in alijs criſibus utilitèr ęmulamur, in h
una imitari erit lethale piaculum, imò ipſi vir
robur, ſpiritus auferre? Sed ſi verum eſt, ut
ſtines,quod afflictæ morbo Naturæ nova afflic
addatur à Lanceola, cui tamen iſta viribus ſ
reſiſtit, cùr in hac noſtra Urbe Tutelari h
Numini in bonum individui tendenti tabel
votivas ubicumque non appendimus? aut ce
quotidianum & triviale evaſit illud Poetę:(*a*
Et dum fata volunt, bina venena juvant.
Quid ulterius egemus Medicis tàm bonas Na
ras nacti, quæ morbo pejorem Phlebotomi
ſuſtinēt, & tamen ad ſanitatis metā ut plurimù
perveniunt?In aliquale porrò tam validę Natu
levamen omiſſo Practicorum apparatu ſufficie
quædam euporiſta remediola, qualia vendita
——————— *idiota, prophanus*
Judeus, Monachus, hiſtrio, raſor, anus.
Scito tamen Vir Ornatiſſime ſimili ſubtili acr
mate uti poſſe quemque Sycophantam, qui g
riendi, ut accidit, contra Medicinam cupidu
velit ipſam pauciſſimo negocio proſternere. C
rationem enim quocumque modo factam fac
dictitabit ſolius Naturæ opus, quæ citiùs hor
nem abſque eo remedio reſtituiſſet, quod mc
inducendæ erat aptius, niſi ipſa in vigore veg
perſtitiſſet. Enimverò ſpirituum deprædar
(unum illud Phlebotomiæ calumniatorum i
becille

a *Auſon. Epig.* 10.

x ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ Jabra (e) Cranenses (f) (g) kirvot[illegible]
(h) Chyrrone Haraeus (h) Hofmannus (i)
Malebranchio (l)

(l) Recherche de la Verité. l. 1. lib. 1. chap. 18.
pag. 60.

e) de nutric. cap. 19 pag. 180
f) de hom. part. 2. cap. 106. pag. 510. mediat. 3. pag.
in not. ad Stenv. [illegible] praet. med. lib. 3. pag. 144
[illegible] 10. [illegible] cap. 3. [illegible]

ille, miſerumque fulcimen, mille modis, ſem-
que falſis oppoſitum) non minus à purganti-
, alijsque remedijs; imo gravius editur, ut
lectis Auctorum teſtimonijs, & rationibus iam
Curtius (*a*) patefecit.

Iodò reſponſum parabam tibi interroganti,
re *procedente ætate deficiunt ſpiritus, debilitantur*
s; hebetantur potentiæ, & deformatur corpus, uno
bo, quare Homo ſeneſcit? Et jam cū (*b*) Charteſio,
Waldſchmidio; (*d*) Baglivo, alijsque dicebam,
contingere, quia Fibræ, dum juvenes adhuc
nus, molliores ſunt; & ampliora juxtà ſe for-
nt ſpatiola, ut lactea ſanguinis pars copioſiùs
uat, & plures particulæ juxta Fibrarum radi-
apponantur; ubi verò ſeneſcimus Fibrę jam
iores, & aridæ factæ ſunt, tubulique, & pori
dè anguſtantur; undè nec ſat largè, nèc ſat
nmodè altrices particulæ apponūtur &c. Sed;
n ſtatim paucis verbis ſubdis, hoc accidere,
gradatim, & inſenſibiliter deterioratur ſanguifi-
o; nam ſanguis ex alimento confectus impurior, &
erfectior eſt ſanguine primigenio, Ego quoque
uiram; quare uſque ad conſiſtentem ętatem,
ltra affluunt ſpiritus; vires augeſcunt; po-
tiæ roborantur; corpora lacertoſa fiunt; uno
rbo; quare Viri evadimus? Atque ità mihi
e reſpondebo: quia gradatim, & inſenſibili-
melior fit ſanguificatio; nam ſanguis ex ali-
mento

iſleſſioni circa il Salaſſo pag. 61. *& ſubſequentib.*
e Format. fęt. parte 3. *tit. de Nutritione.*
nſt. Med. rat. lib. 1. *cap.* 6.
n Lib. de Fibra motrice; & morboſa.

mento confectus purior , & perfectior eſt ſ
guine primigenio . Itaquè elumbe hoc argum
tum vix de hominibus conſiſtentem iam ętat
prætergreſſis , inquè ſenio conſtitutis proce
ret . Sed revera ipſam etiam ſenectutem , &
fęlicem moriendi legem palam eſt optimi
menti uſu retardari,& malę Hęmatoſeos dam
quæ celeriùs affligerent , ſi veteres impurit
intus relinquerentur , cohiberi Lanceola
corrigi , unde Illuſtriſſimus Baro de Verula
(*a*) Venæ ſectionem ad *Longęvitatem conſ*
ſtatuit , *ſi in habitum verſa fuerit , & cætera ſin*
comodata , nam ſuccum corporis veterem emittit
novum inducit .

CA-

a Hiſt. vitæ & mort. pag. 522.

CAPUT III.

CAPUT III.

Oſtenditur, quàm infirmo ſtent pede, quę Vir. Cl. obtrudit, ut doceat,

Phlebotomiam pro ſanguinis inſpectione eſſe fallacem, & uanam.

pag.50.,& 51.ex D.Rotario ad verbum f.46.& ſeq.)

EUge Vir Ornatiſſime. Cl. Rotarius, in cujus opuſculo vertendo ſollicitus es, *Teque ferunt totas appoſuiſſe manus*(a), jam properat oſtendere educti ſanguinis cęnam cognoſcendis ipſius vitijs inanem: age-um, cęptam provinciam proſequere, & in eo-em Muſtaceo Laureolam quære.

Et profectò jam integros ejus elenchos calamo uſcepiſti; jam theſim jacis, *à ſanguis inſpectione omprehendi non poſſe morborum hyſtoriam, nec ab ejus olore, vel accidentibus aliquod lumen haberi &c.* Hoc utem abſurdum collectis quibuſdam auctoritabus paſcis, (oh ſaltem candidæ eſſent!) quibus ſſeris *ſanguinem diverſorum ægrorum extra ſua aſa in nullo diſſimilem eſſe à ſanguine ſani.*

Dùm tamèn Hiſtoriam humani ſanguinis à Jobiliſſimo Boyle, cui primas in hac re defers onſcriptam excuterem, mihi viſus eſt, longe liter ſentire, quàm aſſeris. In ſua enim ad hanc ræfatiuncula, poſt monitum Lectorem, ſe ſin-

G gulis

(a) *Theocrit. Epig. 7. Ex verſione Daniel. Heinſij.*

gulis titulis ſani tantùm cruoris naturam , & ac-
cidentia examinare , talem laborem cognoſcen-
dis etiam morboſi vitijs judicat , non eſſe ino-
portunum . *Inſtituta enim* , inquit , *comparatio*
qualitates intèr , *&* *accidentia vitiati* , *ſanique ſa-*
guinis , *in prænominato titulorum ſyſtemate tradita*
non erit opus ardui laboris Medico præſertim ſtati
conycere , *ad quæ potiſſimum capita referri oporte*
ea, *quæ à ſani ſanguinis dotibus multum recedere an-*
madverterit ; & docet ſtudioſum indagandæ hy-
ſtorię peculiaris in quocumque morbo ſanguin
depravationis , eam perpenſis gradibus receſſi-
nis à ſano ſanguine poſſe obtineri , facta partic-
larium quorundam , ſi quæ occurrunt, addition
Aſt dixerint de hac re quiquid voluerint Phleb-
tomię Adverſarij, aut cuiuſcumque ſectę celebr
Viri, numquam oculis ipſis diſſuadentibus , e-
rum auctoritati acquieſceret animus
(*a*) *Nullius addictus jurare in verba magiſtri*
Quis enim credet ſanguinem varijs in morbo h-
terogeneis particulis ſaturatum , ſive in anoma-
las ebullitiones actum , ſive in motu ſufflamin-
tum eandem in matula præbere faciem , qua
obtuliſſet, ſi in deſtinatis partibus ſua recreme-
ta expiaſſet , puraque , æqua , & facili dilaben-
tur unda ? Profectò ex nova moleculatum a
firmiore , aut laxiore cohęſione mutabitur co-
ſiſtentia , & ex improportionatarum miſcela v-
riabitur ſuperficies , adeoque in diverſos ang-
los impingens alio modo reflexa lux diverſu
ſaltem repręſentabit colorem .

pag.

a Horat. lib. 1. *Epiſt.* 1.

et ubi ut doctiss. [illegible] Sanctorio [illegible]
ad fluxum sanguinis ab infirmis [illegible]
humorum cum sanguine ab infirmo
sanguine a quo [illegible] fere
primum [illegible] cum aliis [illegible]
[illegible] medicina [illegible] demonstrat.
ut aiebat doctiss. Sanctorius. [illegible]

[illegible] De natural. sang. statu pag. 95

~~[illegible] Simon [illegible]~~ /

(*pag.*51., & 52. *ex D. Rotario pag.* 47.) Sed Tù
udito coloris vocabulo claſſicum canis, & con-
ocas in me turbas. Fallacem nempe hunc eſſe,
t infidelem oſtentas longa Obſervationum rap-
odia, qua in mali moris Febribus, dùm undi-
ue mortis ſquallor ægrotum funeſtaret, pul-
hrum ſæpe, & coccineum ſanguinem emicuiſſe
ommemoras. Sed oſculor manum, quæ tam
niter ferit. Cognoſcendæ ſiquidem maligni-
ti hunc ipſum colorem conducere practica Hę-
natoſcopia compertum eſt. Cùm enim ex nupe-
s circa ſanguinem celebratis experimentis tùm
Illuſtriſſimo Anglo (*a*), tùm ab accurato Ve-
ehyenio (*b*) innotuerit ex Acidorum ſuper ip-
m infuſione obſcurum emergere colorem, ſi-
ut è converſo ab Al*k*alinis purpureum, & ruti-
antem, hujus phęnomeni ſpecimen tantum
beſt, quod expertos Profeſſores deludat, ut
nò ſignificationem prębeat maligni miaſmatis
x Al*k*alina proſapia, ſanguinem ſolventis. Ita
lariſſimè oſtendit citati à Te Diamerbroec*k*ij
etechialium Febrium Epidemia, (*c*) dum pri-
no quidem biduo à ſecta ægrorum Vena pul-
herrima facie cruor emanabat, poſtea (quod
ibi placuit omittere) procedente malo poſt ſex-
um, aut ſeptimum diem albicans magna parte
ducebatur; ſiquidem ſolutam particularum
ompagem comitari ſolet corruptio compoſiti.
*pag.*55., & 56. *ex D. Rotario ad verbum pag.* 52.)
Hanc enim albedinem indubium corrupti ſã-

a Rob. Boyle append. ad hyſt. hum. ſang. Exper. 3.4., & *ſeqq. b Suppl. Anat. tract.* 1. *c.* 9. *c Lib.* 2. *Anat. c.* 2.

guinis teſtem fuiſſe jurat, ubi etiam Gualther
Nehedamium, cæteroſque quos citas, & ſequer
Auctores refellit, qui Chilum ſanguini immix
tum Cordisque ſinubus egreſſum nō ſtatim can
dorem deponere volunt, ſed per aliquod tempu
vitalem purpuram decolorare, Eoſque certiſſim
decipi experimentis, rationibus, & hyſtori
acriter, & calenter proteſtatur; Ut ut tame
hæc res ſe habeat alicujus inde erroris pericul
non tenemur, quippe qui Phlebotomiam ad al
ſolutas plenè coctiones, & jejunum ſthomacu
differre conſuevimus; atque ſi morbi violētia al
quando ipſam de manibus feſtinantèr extorſ
rit, aut paucus ex prægreſſa Anorexia Chilu
iàm erit ſanguineo murice tinctus, aut ſi ſtati
poſt epulas inopinæ alicui affectioni, puta Apo
plexiæ, vel Suffocationi medeamur ex conſiſte
tia, alijsque accidentibus aliquod adhùc ſignu
poſtulandum venit. Et procùldubio utilem e
ſe conſiſtentiæ explorationem confiteri videtu
Hæmophoborum ipſe Parens Helmontius (*a*)
qui eductum in Pleuriticis cruorem citiſſim
cum ſero grumeſcere obſervans coagulativa
peccare aciditatem exindè arguebat. Ità in co
gulativis malignis Febribus exemptum ſangu
nem cum ſero in tenacem, ſolidamque duritie
coalviſſe aliquādo teſtantur Scriptores, interqu
ipſos (*b*) Simon Pauli a te citatus.

(*pag.* 53.) Aſt unquàm cruſtula illa alba, qu
in inflammatorijs morbis extracti liquidi ſupe
ficiei hæret (tribuant illam cui cauſę volunt) ne

decepit

a In tract. Pleura furens. *b De Feb. maligna.*

quod etiam ~~[illegible]~~ acriter ~~[illegible]~~ [illegible] Franci[illegible]
/ ingeniosus // experientia sua [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
alio [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible]

// in notis [illegible] no. 29. pg. 149.

(quarum omnium rationes videre poteris in
... eo libello, quem Cl. quidam Monspeliensis Medi-
... cus edidit Lugduni anno 1712. sub titulo Traités
nouveaux de Medicine contenans les maladies
de la Poitrine, des Femmes, et quelques autres &c. (a))

(a) pag. 55. et seq.

ecepit Baglivum, quin imò *(a)* omnes ferè eva-
ſſe ab acutis malis teſtatur, quorum ſanguini
lla coniungebatur, e contra peſſimum extitiſſe
gnum, ſi deerat *(b)*, & alibi monet *(c)* hanc
emper indicaſſe Variolas fore copioſas, & peri-
uli plenas. Talem autem obſervationem Phi-
atrorum menti imprimere nititur, vt potè quã
on amœna ſpeculatio, ſed patiens, & auſtera tum
ua, tum aliorum obſervatio ſibi dictavit.

(pag. 53. Ex D. Rotario pag. 48. &c.) Quod au-
em cruor in gelido loco, in ſparſo Vaſe, gutta-
im &c. eductus purior videatur, nullius Medico
iſcriminis origo eſt, quippe hùnc ſolet velut
xamini ineptum minùs curioſo oculo pręterire.
Citiùs enim, quam par eſt, frigefactus ſegregan-
lis partibus calori tempus negat, ut loquar cum
llegato à te *(d)* Riverio; ipſique etiam triobo-
ares Phlebotomatores empyrica ſua praxi edo-
ti hiſce circumſtantijs attentè cavent.

(pag. 54. Ex D. Rotario pag. 49.) Neque magis
ontrà nos probat obſervatio Cl. Sydenhamij
illius experientiſſimi Viri, & Phlebotomię ami-
iſſimi) cruorem cujuscumque ægroti ſi ſtatim
c emiſſus eſt, digito agitetur, coloratam unifor-
niter præbere ſuperficiem. *Si* enim *quis ipſum*
onquaſſet, & fibras eximat, ait *(e)* Hippocrates,
on congelatur, quarè ſoluta ſyſtaſi, & mixtione,
quarum varietate coloris diverſitas procreatur,
eque liber in cujuscumque Ægri ſanguinem ni-
ro-aero ſpiritui conceditur commeatus, à quo

G 3 intimè

a Prax. med. l. 1. c. 13. b Ib. c. 9. §. 1. c Ib. de Variol.
& morb. §. 1. d Prax. med. l. 4. c. 7. e De Carn. n. 9.

intimè particulis permixto , rubicundus in ſin-
gulo color excitatur . Eidem enim reſpirationi
beneficio in circulantem maſſam vocato (ut ex-
plicat (*a*) Maio W) ipſa quoque plurimum na-
turalis ſui ruboris fucum debet. Quid autem hæc
ad noſtram Andromacham? Quis confuſum, agi-
tatumque laticem vocat ad trutinam ?

(*pag.* 55. *ex D. Rotario pag.* 54.) Exierit quidem
in Quartana Febre (ut Piens animadvertit, ſan-
guis purpureus , & admodum vagus . Illis quo-
que qui Melãcolicũ, nigrumque Tartarum ban-
regere putant , innotuit hic color , imo ut Gale-
nus (*b*) admonet, ſicuti in ipſa impurus , & ni-
ger largiorem, & iteratam Venæ ſectionem com-
mendat , ità purus , & ruber parciorem , & non
repetendam . Quid inſupèr obſtat tantò minori
ſuſpicari aliquando morboſum apparatum , quan-
to magis à ſolita opacitate cruor ille recedit ?

Viderit Bellinus , cum aliquibus alijs, extra-
ctum à Venis Hæmorrhoidalibus ſanguinem v.
viſſimum eſſe , & ſcintillantem . Quis ipſi non
conſentiret, impoſſibile eſſe, quin Hyrudines ex-
ternas etiam Arteriolas cum Venulis non amor-
deant, ſimulquè floridiorem Arterioſum ſuccum
emungant . (*c*) Prætereo Bartholinum dicentem
(*d*) Hæmorrhoidales externas Venas tenuiorem
& magis rubicundum ſanguinem fundere . Vul-
gare autem placitum , quod deberet eſſe *turpior*
groſſior , & terreſtior , derident ſaniores Modern.
ipſeque

a De Sal-nitro , & ſpir. nitro-aereo cap. 7. *b Apud*
Riverium lib. 17. *prax. med. cap.* 5. *c De ſang. miſſ.*
prop. 8. *d Libello.* 1. *de Venis cap.* 4.

i) Meber, l. l. c.

sed hic color, illis, credidit ~~[illegible]~~ professionalis esse [illegible]

exhibendis contra vocatis plane

[illegible] usque bonnis [illegible] humo-

ris non a solis melancholicis

fieri posse Quartanas, ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

(i) ~~[illegible]~~

Videre ~~[illegible]~~ tamen hoc spectaculo

dixi antiqui [illegible] et plane

accommodarunt opera admonente

Galeno (k) [illegible] [illegible]

et [illegible] in [illegible]

[illegible] acquirere, [illegible]

usu, et [illegible] patriorem

posse et non repetendo.

(i) Meber Anchora Sanator. pag. 200

(k) Janigg. de Tab. lib. 6. cap. 30. pag. 409.

Sed heus tu. nonne a [illegible] [illegible],

An ut Terentiano illo Phormione: //
nolo volo, volo, nolo rursus
quod dictum indictum est, cape, cedo, quod modo
erat ratum irritum est. —

apud Phormione act. 5. Scena 8. v. 19. 20.

ipſeque inter cæteros Cl. Bellini (*a*), ſentiens, *illum re vera non eſſe huiuſmodi, niſi cum talis Naturæ eſt ſanguis univerſus*. Sed [redacted] Vir Optimè, ſi alibi [redacted] (*b*) *fabellam eſſe, quam prædicant, ſcilicet ſanguinem craſſum à Podice per Hyrudines extrahi; hallucinari, & errare credentes eſſe in tali ſitu ſanguinem craſſum, & diverſæ rationis ab alio?*

(*pag.* 56. *ex D. Rotario pag.* 53.) De cætero, quando etiam cruor denſaretur, & veluti areſceret poſt copioſum ſudorem (quod forſan alicui accidet, qui in hypocauſto Veneris piet peccata); quandò etiam liqueſceret poſt copioſam potationem (quod bicongijs, & tricongijs fortaſſis eveniet), quando etiam ex cibi defectu inſpiſsaretur, & conſtringeretur (cujus meminerit Galenus) hæc omnia nullo Medicum errore implicabunt, quem tùm ſingula in victus ratione delicta, tùm ſymptomata morborum ſtipendio militantia ex accurata ægroti, & domeſticorum relatione latere non debent.

(*pag.* 57.) Verùm tù, mi bone Domine, qui ſemper inculpata, ut gaudeò es, uſus ſanitate, & cui utinam detur *ultrà fuſum vivere* (*c*), nunquàm herclè in Medicum alicuius Infirmi curationi vacantem incidiſſe videris. Cogitare enim te oſtendis, illum ſtatim ac effuſus ſanguis eſt, in ſecretum aliquod tabernaculum longè ab ægri facie ſecedere, ibiquè ſuper cruoris ſcena pallere, hariolari, concludere, nequè amplius pulſibus,

a De Febrib. prop. 26. *b pag.* 245.
c Lucian. in Philopſeude.

ſpirationi, appetentiæ, cæteriſque mentis, au[t] corporis affectionibus animum, aut oculos advol[ve]vere. Quæ ſi ità eſſent, meritò nos redargueres [:] *verum, & prudens judicium Medici fundari in cogni[]tione pugnæ, quam facit Natura cum morbo: eam pe[r] ſpiritus agere contrà ipſum, extractum verò ſangui[]nem eſſe omninò ſpiritu deſtitutum.* Sed cùm long[è] alitèr res ſe habeat, vireſque infirmitatis, & in[]firmi Medicus exactè penſet, cujus vigili ocul[o] tota ſymptomatum Ilias ſiſtitur, & quid boni quidve mali acciderit intrepidè adnotat, qua d[e] cauſa cæteris coniecturis, à quibus nunquàm di[]ſcedit, hanc quoque ad detegendam obſcuram ægritudinum naturam non addet, collecturu[s] juxtà trita ſuæ Artis ſtatuta certiora à ſignorum ſyndrome judicia? Ità quando etiam ea profect[o] foret emiſſi cruoris infidelitas, qualem pleni[s] buccis crepas, non adeò facilis committendæ fal[]laciæ occaſio eſt, & ita ſevera Magiſtri tuemu[r] mandata, jubentis (*a*) *oculis magis credere, quàm opinionibus*, cumque de humano Corio agatur, (*b*) *nihil temere, nihil negligere*.

Licèt autem ſpirituoſas particulas amiſerit il[]le latex, ſolutę tamèn, aut conſiſtentis Diathe[]ſeos peccata, & aduſtam, vel lymphoſam indolem cęteraſquè ſenſibiles qualitates eleganter teſta[]tur, preterquàm quod non vilem donat occaſio[]nem conferendi ea, quæ in ſubiecta cruoris fa[]cie leguntur cùm olim exploratis in ſanguine eorum, qui à ſimilibus morbis aùt victi fuerunt,

aut

a Lib. de Dieta.

b Lib. 6. de Morb. popular. ſect. 2.

ſut redempti, nam (*a*)

—— artem experientiam fecit,

Exemplo monſtrante viam. ———

(*pag.* 60.) Quapropter, quamvis ipſum nuncupare ſoleas *ſanguinem æquivocè, cadaver ſanguinis*, (qua chorda paſſim oberras) hæ ſunt quidem comptæ & politæ locutionum formulæ, ſed ad deſtruendam praxim infirmæ; uti etiam bellè uſurpata Cornelij Celſi auctoritas: Hic enim Romanus Archiatrus, ubi de coloris examine rem habet, ſincerè ſuam profert ſententiam in hunc modum, (*b*) *incidenda ad medium Vena eſt, ex qua cum ſanguis erumpit, colorem ejus, habitumque oportet attendere.*

(*pag.* 61. & 62. *Ex D. Rotario ad verbum f.* 50.)

Intereà fruſtrà tempus teris, dum ea Hippocratis verba: *ſanguis effuſus in alienos ſibi locos, ubi moram traxerit, putreſcit* (*c*), quæ de eroſis ab acri ſucco Pectoris vaſculis, effuſoque in Thoracem ſanguine vulgavit, accommodare ità paras illi, qui educitur à Phlebotomo, ut concludas ad aeris contactum illicò corrumpi. Putrefactio & enim (ſit venia vocabulo) latici in ſtricta Thoracis cavitate ſtagnanti, interque viſcerum æſtus captivo facillimè accedit, eamque vehementiùs etiam promovet ipſius acris lymphæ miſcela, atque heterogeneitatum ſupellex à corrupta parte, retenta perſpiratione, & interrupto fluidorum ibi circulo ſuppeditata, quemadmodum eodem Sene teſtante (*d*): *ex omnibus aquis citiſſimè putreſcit*

a Manil. lib. 1. *Aſtron. b Lib.* 2. *cap.* 10.

c De Flatib. n. 12. *d De aer. aq., & locis n.* 18.

putreſcit Aqua pluvialis , & odorem malum habet ,e quod ex plurimis congregata eſt, ac permixta . Cruc ri verò matula excepto blandè flantis aeris ſalu tatio putredini differendæ favere potiùs videtu quippe ipſum eventilat , & blando recreat refr gerio . Nequè Cuticula illa, quę ſuperficiem fr gefacti ſanguinis velat , quæque excuſsa repullu lat,& reviviſcit,adeò firmum tibi donat argumē tum , generari novas extra Vaſa ſubſtantias . E ſiquidem nihil aliud, eſt niſi viſcoſæ quædar ipſius ſucci exhalationes à compreſſione ſupe incumbentium corporum,ſeù , ut Senis formul utar, (*a*) *à frigido, & Ventis impetentibus* coercitæ quæ ſicuti,dum celeri motu urgerentur globuli ac minima liquidum conſtituentia , pluresq igneas atomos emitterent , coaleſcere in ſuperf cie non poterant , ita facili epigeneſi remiſſo ca lore uniuntur , inque cuticulam coagmentar tur ; qua detracta , novisque hujuſmodi effluvi ſe ſe exerentibus, nova fit ipſorum à cilindris ae reis compreſſio , adeoque alia recens Epidermi conflatur . Nec ineptè dicere putarem, te ſimil prodigium in tuo Corpore quotidie edere po quoties aliquam partem veſtiente tenuiſſim Cuticula exuere libuerit;novam ſcilicèt ſucci ex halationibus ſuis compreſſis juxtà plures, ac me lioris notæ Anatomicos (*b*) miniſtrabunt , hc interim diſcrimine,quòd educti ſanguinis ſupe ficiei ſtatim hæret, quia immediata fit ibi ab aer preſſio ; dum viſcoſa effluvia ab ipſis emiſſa , ſ lum in corporis ſuperficie , ubi primò validar

ab

*a De Carnib.n.*10. *b Verchyen.Anat.tract.*1.*cap.*

p. locile

Barthin ~~ut videtis ep~~ Bartholinus /1/ Blasius /2/
vanhorne /3/ munnichzum /4/ Veslingius /5/
Molinettus /6/ Vesalius /7/ ~~[illegible]~~ Cheing
/8/
/1/ Theatri Anatom. li 6. cap. 6. pag. 16
/2/ Anatom. /2/ Zootom. lib. 1. cap.
pag. 2. /3/ Microcosm. pag. 103 /4/ de re anat. pag. 3
/5/ Syntagmat. cap. 1. pag. /6/ Anatom. tract. 2
cap. 2. pag. /8/ Cheyne Philosoph. de
religion naturale cap. 6 fort. 42 pag. 96

et [illegible] prolata sententia fuit [illegible]
qui ~~[illegible]~~ allegato a te exemplo de [illegible]
fuisset, ut hoc ostenderet inquiens: cetera
in gratia plura dixi, ut ostenderem quod
extremis corporis ad alterum [illegible] ne-
cessario pelliculas ~~contrahi~~ [illegible]
frigus et [illegible] [illegible]

pelliculas

ab aeris columnis preſsuram ſuſtinent in Epidermidem coire poſſunt; Quænam verò, ah quænam ſunt iſtæ ſubſtantiæ peregrinæ, quę in emiſſo ſanguine de novo generantur; niſi velis à ſcholis alto Peripati veterno ſtertentibus excitare vanam cantionem cujuſdam formæ ſubſtantialis in ipſa Pelliculæ conſtitutione, aut egreſſu, ut indigitant, formæ calidæ, & ingreſſu frigidæ, quæ omnia per ſolos motum, & quietem partium tàm ſenſibilium, quà inſenſibilium, abſque ullo novæ entitatis figmento explicantur.

(*pag.* 59.) Aſt Viro Clariſſimo, qui *intrà Cuticulam ſe retinere nequit*,
durus adhuc obex Temperamentorum varietas opponitur, ut fateatur ridiculum eſſe quidquid contra judicium à ſanguinis inſpectione petitum promulgavit. Horum enim omnium cognitionem, ſicuti ad perfectè judicandum de ſanguine ſtatuit neceſſariam, ita eam infirmo mortalium oculo putat eſſe impoſſibilem, quà propter ingens malum ægroto præſagit, inquiens: *deficiente tali cognitione, & inſpectata ſanguinis conditione, præſumens Medicus ipſum ſanguinem meliorare avertet à naturali ſtatu exigito à Temperamento. Sic autem alterare Temperamentum non eſt ſanare, ſed ſanitatem individui deſtruere*.

Verum, ſi Recentiorum ſolidis ſtandum ſit doctrinis, hi ſeueris illis Temperamentorum legibus non adeò promptè ſe manciparunt; quin imò vix retento quandoque in ſermonibus vocabulo, inter ſemeſas carie theſes relegarunt. Atqui,

qui, *ſi rem conſideres*, tuus inquit Synapius(*a*), *Temperamentum nihil aliud eſt, quàm rerum ſex non naturalium uſus, & abuſus, vitæ genus, fortunæ accidentia, educatio, converſatio &c., nihilque indiuidu eſſentiale.* Neclongè abſceſſit ab Hippocrate dicente (*b*): *temporum mutationes potiſſimum ſunt, qu Naturam ipſam permutant, deinde etiam regio, qu quis nutritur, poſtremùm autem aquæ.* Si verò venerā dis barba, & Pileo Patribus libeat aſſentiri, non adeo imperuia apud ipſos Temperamentorum cognitio putatur, quin aliquot ſignis in eorum Inſtitutionibus congregatis attingenda non ſit. Ità Galenus (*c*): *ſi cui igitur agnoſcendorum Tēperamentorum cura eſt, incipiat exercitationem oportet a ijs in quolibet genere Naturis, quæ temperatæ, mediæque ſunt; quippè ſi his alias compararet, facile quo in quavis ſuperet, deficiatue inuenerit.* Ità ut unanimi diſcordium Sectarum voto Homini dicere poſſim, quod utramque palpans

(*d*) *Confonde le due leggi à ſe mal note.*

Quod autèm ridendum eſt, ſe implicat hinc inde petitis verborum lacinijs. Nam ſi tantus Temperamentorum caſus faciendus eſſet, eaque ade profunda obvolverentur nocte, totam damnar cogeretur Medicinam. Papę. Sit tanti ponderi minitatum periculum, ut ipſe inculcat. Si ade imperuia eſt habitudinum notitia, Hæmophob in hac re non minùs caligabunt lumina, quam Veniſecæ, adeoquè quodcumque præſidiun utrique contra ægritudines moliantur, obeſſ

ſemper

a Paradox. med. parte. 1. c. 2. ∫. 17. b De aere aq., C locis n. 56. c De tēp. l. 1. c. 4. d Taſſo Canto 3. ſtāza 2

emper incognito Temperamẽto poterit, & aliũ
norbum in captanda ſanitate creare; quarè aut
ecernendum eſſet, infirmiſſimo ſtare talo rem
nedicam, aut varias craſes non adeo noſtram
onſiderationem fugere, quin ſaltèm inſignio-
es diſcrepantiæ innoteſcant, dum cæterę leves,
bi paulò plus, paulò minùs ſpirituoſæ, ſulphu-
eæ, terreſtres, ſalinæ, aut aqueę particulæ in
oc, quàm in illo ſanguine pollent, vix caſum
acere poſſunt.

(*pag.* 60. *ex D. Rotario.*) Animi verò paſſio-
es, cum ipſæ præſertim immodicæ, ut elucidat
a) Charteſius, ejusque diſcipulus la Forge (*b*)
àm varia in noſtro ſanguine agant tripudia, er-
ores non tantùm in ipſius examine, ſed in uni-
erſa Semiologia filiare poterunt, quaproptèr,
icuti ab Ægro, ut ait Galenus à te citatus fu-
iendæ ſunt, ità à Medico inter prophaſespo-
iſſimum ſpectandæ.

(*pag*, 63.) Tu autem erudite Vir, qui uſque
uc ductus es (*c*)

— *ut nervis alienis mobile lignum*,

eſerens pauliſper amicam Ducis manum, feſti-
um tui in hac re ingenij teſtimoniolum præbes,
, quod ajunt, vendibilis Vini hederam ſuſ-
endis. Sanguipetam itaquè ad duo experi-
nenta compellas, quorum primo poſtulas ſan-
uinem diverſorum ægrorum, quos ipſe anteà
iſitaverit, diſtinctis ciathis excipi, eidemque
fferri, ut divinet, cujuſnam infirmi ſit ſingu-
lus

a Tract. de animi affectib. b In tract. Charteſij de Homine parte.5.art.96. c Horatius ſat.7.lib.2.

lus ille ſanguis. Secundò matulam humano ſa guine jubes impleri, quinque alias ſanguine Br torum diverſæ ſpeciei, rursùsquè contempla das dari, ut ſingulum diſcernat. Cumque h fieri non poſſe videatur, linguam *juſtitia*, & *ch ritate* ardentem contrà Medicorum famam i ſtruis, noſque vocas aut imperitos, aut crum nimulgos.

Dic tamèn ſodès (ut primo reſpondeam) qu colorem ſanguini cujuscumque ex propoſi ægrotis à morbo inductum perfectè novit, ant quam Vena ſecetur? Oh quoties ſtillat noſt expectationi omnimodè adverſus! Vides qua inſulſa ſit tua petitio Oniropolis, Magis, a Hyerophantis præbenda, ſicut ex adverſo, qua utilis, quàm neceſſaria ad diſtinguenda vit ipſius ſanguinis exploratio? Quod ſi inter ægr rum ſuccos manifeſta etiam in Corpore appare differentia, ut ſi ſanguinem Leucophlegmati mitti juſſeris, ac Pleuritico, exhibe ciathos n vitijs etiam Philiatris: quibus ipſos viſitare co ſuetum fuerit, diſcernent.

Ad ſecundum vehementèr doleo, te non app ſuiſſe eos *Claſſicos Artis Medicæ Magiſtros*, qu minaris, qui eximium tentamen patrarint, quos Ego non incidi, (oh quam riderem, ſi unus ex illis eſſes, & quis neſcit an ſolus!) nā quidquid futurum ſit experiri non conducit, relicta Veterinarijs Beſtiarum Medicinam fac tibùs earum, ſi volunt, ſanguinis inſpection ſufficit Medico in hominis infirmi ſanguine inquirere, cujus tùm ſuis, tùm innumeris Cl

ſicorum

orum omnium Artis Magiſtrorum experimē-
; doctus eſt vitia cognoſcere, & curativas indi-
tiones ſalutari exitu confirmatas haurire.
ag. 64. Ex D. Rotario ad verbum f. 54., & 55.)
Claſſicos quidē Artis Medicę Magiſtros appo-
ere non dubitas, quando reperis citatos à D.
otario. Ita Johannem Walęum magni nomi-
s Anatomicum *(a)* in ſcęnam rapis, illuſtri pe-
culo Venoſum & Arterioſum ſanguinem ex-
a Vaſa refrigeratos in nullo differre teſtantem.
tiùs tamèn egiſſes, ſi diſcrimen utriuſque ſan-
iinis intra Vaſa ex ore ipſius Walęi ceciniſſes,
rcens interim labori expiſcandi ab alijs. Ibi
im Vir Excellens diſcrepantiæ rationem ſub-
t, & modum, dum ait: *id enim habere ſanguis
rterioſus præ Venoſo poteſt, quod ille recens quaſi à
co caleat, majorique ſpirituum copia abundet, ut
ulliens lac à refrigerato eadem ratione videmus
ſcrepare*. Huic autèm ſuæ ſententiæ narrato
perimento gloriatur emiſſe firmitatem. Nam
i ab utrisque deceſſerit calor, & extincti ſint
iritus, ſimillima imagine neceſſario ludere
ebent. Ità mihi argumentum firmat, non
ſtruit, & petito à tua pharetra telo ſcopum
eum ferio. Fecit indubiam Walęo fidem ſo-
caloris, & ſpirituum ratione differre Arte-
oſum à Venoſo cruore uniformis in utroque
lor, uniformia accidentia; quarè ergò no-
s differre mixtione ſanum à vitioſo ſangui-
non indicabunt color, & accidentia, in
roque difformia? Hoc enim eſt, quod perci-
pere

(a) Epiſt. 1. de motu ſang., & Chili.

pere ſtudemus à refrigerato latice , nam vege
aut infirmi caloris , & laguentium , ſeu vivid
rum ſpirituum sàt claram à vitalibus, & anim
libus actionibus habemus repręſentationem .

(*pag.* 66. *Ex D. Rotario f.* 51.) Quod ſi Ga
nus (*a*) , ut ſubycis , affirmat *Excrementorum,*
intrà Venas ſunt, certum haberi ſignum non poſſe prę
ſolam Urinam , de Medico, tunc primum ſqua
dum ægri lectulum viſente loquitur , & de ſc
vacuationibus à Natura inſtitutis , quas tùnc
ſtrare poteſt , in cujus rei teſtimonium intern
gationes mox porrigit ipſi deferendas, antequa
curatio inchoetur . Ubi autem aerem proùt h
midus , nebuloſus, craſſus eſt &c., ad coloris v
rietatem aliquid conferre conſentit, ſtatim a
monet: (*b*) *præcipua vero cauſa varietatis eſt in i*
ſanguine &c.; imò Hippocrati quoque conſuetu
eſſe à ſanguinis conſiſtentia , & coloribus ju
cium ſumere oſtendit inquiens : *indicat ergo H*
pocrates nùnc diſcrimen in eo ſanguine , qui transfu
lividum ſe oſtendit , nam ſi cum duritie ſic appare
partes inflammatione tenentur , ſi ſine duritie, par
inflammatione vacant .

(*pag.* 67. *Ex D. Rotanio f.* 57. & 69.) Non ad
verò ſolemni riſu excipienda eſt , Vir ſtudioſi
mæ , illorum obſervatio , qui nigram portione
in fundo matulæ reſidentem indigitant eſſe T
taream, craſſioremque ſaburram , ſiquidem à
tione non diſtat , pinguiores moleculas com
ctioris texturæ ſuæ cauſa ſubtili , fluidæque ſu
ſtantiæ circa Terraqueum Orbem verticoſo m

tu

a Lib. 4. de ſan. tuenda . *b De Fract. Com. 2.*

~~[illegible] ut putat [illegible]~~ congestis
imbri debilitas, [illegible] [illegible] inferiore sed ea parte
infirmo ad inferiora tendente

de humorib. cap. 14. pag. 146.

u rotatæ minùs permeabiles eſſe, propterea que
ortiùs preſſas ad infimum relegari locum. Ità
eleberrimus Gulielmini (*a*) cujuſdam Ægri ſui
anguinem ſtatim poſt emiſſionem attentiſſimè
onſiderans, deciduos à ſuperficie globulos fun-
lum petere conſpiciebat; unde ponderoſioribus
bundare partibus illius maſſam colligens, ità
tatim reiteratę Phlebotomiæ beneficio, emen-
lavit, ut puncta denuo Vena minorem ipſorum
leſcenſum videre potuerit, ægerque ſubindè
ntı à 24. horas immunis morbo, lętusque reli-
tus fuerit. Quod ſi verſo vaſe, aut quocumque
lio modo libera aeris uſura donatæ, libera, in-
uam, non obſcura intrà Cubiculi parietes, colo-
em vividum acquirunt, vì aeris liberè in ipſas
gentis ſuperficies paulatim attenuatur, dimo-
etur, & pervaditur, cui tamen metamorphoſi
fficiendæ trium horæ quadrantium ſpatium in-
umitur, vt notarunt Boyle, (*b*) & (*c*) Andrio-
us, vel advertente Verehyenio (*d*) citiùs, aut
egnius, magìs, aùt minùs, prò ùt idem ſanguis
d recipiendum, aer ad imprimendum hunc co-
orem eſt diſpoſitus.

(*p.*68.) Tù interim, quaſi ad Plebis delectatio-
em ſatyricos luſus vernacula lingua non ceſſas
xpuere. Oh quam bene Petrarca de Dialecti-
o (*e*): *huius gloria tota in conuicijs, ac ſtrepitu ſita*
! Saltem Etmullerus, cujus aliquot verba tibi

H acuunt

Exercit. de ſanguinis natura, & conſtit. pag. 57.
Append. ad hyſt. hum. ſang. Exper. 6. *partis.* 2.
In novo ſtyſtemate Medico-phyſ. parte. 3. *cap.*4.
In ſupplem. Anatom. tract. 1. *c.*8. *e Lib.*1.*Ep.* 12.

acuunt criticam licentiam, licet colorum, consiſtentiæ inſpectionem ſuſpectam facere v lit, revera tamen non dedignatur aliquan confiteri ſibi, & alijs extitiſſe fidelem. Etenim ubi Acidum pro cauſa Pleuropneumonię propo nit (*a*) indicium captat etiam à ſanguine p Lanceolã evaſato, qui modò ſemigrumoſus ex modò promptiſſimè cum ſero congelatur, eiq frigefacto pellicula tenax ſubalbida viſcida ſ pernatat. Ubi de obſtructione, alijsque Abd minis morbis tractatum præbet (*b*), poſtquà dixerit ex vitioſa Sthomaci digeſtione maſſa ipſam ſanguineam vitioſo, & craſſo muco imp gnari, docet obſervandum eſſe, ſanguini in libus ſubiectis extracto ſuperineſſe mucum qu dam albicantem ſublividum ſpiſſum, Chili m lè digeſti teſtimonium. Ubi .... Sed qu plura colligo, ſi eodem ipſo loco, ubi ſpecu tivis rationibus infirmam eſſe hanc coniectura ſuadet, non dedignatur interim exponere, qu iam à Veterum tempore ex colorum ſanguin varietate in morbis indicatum fuerit, neque er beſcit dicere: (*c*) *hoc obſervatum eſt &c., hoc exp tum eſt*, *ac confirmatur* &c., aliaſque practici ipſius uſum laudantes formulas regiſtrare?

(*pag.* 69., *& ſeq.*) Sed, per Æſculapium, diſcede à D. Rotario. Quidquid enim in a non tua tuo Marte fingis, prodigium eſt, ſi firm ſtet pede, neque involvat contradictionem. ne videreris totam convellere Medicinã, colo

examen

a Colleg. pract. parte. 2. c. 2. b Colleg. pract. part cap. 12. c De Pleth. dimin. theſi: 9.

Addere mi possem novam, cuiusque
methodum qua omnes morbos non s[illegible]
solum cognoscendi, sed etiam curandi
sanguinis educti inspectione quam
D. Bartholomeus Boscati Anglus proposuit
et cel. Birchius in notis ad [illegible]
[illegible] verum compendiose et [illegible]
Hic [illegible] et [illegible] internus [illegible]
a V. S. exorbis et sangu. [illegible]
consistentiam colorem odorem et adhuc
calentis exacte notas, quod etiam agit
postquam refrixit. Inde portionem
[illegible] per aliquot dies
porrigit, et [illegible]
incipit demum vena secta sanguinis
[illegible] explorat, quam a [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible]
observand. [illegible] certius quam quacunque
alia methodo cognovisse [illegible] qualis
sit in hac vel illa febre internarum
sanguinis [illegible]!
Dom. [illegible] collegis [illegible]

[illegible]

xamen ab ipſa proſcribens,ex quo in Urina,Ex-
rementis, Facie, Lingua &c. uſitatiora depro-
nit indicia, dicere non hæres *ſanguinem ſe habere*
quivoce intrà, & extra corpus; Excrementa verò,
& Urinam univocè, propatereaque illius inſpectio-
nem futilem eſſe, iſtorum verò neceſſariam.
Quomodo tamèn univocè ſe haberent, ſi verum
ſſet, quod paulò antè dictitaſti,colores ab aere
ariari, & in extravaſatis, & frigefactis rebus
generari ſubſtantias de novo? Sed *adeſdùm pau-
is, te volo*. (*a*) Poſt adhibitum ergo Catharti-
um,(qualia toto opere laudas) quod teſte Et-
nullero (*b*) *ſæpè quas non inveniebat ſordes,corrum-
endo corporis contenta efficit*, Excrementorum co-
oribus erit (tuo dicto) danda ampla fides, &
adem negabitur ſanguini ex ipſiùs circulantis
naſſæ conſortio immediatè erepto? *Res putridę,
mortuæ, & foras eyciendæ*, ut tu ais, *benè indica-
e poſſunt ſanguinis ſtatum, & prædominantium humo-
um vitium*, & hoc non præſtabit ductus Lanceo-
a cruo[illegible], quia tuo metaphorico verbulo mor-
uus? Credatur tamen vocabulo; mortuus il-
le ſit. Quemadmodum Anatomica Medici ma-
nus ambigens, quo in Viſcere mòrbus domum
conduxerit, in defuncti ægri cadavere hoc
ritè cognoſcit, arguens eam affectam fuiſſe
partem, quæ inſolito, ac in alijs Cadaveribus
obſervatum eſt, colore, flacciditate, odore &c.
oculos ferit, quarè in educto liquido, quod tu
cadaver ſanguinis vocas, ex diverſa;ac in probo
ſanguine conſiſtentia, colore &c. non licebit ar-

 guere

a Terenti.in Andr. b In Præc.Hygien. & Therap.c.5.

guere vitiùm, imo ex obſervata in tot alijs ſimi-
li ſcena, ſimilem affectionem pertimeſcere?

Mihi autèm aures planè obſurduerunt Rhe-
toricis iſtis antitheſibus *vivi*, & *mortui*, quibu
adeò tibi places, & quibus damnato in ſanguin
coloris, & conſiſtentiæ indicio ſervas illud i
Lingua, & Facie. Non vacat ſuper his ulteriù
immorari. Vellem ſolum me expedires à dubic
lo. Cùm enim in limine primo huius capitis ſan
guinis colores rejeceris quia evanidi ſunt, & *qu*
ad apparentiam, non quo ad realitatem; cumque à
Honoratiſſimo (*a*) Boyle audiam, quoſcumqu
colores, etiam quos veros vocant, merè empha
ticos forſan eſſe, timeo, ne ſi tibi adamuſſin
credendum ſit, hi quoque nullius in Medico uſ
ſint roboris, licet Lingua, Facies &c. vivæ ſint
Oh quàm malè damnas noſtras coniecturas circ
ſanguinem; quam malè ſuſtines circa reliqua!

Deſinamus tandem vanis iſtis ſpeculationibu
nos torquere, eas relinquentes paucis Medico
rum, quorum *mens*, ut ait immortalis Baco (*b*)
geſtit exilire ad magis univerſalia, ut acquieſcat, &
poſt parvam moram faſtidit experientiam.

Ut itaquè longum hoc caput paucis contra-
hamus, quandoque in cruoris examine com
mitti poſſe fallaciam non ambigo. Nequè enin
ullum aliud ſignum in re noſtra certum eſt, und
Hippocrates (*c*): *eum Medicum vehementer laud*
verim, qui parùm delinquat; certitudinèm ante
exactam

a De Colorib. cap. 3.
b In novo Organo lib. 1. *Aph.* 20.
c De Veteri Med. num. 16.

Arsyphs a Bapa // ~~lo a~~ ~~Ams~~ Maitre-Jan // alyg

// delcaldo, e del freddo pag. 132 et 136

// des maladies de l'oeil chapitre 29. pag. 99.

eactam rarò videre contingit. Hinc itaquè jure-
eritò eſt, quòd intrepida patientia, ne mini-
nis quidem neglectis exacta ſignorum ſyndro-
es inſtauranda eſt, ut ex pluribus ſimùl con-
entientibus morbi indoles exploretur, inter
uæ, cum Experientia, quæ teſte (*a*) Arethęo
nus magiſter eſt, inſpectionem ſanguinis, ùt ap-
rimè utilem collocaverit, miſſis aereis Philo-
phiæ delicatioris ſcrupulis meritiſſimè reci-
ienda eſt. *Similia* etenim *ſunt inter ſe omnia* (vt
ledico inculcat (*b*) magnus Senex, monens hanc
ndromen comparare) *quæ judicant*, *& quæ pro-*
nt, *& quæ nocent*, *& quæ perimunt*, *quo hæc*
idem fugiens avertat, *illa vero accerſat, ducat*,
que ſuſcipiat; nec non animum addit incompara-
bilis ille Philoſophus Franciſcus Bayle (*c*):

Innumera ſunt circa colorem, & conſiſtentiam ſanguinis inquirenda, quorum notitia eſt ſummè neceſſaria ad morbos, & cauſas morborum cognoſcendas.

De Morb. acut. lib. 2. *cap.* 2.
De Humor. num. 4.
Problem. 6.

CAPUT IV.

Inania, & frivola monſtrantur, omnia e
quæ Vir Cl. cumulat, ſuſtinens

Phlebotomiam pro ventilando ſanguine ineptam.

(*pag.* 71. 72. *ex D. Rotario pag.* 137.)

ITà Phlebotomia, quæ optimi hujuſce Vi
examen tàm æquè patitur, quam ſi
— (*a*) *tu ſurgas pallidus Aiax*
Dicturus pulchra pro libertate, Bubulco
Judice —
pergens ab incuſſis contumelijs ſe redimere, m
do ventilandi ſanguinis officium ſibi parat ſtab
lire. Initio autem in cachinnos ſolvimur, a
dientes in dubium vocari, an per ipſam *mot*
ſanguinis acceleretur, an retardetur; quippè hom
ni, qui Fibrarum, & Vaſorum fabricam, & m
nus per denſius etiam vitrum ſpectaverit, con
pertum erit, imminuta fluidorum copia min
etiam ipſorum ad ſolidum impellens reſiſtenti
adeoque validiore elatere in Tunicas Vaſoru
ſenſim sẽſim anguſtiorũ urgeri, quę quãto mag
ipſorum adpulſu diſtenduntur, eo fortiùs cont
ipſa reſiliunt, atque ità hac perenni, hila
que choræa velocior motus per univerſum c
pus propagatur. Sed quod magis cenſuram ri
meretur, illud eſt, quod admiſſa majore in ſ
guine

a Juvenal. ſat. 7.

quam rem mechanica demonstratione luculentissime (1) explicat Cl. Lowerus legimus in Transact. Philosophicis Anglicanis, ubi de cordis [illegible] ac viribus ingeniosas admodum utilemque [illegible] tractatus.

(1) Saggio delle Transazioni Filosof. t. 2.° pag. 10[illegible]

...umque clariss. amicissimus [illegible]

~~[illegible]~~ demonstratione [illegible] passisse. C. amicus meus D. Baccialupa Parmensi Architectus [illegible]

a) nova method. demon. / cap. 15. pag. 112.

viri summi ostendent

Tel sic etiam Commenti sententiam de ebullitione domum amplectamur in quale remedium sit V.s. ~~et quam breviter ipse affert bandam~~ [illegible] a celeberrimo Cirillo in notis et castigationibus ad hunc locum affixis. Ait enim: Annon deplere venae sectione vasa sanguinea et liberiorem reddere sanguinis ebullitionem remedium quandoque erit. Forsan liberiori reddita sanguinis fermentatione atque adaucto corporis calore poterit praecipitatio seu coctio causae morbificae promptius fieri adeoque morbus superari. Comment. Oper. t. 2. pag. 438 nota F.

uine velocitate irregularem humorum motum
nagis confundi neceſſe faciunt, atque Etmul-
eri auctoritate concludunt, ſanguinem ipſum,
ui in Vaſis coarctatus vix habere poterat ebul-
itioni ſpatium ſufficiens, aperta illud Vena cõ-
nodius nanciſci, adeòque calorem augeri ve-
iùs, quam minui. Si etenim attentiore oculo
llatam mechanicen proſequantur, & conſide-
ent Fibras liberius dominium in ſanguinem, &
opia, & parte fermenti evacuata minùs tumi-
lum nactas, ubi per Canales ſecundum unicam
lirectionem ipſum validè ſollicitant, occaſionem
ollere inteſtino motui, quo particulæ in va-
ias, & à recto tramite devias directiones agun-
ur, imò ut cum Bellino (*a*) loquar, dum ſan-
uis præcedens per Vaſa majori velocitate rece-
lit à ſuccedente, ſeù in ipſum nititur momen-
o minori, minor fit particularum mutua at-
ritio, unde oriri calorem Vir ſummus oſtendit,
rofecto Williſio (*b*) fidem non negabunt, dicen-
i, *ſanguinem Vaſis inanitis ſpatium liberiùs nactum
lacidè, & imperturbatè circulari*.

(*pag. 73. ex D. Rotario ferè ad verbum pag. 138.*)

Nequè hanc in temperando calore efficaciam
ſuſpectam ullo pacto reddunt mutuatæ à D. Ro-
tario inſtantiæ, (cujus eſt hujus capitis pars ma-
jor, reliqua verò partim Chiarianæ, partim Bo-
vij). Non enim *in majoribus æſtatis ardoribus, in
Canicula &c.* vetat abſolutè Galenus Phleboto-
mi aculeum adhibere, ut textu à te allato vide-
tur, ſed Cachectico ſolum iuveni, inquè magna
H 4 ſpiri-

a De ſang. miſſ. prop. 6. b de Phlebotomiâ.

ſpirituum inopia, & fibrarum flacciditate con
tuto tùnc temporis hoc remedij genus non la
dat. Quippe aureolus iſte tuus Liber eſt Auc
rum carnificina, ubi indebitas amputata pa
pęnas ſemper miſeri tolerant. En verba (a
ſi cui ſanguis mittitur triginta annos natus ſit, ſed
xus, & mollis, & pinguis, & albus, & gracili
Venis, huic aut planè ſanguinem non mittes, aut
rum detrahes, & omnino quidem non mittes in temp
Æſtatis &c. Tota itaque ratio, qua magnus V
ducitur ad prohibendum Venę ſectione hunc
venem, neque in Febre putrida collocatur, n
que omnino in calido tempore, ſed in deficie
tibus potiſſimum viribus, & infirmo corpo
habitu, aliqua interim conſideratione Æſtat
ubi dehiſcentes pori ſpirituoſas particulas cop
sè ſinunt decedere. Hac ratione ducti etia
nos tùnc temporis tali præſidio cautiùs incu
bimus, neque executioni mandamus, niſi poſt
lata à viribus licentia. Eadem de cauſa nequè
bi amica Cathartica permitti tali tempore vide
unde Hippocrates(b): *ſub Cane, & ante Canem d*
ficiles expurgationes; & alibi (c): *tempore æſtati*
Canis ortu quinquaginta dies vitare oportet, & n
dare pharmacum. Neque verum eſt refrigeran
ſanguinis neceſſitatem evidentiorem eſſe in c
mo ebullitionis febrilis. Cum enim *Febris t*
ſententia (d) nihil aliud ſit, quam generoſa excitat
pugna ultio, ſpiritus dimicantis contrà rebelles hum
res, ſecari Vena non poterit niſi ab incæpto bel
inducias

a *Lib. 11. meth. med. cap. 14.* b *Aph. 5. ſect. 4.*
c *De Medicam. purg. n. 4.* d *Pag. 139.*

(a) imo pluribus rationibus semper ipsius Febris maioris
impetus ~~[illegible]~~ ad Venæ sectionem cele-
brandam augendam esse acriter sustinet
Cl. Helvetius (f) Christianissimi Regis Archiatr[us]
et celeberrimus Practicus.

(f) Idée de l'economie animale pag. 9.

inducias procuret ; & forſan criſis ſupremo illo niſu tentata intempeſtivo auxilio impedietur. Ità neque cibum quamvis reſtaurandis, non effundendis ſpiritibus deſtinatum tùnc temporis licet offerre, nàm inquit Senex (*a*): *cibum autem ne exhibeas*, *donec Febris remittat*; & alibi: (*b*) *Febrienti cibum ne offeras*. Prætereo tamèn Cornelij Celſi decretum de Phlebotomia in ſtatu omittenda (*c*) Rolfinkio videri potius particulare, quam univerſale conſilium. *Ardentes*, inquit, *implacabili furore ſęvientes*, *& graviora minantes exleges tùnc ſunt*, *& vel in ſtatu admittunt. Periculum ex effręni plenitudine illud, quod ex intempeſtiva vacuatione ſupergreditur*. Et profectò cùm inſigni levamine (*d*) Leonhartus Botallus in ipſo etiã ferociſſimę Febris impetu Venam multoties aperuit, plurimisque, præſertim in obſidione Rupellarum adeò fęlicitèr, ut glorietur, *neminem ipſorum interijſſe*; *qui Venæ ſectione ſit uſus*; quam praxim etiam in intermittentibus excoluiſſe bono Jove gloriatur Gulielmus Cole (*e*).

Quod autem in ardente Fębre ſit omninò ſanguini parcendum, non adeò bibulo ore ſorbeo Studiosè enim Bellino inhæſi, & totam, quam citas propoſitionem decimam defixis, & non nictantibus oculis intrepidus luſtravi, reperire cogitans (ah vanus!) damnatam ibi in Cauſonide Phlebotomiam, quia *in tali ſtatu apertâ Vena augetur Febrilis calor*, *& vehementiores fiunt acceſſus*

a Hippoc. lib. 2. de morb. n. 37. b Idem de loc. in Hom. n. 39. c Meth. med. pag. 358. d De ſang. Miſſ. c. 12. e In Tract. de Feb. interm. cap. 8.

ceſſus; ſed cum nullam ibi de tali Febre me
tionem invenerim, idque ſolummodo exaratu
eſſe contra ſecantes Vaſa in ſtatu, aut acceſſ
nibus Febrium, erubui tam facilè tibi credid
ſe, qui fumos vendere conſueveras. Eadem in
licitate indictas mortis pœnas Lanceolam
ſimili morbo tolerantibus deprehendere n
potui in Operibus Etmulleri, cui tu frequenti
inycis manum. Vidi quidem Cl. hominem
mali principio ipſam ſtrenuè commendanter
Nam ſi eſt Febris, ait ipſe (*a*), *quæ urget Ve
ſectionem, hæc ſanè eſt Febris ardens, propter
quoniam in hac obſervatur pulſus major, ſeù pot
maximus, unde periculum eſt, ne ex nimia raref
ctione ſanguinis Vaſa diſtenta, & repleta liber
rem ſanguinis impediant motum.* Sed hæc non
eſt ventilatio? En ut, quam ſuperiùs riſer
Etmullerus, modo cogatur dulciſſimè ſuadere
Avicennas autem in hac execrãda Febri Lance
lam omnino non reycit, ſed tantum cautiores
ejus exercitio Medicos cupit; ut ejus mente
benè inveſtigat (*b*) Zaccutus, aut in ſolis vulg
dictis Exquiſitiſſimis eandem non probat, quip
in ijs virium robur non adeſt, ut prò ipſo com
muni cenſuræ eripiendo, interpretatur (*c*) Ra
mũ dus Ioh-Fortis. Et meherclè quotidiana pr
xi compertum eſt in hiſce periculoſis Affecti
nibus celebratam conſtantibus viribus Phleb
tomiam omnem paginam implere, quibus de
cientibus neminem ex ipſis rigidiſſimis Phleb
toma-

*a cap. 17. V. Febris Ardens. b In Prax. hyſt. lib.
cap. 15. c Conſult. de Febre Ardente.*

matoribus eidem aſſentiri comperies. Tale ſiidem præceptum enarratis harum Febrium mptomatis Poſterorum uſui mandavit (*a*) ippocrates: *Verum in acutis morbis Venã ſecabis, ortis apparcat morbus, & qui ipſum habent in vire ætatis fuerint, & robur ipſis affuerit.*

(*pag.* 74. *Ex D. Rotario pag.* 139.) Cæterum rcens Scriptoribus, qui *calorem ut Febris effeum* prædicant, ſi gloriolam in hac re affectabas, ervosè oſtendendum erat in calore mitigato uieſcere Pblebotomiæ vires, neque aliud ægroum beneficio moliri. Sed tu ipſe dum ventilaonem deſcriberes, iam ante cognoveras, quod *nc per diminutionem conceſſo ſanguini per Vaſa amiori diſcurrendi ſpatio, facilius à morbificis particus, & excrementis ſecernitur, atque ideò meliùs exrgatur, & defæcatior evadit*. An hoc morbi auſam feriat prudentis judicio deſero. Sed alii fuſiùs.

(*pag.* 75. *Ex D. Rotario*) Excute aliam querum, ſi vis ventilationem proſternere. Melius ſt, ut ad ſpirituum depredationem ordinariam uam cantilenam confugias. Ità tibi poteris blãiri, motum ſanguinis diminuto ſpiritu retarlari, & metuere ſtagnationes, coagulationes, & crudorum humorum receptiones in Vaſa. Omnes terrores, quales pro morbi violentia inanientibus

——— (*b*) *fabula, & umbræ*
ruſtantur miſeras per longa inſomnia noctes.

Verum iſtis vanitatibus iam ſatis reſponſum eſt ſecundo

a De rat. vict. in acut. n. 35. *b Sannazar. Ecloga.* 1.

ſecundo capite, ubi ſpiritus extricari, non eff
di oſtendimus, & à cæterarum ignobilium p
ticularum tyrannide in libertatem recipi, p
ptereaquè in ipſis ſubigendis ſeverius imperi
adhibere. Eandem veritatem hic repetere,
novis verbis calamiſtrare vanum eſt.

(*pag.* 77. *Ex Chiariana Aſſalto* 2. *pag.* 16.
verbum.) Ità etiam Phlebotomia cęſpitationi
liquidorum anſam non permittente, & ſec
tiones optimè diſponente Acidi vincula, aut ſ
phurea flagella pertimeſcenda non ſunt, ut t
ſuaſit Chiariana, ſed imò ipſorum correctio
pectanda; & profectò in morbis à coagular
Acido enatis nullũ ipſa tutius adminiculum
ſe ratio, & autopſia confirmant, quippe q
minimorum firmiores contactus, & ſangui
compagem pauliſper laxat, & fluidiorem acce
rato circulo maſſam conſervat.

(*pag.* 78., *& ſeq. Ex Bovio.* Fulmine contr
Medici &c. *pag.* 331., *& ſeq.*) Cùm ergò ref
lendæ neceſſariæ ventilationi tibi deſint ſoph
mata (neque enim de hac re aliud commoda
aut D. Rotarius, aut D. Chiariana) linguæ
nenum evomis in noſtram praxim, qua Em
ſiones, Aquas coctas, mulſas, cæteraſque hui
modi potiones in Febribus propinantes à Vi
abſtinere conſulimus. Dux ſcilicet in hac ſpa
ornanda tibi eſt Zephiriel Bovius, (oh niſi vi
rer mortuo Leoni barbam vellere, quam libe
illi pro te decepto diem dicerẽ!) cujus verba la
no ſtylo polis, niſi forſan libello Leonharti A
guſti (*a*) Patritij noſtri uſus ſis, in quo eade

a Antimedicina pag. 15. *c.* 11.

non

propterea que vetusti [illegible] [illegible] ac omni-
[illegible] [illegible] restauratione a [illegible] quibus
[illegible] vocatur [illegible] — //

Daniel mylius
[illegible] · Basilica chymica · lib · i pag · ii 8

n abſimili modo proſtant. Ego tamèn hic
pologiam Emulſionum non exerceo, nequè
ſarum in re noſtra indubiam utilitatem prædi-
, de qua re quædam mihi excident, ubi de In-
mmationibus agi continget, ſicuti nec Vini
um à Foro Medico exulem facio, cui multa
na præſertim in refocillandis viribus, & ſuſti-
ndis ſenibus, quibus

(*a*) *Dulcis non amplius multum*
Vitæ tempus relictum eſt,

benter indulgeo. Hoc ſolum ſecura voce, con-
antique animo loquor, quod

(*b*) *Data tempore proſunt*
t data non apto tempore Vina nocent.

inimè vero aptum tempus propinando Vino
ſe Febrem (gravem intelligo; in levibus enim,
nullius periculi communitèr toleratur) teſtes
oco omnes illos Scriptores, quibus hanc deman-
ri provinciam tu ipſe voluiſti. Ità Trallianus
ſtaurandis ſpiritibus illud laudat, ſed Febre
ſente: (*Lib. 1. tit. de Vino*) *In quibus nulla*
rvens inflammatio, aut magnus admodum calor
æcordia infeſtet, & vires infirmentur audactèr illi
inum exhibeto. Ita Paulus Ægineta: (*c*): *Quod*
Febris magnitudo obſteterit, neque Vino utendum,
que lavacro &c. Ità Galenus: (*d*) *Uno hoc in potu*
endum cenſeo omnibus, quibus vires refici eſt opus
odo non febricitent. Quod ſi in acutis quibuſdam
orbis ſorbeatur, inſanabilium fermè malorum
auсto-

Anacreon in Fragmentis. *b Ovid. lib.* 1. *de re-*
med. amor. c Lib. 2. *cap.* 18.
Lib. 7. *de Meth. med. cap.* 6.

auctorem præſagit (*a*): *Sed advertendum eſt*
aliquid ſit, quod prohibeat ejuſmodi exhibition
veluti ſi aliquod unum ex Viſceribus inflammati
patiatur, aut caput vehementiùs doluerit, aut p
aliqua, quæ delirare cogat affuerit, aut Febri
cedens in morbo crudo; magna enim, & ferè inſa
lia ex potu Vini in huiuſmodi affectibus nocum
proueniunt. Hippocrates autèm, non ſolum
brientibus, quibus, inquit, *in potù dabis aq*
calidam, & aquam mulſam, & acetum cum aqu
ſed per bonam etiam valetudinem calidis ten
raturis Vinum interdicit: (*c*) *calidæ naturæ f*
ditas, potus aqua; inque omnibus morbis v
perat, ubi gravitatis Capitis, aut delirij ſu
cio eſt, quæ an in Febribus, præcipuèque fo
bus, paſſim occurrant, praxis loquatur (*d*):
tamen in his morbis ſuſpicatus fueris, aut capitis
vitatem vehementem, aut mentis perculſionem om
à Vino abſtinendum eſt. Uſui verò refrigerant
hilaritèr ſubſcribit: (*e*) *Frigefactorias potiones in*
bribus ardentibus bibendas dato; & alibi: *Huic a*
& aquã mulsã aquosã, coctam quantum voluerit
dam dato (*f*). Et in Febre hyberna, licet cum
mi deliquijs: (*g*) *attamèn fame talem macer*
oportet, & aquæ, & mulſæ potu, & ptiſſanæ
conſervare. Quod ſi aliquando in ardentibus
bribus Vinum dedit, vigintiquinque aquæ pa
bus permiſcuit. (*h*) *Vinum Thaſium vetus parte*
cum

a De arte curat. lib. 1. *cap.* 10. *b De loc. in hor*
*n.*39. *c Lib.*6. *de morb. popul. ſect.*3. *d De rat.*
in acut. n. 37. *e Lib.* 3. *de morb. num.*29. *f De*
*vict. in acut. n.*34. *g Ibid. n.*49. *h Lib.*3. *de mor*

n vigintiquinque aquæ partibus dato. Quam rem-
rādi vini ampliſſimā formulā etiā ſanis in uſu
iſse veteribus tēporibus Homerus teſtis eſt:(*a*)
ìm vinum ſapido ſorberent ore, viginti
mpharum partes ciatho miſcebat in uno.
eque diſſidet Avicennas, inquiens(*b*): *Neque bi-*
t (Vinū*) qui habet ſpecies laſſitudinis tres ſimplices*
oriοſam, extenſivam, & ulceroſam, & ſpecies laſ-
idinis compoſitas ex eis, neque bibat ille, in quo
eceſſerunt diſpoſitiones cauſantes raritatem mea-
ım, aut ſparſionem caliditatis naturalis. Imò
bi curationem proponit morbi excitati à po-
vini aſſumpti (*c*), quando Febris, aut Capitis
lor urgebat, jubens in Plethorico ægro Phle-
tomiam ad Syncopem, ſin minùs abſente Ple-
tudine lenibus quibusdam, frigidisque reme-
js ſuccurrens. Tandem ad Meſuen accedens,
ı potius ejus ſuppletorem Petrum Apponen-
m, corruptos vetuſtate Codices puluerulen-
s explicui, incidensque in citatas à te lineas,
ibus Vini in Febribus uſum ad compeſcen-
m ſitim permittit, agnoui infideliter reciſas:
eſunt enim hæc verbula: *& non bibere illud, ſed*
nbere paulatim, & cum ſuavitate; (*d*) quibus
ıtillam ſolùm portionem Vini bene *permixti*
creando palato, & ſiti leniendæ concedit,
æ parùm auxilij morbo poſſit conferre.
Hi ſunt illi artis Medicę Magiſtri, quorum
aucto-

Odyſſ. lib.9. *b De removendis nocument. que acci-*
dunt in ſex reb. non natural. tract. 1.
Ibidem tract. 6.
Lib. de ægritud. memb. nutr. cap. de ſiti.

auctoritate in nos inveheris. Vide an revera
bitæ illis reverentiæ deficiamus, & permitte
etiam à D. Rotario, (*a*) Galeni textum mut
ri: *tu mihi videris hæc nèc unquam legiſſe, nèc, ſi*
giſti, intellexiſſe.

CA-

a Meth. Med. lib. 1. *cap.* 2. *apud* D. *Rotariu*
opuſculo cui titulus, Dardo rintuzzato *&c. p*

CAPUT V.

CAPUT V.

Enudantur Viri Cl. fallaciæ, quibus ſonorè prædicat

Phlebotomiam pro ſanguinis revulſione, aut derivatione fruſtaneam.

(*pag.* 85., *&* 86. *ex D. Rotario ad verbum pag.*87.)

REvulſionis modò, & Derivationis praxi bellum indicturus, viam ſuſcipis, Vir Cultiſſime, nimis ſalebroſam, tibique alienis incedenti ſoleis perquàm difficilem. Non enim aut impia conie&tura in Græcorum, atque Arabum diſcordia fundata, aut ſanguinis circulus olim Medicis ignotus earum exiſtimationi quidquam detrahunt. Siquidem, quamvis ſiccis non ferant oculis (*a*) Fuchſius, (*b*) Etmullerus, (*c*) & Baglivus memoriam illius diei, quo Medicina, reliquæque bonæ Artes ab acceptis Barbarorum cladibus inciderunt in Arabes, & puriſſimi ipſarũ fontes maleolentibus lacunis inquinati fuere; tamèn derivandi, & revellendi praxis in antiquo, laudabilique uſu ſempèr ſtetit. Quamvis autèm ſcholæ Coę in Pleureſi ſananda magis arriſerit à laborante latere ſectio, dum Arabicæ oppoſitum pungere magis placebat, non adeo tamèn implacabiles inimicitiæ inter utramque

I exercitæ

*a Inſtit.lib.*5.*cap.*11. *b In Prolegom.Inſtit.Med. c.*1.
c Prax. Med. lib. 1. *cap.* 8.

exercitæ fuerunt, quin amico pacis fœdere
praxeos uſum non componantur, ut fatent
(*a*) Sennertus, & (*b*) Cæſalpinus; imò Horati
Augenius(*c*), & maximè Andreas Turinus, C
mentis VII. meritiſſimus Archiatrus(*d*) ineluc
ctabilem conſenſum inter utramque fuiſſe ſu
net, ubi allatis Serapionis, Alſaharanij, Iſah
aliorumque Arabum textibus Oribaſij, Pa
Æginetæ, Ætij, aliorumque Græcorum ver
confert, imò ipſius Hippocratis, & Galeni,
quibus uniſonis conſtat in Inflammationis pri
cipijs, ſanguineoque corpore laudaſse utroſq
mitti ab oppoſito latere ſanguinem, indeque i
rari à patiente ſectionem, tum etiam quando
res tùnc temporis non omninò firmæ unicam
affecta parte largam effuſionem non videant
toleraturæ; morbo verò altiùs ſtabilito, &
bore corporis ſatis firmo liberalem à latere lab
rante emiſſionem fore admodum opportunam
Secta enim revulſoriè Vena(en etiam ut ſtet c
culi legibus hæc doctrina) dum alacriter ſangu
emiſſarium verſus citato pede progreditur, A
teria ipſi coniuncta celeriter vacuatur, unde C
majorem quantitatem ſingula contractione ill
urget, ubi minor eſt præcedentis reſiſtentia
adeoquè majus habet velocitatis momentum
cumquè hùc cruor dictam de cauſa copioſiùs a
volvatur, minor ipſius portio cæteris partibu
adeoquè Inflammationis loco adventat, qua
contractiles villi Vaſorum, circa quæ morbus e
ab oppri-

a Prax. lib. 2. part. 2. c. 16. b De morb. Thor. cap. 7.
c De ſang. miſſ. l. 7. d Lib. de ſang. miſſ. in Pleuritic

pag. 220.) pag. 8

) opprimente Plenitudine reſpirantes inchoant
imovere hærentes particulas; quod multò ma-
s proſequentur, ubi copia ſic diminuta, inciſo
irſus derivatoriè affecto latere per Axillarem
enam, coniunctamque Arteriam parti affectæ
cinas derivabitur copioſiùs ad emiſſariũ cruor,
ii ad affectæ Pleuræ Vaſa & inflammatio-
s ſedem propulſus fuiſſet. Si ubi Domini-
im la Scala in tuæ ſententiæ confirmationem
ocaſti, faviſses benigno oculo Illuſtris viri Mat-
iæi Georgij Lucubrationibus(*a*), qui omnia il-
is ſcommata contrivit, hanc circulo ſanguineo
hærentem revulſionis, & derivationis metho-
im fuſiùs ornatam legiſſes, quam vix paucis il-
is tuis exceptis omnes ſani Neoterici tuentur.
d redeamus ad Veteres. Tanta itaquè non eſt
ter has ſectas de hac re diſcrepantia(Veſalij au-
m error nequè aſſeclas invenit, & vix commu-
tèr exploſus propugnatorem, imò neque ab
uctore ſuo ſatis defenditur, qui alibi (*b*) nihil
tereſſe ait, dextrine, aut ſiniſtri Cubiti Vena
etur) ut ejus argumento Revulſio, & Deriva-
o decidantur inanes. Multò minùs ita putavit
erulamius. Atqui hic, niſi obſequio detine-
ere; nam (*c*)

ura mihi ſemper fuit, & manet officijs te
mnibus excolere, ———

xſibilarem D. Rotarij opuſculum vernaculo li-
et idiomate exaratũ à te magno Theologo per-
eram fuiſſe intellectum. Cùm enim Dialectico-

I 2 rum

Phleb.liber.puncto 11. *b Lib.*3.*cap.*5.,*&* 7.*& lib.*5.
*cap.*9. *c Paulin. Epiſt.* 2. *ad Auſonium.*

rum ſtrepitus(quàm opportunè ad rem noſtra
inter ea præjudicia admirabilis Baco (*a*) collo
ret, quę Naturę interpretationẽ remorata ſun
ridiculam illam Philoſophiam vel ex eo conc
deret, quod tanta inter ejus Sectatores diſc
dia fuerit, emphatica quadam ſimilitudinis i
gine argutiſſimus D. Rotarius ad hanc Græ
rum, & Arabum diſſenſionem argumentum
duxit. Nèc unquam Revulſionem firmo ejus
cto, ut tu agis, redarguiſſet, quippe Cl. Hon
in hujus nobiliſſimi Angli ſcriptis verſato in
teſcebat, intèr cętera remedia, quæ ad ſiſt
dùm ſanguinem Vir ſummus proponit, hoc q
què numerari, (*b*) *ut mittatur ſanguis ex adv
parte per revulſionem*.

Veruntamèn, quando etiam irreconcilia
eſſet hęc Veterum pugna, quid adhuc oritur c
tra recta derivandi, & revellendi cogitata ?
ſola ſiquidẽ Pleuritidis curatione alijs placet
vulſio, alijs Derivatio, nemò alterutram u
verſalitèr damnat neque Arabs, neque Græc
neque ipſe Veſalius. Multo minus Hippocra
qui, quando etiam, ut ais, Derivationem in
morbo laudaret, in pluribus alijs Revulſion
commendavit, pro qua generalitèr in Affec
nibus eneccandis hæc tradidit: (*c*) *Venæ igitur
ctiones facere oportet juxta hos modos, operamque
re oportet, ut quàm longiſſimè à locis, ubi dolore
ri ſolent, & ſanguis colligi ſecemus*. Oh feſti
itaque tui argumenti efficaciam ! Ubi ergo de
medio

a In novo Organo l.1.pag.298. *b Hyſtoriæ nat
Cent.1.Exper.66.* *c De oſſ.natura n.13.*

(+) ~~fit~~ Liceat ergo mihi hinc libera differre
factam illud dicendi quo plagiarius Balthassarri
de Capua affecit cl. Gaditensis nel libro di N.
mirante pensieri si ~~&~~ del suo degl'errori in fuor
— ... ragano nella ... pagina, te sottoscrive ...
sed praedicta medicorum dissensione in plaeuritide
[illegible] examini subjicit so tremendus sanguis
satis clare ostendere int quam parum remissionum doctr
intelligerent antiqui medici ex ignorata sanguinis
circuitu, sine quo impossibile esse fatetur ipsa agn
cura quam si intellexisset ~~ve~~ [illegible]
(+) ~~[illegible] alle calunnie~~
~~di [illegible]~~
~~chimici~~ procul dubio cognovissent remissione
ex eis alterae facta esse magis quidem immedi
-tar adeo parva esse entia ut miranda
~~[illegible]~~ super miranda haec ~~sui~~
cha... ... peracta ...
tom. ... a contro di Capua pag. 193 —
... della med. ... —

qui si ponga quel che si è scritto
nell'altra pagina, più
addietro ove comincia
sed preg di iba

edio alicui peculiari morbo adhibendo inter
uoſdam Medicos diſsenſio eſt, exulare cogetur
pſum univerſalitèr à Medicina? Ità cum celebre
llud antipyreticum Quinquina, difficultèr in
uibuſdã morbis ab aliquibus admittatur, ut ſo-
ant adhùc in Medico orbe quæſtiones, (ne di-
am, quæ hoc ſæculo contra ipſam vulgarunt Cl.
a) Ramazzini, & pro ipſa Doctiſſimus Torti(*b*))
arebit hac ratione tanto præſidio Jatria, atque
b utilium remediorum catalogo ipſius nomen
radetur? Oh feſtivam, inquam, tui argumen-
i efficaciam!

(*pag.* 88.) Verùm ſi Galeno, ut obycis, parvum,
ut tardum juvamen conferre viſa eſt oppoſiti
brachij ſectio, hoc juxta ejus placita intellige de
confirmata, & veteri inflammatione, nam alibi
ait: (*c*) *ut ſummatim dicam incipientes inflammatio-
nes revulſione curare oportet, quæ verò jam invetera-
tæ ſunt ex ipſis, ſi fieri poteſt, partibus, ſin minùs ſaltem
ex vicinis*; atqui & aliàs Revulſionem vocare ſo-
let *non leve præſidium* (*d*). Deſine etiam quibuſ-
dam Auctoribus obſtrepere, quibus viſum eſt,
poſt hanc intentatam geminata fuiſſe ægrotis
pericula. Aut enim, reſpondeam, violentiæ
morbi tribuendum eſſe, non infelicitati remedij,
nam (*e*)

Interdum docta plus valet arte malum,

aut forſan intempeſtivè, non ſinente morbo,
aut viribus revulſionem quæſitam; *Quæ enim*

 pro-

a *Tom.2.oper.de ab.Chin.Ch.* *b* *In reſp. Iatroapolog.*
c *De Cur.per ſang.miſſ.cap.* 19. *d* *Lib.*9 *meth.c.*10.
e *Ovid. lib.* 1. *de Ponto.*

profuerunt ait Senex (*a*) *ob rectum uſum profuerun* *quæ verò nocuerunt, ob id, quod non rectè uſurpa* *ſunt, nocuerunt*. Cæterum beneficia ab eadem R vulſione in ipſa Pleuritidis curatione parata til depingent (*b*) Trincavella, (*c*) Augenius, & c tatus (*d*) Turinus, qui Briſotti à te allegati op nionem rationibus impetunt; imò Matthęı Curtius, qui ſtrenuè pro ipſa refellenda pugnav rat, Pleureſi detentus contra ſua placita ſeca ſibi Venam permiſit, proteſtatus ſe tunc age Ægrotum, non Phyſicum, atquè ità morbi f ritatem evaſit, undè exclamat ampulloſe (*e*) O theus: *ſeruari Medici vita non poterat, niſi libri quem ob ingenij famam compoſuerat, fide extincta*.

Tutò itaquè Antiſpaſim, & Deriuationē am plectimur, utpote rationi, & autopſiæ conſenta neas, neque à lege circuli rejectas. (*pag.* 89.) Ni hil autem juvat *momentaneum* vocare *quemlib motum, qui per Phlebotomiam in ſanguine induci p teſt*, tribuendo etiam ſomnioſæ Vacui fugę, quo ſolidorum impulſui, atque elateri, & liquido rum ad ipſa proportioni debetur. Hoc enim omnino falſum eſſe evincit (*f*) Hyeronymus Sba ragli, probans tempus requiri, ut copioſior ſan guinis quantitas arte ad aliquam regionem mot per tot anfractus recurrat, ut ęqualiter à Corde

denuo

a Hippocrat. de Art. n. 7.
b De Venæ ſect. in Pleur.
c De ſang. miſſ. lib. 7.
d De ſang. miſſ. in Pleur.
e Apud Schenkium lib. 2. *obſ. de Pleur.*
f Exercit. Phyſico-Anat. pag. 153.

Hildanus autem loco à ci allegato
examinans ingredit. gangrænæ an ab
idem an ab oppositis causis fieri debeat
Verum ipse libere concludo in
multis principio ad gangrænam parata
insanabilem esse, posse principio
vero pluribus ab eodem. Quod
si rarissime a combustione sphacelum
accipit rationem huius rei statim
reddit: rarissime enim statim
ab initio mali accersitur medicus
raro item in augmento sed ut pluri-
mum in statu.

obs. 30 cent. 5. tom. 2. pag. 326

[cl.] ante celeberrimus Bellinius]

[(praeter celeberrimum Bellinium)]

quam sententiam experientia tot aquilorum comprobatam ~~[illegible]~~ sequitur Bellinius, et cum ipso Johannes Broen [h] ~~[illegible]~~ imo revulsionis ac derivationis doctrinam promotam esse summopere, ac stabilitam ab immortali sanguinei circuitus inventio nobilissime probat Freindius (i) experimentis ac demonstrationibus utilissimis in libello, quem ad Hippocratis praxim illustrandam elaboravit. ~~quod etiam praestitit ante eos ... celeberrimus philosophus Franciscus Bayle [k]~~ cuius gratiae doctrinae cuiusdam Taurinensis constructionem ~~[illegible]~~ accurate subscripsisset Carolus Richa et paullo ante ipsos paucioribus verbis locutus nonnimus tamen solide Franc. Bayle [l]

[h] in notis ad H. Regii praxim med. t. 1. ma. 4 p.

(i) commens. ad Hip. lib. 1. et 3. Epid. pag. 106. 109 et sequent.

[k] Coment. epist. Taluvin. ipsi pag. 91. 92. 93.

(l) Problem. 22. pag. ...

lenuo diſpenſetur; unde ritè quidam Neoteri-
cus ſenſit, velocitatem, qua fluit ſanguis poſt-
quam miſſus eſt, eſſe quidèm minorem illa, qua
luit, dum mittitur, ſed majorem illa, qua fluebat,
ntequã mitteretur. Idẽque Egregius Vir optimè
liſquirens vanas quorundã Philoſophorũ veriùs,
quã Medicorũ opiniones, Juvenem Praxeos ſol-
licitũ antiquo mittendi ſanguinis canoni incum-
bere monet inquiens (*a*): *ne tibi perſuadeas poſt
notitiã mechanicæ motionis ipſius ſanguinis immutatã
fuiſſe praxim ſectionis Venæ, nàm impulſus, gravi-
tas, Vaſorum contractiones, & compreſſiones, qui-
bus motio ſanguinis explicatur mechanicè, non impe-
diunt, quin ſanguis mittatur in omnibus illis morbis,
in quibus mitti conſueverat, non recedendo ab eiſdem
obſervationibus, loci, temporis, quantitatis, virium,
& hujuſmodi, quæ paſſim proponuntur.* Sed tù modo
ad Inflammationum naturam inveſtigandam
properas, nova inde Revulſioni, & Derivatio-
ni pericula moliturus.

a pag. 155.

CAPUT VI.

Occurritur vanis cavillationibus Viri Cl. diffamantis

Phlebotomiam in Inflammationibus non ſolum inutilem, ſed pernicioſam.

(*pag.* 90. *ex D. Rotario pag.* 73. *ad verbum.*)

SUſcipis itaquè, Elegantiſſime Vir, Inflammationum examen pro modulo libidinis tuę, non ſine Theſeo conſueto; ſtatimquè ab ipſarum curatione Phlebotomiam, & refrigerantia proſcripturus, affirmas ſanguinem ipſas conſtituentem non eſſe inflammatum, ulloque pacto calentem, ſed immobilem, & fermè frigidum, quodque peius eſt, ab ampliſſimorum Hominum calamis hujusmodi paradoxum effluxiſſe dictitas, quorum notulam initio thraſonicè oſtentas Parce tamèn mihi, ſi tibi integrè non aſſentior ſuſpicatus, huiuſmodi Scriptores ſentire quidem ſtagnantem ſanguinem Inflammationi gignendæ conducere, quando tamèn ipſe vehementi ſuorum minimorum attritione percaleſcat, & deſignatæ parti igneos, ut ita dicam, ſtimulos admoveat. Ità memini legiſſe apud Williſium (*a*) hæc duo ad Phlegmonis Peripneumonici natali neceſſariò requiri, *quod ſanguis febrilitèr efferueſcat, ſimulque, quod intrà ductus Pulmonum anguſtiores*

a *De Peripneumonia & Pleurit.*

res hærens obſtructionem ibi inflammatoriam creet; qui etiam nervosè probat, quod, *niſi hæc bina concurrant, ab iſto morbo immunitas eſt*. Quì igitur fiet, ut hic Cl. Anglus tuę ſententię ſtabili endæ ſuum commodet nomen?

Reperi etiam apud Etmullerum (*a*) has lineas: *jam verò cum ſanguis, qui dat inflammationem, ſit ruber, & calidus; ergò calefacit partes, & pars neceſſariò dat ruborem*. Nihilominus ejus protectione Vir Honorande gloriaris, quaſi frigidum vocaſſet?

Et licet ſcribat Deleboe (*b*); *arbitror autem incendi, & inflammationem parere ſanguinem* &c., tu ex illius ore affirmabis, *cauſam proximam Inflammationis non eſſe ſanguinem accenſum*?

Sed ecce rem magis feſtivam, & ingens teſtimonium, quàm ſit fidelis Auctoribus Homo noſter. Suæ hypoteſi Diamerbroeckum octavo capite ſecundi libri aſſenſorem temerè jactat, verum eo in loco laudatus Auctor hæc habet: (donetur rei poſcenti longiuſculus textus) *quam cauſam non perceperunt illi, qui per ſolas Vaſorum Anaſtomoſes circulationem fieri arbitrantur. Docent enim ob denegatum commodum ſanguinis tranſitum Vaſa quidem ad ſummum repleri, hincque partes à repletis Vaſis in tumorem diſtendi (quaſi verò Vaſa ità diſtendi queant, ut inducere poſſint duorum, triumve digitorum altitudinis tumores, quales ſępè conſpiciuntur) ſed quia in repleta Vaſa plus ſanguinis impelli nequit, hinc ſanguinem in ijs coacervatum novo arterioſi ſanguinis affluxu deſtitui ſicque refrigerari,*

a De Inflamm. in genere cap. 2. b Lib. 1. cap. 11.

rari, non verò inflammari. Verùm non conſiderant ſanguinem totum per Vaſorum Anaſtomoſes non tranſire, ſed maiorem eius quantitatem in poros ſubſtantię partium impelli, e quibus ſi non ſatis citò redundans quantitas in Venas profluat ob cauſas ſupradictas, tunc neceſſariò fieri partium tumorem, & quia ſingulę affluentes guttulæ Arterioſi ſanguinis ſuum conferunt calorem, hinc à ſanguinis in parte nimio augmento nimium fieri augmentum caloris, & ab hoc intenſo calore fieri ſãguinis cumulati efferueſcentiam, partiſque inflammationem cum tumore.

Vir itaque noſter integerrimus Diamerbroeckum patronum nominat opinionis, quam ex profeſſo deſtruit, cumque vivam ſuæ ſententiæ picturam nigro deleat carbone, ipſe hujus Illuſtris Anatomici auctoritate illi poſtulat colorẽ? Oh egregium Caput!

Sufficiat hoc captum à ~~primi ſubſellij~~ ab hiſce Scriptoribus ſpecimen pro cęteris etiam, quos memorat, quibus omnibus dum ~~obſtupefactos~~ oculos admovere me piget, tu prudens Lector conſidera, quid ſentiant, &

—— (a) crimine ab uno
Diſce omnes ——————.

Ad Hippocratẽ me interim converto, ne eroſę, & abſciſſę hinc inde à magno Viro particulę cuipiã dubitationis anſam permittant. Talis autèm optimi Senis de Inflammationibus ſermo eſt: (b) *Peripneumoniæ fit cum commota, & calefacta pituita, ac bile Pulmo præ caliditate traxerit in ſe ipſum de vicinis locis ad ea, quæ jam ſunt in ipſo: & percalefacit*

a Virgilius lib. 2. Æneid. Lib. 1. de morb. n. 43.

lefacit quidem totum corpus, & dolorem exhibet. Nec abſimilitèr de latere inflammato (*a*): *& percaleſcit, & per caliditatem trahit ad ſe ipſum de vicinis Venis, ac Carnibus pituitam, & bilem.*
(*pag.* 92. *Ex D. Rotario pag.* 75. *ad verbum.*)

Imò ille ipſe rigor incipientis ſocius Inflammationis, à quo Vir eximie umbram quæris tuo cogitato (ſi Hippocrati credendum) interni ignis propago eſt. Ait enim, capto de Pleureſi poſt copioſam potationem excitata exemplo: (*b*) *Pleuritis quidem fit, cum potiones acervatę, & fortes valdè corripiunt. Percaleſcit enim totum corpus, & humectatur à Vino. Maximè autem & bilis, & pituita percaleſcit, & humectatur, & ſane his commotis, & humectatis contingit, ut rigor invadat ebrium, ſive ſobrium, &, cum latus natura carne nudum ſit &c., maximè rigorem percipit.* Et ædepol ſtagnante ſanguine, & inteſtina ebullitione tumultuante hęterogenea ſalia faciliùs ſe exerunt, ac tēſis membranis commodiùs ſua acumina inijciunt, unde & nervea filamina criſpantur, & vicinas Glandulas comprimentia calefacienti, & vivificanti liquido liberum ad eas ingreſſum non ſinunt.

Illam vero Anginæ ſpeciem, quam Hippocrates deſcribit, ubi à craſſa, frigida, & glutinoſa pituita à Capite defluente congelari ſanguinem in Vaſis Colli hyeme, & vere animadvertit, Riverius (*c*) cum ſanioribus Veterum inter ſpurias, & improprias collocabat, in quibus nullam adeſſe Inflammationem Schola antiqua teſtabatur. Indubiè autem juxta ipſos vera

Angina

*a Ibidem n.*41. *b Eodem n.*41. *c Lib.*6.*Prax.c.*7.

Angina erar illa, quam Senex attigit his verbis (a) *cum vero æſtivo, & autumnali tempore fluxio cal-da, & nitroſa de capite fluxerit, utpotè ex tempor acris, & calida facta, talis ubi eſt, mordet, & exu-cerat &c.*

Verum defęcatiore hujus ſæculi lucis Anato-micæ radio compertum eſt, non patere à Capit viam in Vaſa Jugularia calidis, neque frigid fluxionibus, unde non alia ratione ille Cyna-ches, quas Veteres pituitoſas vocabant, edu-tur, niſi quia contingere poteſt, ut Glandu Colli aliqua de cauſa tumeſcant, & ſanguiveh aliquod Vaſculum comprimant, vel, quod fr-quentiùs, ab aere frigido, aliave ſimili occaſion lædantur, & lympha in ipſis contenta abeat i coagulum, quæ eructata in propinquum aliquo Vaſculum, obſtructione facta *ſanguini tranſit obturet, & ipſum immobilem faciat* quoad motu progreſſivum; tùnc verò inteſtinus augetur, qu minima ipſum ſanguinem componentia corpu-cula, ſecundum lineam rectam progredi imped-ta, proptèr compreſſionem reſiliunt, atque ſubtili ęthere paulatim ſubſiſtente, poroſqu mutatos peregrinè ſubeunte, vorticoſo motu i ſe invicem rotantur, undè ipſorum ingens a-tritio fit, adeòque immodicus calor. (*pag.* 94 *&* 95. *ex D. Rotario ad verbum pag.* 76.) Huic it-què ſeditioſo inteſtino motui compone Vir Cu-tiſſime illam caloris deſcriptionem, quam ti digniſſimorum Philoſophorum ingenio cuſa obtulit D. Rotarius, & invenies convenienter

Scito

a *De rat. vict. in acut. n.* 40.

Scito inſupèr tantum abeſſe, quod denſatus, inque ſuo progreſſivo motu ſufflaminatus cruor calore careat, ut imò Franciſcus Bayle, cui tuum negocium in hujus capitis limine commendaſti, licet verum ejus cognomen non inglorio Nobiliſſimi Boylei & hic, & alibi permutes tribuens forſan Veronenſium typorum mendis gentilitiã ejus ſtirpem à te ignoratam, non alia ratione (ſi Dolęo (*a*) fides) quàm compreſſionis, & hujus inteſtini motus adaucti corpora denſata citius excalefacere probat, quàm rarefacta; quoniam in mutuo illo niſu particularum ſecedere conantium, pluribus atomis, ijsque adunitis vicinum corpus concutitur; & ſuſtinet compreſſionem adeò validam reddere mutuam illam minimorũ colliſionem, illiuſque ope ipſa violentiùs in corpus ſolidum ferri, ut contingere poſſit corpus liquidum calore deſtitutum nihilominus ſolidum excalefacere, quemadmodũ in Catapulta Pneumatica compreſſus aer excalefacit tubum. Imò cernens in Machina Papiniana oſſibus emolliendis deſtinata Carniũ coctionem, ipſorumque oſſium diſſipationem tardiùs, aut celeriùs perfici, prò ut aqua calens magis, vel minus premeretur, non diſſimilitèr futuras faciliùs in humano corpore Inflammationes cogitabat, quantò magis ſanguis compreſſus eſſet, undè ſicuti in ipſa Machina caloris effectus depauperata aqua miteſcebat, ità imminuto per ſectam Venam ſanguine ipſius impetum componi, & vagientem in cunabulis Inflammationem ſuffocari concludit.

Et

a Epiſt. 4. ad Waldſch.

Et revera incipientis Inflammationis Phleb-
tomia fortiſſimum flagellum eſt, quę inanit
quibuſdam Vaſis ſanguinem alicubi fermè ſt
gnantem, ſeù lentiùs progredientem ad natur
lem placidam undulationem ſollicitat, & com
preſſione ſoluta inteſtini tumultus eripit occ
ſionem. Ipſius verò jam factæ ſaltèm progreſſu
coercet, dùm ſanguis, qui antequàm radices eg
rit Phlegmon cęſpitabat, & hærebat in Vaſculi
multò difficiliùs per ipſa ob Inflammationem a
guſtiora traycietur, adeoquè, niſi minuatur, a
gendo malo plures particulas perſolvet. Inſupe
hoc ad ipſius exterminium confert, quod eva
cuata, ſive à parte remotiore per revulſionem, ſ
vè à propinquiore per deriuationem ſanguini
parte (ut elapſo capite attigimus) cum mino
quantitas ad afflictum locum deferatur, ſyſtalt
cam ſuam contractionem Arteriarum Fibrę r
diment, ex qua, ut (*a*) Bellini doctiſſimè exh
bet, mutabuntur contactus partium hęrentium
& Inflammationem conſtituentium, unde ſan
guis ipſis dimotis faciliùs præterfluet, eaſqu
minùs in ſolidum nitentes abripere poterit.

Tu autèm hunc vindicatum Vaſorum elater
obliviſceris, dum quæris aliquod *impellens, quod v
ſua urgeat, incitet, premat reſiſtentiam corporis im
mobilis &c.(pag.103.ex D.Rotario ad verbum p.80.*
Sed quemadmodum ſolis conſuetis, & totiès cõ
futatis cantionibus contrà rationem, & expe
rientiam pugnas, ità etiam ſolis quatuor conſu
etis Hæmophobis, quos *celebriores moderno*

Pro-

a De ſang. miſſ. prop. 6.

[illegible] tandem divinus per [illegible]
inflammatus remotus ab [illegible] multorum
[illegible] [illegible] in [illegible]
comprobatus vocat [illegible] Steinas
[illegible]

rofeſſores nuncupas, univerſalem omnis ſæculi
[M]edicorum praxim proſternis. Excludendus ta-
[m]èn ab ipſis Knoffelius eſt, qui non tantum ab
[i]nflammationibus Lanceolam non arcet, ſed de
[M]attheo Liebe Chirurgo ità locutus eſt: (*a*)
*[A]ceſſi, vidi morbum hunc eſſe Pleuriticum, ſed quia
[er]at ſumma debilitate confectus, non poteram ſangui-
[ni]s miſſionem accelerare.*
(*pag.* 104.) Et equidem in huiusmodi morbis,
[q]uod levamen à Phlebotomia ſperari nõ poteſt,
[fr]uſtra petitur ab alio medicamine, easque *ſali-
[bu]s volatilibus, urinoſis &c.* hac neglecta impetere,
[est] ferocem, & famelicum Leonem popyſmate,
[et] palpo mulcere. Imò ſi Baglivum (*b*) conſulo,
[om]nia ſymptomata ab horum præpropero uſu
[fer]ociora expectanda ſunt, quod etiàm nupèr
[os]tendit eruditiſſimus (*c*) Curtius; & idem Bagli-
[vu]s (*d*) alibi monet, in dolorificis internorum Vi-
[sc]erum Inflammationibus proptèr tenſas Mem-
[br]anarum Fibras ſudoris, & aliorum liquidorum
[sec]retiones impedirj, quarè ſtultum eſt Diapho-
[res]im vel expectare, vel moliri, niſi priùs laxata
[pe]r debita remedia inflammatoria ſolidorum
[con]ſpatura. Hac itaque per Venæ ſectionem mol-
[lit]a notabat Jungkē (*e*), ſudores optimè excitari,
[ad]equè plurimis Pleuriticis inciſo brachio viam
[ste]rnebat Hydroticorum efficaciæ, quorum ta-
[m]èn vires, cum expugnandò integrè malo non
ſuffi-

*a Apud Manget. Bibli. Medico-pract. l. 14. b De Fib-
ra motrice pag. 34. c Riflcſſioni &c. p. 208. & ſeqq.
d De Fibr. motr. ſpecim. l. 1. cap. 8. e In Prax. med. v.
Pleuritis, & in Fundam. med. moder. parte 4. c. 7.*

ſufficerent, idemque recrudeſceret, iterata i
ſione omninò ſuccurrebat.

(pag. 105., & ſeqq. ex D. Rotario ad verbum pag.

Ità olim Hippocrates jugulandis Inflam
tionibus nulla arma potentiora eſſe, quam L
ceolam prædicabat, & licet libellus de ſtruct
Hominis, quem *brevem, ſed graviſſimum* J
Culmanus (*a*) commendat, ſuſpectus tibi
ubi Phlebotomiam in Pleureſi celeritèr adm
ſtrandam imperat, non deſunt tamèn in pri
libro de morbis (*b*), & ſecundo de ratione vic
in acutis (*c*) indubia teſtimonia, quibus idem c
firmat. Imò poſſem collectis ex univerſo ta
Viri opere textibus ſignificare, in omnium
partium Inflammationibus juxtà ejus ment
convocari Phlebotomum, ſed ſufficere duxi
quæ in ipſo aureo libello de ratione victus exa
ta ſunt (*d*): *Maximè verò & Hepatis ardores,
Splenis gravitates, & aliæ Inflammationes, & ſu
Septum tranſverſum dolores, & morborum collectio
ſolvi non poſſunt, ſi quis prius medicamentis purg
aggrediatur, nàm Venæ ſectio in his principalis*
Bone Deus! Expectas ne adhuc Vir Ornatiſſi
clarius ab Hippocrate mandatum? An hoc e
Sacerdote? Oporteret itaquè hunc Homin
appellare non divinum Senem, ſed Janum
frontem, qui aliud diceret, aliud ageret
poſteritati huiuſmodi ſtricta præcepta indixiſ
tamen ipſe ab eorum executione defeciſſe arg
retur. Quare ſi in Libris Epidemiorum, ubi
piſſimè

a In argument. ad hunc Libellum.
b n. 44. c n. 52. d n. 36.

ſimè dumtaxat ingenium, vires, & progreſ-
m morbi deſcribit nulla de adhibitis remedijs
ta mentione, quemadmodum legenti patet,
ltis Phlegmone laborantibus brachium pu-
giſſe non legitur, ritè credendum eſt (quid-
id ex adverſo tu crepes) hoc remedij genus
tius uſurpatum fuiſſe, licèt non memoretur,
àm neglectum, velut inopportunum, ſicuti
alenus, & Valleſius ſparſim in Commentarijs
ſtantur, niſi velimus cum juniore Riolano (*a*)
ſpicari populares illas hyſtorias ab Hippocrate
hùc Philiatro ſcriptis fuiſse mandatas, ubi po-
icè remediorum ſeriem conticuit, ne quid in-
ventura ſæcula carperent.

Verùm, ſinè laudibus non prætercam inſignẽ
um laborem, quo, evitatis diligentèr occurren-
us ibi ſalutiferæ Phlebotomię caſibus, tragicos
oſdam ſelegiſti ſucceſſus, ubi admoto ægrorũ
rpori incaſsum Phlebotomo ferrea Libithinæ
anus reportavit triumphum. Attamen, ſi rea
orum mortis putanda eſt Lanceola, quia fato
n eripuit, potiori jure in pleriſque eorum cul-
ri debent pharmaca poſt ipſam deglutita, ni-
que infęlicibus Viris proficua. Sed velim, con-
eres ſtatutos eſſe humanæ vitæ terminos, quos
æterire nefas (neque enim *morimur*, ut ait Se-
ca, *quia ægrotamus, ſed quia vivimus*); et ipſum
agnum Hippocratem de Medico fateri, quod
ri non poteſt, ut omnes homines ſanitati reſtituat.(*b*)
(*pag. 109., & ſeqq. ex D. Rotario pag. 91.*)

De cętero non renuo tibi concedere, quando-

K que

a De ſang. circul. cap. 20. *b Præſagior. num.* 1.

que flatus veras Pleuritides tam aptè men
ut dignoſci non poſſint , & fateor Medic
qui (*a*)
Non exploratis occulti viribus hoſtis ,
medetur , in ægrorum perniciem perſæpe
ſpirare , teſtante etiam Magiſtro (*b*),quod *ſi*
tudines pariunt errores , *&* *difficultates* . Nihil
nùs huius timore erroris Phlebotomia ab I
mationibus proſcribenda non eſt,*vt remedii*
flatulentæ Pleureſi adeò mortiferum , *& lethale*
pè enim tenſis à flatuum preſſione ſolidis P
botomia ſuccurrit ; atque ità Virum Hippo
driacum Aſthmate penè ſuffocatorio freque
correptum cum tenſione Ventris , & flatibu
murmurantibus reſtituebat (*c*) Baglivus
ſanguine ex brachio , à quo ſtatim omnia
ſymptomata ceſſabant ; inque Nephritico,ac
lico dolore à flatibus exorto(*d*) Leonhartus
tallus eam ſalutiferè celebrauit maximo co
dicentium Agyrtarum rubore ; Ità Galenus
in flatuoſa vocata Melancholia ſanguinem
tit,vti etiam in Palpitatione (*f*),quæ omnis
tà ipſum à flatu originem trahit . Ipſe ipſe
pocrates in flatuoſo etiam Hydrope eam im
debat (*g*): *ſi verò difficulter ſpiraverit* , *& te*
vernum fuerit , *& ætas viguerit* , *& virium robu*
ſit,*ſanguinem e brachio detrahere oportet* ; Porr
ſemetipſum flatuoſa , de qua loquimur , Ple
ſi de-

a Lucan.Pharſal.lib.4. *b Hippocrat. lib.* 6. *de*
*vulgar.ſect.*7. *c Prax med. lib.*2. *d De ſang.*
*cap.*9. *e Lib.*3.*de locis cap.*7. *f Lib.*5.*de loci*
g De rat. vict. in acut. n. 62.

[illegible] [illegible] Baluzio /
tomo ii. ep. 5. lib. i. pag. 40

[illegible]
in quo ima[illegible] morbo Jo: Fienus [g] qui de Flat[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] consu[illegible]
[illegible] esse verum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] aut dolor [illegible] [illegible]
~~[illegible]~~ Florentiæ quas [illegible]

[Tourium [f] Rodulphus Camerarius [g] M. Rulandus [h] Bartholomæus Montagnana

[g] de Flatib. cap. 17. pag. 123.
[f] tom. 2. Pratique des maladies aigues
chap. 18. 065. (5 [illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] an. 1699
[illegible] 1700.
[illegible]
[illegible]

i detentum in bonam valetudinem vindicaret à Phlebotomiæ replicatæ auxilio non diſceſſit (*a*) Riverius Experientiſſimus Profeſſor, fauſtiſſimo quidem conſilio, & ad votum comprobato (*pag.*112.*ex D.Rotario pag.*95.) Nequè in Pleureſi, cui maligna Febris copulatur, Lanceola adeò fatalis eſt, ut venditas. Etenim Dominus Paſcoli(*b*) tam ~~Florentiæ, quam Romæ~~ pluribus Pleuriticis Venam ſecuit, quamvis malignitatis notas ſpectaret, & ſaluti ipſorum fœlicitèr contulit; Nèc deſunt ſalutiferè adminiſtratæ Phlebotomiæ in hiſce morbis exempla apùd (*c*) Moręum, (*d*) Grembs, (*e*) Sydenhamium, alioſque; imò (*f*) Zaccutus malignam Pleureſim initio mitiſſimè colluctantem, omiſſa Venæ ſectione, virus ſuum acerrimè exeruiſse deflet, extremoſque ſudores à Medici curantis facie extorſiſſe, cum ſpretum ſalutare præſidium non amplius ſuſtinere poſſent languidiſſimæ vires, & demandandum Hirudinibus ſolis iam eſſet negocium. Atqui dubio prorſus caret, has malignas Inflammationes, ſi coagulanti veneno ortum debeant, ſanguinis diminutionem avidiſſimè expetere, ſin autem à diſſoluente trahant natalia, non ità; Sed iſta nouerit practicus, & attentus Profeſſor.

Itaquè, ſicuti arcenda à Phlegmonum Therapeia Phlebotomia concludo hos eſſe timores de arundinis umbra; ità calida medicamina, qualia tu proponis, verè pertimeſco. Iſta etenim

K 2 ignem

*a Cent.*3.*obſ.*63. *b Oſſeruazioni Teoriche, e prattiche anno* 14. *c De Febre maligna tr.*1.*c.*6. *d Arboris integræ, & ruinoſæ l.*4. *e Sect.*5.*c.*5. *f In Pr. Adm. l.*1.

ignem igni addentia tumultus ſanguinis a
pliant, qui magis adhùc efferueſcens vlteriùs A
teriolarum, & Vaſculorum tunicas diſtendi
augendoque tumori in partium ſubſtantiam p
rumpit. Et equidem, quot ægri hac intem
ſtiua curatione iugulentur, humidis oculis n
rabit Heurnio teſte (*a*) antiquus Medicus R
ſes; ſicuti dolore lateris laborantem mulier
non alia ratione, quam calorificorum uſu om
bus in pejus ruentibus, tandem Peripneumo
defunctam lachrymatur Bruno Seidelius (*b*
Quarè nos meliori conſilio poſt laudatiſſima
Venæ ſectionem anodinis, atque emollientib
rem planè deferimus, inſignemquè liquidoru
feruorem aptis emulſionibus temperamus, q
unctuoſis ſuis partibus efferueſcentis ſangui
inſtabiles atomos parumper inuiſcant, imò ſ
ramoſis minimis animales ſpiritus blandè imp
cant, placidoque ſopori, coctionibus inducen
propitio vexatum hominem componunt.
(*pag.* 113. *& ſeqq. ex D. Rotario ad verbum pag.* 12

Quòd ſi calidas ſorbitiones ab Hippocrate i
peratas vides, nomen caliditatis, non ad facu
tatem, ſed ad Phantaſiam, & ſenſum refertu
ut animaduertit (*c*) Valleſius; & equidem in Pl
reſi, & Angina nihil, niſi actu calidum ſorbe
dum eſt, quia, ut ait ille, licet Ventriculo,
Hepati eſtuanti ſæpè occurſus frigidi potus co
veniat, tamèn Thoraci, & ſpiritus vijs infen
eſt

a Apud Bonet. in Mercur. Compitalitio V. Pleurit
b De morb. incurabilib.
c Comm. in lib. 4. de rat. vict. in acut.

eſt. Atqui ipſe Hippocrates teſtatur (a) *frigida pectori inimica*. Dùm verò calefactorijs fomentis tentat à principio dolorem lenire, internæ refrigerationi externa iſta calefactio conducit. Reſeratis enim Cutis porulis, & Fibrarum duritie, ſi fieri poteſt, parum mollita inſenſilem tranſpirationem procurat, qua ſubtilia effluvia indebita captiuitate detenta, non ampliùs in ignem ntrinſecum inſufflent, adeoquè ipſe manſueſcat, & ferociæ partem deponat. Hoc alibi deſignabat Senex, cùm moneret in Febribus quibuſdam extrinſecè calefacere (b), *quo caliditas aperto corpore præ ſudore egrcdiatur*. Non admodum tamen huic fidit remedio, neque multo tempore ipſi incumbendum probat, veritus pro bonis futura mala. En itaquè ejus verba: (c) *Quod ſi ad calefactoria dolor non ſoluatur, non multo tempore calefacere oportet, reſicat enim hoc Pulmonem, & ſuppurationem facit; At ſi quidem dolor ad Clauiculam ſe ſe ſignificationẽ prebeat, aut gravitas ad brachium, aut circà mammam, aut ſuprà ſeptum tranſverſum Venam ſecare prodeſt, &c.*, ubi Ioh. Baptiſta Verna (d) adnotat magnum Senem aliquam ſpem in calefactorio fomento tùnc ſolum collocaſſe, quando ſpuria Inflammatio, & lateris potiùs dolor eſſet, quam vera Pleuritis. Nequè multum ab ejus ſententia hunc aberrare credibile eſt, quia ità Hippocrates ſe explicuit: (e) *cæterum Pleu-*

a *Aph.24.ſect.5.* b *Hippocr.de locis in Hom.n.38.*
c *De rat. vict.in acut.n.12.*
d *De Pleurit. parte 6.Pleuritico.1.*
e *De rat.vict - in acut. n. 10.*

Pleuritis, hoc eſt dolor lateris, ſive ab initio fiat, ſi *poſtea, calefactorijs quidem primum non alienum* *tentare diſſolvere;* imperans cum dolor veheme eſt, & diutiùs durat, atque veræ Inflammati nis ſuſpicio eſt, relictis fomentis Venæ ſectionē firmius in hac re præſidium amplecti. Deſere i terim Vir Ornatiſſime mimicam illam tuam a mirationem, quà nos calefactorios partib fotus admouere cernens, dum ſimul Phlebot miam, & refrigeratorias potiones, & pharma in uſum vertimus, contradictoriam medendi r tionem exequi putas. *Parùm* enim, tuo verb *capis; parum ſapis*. Siquidem interno igni mu cendo tàm famulantur fomenta calida, & al hujusmodi extrinſeca remedia diapneuſtiam ſo licitantia, quam frigidæ potentia, licet non ac ſorbitiones, & princeps medicaminum Phleb tomia.

(*pag.* 116. *ex D. Rotario ad verbum pag.* 126.)

Fateor tamen aliquando ſuffumigia calida a Hippocrate ad Anginam recenſeri, qualis eſt curatio, quam a D. Rotario vernaculo ſermo mandatã minore incommodo hùc transfers; ſ tunc ſolum attenuandi, & diſcutiendi gratia h memorantur, cum à crudiore, viſcidoque liqu mine morbus trahit originem, ſi Petro Salio(credendum eſt, cui tamen pace venerati Hipp cratis non admodum arrident, uti neque (*b* Sennerto, cum videantur acribus fumis exace bandæ phlogoſi, & patrandæ exulcerationi a

com-

a In Comment. ad textum. *b Tomo.* 3.*lib.* 2.*pra* *parte.* 1.*cap.* 24.

Videtur itaque mihi ut Cl. Heyne,
Velleius effusione animi in ostendenda
inflammatione admodum ab per multorum
saeculorum seriem fossilis hoc successione
[illegible] vocare [illegible]
[illegible] copia sanguinis. Nat. hist.

ac contra ipsam sentire [illegible].

[illegible] Nat. hist. ; pag. m. 329.

§ viii —

commoda. Univerſis autem Medicorum ordinibus acceptiſſimam talis Anginæ medicationem Præceptor tradidit, quando juſſit (a) *Venæ ſectionem à brachijs fieri, & Venas ſub lingua ſecari;* ubi etiam adnotat (b) Mercurialis, quædam tantùm familiaria remediola præſcripta, quia in ſola Venæ ſectione omnem edomandi morbi fiduciam practicus homo collocauerit. Et hæc quidem conſideratio adamuſſim reſpondet Hippocrati ipſi, dicenti (c): *Anginam, & lippitudinem Venæ ſectio ſolvit;* quam in leui etiam Angina, priùs ſub Mamma celebratam denuo repetit (d): *& Venæ ſub lingua ſecentur, ſed & à Cubitis ſanguis dimittatur, ſi vires validæ fuerint.*

Deſine itaquè fucatas declamationes ad probandum contra autopſiam calidorum uſum in Inflammationibus effundere, & Phlebotomiæ excluſionem vaniſſimè inhians (e) *Noli amabò verberare lapidem, ne perdas manum.*

a *Hippocr. de rat. vict. in acut. n.* 39.
b *In Comm. ad textum.*
c *Lib. 2. de morb. popul. ſect.* 6.
d *Lib. 3. de morb. n.* 11.
e *Plautus in Curcul.*

CAPUT VII.

Cenſura rationum Viri Cl. quibus ſuadet

Phlebotomiam in Febribus nedum inutilem ſed damnoſam.

(p.119.120.,121.*ex D.Rotario ad uerbū ferè.p.*129:

MOdò quædam habes de Febribus; atque eadem partim D. Rotario, partim Mariano Chiarianæ erepta; ſiquidem hunc etiam campum aliena Vitula aras Homo Suaviſſime. Ut itaquè refellendę longiuſculo Commentario Phlebotomiæ viam ſternas, bellam opinionem præmittis, Febrem *remedium* veriùs eſſe, *quam morbum, ſiquidem mediante Febre auferuntur cauſæ, quibus homo ægrotat*. Quale tamèn præclarum, & amabile præſidium ſit, tibi dicet Dolæus(*a*),qui ex internecina ejus ſæuitie tertiam fere mortalium partem decedere ſupputat, tuiſque ille anteſignanus (*b*) Helmontius, cujus eſt hoc elogium *Febris licet familiariſſima potiſſimùm tamèn noſtra ſaginat Cęmeteria,& Caſtra depopulatur*; vixque morbus aliquis quidquam contra Hominis vitam molitur, cui ipſa feralem manum non miſcat, vnde Hippocrates (*c*): *à communiſſimo morbo*

Fe-

a Encyclop. med. lib. 4. *cap.* 1. *b de Febrib.n.*1.
c De Flatib. n. 7.

Febrili initium ſumam, & qui omnium morborum comes eſt. Quod ſi Convulſionem, ac quædam ſimilia valetudinis genera quandoque ſuſtulit, ut ab ipſo Sene, alijsque ſcriptum eſt, non minùs ex Practicorum obſervatione Hæmoptoes, Pleuritides, Icteri, Vulnera, alięque ægritudines veteribus, & inſanabilibus malis fuere interdum proficuæ. Atqui ex ejusdem Hippocratis effato (*a*): *alij morbi ad alios benè, malevè ſe habent*. Exulet itaquè morbi nomen universìm: Sed cujus palato arriſerint hęc præſidia periculoſæ aleæ plena? Amplo etenim mortis fœnore pro uno ſervato ægro mille victimæ ab hoc infœlici remedij genere mactantur, & Libithina, ut plurimum Carnificem mutat, non aufert; imò ſępè duplicat. Nam Febres, aut priorem morbum frequentiùs augent,

—— Semotiquè prius tarda neceſſitas
Lethi corripit gradum,

aut ità pellunt, ut ipſæ ereptam illius manibus agant tragediam, & non raró ijs parentatum eſt, quos à prima quidem affectione expeditos ſua demum violentia confecere. *Cum enim corpori à preſenti morbo debilitato*(ait Senex (*c*)) *alius morbus acceſſerit, præ imbecillitate perit, priuſquam morbus, qui poſterior acceſſit, deſinat*. Non ergò quia aliquis, quem amaverint teneriùs Superi hoc torpore fęliciter uſus ſit, & benignioribus fatis primi æquè, ac ſecundi morbi rabiem evaſerit, gloriosa remedij nuncupatio Febri inſcribenda eſt.

Etenim

a Aph. 3. ſect. 3. ex verſione Valleſij. b Horat. Carm. lib. 1. ode. 3. c Hippocr. de Affect. n. 23.

Etenim Alexipharmaci titulos ſibi jugitèr no
genuit Venenum, quod alterius Veneni vir
interdum contriverit, neque inter bona locu
ſibi poſtulat Ebrietas, quæ erexerit aliquanc
utilitèr animos, aùt Inſania, quæ viribus a
gendis furore conduxerit. *Abominandum remed*
genus eſt, ait Seneca (*a*), *ſanitatem debere morb*
Dùm hæc meditor, Menſe Auguſto hujus a
ni 1719., rumor meis auribus occurſat, te Viru
optimum, & nunquàm meritum mori levi Te
tiana correptum Lectulo inhærere, dumquè m
cum voluto, an hæc Febris tibi ſapiat remediur
dexterrimum Practicum, & Phlebotomiæ pe
quàm-amicum curationi convocatum audio,
quo medica conſueta præſidia omiſſa Venæ ſ
ctione (nequè enim morbi levitas valdè poſceba
celeritèr adhibentur. Heùs, inquam, ubi v
periculi umbra eſt, longe abeunt lepiduſcul
Theoriæ, & fotæ per ſanitatem mentis laſcivi
(*pag.*122.*ex D. Rotario pag.* 131.) Si tamèn cu
Clariſs. Sydenhamio (*b*) velimus vocare omn
morbos *Naturæ conamina materiæ morbificæ exte*
minationem in ægri ſubſidium omni ope molientis
poterimus eadem ratione tecum ſentire *Febre*
dici poſſe Naturæ artificium ad noxia expellenda
Qua propter cum videamus hoc artificium a
ipſius Naturę votum ſæpè contingere, ideſt n
ſtram machinam ab improportionatis corpuſcu
lis ſe liberare, & priſtinas reſarcire regulas, cu
ſalutariter per Hæmorrhagias ſanguis diminu
tur, quonam potiori præſidio ipſam adiuvanc
eſſe

a Lib. 1. *de Ira*. *b Sect.* 1. *cap.* 1.

ſe putabimus , quam Venæ ſectione ſimilem
ationabilitèr exitũ expeditura? Nam mæcaſtor,
um per Phlebotomiã progreſſivus sãguinis mo-
us intenditur , & vitioſus ad latera cohibetur,
on ſecus ac per naturales Hæmorhagias Fibræ
reſſione remiſſa reſpirant , flabellatur eſtus, ob-
ructiones Febrium fomites impediuntur , &
ravum fermentum partim cum emiſſo ſangui-
e egreditur , partim a reſtituta animali Œcono-
nia ſubigitur , & per interna , & cutanea oſtiola
roturbatur . Vides profecto in tua etiam Theo-
a neceſſariam ſanguinis emiſſionem .
(*pag.* 123. *ex D. Rotario ad verbum pag.* 132.)
Inane itaquè eſto quidquid cõtra evidẽtiſſimã
anc vtilitatem ſomniant quotquot ad Eraſiſtra-
aras ſacra faciunt . Tu verò qui Purgantibus
urandarũ Febrium ſpartam toto capite deferſ,
ur panicum exſolvẽdarum virium timorem ad-
erſus Phlebotomiam obtrudis? Quippè cum vi
imuli in ſanguinem agant Cathartica, ejus tex-
uram acri ſuo ſale dilaniant , & ſpiritus fermè
xprimunt , ùt Bellino (*a*) , & Kurſnero (*b*) te-
ibus compertum eſt , quod omni dubitationis
nſa evacuata proteſtatur etiam D. Tozzius in-
er tuos Patronos illuſtriſſimus (*c*) ; adeò ut ipſe-
et Proſper Martianus (*d*) , licet Lanceolam à
ebribus vano ductus præjudicio excludat , non
rubuerit prò veritate ità confiteri : *in Venæ ſe-
ione vires minus confringi ſolent, quam in purgatione.*
Quod

De ſang. miſs. prop. 9. *b De purgant. à Foro med. proſcriptione . b Com. in Aph.* 24. *ſect.* 1. *c Com. in Hippocr. de rat. vict. in acut. ſect.* 4. *verſic.* 26.

Quod ſi à miſſo ſanguine ferocior aliquan redijt Paroxiſmus, aut nimis parcam, aùt ino portunè celebratam ſectionem conſecutus e aut momentaneus plerunquè fuit ille impetu diceres poſtrema victi morbi tentamina, improbi fermenti reliquias acriùs à vindica ſpiritibus profligatas. Si tamen pertinacia æg tudinis remedijs cedere neſcia, palmamque fectans novas tragędias quãdoquè excitarit, tù eaſdem præſidio toties ſalutari tribuere, non tribus morbi, eſt cenſuram amplecti ab Hippoc te indocto quorundam hominum generi inuſ qui (*a*) *quæcumque neceſſitatem habent, ut fiant morbis, ac vulneribus mala ſuprà mala, ea ubi fiu in Medicum culpam reijciunt, & neceſſitatem talia f ri cogentem non agnoſcunt*.

(*pag.* 124. *ex D. Rotario ad verbum pag.* 133.)

Cœterum licet nulla conſtet expreſsa menti quod Phlebotomiæ magnus Senex in Febrib litaverit (taceo graviſſimas Veterum ration adminiſtratam ab ipſo probabilitèr fuiſſe, lic memoriæ non prodiderit) quarè adhùc commiſ noſtræ curæ ægrorum vita tanto, talique pr ſidio erit fraudanda, quod præconem habet e perientiam, quodque ab Hippocrate non uſit tum quidem legitur, ſed neque interdictum Oh ſi è ſolo Senis Codice deſumi medicamina l ceret, quæ in uſum vertenda ſint, eheu quot ſ lutifera remedia ingloria tempus ederet; & ſæp arduiſſimo malo neſcio, an ſolus clyſter ſuffic ret.

Neque

a Lib. 1. *de Morb. n.* 16.

[illegible] est [illegible]
[illegible]. Observavimus autem
illos quibus probare niteris
febrem [illegible] emissionem
[illegible] et violentiorem
quam iam in febribus [illegible] quod
[illegible]. quae inconvenientia
in illud quod [illegible] ex [illegible].
[illegible] in [illegible] [illegible]
febris quartanae ac praedictis [illegible]
solutis cogit in [illegible] Corporis [illegible]
[illegible] nihil [illegible]
quod vel morbo conveniret nec
[illegible] fuerat [illegible]
inde non [illegible] quartana [illegible]
Dehinc [illegible] ac [illegible] adolescens
[illegible] in [illegible] phlebotomia
[illegible] vero [illegible]
[illegible] administratis [illegible]

Lib. lib. 2. obser. cap. 1. n. 3. et
Cuiq. monom. medlen. ipok. 1. 6 et
ob. ubi dut. sanguis in Febre
ipsocise actum mibus morbi Sum
a faciend. equitar. Ex hoc et nihil
quid d. pa. inquis, nec prima observ.
et nil. sanguinis demissionis feminis
corriam sanima liber frimi. lima
videmit. et obs. 3. et 4. et 5.
et 6. et. 10. a Febris ausq. Lecula
Jemp. nec. moniis, Angiologi, gros. sunt
in saniorum vindicavi.

Neque hallucinetur aliquis putans cautum eſ-
e ipſius decreto, omittendam in Febribus Phle-
otomiam, eò quòd in Convulſione digitorum
ıanus, atque in repētina Aphonia eandē ſuadeat
Febris ſint expertes. Cum enim hiſce morbis
bigendis aliqua vice Febris contulerit, ut ſuprà
onceſſum eſt, quandò benigno fato erexerit
aput, hinc ſi ipſa deſit, quæ aliquam, licet
ubiam remedij ſpem alat, tutiſſimo Phleboto-
ıiæ adminiculo commendandam procùl dubio
em conſulit; ità ut concludant Interpretes(*a*),
ic non doceri nunquam pungendam eſſe in hu-
ıſmodi Affectionibus Venam, ſi Febris abſit,
àm ſæpè Lanceola nihilominùs opus eſt, ſed
ıaximè neceſſariam fore Phlebotomiam, ſi Fe-
ris non adſit.

Quod autem attinet ad eam ſententiolam: (*b*)
*Capitis os confractum ſit, lac, & vinum admixta
ꝗuæ pari menſura bibenda dato; ſi verò ulcus fuerit,
ternas Venas ſecato, ſi non febricitet; ſi deſipiat,
put irrigato &c.*, licet ingenioſè Valleſius (*c*)
ıterpretetur, internarum tantummodò Vena-
ım ſectionem ab Hippocrate reyci, ſi Febris cū
ephalico ulcere coniuncta ſit, ſed externas ex
cito ejus conſilio ſecandas eſſe, cui explicatio-
confert etiam veteris ſæculi religio Venarum
electum ſtudioſè captantis; Ego tamèn non vi-
motus animadverſione irrepſiſſe in magni Viri
olumen, neſcio qua ſorte, putare volo, cum vi-
eatur tanto Sene indigna. Et ſanè in librum ſe-
cun-

F. Valleſius in lib. 2. Epid. ſect. 5. tex. 14., & 31.
Lib. de morb. popul. ſect. 5. *c In Com. ad textum.*

cundum Epidemiorum, ubi exarata eſt, ali
quæ nullatenus ſunt Hippocratis, illapſa
à Galeno audivimus: *quidem*, ait iſte (*a*), *in lib*
ſecundum, & ſextum de morbis vulgaribus inter
ſunt quędam, ut etiam ad finem Aphoriſmor
cætera omnia libri ſecundi, & ſexti vulgarium
borum ſunt Hippocratis. Quod autèm intèr ſp
illa, & notha fragmenta præſens textus recip
dus ſit, vel ab hoc fermè conſtat, quod Uin
in Capitis ulcere, ubi Inflammatio metuitur,
cedat; atqui alibi dixerat Senex, cum de ac
morbis loqueretur: *ubi tamèn in his morbis ſuſp*
tus fueris aut Capitis gravitatem vehementem,
mentis perculſionem, penitùs à Vino abſtinendum
Atque etiam lactis potus hic permittitur, de
alio loco talia ſcripta ſunt (*c*): *lac dare Capu*
lentibus malum. Cùm itaquè Homo experien
ſſimus Vini, & lactis vſum in Capitis affecti
bus tantoperè formidet, quomodò in gravi
ejuſdem Capitis fractura non ſolum ipſa non
tat, ſed luculentèr imperat? Inſupèr Capitis
rigationem non obſtante ipſius ulcere hic p
cipi video, quod adverſiſſimum planè eſt ſev
Hippocratis ſententiolæ: (*d*) *ulcus in Capite n*
humore humectare convenit, quod monitum à
licibus, & doctis Chirurgis attentè obſervari
ſtatur noſter glorioſæ memoriæ (*e*) Ioh. Paſſer
Ne ergo ſe torqueant Interpretes in hoc Æn
mate enodando. Non eſt Hippocratis hęc fal
cia,

a Com. 2. *in lib.* 3. *Epid. in princ.* *b Hippoc. de rat. v*
in acut. n. 37. *c Hippoc. Aph.* 65. *ſect.* 5. *d De c*
vuln. n. 18. *e De cauſ. mort. in vuln. cap.*

a, non eſt. Sed dicant quæſo, ſi qui verba Hipocratis, & gravem ſonum in ipſa cognoſcunt: uare in Capitis ulcere Venę ſectio hic ſuadetur? Ion alia certè potiori ratione (putarem) niſi ut nflammatio præcaveatur. Cur igitur, ubiFeris odioſum indicium fientis Phlegmonis ſupeditat, Phlebotomia damnabitur? Hoc meerclè non eſt conſonum magno Seni Inflammaonibus per Lanceolam medenti, ut prægreſſo ipite oſtendimus; imò ipſas Capitis Inflammaones ità tractanti: *cum ſic habuerit, primum ſanuinem de Capite detrahito undecumque tibi viſum* t (*a*). Juvat ergò repetere: non eſt Hippocras hæc fallacia, non eſt.

Quando verò illos Pręcordiorum, Ventriculi, tque partium infernarum dolores, Alvique tuleſcentiam, *dum ſine Febre ſunt*, ſanguinis miſſioe, & Cathartico promittit edomari (*b*), nullo acto intelligit, hæc futura nullius roboris aulia, ſi Febris affuerit, pròut fert tua ſcitula nterpretatio, ſed frigidiorem materiam tales bores cudere ex abſentia Febris ſignificat, ùt delitèr exponit doctiſſimus Hollerius (*c*), imò d prohibendam Febrem, pericula non contemenda minitantem, ex ejuſdem Hollerij obſeratione tum Phlebotomiæ, tum purgationi acrir vacat. *His* enim, inquit ille, *febrire nocivū eſt; ngæ enim, & vehementes Febres fiunt, & Tuſſes, ſpiritus, & ſingultus fiunt. His autem ad ſolutiom tendentibus dolor fortis Coxarum, aut Crurum,* aut

Lib. 2. *de morb. n.* 22. *b Coacar. prænot. n.* 2.
Com. in lib. 3. *ſect.* 2. *Coac. prænot ad textum.*

aut puris ſputum , aut oculorum privatio ſuccec
Hèm Vir Humaniſſime , quàm delectabile a
lium futura eſſet Febris , ut ejus intuitu deſ
retur Phlebotomia .
Verùm , ſi in quibuſdam benignis Coſta
doloribus *citrà notas*, ideſt ſigna veræ Pleurit
(non enim legit ullus Interpres *nothas*, ſed it
ignaros , & minùs curioſos vulpinaris) nox
eſſe ſanguinis miſſionem putat , tunc eſt, ubi
à crudorum ſuccorum collectione, craſſaque
teria, non ſanguinis orgaſmo pendent , ut e
rat (*a*) Duretus , vel ideò etiam Lanceolam o
ſe putat (*b*) Iaccotius , quod levis morbus
cum ægri à fortiorum medicaminum uſu
dicantur , qui mitioribus ſanari poſſunt ; Ex
cat etiam idem Iaccotius , cùr in quibusdam
bribus , ubi Anorexia eſt , & Hippocondrior
tumor vetet Hippocrates Phlebotomiam , q
pe ab inſigni cruditate iſta pendent , in qua
rum robur ferendæ ſanguineæ vacuationi
adeſt ; adeoque multò minùs uſurpanda eſt
perfrigeratione , cum jam calore , & ſpiritu ex
lante Vitæ lampas extremam agat lucem . N
quam ergò ratione febris hoc præſidium vetit
ab Hippocrate eſt ; imò ab ipſo probatum
frivolis deprehende argumentis ;
(*pag.* 127. *Ex D. Rotario ad verbum pag.* 134
Licet enim in Epidemicis caſibus non me
nerit Senex adhibiti neque acutè Febrienti
Phlebotomi , avertat tamèn Deus, ut me pa
illis

a In Com. ad textum .
b Com. 1. *in lib.* 7. *ſect.* 2. *Coac. prænot. ad textu*

lis permiſceam, qui in periculoſo iſto Febrium
enere non præceptam ab ipſo Phlebotomiam
olunt. Siquidem cum praxi elaborandæ per
ndefeſsas obſervationes immortali labore incu-
uiſſet, cuius initium erant populares illę Ad-
otationes, ubi morborum genio, ac mori au-
era patientia indagando deditus, remedia, quià
ondùm ſatis experta, ut plurimùm tacet; tan-
em quæſita Artis poſſeſſione gaudens vaſtum
ledicinæ Oceanum in rivulos redigere cogita-
t, & quidquid ipſe ſudoribus, & longo peri-
ulo ſibi comparaverat in breves Aphoriſmos, &
actica Theoremata digeſſit. Hinc tot graves
ntentiolæ, tantique vſus in Medicina facienda
manarunt, hincquè, ne longiùs à re noſtra di-
edam, aureum illum textum libavimus: *verum
acutis morbis venam ſecabis, &c.* (a).

Hunc tamen quidam, non minore porro la-
ore, ac
) *Dentibus antiquas ſoliti producere pelles*,
à diſtrahunt, ut cum particula *Verum* aliquid
ſtinctum à præcedenti locutione deſignare vi-
eatur, diſcernere putent acutos Inflammato-
os morbos ab acutis Febrilibus, de quibus antè
quebatur, curationem Cauſonidis enucleans.
ed cum de *acutis morbis* ſine ulla additione ſer-
o iſte ſit, cumque iam Hippocrates initio libel-
, ubi hæc tradit, quas affectiones tali nomine
lligat, expoſuerit (c): *ſunt autèm hi acuti, quos
teres nominaverunt Pleuritidem, Peripneumoniam,*

L *Phre-*

De rat. vict. in acut. n. 35. *b Martial. lib.* 9. *Epig.
in Sutorem. c De rat. vict. in acut. n.* 3.

Phrenitidem, ac Febrem ardentem, & alij mor
qui his hærent, quorum Febres omninò continuæ ſu
& occidunt, ſicuti temerarium profectò eſt ab u
verſali mittendi ſanguinis axiomate Cauſos e
cipere, ità ridiculum *acuti* nuncupationem
lis Inflammationibus invito Hippocrate allig
re. Quamobrem, quando etiàm dicta particu
Verum aliquid diſtinctum à præcedenti locuti
ne redoleat, non aliud certè id eſt, quàm rem
dij univerſalis, & cuicumque acuto morbo co
ſentanei à peculiaribus, ipſiusque ardentis F
bris magis proprijs ſeparationem, unde (a) Val
ſius: *dictis ijs auxilijs, quæ peculiaria utriuſque C*
ſi eſſe videbantur, nùnc de emiſſione ſanguinis,
commune omnium magnorum eſt, agit, quaſi dicer
Etſi in neutrius Cauſi curatione meminimus miſſio
ſanguinis, tamen ea celebranda eſt in utroque; q
in omni acuto oportet ſanguinem mittere &c.

Modo Vir Ampliſſime (tecum doleò) non h
bet amplius D. Rotarius, quod in tuum vſu
convertas, pręter quaſdam deciſas alicubi pa
ticulas, quas aliò translaturus es. Ni te Chiaria
adiuvet
(b) *Pol ego metuo, Luſciniolæ deſuat cantio.*

(*pag*.127.) Interìm, licet aliquot haud pro
tarij Scriptores, interque ipſos Zaccutus (c) qu
cumque Febres Phlebotomia coerceri poſſe
ſtentur, ego tecum ſentire volo nimis audac
ipſarum ſingulis impendi. *In Hydropica* erg
atque *Hectica* Febre Phlebotomia abeſto. L
guidi

a *Com. in lib. 4. de rat. vict. in acut. ad textum.* b *Pl*
tus in Bacchid. c *In Prax. hiſt. lib. 4. cap. 15.*

(a) Pastillanus Adnotator ad Riverium Refor-
matus Franc. Calvinus.

(a) Cent. 6. obs. 41. pag. m. 646. 3. 10.

(b) b. 1. cap. 16. [illegible] 335.

guidi nimis in ipſis ſpiritus ſunt, pauperrimus ſanguinis fluvius, viresque fatiſcentes. Non ità in *Quartana*, ubi ſegnior ſanguinis motus in velociorem circulum urgendus eſt, eiusque craſſities ſolvenda, & robur ſatis firmum adeſt. Necenſeas tamèn *errorem* adeò *deteſtabilem*, ſi Vena pungatur Hydropico; nam quandoquè neceſſe fuit. Ità in hoc morbo Lanceolæ indulgent (*a*) Trallianus, (*b*) Scholthzius, (*c*) Lupeus, (*d*) Marquardus (*e*) Iaccotius, (*f*) Botallus, (*g*) Zaccutus, imo (*h*) Avicennas, & (*i*) Galenus, præcipuè cùm à ſuppreſſa vacuatione aliqua, aut infeſto naturalium Viſcerum malo ſuam accepit originem. Neque *evidens* omninò *homicidium* eſt, ſi Hecticа Febre laborantem phlebotomes. Quando enim metuendum vlcus abfuit, quod

k Vrgens graviter Pulmonum haurit ſpiritus,
Et decolorem ſanguinem omnem exſorbuit,

Venæ ſectio frequentèr juvit. Ità ab hoc malo Puellum 12. annorum pluribus jàm menſibus vexatum Botallus (*l*) larga miſſione redemit; idẽque ſimili methodo, ac fortuna quendam ægrũ, qui à Cauſo in Hecticam tranſierat, ad bonę valetudinis vſum revocavit. Ita (*m*) Hippocrates Virum in Oeniadis tabeſcentem nil juvantibus me-

 dicamen-

a lib.9.cap.1. b ſect. 2. Aph.1125. c Com. 89. in lib. 4.de rat.vict. d Lib.3.prax.cap.11. e Coac.præn. 6.ſect.2. §.18. f De ſang.miſs. §.15. g De med. princip.hyſt. quæſt. 57. h Apud Zaccutum ibidem. i De Venæ ſect. ad verſus Eraſiſtratum cap. 5. k Sophocles in Trach. l De ſang. miſſ. cap. 17. m Lib.5. de morb. popul. n.2.

dicamentis ſecta utraque manu ſervavit, atque (*a*) Epiphanius Ferdinandus catharroſum cùm lēto hoc igniculo hominem vacuato liberalitèr ſanguine reſtituit; imo in ipſa Phthiſi pro caloris Hectici ventilatione hoc præſidio uti (*b*) Morthonus non exhorruit, & ità devota Libithinæ corpora juſſit longiùs luce Solis gaudere. Hæc tamèn non niſi multo cum ſale peragenda cenſeo, poſtquè benè fermentatam conſiderationem uſurpanda, habito præcipuè ſevero virium calculo, à quibus mittendi ſanguinis ſemper poſtulanda conceſſio.

(*p*.128.) Sed iàm ex eo quod in cujuſcũque Febris pabulum multa cruoris pars faceſſat, nèutiquam deplendas eſſe Venas univerſaliter crepas. Iocoſa ratio! Ego potiùs credidiſſem minuendum eſſe Phlebotomia cruorem, ne minueretur à Febre. Hac ſcilicet diminutione, quæ per Lanceolam editur, malus etiam ſuccus minuitur, & facta univerſis ſecretionibus commoditate à corpore penitùs eruncatur, ita ùt placetur Febrilis flamma, & quieſcat; à Febre autèm probus potiſſimum ſanguis cõſumitur, *& relinquitur* ut ait Hippocrates (*c*), *pinguis, & levis, qui eſt biliosſus, & Febris maximè nutrimentum eſt*. Imò quantitatis jactura abominando fęnore ſarcitur à perſpiratione impedita, & qua ſolæ ſpirituoſiores particulæ tùnc in morbi exturbantur, ut alibi oſtendimus; quà proptèr ipſæ quoquè inutiles moleculæ, & nutritioni ineptæ, cum non habeant commeatum, vitioſi fermenti naturam veſtiunt,

*a Hyſt.*69. *b De Phth.orig.c.*2. *c L.*4.*de morb. n.*23

quod idem in not. virgine praescribit
Doleus [i]

[illegible] semper in adultis profundum invenisse incipiente horribili hoc malo succedere testatur Carolus Leighius in Phthisiologia Lancastriensi [o] quo semper e [illegible] et ut [illegible] celebrem [illegible] anastomosis expertus fuerat Theodorus Mayernius [s].

sicut etiam in principio huius [illegible] deplorabilis aegritudinis [illegible] et [illegible] celebrem affirmat Magnus ille Londinensis Practicus Th. Mayernius [z] et in adultis semper profundum invenisse testatur in Phthisiologia Lancastriensi Carolus Leighius [o]

[i] de Phthisi lib. 2. cap. 4. pag. 226, [o]

[illegible], [s] Cap. 3 de Phthisi pag. 39. –/ 8

[o]

ſtiunt, & morbum longè, latequè propagant, adeo ùt notabilitèr accreto vitioſo ſucco, & probo emiſſo, & conſumpto (loquor in Hippocratis verbis) *ita homo moritur; non enim ſuperat alius ſalubris humor, ſed totus à morboſo, qui multus eſt, elevatus, & conſumptus à Febri exhalavit, & perſpiravit.* (*a*) Ardẽtes autem Febres ob id exſuccos fermè homines ad interitum rapiunt, quandò urentiſſimę earum flammæ ſufficiens ventilatio non paratur, ſed ipſa in tenſis à plenitudine, & orgaſmo Vaſis incluſa, atque altè cęſpitanti ſanguini immerſa puriorem ejus partem commodè vorat, cui ſpectaculo avertendo, ut alibi diximus, nihil aptius eſt Phlebotomia, quæ plenitudinem minuat, & compreſſione adempta ignis ferociam temperet, quemadmodum à Natura docemur has Affectiones frequentèr ſolvi, cum Hæmorrhagiæ copioſæ contingunt, undè meritò Riolanj ore exclamat Rolfinckius (*b*): *non poſſum abſque commiſeratione Ægrorum, & Medici deteſtatione legere in obſervationibus Plateri hyſtorias Ægrorum, qui Febribus ardentibus torrefacti fuere abſque Venæ ſectione.*

(*pag.* 129) Poſt hæc Theorias ab Evandri uſque Matre repetens fruſtrà obtrudis pro Febrium cauſa putatitiam putredinem, quam cum ſomnioſo Humorum quaternario œcumenica ſanctione Neoterici omnes ejecere. Quę ſi adhùc admittenda eſſet, nunquàm certè ſine prævia fermentatione explicari poſſet, ut ſuſtinent (*c*) Waldſchmi-

a Lib.4.de morb.n.21. b Meth.gen.lib.4.ſect. 2.
c De Feb. in genere diſput. 32. tomo. 2.

dſchmidius (*a*), Etmullerus, tuusque etia
(*b*) Dominicus la Scala; cum ſolutio omnis c
niugij particularum ſanguineam maſſam conſt
tuentium, & maxima ipſarum deperditio, i
quibus putredo conſiſtit, edi nullo pacto poſſi
abſque inteſtino tumultuoſo motu ipſarum d
uortia quærentium, qui eſt fermentatio; Atq
ità Putridarum Febrium nomen in moderr
Pyrethologia toleratur, non quia putridus h
mor ipſarum cauſa putetur, ſed quia indebit
fermētationibus, quæ Febris eſſentiam ſtatuun
ſuccedat ſæpe vitalis laticis diſſolutio, ſeu putr
factio, adeoque ægri fatum. Quapropter n
evacuanda ſomnioſa putredo eſt, ſed impedie
da, ſi ægrorum vitę velimus opitulari, unde fi
ut tutiſſimum, & inter morbi initia adminiſtra
dum præſidium ſit ſanguinis eductio, qua, ut t
tiès diximus, fermentativus ille inteſtinus mot
corrigitur, & niſus ille corruptivus particularu
mutuò ſecedere conantium impeditur, debita
que velocitati, ac directioni maſſa ſanguinea r
ſtituitur.

(*pag.* 131.) Modò occinis, per Venæ ſectione
non tolli morbi cauſam; nàm ſicuti in vexat
ab Aſcaridibus non exeunt Vermes à Venę for
mine, ità neque putredo, vel excrementum f
brile. Ridicula analogia! Siquidèm Vermes n
à putredine, ut vulgus putat exorti, (quam fabel
eliminavit (*b*) F. Redi) minutiſſimos, & inco
ſpicuos ovulos, aut inter edulia à Muſcis, &
mili-

a De Feb. c. 17. *b Phl. damn. p.* 203. *b Eſp. into*
agl' Inſetti, & degl' Anim. viventi negl' An. viv

(a) Henricus Screta [illegible]

(c) De feb. castrens. malig. cap. [illegible]. sect. 2.

ut quos in cang.[illegible] echa[illegible] Thamas[illegible]
pag. 111.

(d) apud Ignatium Carchanum consid. sopra l'uso innoc. dalle carni [illegible] pag. [illegible]

[illegible] Anglois sur la cause de toutes les especes de malad[ies] pag. 130.

[illegible] non [illegible] [illegible] inedendi [illegible] eos vermes quos a secoa vena exire videmus. D.D. (i) Manche (k) Coronus (l) Borrekius (m) Parossius [illegible] (n) [illegible] [illegible] systema [illegible] ... et curiosum [illegible] [illegible] quo [illegible] morbus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] apud Blegnium in Zodiaco Med. Gall. anno. 1.

(i) obs. 5 [illegible] 5. pag. 95 (k) obs. [illegible] [illegible] 7. pag. 112. (l) obs. 5 [illegible] 8. pag. [illegible] (m) obs. [illegible] [illegible] pag. 184. (n) [illegible]

^ Gaukesius (h) Scheta (i) Boerhaavius (k) ...
sentiunt ^ et Vossinius (l)

... opera ... inspiciendo ...
vermes quos a secta vena exire viderunt
D. ... Marchesius Baronius (a) Borellius ...
... (r) Zacutus (s) illigat medici...
... castrensi ... aut quos sic extract...
... observavit Ballonius (b) ...
... medicus novum ...
[illegible]
... singulos morbos a speciebus ...
... vermiculos ...
[illegible]
... Rheni. sod. med. anno primo. obs. ...

(a) Prax. med. chirurg. ration. obs. 12. ratioci. phil. litt. ...
(b) de febri castrensi maligna cap. 6. ...
(c) Miss. med. 1792 pag. 104.

nilibus Animalculis depoſitos, ut tenent (*a*) Waldſchmid,(*b*)Jungken,(*c*) Bohn, (*d*)Hardeus &c., aut hæreditario jure nobis accerſitos a Protoparentibus,ut ſentit Cl.(*e*)Vallisnerius pro cauſa cognoſcunt, quos, ubi contingit in aliqua corporis cavitate cum alijs ſuccis, quibus innatant,quieſcere, ibidẽ blandiore fotos calore temporis ſucceſsu excludi neceſse eſt. Quarè contrà has Beſtiolas non Venę ſectione pugnandum eſt, ſed Anthelminticis enecandæ ſunt, & à corpore eyciendæ; Vitioſus autem Febrilis humor utpotè ipſi ſanguini permixtus, cumque ipſo fluitans per Venæ foramen partim ſimul exit, partim à reſarcito ejus motu per aptos meatus expellitur, ut toties probatum eſt.

(*pag.* 131, & 132.) Neminem verò angat timor exaſperandæ Bilis, cujus fręnum eſſe ſanguinem dicunt, quippè iam Cl. Vallisnerius (*f*) oſtendit hanc eſſe inutilem næniam. Phlebotomia enim educitur & effrænans, & effręnatum, cumque eadem ac ante remaneat ſanguinis, & bilis proportio,nil grave timendum. Tu ipſe alibi ex Galeno faſſus es (*g*),quod *ſanguinis miſſio eſt evacuatio omnium humorum æqualitèr.*

(*pag.*133.)Talia terriculamenta profectò non tenuere inſignem hunc Practicum, qui liberè dixit:*in omni Febre ſaluberrimum eſt mittere ſanguinem.* Nequè tot exceptionibus hanc coarctavit ſentẽtiam, ut tu prædicas, ſed hoc unum fermè veri-

 tus

a Tom. 1.*caſ.*14. & 8. *b Path.c.*9. *c Diſs.Chimico-Phyſ.* 10. *d De gen. Inſ.ex ovo.* *e De ver.dei corp. um.* *f Galleria di Minerua tom.*6.*p.*143. *g pag.*29.

tus eſt, virium debilitatem. Ità Febres intermi
tentes, quas tu excipi putas, ego video inclu
niſi omnes, ſaltèm plures, & cùm ſingularum c
rationes afferre inutilis labor ſit, atquè ociu
mihi deſit, ſpecimen præbeo Quartanæ, de q
dixit (*a*): *Venam vero ſecare prodeſt vel interiore*
vel eam, quæ in ſiniſtro Cubito eſt, mediam. Et
Tertiana notha ſic lego ſcribentem (*b*) : *quod*
ſanguinem mittere oportet, neque hoc omittendum, ſ
ab initio ſtatim adhibita rerum, quas ſcis diſtinctio
tantum mittendum, quantum præſens exigit ſtatu
Idem tu quære circa reliquas.

Quod ſi obſtructionem, & putredinem ſa
guinis miſſione curari non poſſe dixit, intelli
ſola, ut Zaccutus (*c*), & Rorarius (*d*) exp
nunt, nam iſtæ alia ſimul amant præſidia. E
hoc tamèn non fit, quod ſummoperè in ijs ſup
randis Phlebotomia non proficiat, imò in ill
obſtructionibus, quæ ex plenitudine fiunt, p
mum Galeni decreto ſibi petit ſubſellium : *Ja*
verò, ait iſte (*e*), *obſtructionum ipſarum alia eſt, q*
ex abundantia, alia, quæ ex qualitate ſuccorum, q
ſcilicet, aùt lenti, aut craſſi ſunt, incidit; prçfert
autem interremedia in ea, quam copia facit, ſanguin
miſſio, in ea, quæ ex humorū qualitate conſiſtit, attenu
tium uſus; cui tamèn poſtremæ ſubveniendu
etiam eſſe Venæ ſectione alibi imperat (*e*) : *u*
ergo robur non deeſt, ſecanda Vena eſt, etiamſi pl
nitudinis ſigna non adſint. Præſtat enim vitioſi ſuc

majori

a Ad Glauc. lib. 1. *c.* 11. *b Ibidem. cap.* 10. *c Lib.*
Prax. hyſt. c. 5. *d Contradict. Galeni* 27. *e Lib.* 1
meth. med. cap. 2. *f Lib.* 8. *meth. med. cap.* 5.

a [atque idem] comparaver firmisq rationib suffi-
ficiet Galenus eunde in hac re interpretur
(1) Pompeius Sacchius in dysenteria
constantib viribus ... sine ullo timore
accedendum suspicor D. Marchettus (2)
recentior scriptor. —

(1) Oper. t. 2., med. theoret.-pract. cons. 72
pag. 165
(2) Traité de la Dysenterie chapitre 19

najori parte emiſſa ad detergendas obſtructiones ac-edere, cùm alioquin metus ſit, ſi obſtructionibus li-erandis, priuſquam evacuaveris, ſtudeas, ne in ipſas agis impingas. Ità, referente Lanzono (*a*), Guernerus Rolfinckius nullam ſine Venæ ſe-ctione Iecoris obſtructionem ſanatam vidiſſe te-ſtatur.

Divitum autem benè paſtis corporibus tantũ beſt, ut Galenus Phlebotomiam interdicat, quin imò Medicos reprehendens, qui ipſorum nollitie ducti eandem prætermittunt, inquit: *n his duplex propter ipſorum delicias peccatum non aro committitur, & quod ſanguis non mittitur, & a Medicis impenſior ſcilicet adhibetur diligentia, ut uotidiè aliquid circa corpus ægrotantis fiat* (*b*).

Alvus fluens Phlebotomiam vetat, cum omni-noda roboris proſtratio imminet, *nàm ſi valentèr xcernant*, ait Galenus (*c*), *ſanguiniſque redundan-iam habeant, quod Venæ ſectione, non vomitu, vel Ventris perturbatione indigeant neminem latet*.

Ità ſolo virium languidarum reſpectu in cru-lorum humorum redundantia parcit Venæ, quę i cum morbi magnitudine conſtare videantur, urat (*d*), *nullam eſſe crudorum humorum tantam, ta-emque plenitudinem, quæ hoc inhibere auxilium poſ-it*.

Deniquè qua ratione Puerulos, & Senes Phle-otomo carere conſulit, niſi quia reſpicit vi-ium debilitatem. *Intereſt enim*, ùt inquit (*c*) Cor-

Animadverſ. 120. *b Lib.* 11. *Meth. med. pag.* 72. *Com.* 3. *in lib.* 1. *Prorrhet. d De cur. per ſang. miſſ. cap.* 13. *c Lib.* 2. *cap.* 10.

Cornelius Celſus, *non quæ ætas ſit, neque quid* [...]
corpore intus geratur, ſed quæ vires ſint, unde t[...]
tò Phlebotomiam ſubeunt, eodem animos f[...]
ciente, *firmus puer, & robuſtur ſenex*. Ità (qui[...]
quid egerit Galenus) quatuor vicibus ſectam ſe[...]
tuagenario homini triduò Venam narrat Pr[...]
meroſius, (*a*) atquè hoc præſidium in decrepit[...]
etiam Sene à Rhaſe adminiſtratum, & utriqu[...]
fęliciſſimo fato vitam reparatam. Ità ſe ipſu[...]
ſeptuageſimum annum ſuperantem non ab un[...]
morbo per Phlebotomiam liberavit Smetius (*b*[...]
verſatiſſimus Profeſſor; qua in ætate centiès ta[...]
le præſidium ad ægritudinum cladem uſurpaſ[...]
gloriatur (*c*) Zaccutus, qui etiam repetita ſa[...]
guinis miſſione Virum nonagenarium à pericu[...]
loſa Febri incolumem fieri juſſit; & Archie[...]
octuagenario majoris Apoplecticam Aphonia[...]
nil cæteris juvantibus mirabiliter *una ſolve*[...]
potuit miſſio ſanguinis à ſublingualibus Venis ab Ill[...]
ſtriſſimo Lanciſio imperata (*e*). Sed nonne ip[...]
Galenus (*d*), poſtquam dixiſſet, *vehementem pu*[...]
ſum cum æquabilitate eſſe minimè fallax virium [...]
gnum, ſubdidit: *itaquè & ſeptuagenarijs, modò a*[...]
ſint dicti pulſus, Venam ſecabis.

Hoc remedio teneriſſimos filiolos ſuos O[...]
faucibus eripuere Fernelius, & Avenzoar Me[...]
ci famigerati (*f*); duoſque Infantes ferè unu[...]
annum natos a pericuoſa Epilepſia Lanceo[...]

bene-

a Error. popul. lib. 4. cap. 23. b Miſcell. med. lib. [...]
c Prax. admir. lib. 3. obſ. 5. d De mort. ſubit. lib [...]
obſ. 1. e De rat. cur. per ſang. miſſ.
f Apud Ioh. Carvinum de ſang. miſſ. dialogo. 4.

[illegible] Hoffmann [illegible] Helvetiorum
[illegible] testatur [illegible] adversa
[illegible] qui velocitate [illegible]
[illegible] adhuc [illegible]
[illegible] pulsum(?).

[illegible] epistola ad [illegible] Sect. [illegible]
cap. 9 pag. 130.

Addere possum hic meam observationem
a Gualthero Harrisio factam scilicet
bene sectione vel minimorum omnium
infantium per septem annos numeris
fuisse olim [illegible] circumcisionis
illud institutum [illegible] ob quam ejus hemor-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
illam saepe comitatae fuerint tamen
Judaeos scriptores, quod maxime notandum
esse audacter affirmare ne unum
infantulum ex millibus eo quod sanguis ita
[illegible] [illegible] deperdere, aut
e vivis praematurè excessisse.

de morb. acut. infant. ad finem pag. 44.

eneficio ſervavit Ioh. Mangetus (*a*); & Petrus
ſarchettus (*b*) Antenoreæ Vrbis Medicus plures
nflammationes à tenellis corporibus Venæ ſe-
ione abigebat; Hiſpanique Medici, Rolfinckio
) teſte, ſuo Regi Infanti Variolis laboranti non
nam, ſed plures aperuerunt Venas; Imò Ama-
is Luſitanus (*d*) fidem facit, ex. 150. pueris,
ui æſtate quadam Variolis, & morbilis labora-
unt, omnes illos convaluiſſe, quibus Vena
ecabatur, cæteroſque omnes, quibus Parentum
ulpa Lanceola defuit, ultimum diem egiſſe. Sed
on abſolutè idem Galenus vetuit eorum mor-
is Lanceola ſubveniri, ſed ratione ætatis mino-
em extrahendam eſſe copiam laudavit, ut te-
antur ejus verba (*e*): *proinde minus detrahimus,
uàm plenitudo commonet, quo ad ætates quidem at-
net, in pueris.*

Quia verò conſulis legendum eſſe circa hanc
em Nicolaum Rorarium (Rotarium tu vocas,
ùm excidit inſcio hac vice magni Veronenſis
ltem cognomen, cujus meſſem vix relictis pau-
s ariſtis tacitè depopulatus es) ſincerè refero
pud ipſum me reperiſſe, neminem, cujus Ve-
a oculos non fugiat à ſanguinis miſſione, ubi
ſus urget, eſſe excipiendum, (*f*) *quoniam nulla
ætas, vel corporis habitus, aut cruditas, vel æris
nbientis conſtitutio, quæ ubi aliqua eſt ſpes de ſalu-
, ſanguinis detractionem impedire poſſint.* Heùs pro-
ctò non illepidè protegeris à tuis Patronis!

pag.

Biblioth. Medico-pract. tomo. 1. lib. 5. *b Obſ. Medi-
-Chirurg. 36.* *c Lib. de Feb. c. 80.* *d Cent. 3. Cur. 17.*
De rat. cur. per ſang. miſs. c. 14. *f Contrad. Celſi. 11.*

(pag.135.) Verum ſoſpitet te Deus Vir Co
diſſime. Dic quæſo, quinam peregrini Hyſto
rum Codices tuis manibus occurrerint, ubi m
datum ſit memoriæ, Galenum ob Phleboto
ab ipſo exercitæ odium à Romanis in exil
fuiſſe coniectum. Ego etenim nunquam iſta l
(*a*) Legi quidem hunc hominem Antonino
peratori apprimè charum, cujus vitam, & C
modi filij egregiè tuitus fuerat, & morborum
biei ſubduxerat; à Fauſtina, ipſoque Prin
honoribus, & laudibus cumulatum Method
rum omnium invidiam, & fortunam ſupera
Legi aureo torque à Cæſaris munificentia do
tum, & cuſa eidem, ut narrat Baglivus(*b*),
confectam Theriacam Numiſmata; legi deni
ipſi iàm vita functo, ut ferũt ex Euſebio Caſte
nus(*c*), & Tiraquellus (*d*) imortales Aras, ſac
que focos ab aliquibus fuiſſe dicatos. De eod
ità loquitur Brietius (*e*) nitidiſſimus Hyſtoric
*Marcus Claudius Galenus Medicus præſtantiſſim
quo nemo plura, ſimulquè maiori doctrina ſcripſit;
xit ad Seueri uſque tempora, charus omnibus, nun
meritus mori, qui tàm multos deploratiſſimis temp
bus morti ſubduxiſſet*. Quod ſi ſenio confectus R
ma diſceſſit, inque amata Patria ultimos e
dies, tùnc occaſionem hanc recedendi captav
ut recolit Ludovicus Moreri (*f*), cum ſęviſſi
Peſtis omnes medicas opes eluderet, ne quoti
emorientibus ipſe quoque adderetur. Tales c
tè

*a P. Caſtell. in Eius Vita. b Prax. med. l. 1. c. 9. c
eius Vita. d De Nobil. c. 31. e In Cron. Univ. t. 2.
anno Chriſti. 167. f Dictionaire Hiſtorique t. 3. l.*

^ et Clerchy [?] /ef

) histoire de la Musique. p. 2. liur. 3. chap. 1
pag. 667

Fabellas tibi in expugnanda Phlebotomia laſ-
to altior ſomnus per noctem obiecit.

(a) Ob ſæclum inſipiens, & inficetum!
(pag. 136. ex Chiariana ad verbum pag. 54.)

Deſine etiam Vir Ingenioſe Chiarianæ fodi-
s refodere, & commenta ab ipſo uſurpata re-
ſtinare. Fruſtra putas, nos inchoante Febre
lebotomantes à Naturæ exemplo deſciſcere;
m Hæmorrhagiæ ſepè profuerunt, tàm initio
orbi erumpentes, quam in ſtatu, undè Hip-
crates nulla temporis, ac coctionis mentione
bita illas frequenter deprædicat, imò in ipſo
bris principio apparentes læto excipitore (*b*):
bus febrire incipientibus ſanguis de naribus ſter-
atione contingente deſtillat, & Vrina ſubſidentiam
am in quarta die habet, his in ſeptima die ſolutio-
n ſignificat, & alibi Metonem ab initio Febris,
a detinebatur, ſanguinea dextræ naris plora-
ne vincendo morbo præparatum fuiſſe deſcri-
(*c*). Ità multæ aliæ ægritudines in cunabulis
æmorrhagia ſuffocantur, quemadmodum, teſte
em Hippocrate (*d*), *Vertigines ab initio ſãguinis*
ium fluxus ſolvit. Nàm coctionum molimina
elerata hac vacuatione non evertuntur, ut tu
dis, ſed promoventur, dum ſanguis per de-
ta Vaſa liberiorem curſum nanciſcens ab hæ-
ogeneis moleculis ſe purgat, quibus ablegatis
qua minimorum temperies, atque unio recu-
tur, in qua coctio cõſiſtit, quę, ut ait Senex (*e*),

fit

atullus Carm. 43. *b Coac. prænot. n. 1.*
c morb. popul. lib. 1. ſect. 3. Ægrot. 7. *d Coac. prę-*
ot. n. 3. *e Hippocr. lib. de veteri med. n. 32.*

ſit ex permixtione, temperaturaque mutua , ac coctura. Nequè ſolam fęcem jam evacuat Na ut tu dictitas, ſed plenitudinem bono etian guine depauperat, ut alibi oſtendimus, cuj ſtis eſt optima in effuſo ſucco coloris, & c ſtentiæ facies, ità ut Ioh. Fernelius (*a*) cæ quin antiquæ ſectæ Profeſsor glorioſiſſim hoc inde erroneum opinamentum lapſus ſi candum eſſe in Febribus Cubitum, licet N copioſo, & critico ſanguine ſtillent, *quand dem deprehenſus eſt e Naribus tùm colore, tùn ſtantia laudabilis, cum impurus e Cubito, ſordib detrahatur.*

(*pag. 138. ex D. Chiariana Aſſalto 2. pag. & 13. ad verbum.*) Verum tu pergis Domini C rianæ logomachias Latini juris facere, cu ipſo increpas, Febris eſſentiam in ſanguinis ruefcentia non eſse collocandam, cum ſæp què ulla Febre vitalis fluvius tumultuet, & què inſigni efferueſcentia quædam Febres violentiam exerceant. Attamèn ſcito ex Waldſchmidio (*b*) non à qualibet cruoris in ſcentia, & tumultu peti cauſam formalem bris, ſed abea ſolummodò fermentatione, contingit cum inſenſibilium particularũ im tatione, qua alij formãtur pori peregrino re permeati, uno verbo, qua mixtio turba Hæc autem vitia, quo majora ſunt, majo accēdunt Febrem, quo minora minorem; & ipſis nulla Febris oritur, licet ſanguis admo caleſcat. Sed dic quæſo, quid aliud ſignificã illa

a Lib. 7. de Venæ ſect. cap. [illegible] *b tom. 2. diſp. 4.*

a *generoſa excitatio*, *pugna*, *ultio ſpiritus dimican-*
contra rebelles humores, niſi ipſam efferueſcen-
am alijs ſaltèm vocabulis velatam? Neque pere-
inum nimis Philologum agis, ſed petitus ex
iuio ſermo eſt; ſiquidem ebullitionem illam,
am permixti eadem phiala duo contrarij li-
ores edunt, *pugnam*, *excitationem*, *dimicatio-*
n &c. paſſim dixere vulgares etiam Chymiſtę;
iapropter cum animum initio præparaſſem
uo alicui ſyſtemati circa intricatum Febrium
gocium, pulchra ſpe ſtatim excidi; imò non
ne faſtidio reperi ſuſcitatos ab antiquitatis ru-
ribus periodicos humorum motus, qui à ten-
rijs ſuis in infimo Ventre diſpoſitis hora ſibi
opria erumpētes ſanguinis Arcem aggrediun-
r, poſtquè longum prælium cum Rectore ſpiri-
commiſſum receptui canunt, uſquè dùm no-
viribus collectis, & adventante ſui motus na-
a periodo poſſint noua pugna experiri fortu-
m. Quæ omnia, licèt concinnis hujuſmodi for-
ilis renovata fætent Sæculi Naribus; Nam Fe-
es iſtæ intermittentes non alia ratione (ut etiã
bi attigimus) ſe exerunt, niſi quia in quibuſ-
m tubulis ſolidæ alicujus partis ſenſim colligi-
r e penu circulantis liquidi portio aliqua, ea-
mque, non quòd peculiarem habeat ſui mo-
s periodum, ſed quia ibi ſtagnando fermentati-
m naturam acquiſiuerit, e pleno latibulo in
æterfluentem ſanguinem effunditur, ubi ejus
xturam alterans Febrem procreat, quæ ipſo ſu-
cto ceſſat, uſque dum nova collectio pro tubu-
rum capacitate ſimili modo aut menſura fiat, à
quà

qua denuò ſanguis inficitur, & ad novas effe
ſcentias provocatur.

(*pag.*141. *ex D.Chiariana ad verbum. Aſſal*
pag. 41.) Quarè Phlebotomia, ſicuti accele
liquidorum circulo ſtagnationibus aufert c
moditatem, ità fermentationem erroneam
temperat, tum quia (ut toties repetivimus)
ticulę ſecundum diametrum in curſum actę t
verſas directiones remittunt, tùm quia impro
ſuccus inde ad ſecretorios poros alacrius appe
ſegregatur, & dimittitur; Ubi corruit ma
tua ſimilitudo Aquæ ardentis ex infuſo Pul
Viridis raudi (cui tui *Gummatis* titulum ne
quo jure dones, cum Ærugo, teſtimonio Le
rij (*a*) nil aliud ſit quam Cuprum à ſpiriti
Tartari fermentativis penetratum, ac in rul
nem converſum. Quænam Arbor quo in
hoc gummi genus plorat ò Bone?) in ebulliti
coactæ, cui ſedandæ emiſsa ipſius Aquæ po
nullatenùs prodeſt, quippe & contractiles
progreſſivum motum ſollicitantes Ollæ defic
& depuratorij meatus nullibi apparent.

(*pag.* 142. *Ex Chiariana Aſſalto* 5. *pag.* 72.
verbum.) Pulſus, qui in pluribus Plethoricis
brientibus humilis, ac depreſſus erat, per Pl
botomiam extollitur, & reviviſcit, nequè
pentis Arteriarum ſphygmi quærenda ſem
cauſa eſt in Acidi vinculis, quæ in omnibus m
bis cogitata faſtidium cient (*b*) Baglivo, &
ſtro erudititiſſimo (*c*) Curtio, aut alijs cauſis,
ratio-

a Cours de Chimique chapitre 6. *b Prax. med.*
*cap.*5. *c Reflessioni circa il ſalaſſo pag.* 177. &

tionabiliùs in Plethorico homine debetur fi-
s à copia ſtrangulatis, nequè expedito elate-
fruentibus, atque ipſi ſanguini ob craſſitiem
rdiùs circulanti. Huiuſmodi pulſus in Helluo-
bus, & Combibonibns etiam per valetudinem
nam ſæpe obſervavimus; imò Benivenio teſte
eò devenit ſolo plenitudinis maleficio quidam
fęlix, ut Arteriarum Pulſationes ſedulum
edici tactum eluderent, & mors inſtare videre-
r, cui larga ſanguinis miſſio & periclitantem
am firmavit, & pulſuum energiam redemit.
odem modo Oetheus (*b*) crapuloſo Epiſcopi
chſtadiani Camerario fruſtrà exploratrice ma-
Carpũ premebat, dum nihil omninò reſpon-
bant pulſus ſanguinea plenitudine obruti, uſ-
e dùm liberalior Lanceolæ uſus & ipſos exci-
vit, & mortem iam turgidi corporis poſſeſſioni
niantem abegit.
g. 143. *Ex Chiariana Aſſalto. 6. p. 78. ad verbum.*)
Quot autem mala redundans ſanguis partu-
t, primo capite ſatis enucleavimus, ubi etiàm
endimus neceſſariam Phlebotomatoris dexte-
n, quæ & parcius, & uberiùs pro exigentia eva-
ans, ſecretionibus undequaque reſtitutis, &
rſpiratione promota immodicam plenitudinẽ
eritèr, & ſufficientèr exhaurit.
Qui verò dicunt, ægrotum per Venæ ſectio-
n liberari *à pondere malignitatis*, ità, Vir Cl.,
elligendi ſunt, quòd in ijs malignis Febribus,
e à coagulatione ortum trahunt, Phleboto-
ab initio celebrata, tum ſanguinis compagẽ
M parùm

e Abdiis &c. cap. 69. *b Lib. obſer. prop.*

parùm laxando, tùm ejuſdem circularem m
tum urgendo, grumeſcentias & tollit, & i
pedit, imò perſpirationibus facilem exitu
præparat molliendo Fibrarum criſpationes,
tenſionem; adeoquè veneni ſubigendi provin
Alexipharmacis, & Diaphoreticis concredita
liciùs obitur. Sed in ipſis etiam Peſtilentibus a
quando utiliſſimam eſſe comprobat Cl. Sydenh
mius (a) vulgò dictus Medicus Febrium de
celebriorum ex Profeſſoribus manu, idemqu
ac Botallus (b), Mangetus (c), plureſque alij
ridicis hyſtorijs, ac obſervationibus hujusm
praxim confirmant.

(*pag*.145.) Tace jam Vir Ornatiſſime, tace,
què enim amplius ſine tędio, & Nemeſi aud
poſsũ inanes viriũ metus. *Si Natura*, ut inquis
firmata eſt, quia non habuit ſufficientes vires prò
mandis noxijs humoribus, ipſorum copia dimi
ta, quod reliquum eſt, commodiùs ſuperab
Neque timeamus aliquam utilis ſubſtantiæ p
tem liberando animali regimini devovere; na
ut acclamat (*d*) Franciſcus Piens, inſigne eſt
crum, pretio aliquot ſpirituum indebitæ ferm
tationis cohibitionem emere, cum reſarcita O
conomia maiori, & puriori ipſorum copia e
guam jacturam ſit cum fœnore citò penſatur
Ut tua utar metaphora, chara Duci eſt victor
licet aliquot Militum morte comparata. Qu
ſi virium ratio ſit cum tanto ſcrupulo ſervand
exeſte omnigena Medicamina; ſiquidem null
ex

a Sect.2.c.2. b Li.de ſang.miſſ. c Biblioth.Med-p
ct. tom.2.lib.6. d De Febribus.

inter veteres [illegible] Ficinus (a) Leoballus
Massaria, Saxonia, [illegible] alii qui
ab eodem colliguntur, plurimi
Castalionius

Inter veteres Marsilius Ficinus Joannes Costa Leoballus
Massaria, Saxonia, aliique quamplures
Idemque ac inter recentiores Sydenhamus
Mangetus, Castalionius.

[illegible] de morb. malig. [illegible] tom. 1. lib. 14 cap.
Epidem. [illegible], pag. 122. [illegible] pag. 512. cap. 6.
[illegible] de [illegible]
[illegible] de tabid. [illegible] 6. 2. pag. 80, lib. 6
[illegible] pag. 89. pag. 149.
Avis de precaution contre la Peste de Marseille
article. 2. pag. 101. et seq.

Bonif. Zachio

Fantono [illegible] Marmarino [illegible]

~~ne [illegible], quod affert [illegible] unius [illegible] drachmis [illegible] sanguinis drachmis [illegible]~~

[illegible] dissert. anat. 6. pag. 135. [illegible] dissert. 6. pag. 117. [illegible] system. med. [illegible]

De [illegible] corporis cap. 33. pag. [illegible]

x vobis abſque aliqua ipſarum oppreſſione ope-
ıtur. Pereat æger viribus à Febre omnino con-
ımptis, ne aliquam ipſarum partem remediorũ
fficaciæ concedat. Vide quam inepta loquaris,
: Siculis Gerris vaniora. Aſt omniũ ineptiſſima
ſt comparatio debilitatis, quæ oritur à Venereis
xercitijs homini recentèr à purgatione expedi-
o cum illa, quam fingis accidere ægro poſt ſub-
uctam benigno leniente Alvum phlebotomato.
iquidem in Cupidinis agone ſola puriſſima ſub-
antia evomitur, nihilque Naturę noxiũ emitti-
ır, atque ubi Vir non ſatis paratus ſe molli cer-
ımini committit, *ſpiritus ad paucum illud ſemen*
:primendum per animi paſſiones ità abundè determi-
ıntur verſus Veſiculas Seminales, ut in reliquis par-
bus deficiant, ſi Verehyenio*(a)* ità loquenti, Dio-
is*(b)*, c[redacted]s cre-
endum eſt. Dum verò ſanguis ab Emiſſario ſtil-
ıt in Matulam, per nulla voluptuoſa, aut triſtia
athemata illùc ſpiritus ubertim determinâtur,
:d cum ex æquo ſingulis purpurei liquidi por-
onibus diſtributi ſint; ea tantummodo ſpiri-
ıum quantitas extrahitur, quæ reſpondeat quã-
tati emiſſi ſanguinis; pręterea hæterogenei ſuc-
partem à corpore educit, & fermentationem
acat, undè & improbis reliquijs omnino oppri-
endis, & firmandæ meliori ſpirituoſo latice
aturę opportunitatem largitur, atque ità vires
ſtaurat, non infirmat.

(pag. 146., *&* 147.*)* Cæteris non immoror, ut-
otè vaniſſimis figmentis, fidentèr, & garrulè à te

 addu-

In ſup. Anat. c. 14. *b Anat. del Hõme dcmõ.* 4. *ſect.* 1

adductis, quibus faciem æterna nocte velav
quotidiana experientia.

Sed modò ad ipſam expugnandam te conve
tis, vel potius neſcis, quò te cõvertas. Pauca mu
tis verborum tricis affers, ſed omnia quorunda
fructuum more contactu abeunt in fumum. Pl
ribus Profeſſorum ſparſim in opere citatis cogn
ta eſſe Phlebotomiæ damna murmuras; ſed qui
roboris tenent quatuor Hæmophobi contra om
nis ſæculi Medicos? Ab experientiſſimis Mag
ſtris oretenùs tibi confirmata eſſe dictitas, im
tuis oculis tragędias à Lanceola fuiſſe ſæpè obl
tas; ſed quis credit? neque enim

— (a) — *grave, & venerabile ſanctis*
pondus adeſt verbis. ———————

Multa deniquè miſces, & confundis errans, p
labundus, fanaticus; tandèm concludis, non o
nes phlebotomatos mori, idque evenire ex a
quo accidente, ſeu combinatione cauſarum n
bis occulta, ex viribus Naturæ, aut pharmaci, e
benigno Stellarum aſpectu, ex propitia Planet
rum configuratione, ex Luna &c. Miremur acu
tiem hominis,

——— (b) *quoniam Deus indidit olli*
Ingenium purum, ſapiens, ſubtile, ſerenum
Mobile, ſollicitum, velox, agitabile, acutum.

(pag. 150. 151.) Hæc autem iterùm, atquè ite
repetis, dum contradicere rationem noſtræ,
omnium ſæculorum experientiæ inculcas ſon
ris tantummodò declamationibus, in quibus n
aliud ſpectatur, quam (c) *Verborum urtica, & ſc*

vies

a Statius Theb. l. 1. *b Prud. in Hamart. c Sect. ſaty*

es male nataloquendi . Vide in quod miſerum
atibulum te recipias! Heùs ne quotidiè eadem
cculta combinatio, ęedem Naturæ vires, propi-
a Sydera,fauſti Planetę,Luna favens &c.eodem
nodo diſpoſita erunt , ut adiuvent phlebotoma-
um? Certè fermè quotidiè cernimus ægros poſt
Phlebotomiam morbi manus eludere . Sed di-
am ſimilia & Ego de pharmaco, quod Hæmo-
hobus propinari cõſuluerit,ſi ſperatùm edat ef-
e&um; dicat ità Nebulo de univerſo remediorũ
rdine . Quid reſpondebis? An ſola garrulitate ,
x fabulis concidet tota Medicina?

Proyce quęſo has infęlices argutiolas Vir Eru-
litiſſime, & tandem experimentalem Phleboto-
niæ uſum validiſſimis rationibus fultũ cognoſce.
Ne tibi fucum faciant quorundam Philoſophiæ,
qui,ùt verbis utar Cl.Baconis (*a*),*more Noctuarum
n tenebris ſuarum notionũ acutè vident; ad experien-
iam , tanquàm lucem diurnam,nictant , & cæcutiunt* .
Bona etenim Philoſophia experimentis ſuper-
truẽda eſt,veraque,ac germana Theorica Medi-
ina non ſyſtematica,nõ hypothetica, ſed hyſto-
rica tantum , & Empirica rationalis facultas eſt,
t luculẽtiſſima Oratione detexit Patavini Lycei
Sydus Alexander Knips-Macoppe(*b*); Et Clariſſ.
lle , totoque orbe commendatiſſimus Profeſſor
Franciſcus de le Boe Sylvius(*c*)*malim*,inquit , *uti
Medico Empirico,ideſt ſecundum experientiã praxim
xercente , quam Theoretico , ex ſuis ratiocinis, & fig-
nentis medicinam faciente* .

*a Hyſt.vitæ , & mort.pag.497. b In Prælect.pro Em-
pirica ſecta. c Prax.lib.2.cap.23.*

CAPUT VIII.

Elucęſcit, Virum Cl.mero jurgio crimina

Phlebothomiam, ut ſemper nocivam.

(pag. 156., *&* 157. *& ſeqq.*)

PRofectò(loquor enĩ ex animo)dum vide quàm miſero ſubterfugio tua ſcomma comitteres Vir Ingenioſe, tribuens qu tidiana ſpectacula convaleſcentium p Phlebotomiam ęgrorum fictis neſcio quibus c leſtium corporum fœderibus, & occultis quaru dam cauſarum coniugijs,riſum jam jam extren exundantem labris ægerrimè continebam, cu aliò me diſtraxit legendi delectatio ſangui laudes à te ſatis comptè adornatas,ejus munia alendo, augendo, & conſervando homine mu ta cũ Venere recenſita, imò ad pleniorem ipſi panegyrim ex collatis non ignobilium Script rum teſtimonijs quendam veluti centonem co ſarcinatum.

Sed quemadmodum probo ſanguini juxtà d bitas menſuram, & leges circulanti, & q (*a*) *noverit intactum vitio ſervare vigorem*, competere tua encomia nemo eſt, qui utroq pollice non approbet,ità liquidum eſt,ea nequ quam conuenire vitioſo ſucco,& à Naturę ſtatu tis degeneri,ſive copia, ſive qualitate,ſiue mot nàm ſi ordinario illius beneficio debet noſtra v

ta

a Claudian.de Probi, & Ol. Conſol.

ta ſuſtentationem, à deplorabili huius flagitio timet, ac expectat interitum; *ex ſanguinis enim perverſione*, ait Senex(*a*), *totius omninò corporis ſubverſiones contingunt*. Quod ſicuti meridiano Sole lucidius eſt, ità ſincera omnium Medicorum, quibus uſus es, confeſſione firmatur, ante quos de eadem re nos certos eſſe voluit Hippocrates (*b*), ubi dixit: *ſanguis proprius utilis, ſanguis proprius nocivus; humores proprij nocivi, humores proprij conducibiles*.

Quà proptèr, cum Poliemiæ auferendæ, craſi emendandæ, & legitimo motui conciliando Venæ ſectio tot numeros impleat, vt juxtà ſæculorum experientiam toto noſtro Commentariolo probavimus, quarè, ubi aliquod vitium purpureũ laticem infecerit, ipſa celebranda non erit, qua nequities liberiùs graſſari prohibeatur, & totalẽ Œconomiæ animali deferre ruinam, ac ipſe vitalis humor morboſis ſcorijs ejectis, & quacumque labe depoſita puriſſimo flumine incedat, atquè implendis muneribus ſuis, quæ tu eruditè numeraſti, debita hilaritate reſtituatur? Ideò Franciſcus Pet rarca (*c*) contrà eos invehens, qui ſanguinem, ut theſaurum, cautiſſimè reſervandum docent, *Ego*, inquit, *hac etiam nunc ætate*(primùm iam ſenium excedebat) *niſi hunc verno ſemper, & autumnali tempore largitèr profunderem, ſentio: Græcus ille theſaurus me jam pridem oppreſſiſſet*.

(*pag*.160.) Nequè obiurga Naturam exhorreſcere tantillam etiam ſanguinis effuſionem, argu-

M 4 mento

*a Hippocrates l.de Flat.n.*21. *b L.de Alimento n.* 9.
c Epiſtol. ſenil. lib. 5. *Ep. ad Bocacium*.

mento triſtitiæ, quæ Venereo luctatori à peracto obſcœno prælio reduci ſuperſtes eſt. Non enim, ut tù putas, minimula ſanguinis portio in actu Aphrodiſio amiſſi mærorem creat, ſed prætérquamquòd ſemine extrorſum erogato fraudatur ipſe ſanguis ſummè activo vectigali, quod jugitèr eidem à Teſtibus reaffunditur, magna omnium fermè corporis nervorum in congreſſu eveniens tenſio, unde non exigua ſucci, quo ſcatent, profuſio habetur, animi relaxationem re completa producit, ut advertit, (a) Guilelmus Cole. Cæterum tamèn ipſe coitus (ſi Cornelio Celſo fides eſt (a)) *cum frequens non numero ſit, ſed natura, ratione ętatis, & corporis, ſcire licet eum non inutilem eſſe quem corporis neque languor, neque dolor ſequitur*. Si verò tantus eſſet, ut tu prędicas Naturæ patienti horror, profectò (c) Nicippo in Febribus ſemen effundenti, ex Hippocratis relatione, lethalis fieri debuerat ægritudo, quæ, licet *hoc ſæpe ipſi factum eſſet, nihil lęſit*. Quin idem Medicinę parens (d) abigendis aliquibus morbis non inidoneam coitionem commendat: *Coitus in morbis à pituita commodus*; Qua propter (e) Timochari, cui *hyeme deſtillatio maximè in nares, Venere utenti reſiccata ſunt omnia &c., & tertia die ſanatus eſt*.

Verùm è diverticulo in viam. Tantam profectò Naturę formidinem in ſanguinis ſtillula deperdenda indicare non videntur morbi ſalutaribus Hæmorrhagijs frequentèr ſubacti, inter quas

co-

a De Secret. animali cap. 13. *b Lib.* 1. *cap.* 1.
c Hippocr. lib. 4. *de morb. popul. n.* 49. *d Lib.* 6. *de morb. popul. ſect.* 5. *e Lib.* 7. *de morb. popul. n.* 36.

ut taceam communem apud Regnerum Graaff
sententiam esse unius seminis dragmam
viginti sanguinis dragmis equiparandam,
~~qua similis esse~~ et quod ante Martinus
Listerus [illegible] hominem a vigecuplo sanguinis
emissi[?] tantum non infirmari

in not. ad Staticam Sanctor. Sect. 6. aph. 29
pag. 208. —

copioſę candioribus ſępe Lapillis ſignantur, unde Hippocrates *(a), ſãguinis eruptiones largæ e Naribus plerumque liberant*. Multò minus guttulam vitalis ſucci proycere Natura cõtremuit, quando liberalem ſanguineam vacuationem ſingulo mẽſe imperavit, qualem in ſe ipſo ſalutiferam per plures annos expertus eſt *(b)* Simon Sculthzius; imò qualibet ſeptimana, ut Canonico Eichſtadiano dięta largiore utenti, & à Venæ ſectione abhorrẽti ordinariam, & innoxiam vidit *(c)* Oetheus; unoquoque etiam die, ut, teſte Mangeto *(d)*, quotidiè bis, aùt tèr aliquot hebdomadarum ſpatio Nares copioſo ſeroſo ſanguine evacuans à Quartana Febre, & Hydrope homo Lignicenſis convaluit; ſingulis denique horis; ùtquendam innoxiè ſemel in hora ſanguinea ſputa interdiù fundere ſolitum regiſtravit *(e)* Amatus.

(*pag.* 161.) Non eſt itaquè adeò Naturæ contumelioſa Phlebotomia, ut tu muſsas, nequè talem cenſuit unquam malè à te intellectus Synapiùs, qui allegata in tuis ſcriptis pagina ipſam quidem Pyrethologiæ Galenicę non admodùm conſentire diffaminat, cujus mordacem agit Crabronem; verum *(f)* alibi, cum propria loquitur ſententia, eandem nuncupat *alteram Columnam Therapeiæ non tantum Galenicorum, ſed omnium fermè (Helmontianis exceptis) Medicorum rationalium*; & conſiderans morborum plurimos à vitiato ſãguinis motu proficiſci, generoſum hoc remediũ

ſingulis

a Lib.2.de morb. popul.ſect.1. b Apud Manget. to. 2. Bibl. Med.l.7. c L.obſ.pro. d Bibl. Med.-pr.t.2.l.7. e Cẽt.6.Cur.49. f Parad.Med.part.2.p.66., & ſeqq.

ſingulis ipſorum opitulari mechanica, & diſtinɫa ratione patefacit, cui adequatum finem inſcribit *conſervationem, & reſtitutionem debiti maſſæ ſanguineæ motus*.

Age jam, quantum vis, conſuetum nugigeruli Vir Ornatiſſime, & noxas Phlebotomiæ fingendic, auferri portionem exquiſitæ nutritiæ ſubſtãtiæ, ſpirituum, virium. Oh ſcabiem toties perfricatam! Oh quotiès huic ſpecioſæ cantilenæ dixi, iterumquè dicam, iterumquè, & iterùm ad ravim uſquè occinam, aliquantulam etiamſi utilem, & bonam partem totius ſanguinis emendationi abſque mærore, aut metu immolandam eſſe, utpote, quæ rebus exindè animalibus ad meliorem ordinem vocatis ociſſimè cum emolumẽto reponitur. Quęnam per Superos, quænam remedia morboſas atomos ità eruderare poſſunt, ut ingentem probi, & delicatioris ſucci portionẽ non abliguriant? Recenſe Vir eximie, recenſe. *Nihil eſt*, ait (*a*) Galenus, *quod tàm magnificè proſit, quod aliqua ex parte non noceat*.

Tenes jàm aliud Phlebotomiæ facinus: obrepere in extraɫi optimi laticis locum iniquas excremẽtoſi luti propagines a Natura Vacuum exhorreſcente acceptatas. Sed dic quæſo, quid opus eſt Naturæ Vacui, ut ais, horrore conſternatæ pro ipſo impediendo fęculentos ſuccos in ſui præjudicium intrà Vaſa recipere, ſi ſola Tunicarum fabrica ad id inhibendum ſingulari ſtudio compoſita eſſe videtur, utpotè, quæ cedentibus membranis effiɫę & aucto liquido diſtenduntur

&

a Lib. 11. *Meth. Med. cap.* 11.

…unde … Hebr. (?) the Philosophy … Bel(?)… obser…
…uans Britannos … Gallos … servientes …
…ni ad furiosos [illegible], continendos.
…post examinatas hanc consuetudinem …
…nihil tamen commodius esse qua(m) …
…ut furor et insania … coerceantur …
…ne … sedaremus ad … si liber …
…tus de insania et [illegible] ibi historia…
…invenies frequentes deliramentis …
…nus vita … exsolu… …
… …

x ſubſident diminuto? Inde concludit Horſtius : (a) *ſubtracto ſanguine non datur aliquod vacuum, ſed Venæ ſubſident, ſicut in Utre repleto dempta humoris arte contingere videmus.*

Sed ecce novum horrendum Phlebotomię ſcelus! *Prudentiam*, cui ſanguis maximam partem ex Hippocrate confert, ipſa *tollit.* (Annè unquàm tibi ſecta fuit Vena Vir Humaniſſime?) Si tamèn tua nõ luſcus bile divini Senis effamina penitiùs inſpicias, quod ſcilicèt (*b*) *nihil magis ad prudentiam confert, quam ſanguis. Hic ergò, cum in conſtanti habitu perſiſtit, conſiſtit & prudentia; ſanguine verò permutato concidit ſimùlèt prudentia*; & ſi benignas tandèm aures præbeas autopſiæ, & toties replicatæ rationi, quòd Venæ ſectio inceſſivum ſanguinis motum celeriorem reddens particulas à ſuis divortijs, & ſtagnationibus omnes ad unicã directionem, ac legitimum circulum vocat, unde inibilium vinculo, & heterogenearum ſubactione obtentis *permutatus ſanguis* ad antiquam craſim, & *conſtantem habitum* reconducitur, atquè etiam intaminato liquido exindè Capiti ſuppeditato, vegeti ſpiritus, lætiſſima Phantaſiæ mancipia, cuduntur, cognoſces quàm malam aleam ludis, & hoc præſidium redimendæ prudentiæ, non auferendæ natum eſſe confiteberis. Ità (quidquid tu videris, aut non videris) Phreneticis, Maniacis, Melancholicis, cæteriſque delirantibus unicum ferme auxilium eſſe quilibet vel de trivio teſtatum faciet, praxi quotidianis exemplis antiquas hyſtorias confirmante.

pag.

a *Inſtit. Med. diſ.* 18. *q.* 7. *b De Flatib. n.* 20.

[handwritten:] ...Theatro natura lib. 5 pag. 610 ... de Insania pag. 590.

(*pag.* 165.) Verùm tu congregas aliquod ob‑ſervationes, quibus ſuperſtruis hoc memorabile mendacium, tantum abeſſe, quòd *Phlebotomia minuat morbos, ut imò ipſos magis aggravet, & adaugeat*. Oh quàm truncæ ſunt, mutilæ, corruptę. Tuam itaquè ſententiam infirmo hoc gypſo dealbatam peritura cruſta ſtatim exuam, ubi ſolummodo tuis lineis, quædam e citatis Auctoribus ſubſcripſero paralipomena. Ità dum ex Riverio (*a*) narras Capitis dolorem ſecta bis Vena exarcerbatum, & continuum factum, ſuſcipiam Ego intermiſsam hyſtoriam, & ſubdam ex Cl. Auctoris Codice: *Ut autem grave hoc ſymptoma tolleretur Venam frontis aperiendam conſulvi, ex qua ſanguinis unciæ octo eductæ ſunt, a qua Venæ ſectione Capitis dolor ſtatim remiſsus eſt, & ſequens Paroxiſmus multò levior rediјt, cum exiguo Capitis dolore, ac poſtera die manè doloris omninò expers fuit*. Oho quàm bellè te ſinu fovet hic Profeſſor? Ità dum vendis minus curioſo Lectori petitas alibi ex eodem Riverio (*b*) has lineas: *& dolor Capitis poſt quatuor Phlebotomias in Brachijs celebratas eodem vigore perſeveravit*, addit ipſe non levem hanc mantiſſam: *qui intrà horam ſublatus eſt ſanguinis miſſione ex malleolo in fine diei ſextæ celebrata*. Hęccine ſunt Vir Optime damna Phlebotomię? Ità nè morbos auget? Non abſimili modò dum ſcribis ex Williſio (*c*) Fęminam Cephalagia cruciatam, ſecto Brachio, de atrociore Capitis dolore, ac Vertigine conqueſtam, ſubnectam Ego, quod tu vafra ſanè meditatione taces: *intrà triduum verò Phlebotomia*

a Cent. 2. *obſ.* 21. *b Cent.* 3. *obſ.* 40. *c De morb. convul*.

ia in pede celebrata ſe meliùs habuit. Tibi etiam
eodem Scriptore (*a*) repetenti quendam Ca-
te dolentem veſperè poſt cruorem extractum
agis incaluiſse, & deliraſſe, nimis odioſę fue-
nt hæ ſyllabę, quas velut inglorias abſcidiſti:
*ſteà ſudore licet exiguo ſuccedente manè proximo
eliùs habuit*. Vides, ut tuis te ipſum compedibus
ncias? Vides, ut nil aliud ex hoc tuo labore col-
gas, quàm ſteriles ariſtas, & infœlix decurtato-
s nomen? Supereſt durus ſanè D. Urſinæ caſus
Poterio (*b*) delineatus, cujus pertinax cum
cerrimo Oculorum dolore Suffuſio, negligens,
eludens Phlebotomias, Hirudines, Cauteria,
ictiones, purgationes, & omnia ſimilium Affe-
ionum ordinaria medicamina ferocius in dies
eſæviebat. Quarè tamen deferre remedijs mul-
plicatam malorum ſobolem, non morbi rabiei;
ut cur ſolam Phlebotomiam culpare, cęteram-
ie farraginem abſolvere? De tali profectò judi-
i genere adeo libero, & inconſulto diceret Tul-
us (*c*): *non delectu, aut ſapientia ad judicandum du-
ntur, ſed impetu, & quadam etiam temeritate*.

Longum eſſet paginas livida tua faſcinatas ſa-
va abſtergere, atquè inutile opus & fallacias
nnes enudare, & circà omnia jactatoria verba
xari. Hippocratis item ſententiolam alibi enar-
tam non juvat iterum recolere, neque ſerram
r eandem lineam reciprocare. (*pag.* 165.) Mu-
tamen ore non legam Vir Spectatiſſime ſagax
onſilium tuum, quo delibans quædam præcepta
rca rectum tempeſtivæ, & damnoſum intempe-
ſtivæ

a De Febrib. c. 11. b Obſ. Cent. 2. c Or. pr. Cn. Planc.

ſtivæ Phlebotomię uſum Tyronibus Medicina
facturis commiſſa ab illuſtribus Præceptorib
novę contra ipſam querelę materiem exindè f
cis, & increpas, *nedum à corporibus morbos regu
ritèr propellere, ſed inſuper alios inducere*. Equidē
cuti omnia Medica prędidia, Galeno(*a*)teſte, *au*
ia fiunt per eos, qui convenienti tempore, & ut oport
ijs utuntur, ità extrà rem, & occaſionem uſurpa
ægritudinibus robur non demere, ſed imper
ri in confeſſo eſt apud omnes, & ego non in
cior. Quis enim gracili, ſicco, enervatoque corp
ri, aut quomodolibet infirmiſſima ſpirituu
tribu dotato largam præſertim Phlebotomia
obfuturam eſſe, ac Febres Diarias, Putridas
Hecticas excitaturam cum Zaccuto, Avicenna
& Valleriola non conſentiet? Quis immane
illam carnificinam, qua unica vice tantum h
mini ſanguinis eripiatur, donec, iam pallentib
genis, vita fugitiva cum extremorum obice l
biorum vix confli&etur, non perrhorreſcat, ean
que Apoplexiæ, Orthopneæ, Hydropi, Cahex
cunabula diſponentem non reformidet, ut a
quando accidiſſe obſervarunt Galenus, Avice
nas, atque Etmullerus? Quis deniquè intoler
bilem quorundam abusū non carpat, qui ad qu
libet animo obrepentem morbiculi ſuſpicionem
& ſæpè ad ſomniatæ Affectiunculæ umbram pr
riens Brachium Chirurgo ſecandū tradunt, im
aliquoties ſola ducti juvenili licentia, aut path
tico colori tanta expenſa emendo? Nonne h
eſt *in ſecunda valetudine*, ut ajebat Celſus (*b*), *a*
verſæ

a Com. in lib. 6. Epidem. *b Lib. 1. cap. 1*

...nde — una famosa procella
[illegible] Veronae udf. le musica Successe
[illegible] firmeno utriusque sexus chiem a
Donde Leone [illegible] ubaiches
[illegible] ille Rocca ac celebrarunt m...
d. [illegible] Sangue. fa
in aprile. pag. 20.

^ e tris uerbe spiccasti fieret m
lapidis simul ... ac ...
Prisius C. ... Scaliger //

— ... damnosa procella

a secca vena, ... musca ...
... quasi ... a ...
Leone.

...ris orare in caps ... / quod olim ...
... magnifice scaliger //

— ... damnosa procella

a secca vena. —

/ in ... pag. 23. —

ſæ præſidia conſumere, atquè Paralypſi, tremo-
eſtinæ ſenectuti viam accomodare, ut Rhaſes
eſtabatur, & Fernelius? Quis autèm Phlebo-
iiam ità incōſideratè, inopportunè, impavidè-
exerceat, niſi forſan Agyrtæ, Solœcones, aut
s, indoctaque Plebecula, ſanctum Medicinæ
nen impio uſu infamans? Quarè in his caſibus
Phlebotomiæ damno convenimus; nam etiàm
ccutus Luſitanus (*a*), poſtquam ejuſdem ritè
tèquè adminiſtratę laudibus plures lineas de-
verit, ſicuti in toto ſuo Opere auctoritatibus,
rationibus, maximèquè experimentis ſemper
æſtitit, aliquandò nihilominus compilavit
nnia fermè illa Auctorum teſtimonia, quæ tu
ers, ut ejuſdem intempeſtivę detrimenta por-
ideret. Non tamen, ut tu perhibes, opportu-
m illius adhibitionem urgentiſſimæ ſolum-
dò neceſſitati alligatam, ſubiectamque abſo-
è voluit, ſed *in curandis morbis ſenum*, utpotè
tum facillimæ virium exſolutionis faciētibus
iam tu particulam ſolita libertate occultas)
entiſſimam animadverſionem commendavit.
terum experto, prudentiquè Medico in hunc
dum verba facere conſueverat: (*b*) *plures ſunt*
nni morbo ſanguinis miſſionis utilitates, ut nullus
videatur, in quo ejus uſus non ſit admittendus, ſi
vacuandi, ſaltèm divertendi, refrigerandi,
ſtruendi, minorandi, commovendi, aut alimen-
ſubtrahendi, ſin minùs ſaltèm tentandi gratia.
uod ſi cuidam homini, nato infęlicibus ovis,
ac

e Med. princip. hyſt. lib. 1. *hyſt.* 6.
Prax. hyſt. lib. 4. *cap.* 19.

ac Capitis dolore afflicto Frontis Venam, ut
fert Bonetus(*a*), Phlebotomo tūdēdam perm
ſe, idem fuit ac ſibi comparaſſe cœcitatem,
rori, imperiti Medicaſtri deſignandum hoc
vult idem Relator, utpotè qui ſanguinem
toto corpore, & Capite redundantem revulſo
evacuationibus deplere non curans, ſecta V
Frontis copioſiorē, ac velociorem rivum ad p
xima Nervis Opticis Vaſa impulit, quæ turg
ipſorum compreſſionem pepererunt. Aliàs e
(*b*) Hadrianus Spigelius Venam Frontis med
pungens remedium incipientis Amauroſeos
ciſſimo exitu obtinuit, ſanguinemque tam
evacuabat, donèc ſpontè ſiſteretur; Ità cęco
cis beneficium hoc modo redonavit Burdeg
Garzias à Lopez; nec deſunt apud Practicos
hyſtoriæ quoſdam ab acceptis in Fronte vul
ribus deſiderabili malo Oculorum uſui fuiſſe
conciliatos.

(*pag.* 168.) Aſt dic per Æſculapium, qu
provinciam in damnando Phlebotomiæ exe
tio, modò imponas Cardano? Neque enim ſ
ubi reperiam quintum eius librum *de malo m
di uſu*, quem nominas, cū hanc rem Inſubris
dicus unico tantum libello ſit complexus; neq
ſi tuas paginas Typothetæ incuria mendoſas,
corruptas accuſes, & dicas (*d*):

Non meus eſt error, nocuit Librarius illis,
adhùc in pertractata tota iſta Viri Celebratiſſ
Opella quidquam contrà vſum rationalem Pl
boto-

a Sepulchreti Anat. lib. 1. *ſect.* 18. *b Lib.* 7. *Anat.*
c Riverius l. 2. *c.* 1. *d Marti. l.* 2. *Epig. ad Lectore*

Atque a [illegible] vulgatis illis [illegible]
[illegible] praeiudiciis nonnunquam [illegible]
[illegible] a sanguinis emissionibus aegrotis [illegible]
[illegible] autem [illegible] beneficio [illegible] frequenter
[illegible] [illegible] magni [illegible]
Consiliarius in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Botalli. [illegible] quod etiam [illegible]
[illegible] sanguinis [illegible] Botalli [illegible]
[illegible] (in [illegible] [illegible] Civibus
observatum [illegible] [illegible]
Caspar [illegible]

[illegible] sanguinis missio:
[illegible] in [illegible]. D. Fr. Bonav. [illegible]

botomiæ oculis meis non occurrit, multòquè minùs indicato *cap.* 29., ubi dumtaxat pungendi Vaſis rationem in Laterali Inflammatione decernens, quorundam errores circà huius Affectionis curationem ſeverè judicat, inter quos ſua ſententia collocatur etiam iſte, *quod nimis parum detrahunt non expectantes, quod ſanguis niger, aut lividus exeat, cum id citrà multitudinem fieri non poſſit.* An hæc cymbalum ad aures tuas? Ita ne sãguinis miſſionem execratur? Suntnè iſtæ urgentiſſimę formulæ, quibus Phlebotomatorem relegat ad Corvos?

Verũ adeò familiaria obveniunt in toto Opuſculo ſimilia veritatis ſtupra, ut me aſſiduus labor contereret, ſi fideles Auctorum, & integros ſermones truncis, & veternoſis lacinijs tuis conferrè intrepidè ſuſtinerem. Pręclariſſima certè intèr cęteras licentias illa eſt, qua renovans quęſtionem ab Etmullero propoſitam, *an bonum ſit evacuare ſanguinem?* tuo jure, tuo cerebro, tua libertate ſubycis hæc tua verba, tanquam magni Viri oracula: *ergo à miſſione ſanguinis deſiſtendum eſt, & ad excrementa convertendus eſt animus &c.* Quandonàm verò citatus Auctor ità reſpondit? Annon tu importunus Gloſſator eruditas paginas lineaturis hiſce tuis conſpurcas? Et poſtulabunt ſibi fidem hæ fallaciæ vel obtinebunt? Proyjio hùc libens genuinam Scriptoris ſententiam in faciem tuam, qui poſtquam *dubitandi rationem* adduxit, (*a*) *quia nempe in ſanguine conſiſtit radix vitæ; quò plus enim de ſanguine diminuitur, eò magis debili-*

N

(*a*) *Tom.* 1. *Claſſe.* 1. *cap.* 1. *ſect.* 1.

bilitatur corpus , & de vita detrahitur,animum ta-
mèn ferè addens Phlebotomatori ſubdidit : *inte-
rim tamen de duobus malis minùs eſt eligendum, præ-
ſertim cum videamus Naturam gravatam ſanguin-
eius evacuationem inſtituere* &c.,& toto tractatu re-
petit : *cum ergò Natura monſtret viam imitemur ean-
&c.* , ubi Lãceolam omninò neceſſariam ſtatuen-
in qualibet ſimplici , vel apparenti Plethora uti-
lem tamèn etiàm alijs ſanguinis vitijs corrigen-
dis ratione, & obſervationibus non dubitat con-
fiteri ; imò patentèr ipſam eſſe neceſſariam , &
utilem concludit : *ergò moderata , & circumſpecta
ſanguinis evacuatio omninò ſubindè neceſſaria eſt , u-
inſtituatur à Medico,& vtilis eſt Ægro.*Curam vero
nobis demandatam *convertendi animum ad excre-
menta* nequè hic ullo pacto invenio ab Etmulle-
ro indicari,neque ſi Purgationem hujuſmodi vo-
cabulis deſignatam præbeas , ac ejuſdèm Etmul-
leri doctrinæ nos inhærentes velis,ità me Miner-
va amet , ullo pacto videtur ſecurior Phleboto-
mia, quià , ut ait Ille (*a*),ipſa quoque purganti-
promiſcuè utile , atque noxium eliminant, undè *dicen-
dum eſt omne purgans in , & cum effectu, quemcumqu-
etiam præſtet , ſimul virulentiæ ſuæ nocivę ratione mul-
tum nocere*.Ne cenſeas tamèn me Catharſi bellum
mortale indicere , quam veneror , ut maximum
rationalis Medicinæ præſidium , ſed hoc ſolùm
innuo eius uſum non minoribus cautionibus cir-
cumſeptum ſuſcipi debere,quam ſit ipſa Phlebo-
tomia ; ſiquidèm majora vitæ,& virium præjudi-
cia edere ſepè viſa eſt ipſa purgatio , pro quorum

teſti-

a Therapeut. art.2. membr. 3. cap. 2. ſect.1.

cui si insuper ceteros addere velis oculatissimum Leeuwenhoeckium, eiusq. mechanicas rationes audire non mutabis professo, carebis purgatoriis medicaminibus

Lib. Continuat. Arcan. Naturae Epist. 120. pag. 225 et seqq.

h [h] Stofmannus [i] Richa[rdus] [k] H. S
[l] Bo[l]oniy

[l] Batton. Epist. lib. a. pag. 140.

[k] in not. ad Canon. Cotteri pag. 1[illegible].
[i] compt. Epist. [illegible] Iren. [illegible] pag. 114

teſtimonio non deficiunt hyſtoriç nigerrimo cõ-
ſcriptæ carbone ægrorũ à purgatione inconſul-
ta, & impropria occiſorum, & præter illas, quas
collegerunt idem (a) Etmullerus, (b) Zaccutus,
(c) Bartholinus, (d) Borellus, (e) Horſtius, (f)
Waldſchmidius, (g) Bohnius, alijquè, non pau-
cas ſuppeditat Hippocrates, ut de Scompo (h) *qui
Pleuritide correptus mortuus eſt ſeptima delirus.
Pharmacũ autẽ bibit infrà purgans: priore autem die
mentis erat compos, & purgatus eſt non multum; cum
verò purgaretur deliravit*; tũ de Homine Eubęo (i),
qui *poto pharmaco purgante per tres dies purgabatur,
& mortuus eſt*; tùm pluribus alijs verè infęliciſſi-
mis tragœdijs, in libro quinto Epidemiorum re-
giſtratis.

Sicut itaquè practicus, & conſideratus Medicus
purgationẽ morbi exterminio dexterrimè accõ-
modat, neque mala ex inopportuno ipſius uſu
expectanda veretur, ita Phlebotomiam debitis
menſura, tempore, & ordine exercens, ægritu-
dinis vires abſque ægri detrimento facillimè ſuf-
focat, quo etiàm præſidio fidentiùs uti licet, quã
Cathartico, ſiquidẽ, ut ait Galenus (k), *huius eva-
cuationis Medicus liberam habet poteſtatem ſiſtendi,
quãdocumque voluerit, aliarum vero nullius*, adeoquè
huic incumbere tutò, & facilè poteſt (l)

*— donec ſint membra dolore
Purgata, & vires reſtent in corpore firmæ.*

N 2 *pag.*

*a Ib. b Prax.admir.l.3. obſ.70. c Cent.3.hyſt.93.
d Obſ.45.Cẽt.2. e L.9.obſ.25. f To.2.diſp.42. g De
Off.Med.part.1.c.14. h L.5.morb.pop.n.1. i Ib. n.16
k De Venę ſect. aduer. Eraſ.c.7. l Opp.Halieut.l.1.*

(*pag.*168.,*&* 169.)Intereà, ſi quidam delicati
ris texturæ puncta Vena pallent, tremunt,frig
fiunt, ac animo quandoque deficiunt, quis p
tet hęc eſſe ſuſpiria Naturę de violenta ablatio
potioris theſauri conquerentis, & non potiu
molliuſculi, & imbecillis animi patheticos car
cteres? Quomodò enim tritiſſimo remediolo
præcaverentur,& diſparerent animi defectione
quæ ſuperfluas, & Naturæ noxias inanition
conſectatæ fuiſsent? Porrò ad quaſdam frigid
aquæ ſtillulas pallido ori inſperſas redeunt cel
ritèr in noſtro caſu color,pulſus, & ſpiratio, on
neſque timorem facientes notæ evaneſcunt. S
nonne ſæpiùs Chirurgo ſe ſe ſalutifero operi a
comodante, aſt nondum tacto Lanceola Cub
to, & ne guttula quidem cruoris libata, triſ
pathema, & vaniſſimus timor talia animi de
quia provocavit, terrefactis ſcilicet inani pe
culi imagine, & attonitis ſpiritibus e Medul
ribus puriſſimis ſedibus pauperes manipulos n
vis, & muſculis vitalium partium concedentibu
& ſolitam benignam irradiationem aliquan
ſupprimentibus, ut teſtatur Bellinus (*a*)? Qu
ſi ægroti hanc mollitiem ſuam Phyſico Ph
botomiam imperaturo notam faciant, conſiliu
Hippocratis ſequentes,qui monet(*b*)*dicendum*
quod ſanguine fluente expalleſcunt, & quæcumque a
huiuſmodi dicere debent, non duriore profectò
bore ab hiſce incommodis illæſos ſervabit(ſi B
tallo

a De ſang. miſſ. prop. 4.
b De morb. popul. lib. 2. *ſect. ex verſione Fr*
ciſci Valleſij.

[6] Monito med. 158. pag. 343.

allo (a) fides) quàm pulſata ipſis decumbentibus
ena , liquorem aliquem, Vinum puta , aut
quam , ore continendum, dum ſanguis fluit,
ropinando . Itaquè hæc emphatica pericula
unt , quæ Medico , aut Chirurgo nequaquàm
formidoloſis vix fucum aliquem faciunt ,
nequè proptèr tam leves umbras
deſerendum eſt ad levandam
valetudinem expertiſſi-
mum Phlebotomiæ
præſidium.

De modo incidendæ Venæ. §.20.

CAPUT IX.

Rationalem Phlebotomiæ uſum non fe riunt allegata à Viro Clarſſimo Commenta, dictitante

Phlebotomiam eſſe ſæpe fatalem.

(*pag.* 170.)

PLacuit ergo tibi Vir nunquam ſatis lauda te telam inſuavem hoc quoque Capit ordiri à fictis Naturę pręjudicijs in amit tenda cruoris parte, & vaniſſimam hanc Parodiam, totiès,& auctoritate Scriptorum, & rationibus exploſam ſtabilire adhuc putas acri bus ſententiolis Ioh. Baptiſtæ Vanhelmont, a Petri Poterij. Verùm quieto oculo inter Phle botomiæ hoſtes ſuſtinere non poſſum poſtremū hunc egregiæ notę Medicum,(nam de Belga ill Momo planum eſt, eundem ſuis ſolummodò ſe cretiſſimis Amuletis buccinandis conſecratū om nes Accademias, & quæque expertiſſima veteri Iatriæ medicamina furenti ore proſcindere) ſi d ſãguinis miſſione adeò bene loquuntur ejus Cu rationum Centuriæ, quæ tot ęgros à deplora tiſſimis morbis hujus ope in vegetam ſanitatem receptos repræſentant. Certè Venæ ſectio no erat apud ipſum *viriū deſtructio*, *interitus Homini vanus mos Medicorum*,cùm (*a*) Virginia Corradi ni,(*b*)Caſpar Mozarelli,(*c*) Ludovicus Vectigal ex

*a Cent.*1.*Curat.*36. *b Ibid.Cur.*71. *c Ibid. Cur.* 7

exactor, (*a*) Coniux ſpectatiſſima Caſparis de Pacis ad ejus nutum Phlebotomati ęgritudinum rabiem eludebant, aut cum Dominicus Camuſo (*b*) Anginoſus, cui *exigua ſalutis ſpes ſupererat*, ad ipſius imperiũ *Venis ſub lingua tunſis, ſanguineque abundantèr fuſo citò convaluit;* vel cum nobiliſſimę Matthæi Fabricij uxori (*c*) Febre acutiſſima cum diro ſymptomatum ordine cruciatæ, *detractis* ad ejuſdem juſſum *Vncijs ſeptem ſanguinis, ſtatim omnia quæque ceſſarunt ſymptomata, & ſic incolumis, liberaque evaſit.* (*pag.*171., 172.) Tùnc ſiquidem fatalis ſolummodo evadere poteſt Lanceola, quando imperiti Medicaſtri manibus pertractata inſignem præſertim virium debilitatem fruſtrà quodcumque vacuativum præſidium prohibentem non curat. Quippè eo caſu reſtaurando ſpirituum languori, & Naturæ refocillandę priùs opera Medici dedicanda eſt, prò ut conſulit etiam (*d*) Galenus: *ſi quem curare ſtudes affectum, is vacuationem requirit, vires autem extrema imbecillitate laborēt, toto illo tempore, quo vires reſicimus, eorum quæ affectum ſanent, nihil planè ægrotanti exbibebimus.* Proindè ad deterrendos quoſdam inexpertiſſimos Carnifices aliquot obſervationes à Viris cęteroqui Phlebotomiæ ſtudioſiſſimis omnium oculis terendæ exponuntur, quibus ęgrotos in magna ſpirituum pauperie conſtitutos per temerariam Venæ ſectionem citæ morti commiſſos fuiſſe colligitur, quales ſunt etiam illæ, quas Tu in hoc Capite thraſonicè

N 4 cumu-

*a Ibidem Cur.*85. *b Ibid.Cur.*35. *c Ibid. Curat.*39. *d Lib.* 9. *meth. med. cap.* 23.

cumulas, ubi virium infirmitas non obſcuris deſignata vocabulis ſcelus, & audaciam Phlebotomantium patentiſſimè criminatur.

Illa itaquè virium imbecillitas procùl dubio à deterrita Medici manu Lanceolam decidere ſtatim juſſerit, qua sãguis effœtus, fibræque flaccidę emorientem Biolychni igniculum ſignificẽt, nõ ità planè, ſi firma adhuc ſolidorum textura ſit, &

— (a) *ſanguineus late rubor induat ora*,

ità ut vires ab oppreſſione vindicandę videantur, nàm tùnc temporis exoptatiſſimum auxilium à Venæ ſectione expectandum eſt, ut practicis obſeruationibus confirmant (b) Galenus, (c) Benivenius, (d) Dodonæus, (e) Amatus, (f) Zaccutus, pluresque alij nõ inferioris ſubſellij Profeſſores.

Obitèr tamèn, ac per ocium te monitum velim hyſtoriolam illius infortunatiſſimi Hominis, qui ad mitigandum Hepatis ardorem ſanguine exhauſtus vitam in ipſis fermè Chirurgi manibus deſervit, allegato in tuis ſcriptis loco deeſſe (g), imò illuſtrem Luſitanum tùm ſuam, tum aliorũ experientiam ibi teſtari *in Febre peſtifera Phlebotomiam ex inferioribus partibus eſſe tutiſſimam, & utiliſſimam*. (*pag*.173.) Cùm verò etiam, atquè etiàm mirarer eundem Zaccutum Lanceolę fautorem optimum potuiſſe, ut tu ais, *zelo ductum exclamare: ergo deſeratur nefandus mos homines necandi per ſanguinis emiſſionem*, adeoque citatam obſerva-

a Aratus in Phęn. b L.6.Ep.ſect. 3. Com. 29. c De abditis &c.c.44. d in Ann.ad Beniv.c.4. e Lib.6. Cur.33. f Prax.admir.lib.3.obſ.4.
g Prax.admir.lib.3.obſ.45.

1 Marquis Batthiany (a) quod chin[illegible]
ad Fr. Freindii amicus fuit in Tertiana
[illegible] curationem observatam a se [illegible]
fuisse seu Dr Salisburgius Casale (b)

a Batthon. t. 1. Epist. lib. 1 pag. 47.

(b) in not. ad F. Hiery de Feb. t. 1. cap.
7. pag. 586.
~~(a) apud Theophili Boneti in Thesauro
medicin. lib. 4 pag. 133.~~
(a) apud Freind. Com. 8. ad
Hip. de morb. popul. pag.
44

ationem (*a*) attentiſſimè excuterem, ut vidi ex Galeni mente omninò quidem interdictam ibi ſſe Phlebotomiam, ſed in *extrema* dumtaxat *lebilitate*, nullaquè in eius execrationẽ emphatia verba regiſtrata, mecum ſubmiſsè dixi: benè edepol eſt, ut qui Scriptoribus ferè ſempèr aliuid detrahere conſueviſti, aliquando etiam aliuid adderes:

(*pag.* 173., & 174.) Quas verò adhùc affers ex Galeno intempeſtivas tragædias? Siquidem à mano Homine hoc ſolùm intuitu conſcriptę ſunt, t ſummam cautelam in atroci illa ad animi dequium detractione commendaret; *non parvum* nim, inquit (*b*), *meritò ſubſequetur incommodum*, *ſi opportuno tempore, & debita menſura fiat*. Perijſe itaquè deflet ex licentioſa, & horrenda hac Carnificina à quibuſdam Lanionibus inopportunè exercita quoſdam ægros ad totalem Virtitis extinctionem cruore depauperatos, *quos*, t, *ſi quis citrà eius reſolutionem vacuaſſet, minimè peijſſent*; quemadmodum toti planè eius operi ſparm inſeruit beneficia ab hac liberaliſſima dimiutione ſe ipſo præſide obtenta, cum virium põus nunquam oculo deſereret, qua cum cautela tiam ab Hippocrate hæc vacuatio laudatur: (*c*) *vbi opus eſt uſque ad animi deliquium ducere oport, & hoc facere, ſi ſufficiat æger*. Prudenti tamèn nimadverſione Poſteros cautos voluit idem Galenus, *ſatius eſſe tam copioſa vacuatione abſtinere*, *ſi magna incumbat neceſſitas*, quod conſilium noſtris

Prax. admiran. l. 3. *obſ.* 57 *b Lib.* 9. *Meth. cap.* 10. *Aph.* 23. *ſect.* 1.

ſtris temporibus acceptiſſimum eſt, quibus largè quidem, ut morbus urget, ſanguinem minuimus, non tamèn ad lypothimiam, cum hæc ſæuities naturæ odioſa videatur, Venæque inciſionibus repetitis (morbo permittente) tutius ſit, quàm una vice multo ſanguine corpus ſpoliare, damnante cæteroquin etiam Coo ſapientiſſimo Sene (*a*) *multum,& repentè evacuare, nam omnis multitudo Naturę contraria eſt, quod vero paulatim fit tutum eſt*.

Quid autem, oro per Divinum hunc Dictatorẽ, perque clariores Medicinæ Proceres, quid ex allata iſta tua obſervationum congerie emanat opprobij contra rationale Phlebotomię exercitiũ? Equidem citrà omnem dubitationem eſt, (quod ſemper confeſſus fui) quæcumque ſalutifera prę-ſidia ægroto perniciem collatura, ſi aut Cacomedici crudelitate

(*b*) *Exceſſit Medicina modum, niminmque ſecuta eſt,*
Quò morbi duxere manus —————,

aut eiuſdem inconſuſto errore Affectionibus eadem nequaquam admiſſuris iniquo fato adhibeantur. (*pag.* 174.) Ità in ea Febre, qua vividę, & balſamicæ partes à corpore fugam molitæ perfrigerationem pallentibus membris reliquerint, quis neſciret etiàm abſque Hippocratis teſtimonio (*c*) Phlebotomiam reliqua imbecillia animæ exituræ obſtacula citò expedituram? Ità quisquis fuerit ille Mneſimachus (*d*), qui Halicarnaſſenſi Ca-

a Hippocr. Aph. 51. *ſect.* 2. *b Lucan. Pharſal. lib.* 2.
c Coac. prænot. n. 3. *d Apud Hippocr. de morb. popul. lib.* 7. *n.* 54.

[illegible] in ipsis quoque Cephalalgiis ac Vertigine a [illegible] luis, et Arthritica, materia pendentibus saluberrimam fuisse venae sectionem expertus est Cl. Gulielmus Musgrave pluribus historiis omnium oculis in aureo suo tractatu de Arthritide Anomala expositis (h)

~~[illegible] observavit consentiat magno hominum damno forte hoc remedium [illegible] a [illegible]~~

(h) [illegible]. cap. 14. hist. 3. 4. 5. & pag. 124 et seqq.

~~(i) Ephs. med. [illegible] pag. [illegible]~~

ſi Caput, & aurem hyeme dolenti Venam ſecari ſuaſit,cũ,ut inquit Valleſius,(*a*)*calidis auxilijs potius indigeret*, quippe cui crudi ſucci collectione Excephalon infeſtabatur, certè ipſum intempeſtivo hoc auxilio ad extremos vitæ terminos imprudenter perduxit; nàm de cætero Capitis dolori levando convenientiſſimam ſanguinis minutionem, ſi rationalitèr uſurpetur, Hippocrates(*b*) ipſe deprædicat: *doloris in Capite gratia ſanguinem de Venis detrahito*; & ità Phænicem (*c*) crudeli Hemicranea vexatum hoc precipue remedio ſanitati reconciliavit.

(*pag.*155.) Parce interim mihi Vir Cultiſſime, (non enim ſuſpicionem nutrio contrà intemeratam fidem tuam) ſi plus defero auctoritatis veteribus, recentioribus, ac præſentibus Medicis ferè quibuſcumque, noſtræque etiam, qualiscũque ſit, experientię, atteſtantibus, quotidiè planè plures victimas nigris Mortis Aris per Phlebotomiam tempeſtivè uſurpatã eripi, quàm tibi innumeros Lanceola extinctos propalanti, quos videris aut viſitãdo Infirmos ex charitatis officio, aut audieris ex ſermonibus cum aliquibus Idiotis, aùt etiam quolibet Hominum genere conſertis, ut iactitas.

(*pag.*176.) Cæterum nolo ego latiſſimè pronũciare neceſſarium eſſe in omnium morborum curationibus Venæ ſectionis uſum, & tibi quàm libens conceſſero, quædam ægritudinum genera, quendam ſanguinis ſtatum, vireſque deficien-

tes,

a In Cõ. ibi ad textũ 122. *b De locis in homine n.* 49
c Lib 8. *de morb. popul. n.* 31.

tes,ac enervatas ab ipſa nos removere;ſed horum omnium gnoriſmata indefeſſi,& ſolertis Practici cognitionem fugere non autumo; imò ſcio, virium robore ſinente, eandem ſępè profuiſſe in ijs etiam morbis, vbi à Medicorum plebe tantoperè formidatur, adeò ut (a) Valleſius, celeberrimus ille Hiſpaniarum Machaon, veridicè ſcriſerit *nullum ferè eſſe morbum, cuius curationem à ſanguinis miſſione non inchoaverit, quia ea non præmiſſa vix vlli remedio locus eſt*.

(*ead. pag.* 176. *ex Bovio fere ad verbum f.* 372.)

Periculũ verò adminiſtrandæ lethalitèr Phlebotomiæ ob ignoratos quoſdam Lunæ concurſus,& Sizygias cum Sole,alijsque erronibus Stellis forſan illi pertimeſcent, qui quidquid (b)

Dixerit Aſtrologus credunt à fonte relatum
Hammonis —,

non autem elimatioris ingenij homines, qui univerſam Medicinam vanis, ridiculis, & fallacibus ut plurimum Aſtrologorum judicijs ſubiectari non tolerant, tùm quia Cęlum univerſalis eſt cauſa, nèc agit niſi particularibus ità diſpoſitis, tùm quia ſingulis fermè diebus aliquas maleficas coitiones vitandas proponunt Planetarii Circulatores, undè raro ſublevando remedijs ægro locus eſſet; denique morbo ſubitam manũ expoſcente, expectare dulciores aſpectus eſſet mortem attendere; proptereaquè hanc ſuperſtitionem à Medica praxi ablegant (c) Lemnius, Val-

a Lib. 4. *Meth. med. cap.* 2.
b Iuvenal. ſat. 6.
c De occult. nat. miracul. lib. 4. *cap.* 15.

(a) Valleriola, (b) Plempius, (c) Augenius, (d) Claudinus, (e) Valleſius, (f) Rolfinckius, (g) Deodatus, (h) Willis (i), Doleus, (k) Heurnius, & maximè celeberrimi (l) Bohnius, & Purchotius fusè, ac diſtinctè (m). Nequè unquàm Hippocrates, ſi quando Aſtrorum in ſuis operibus meminit, uſum medicorum præſidiorum per has obſeruationes moderari intellexit, verùm, ut citati Auctores explicant, oſtendere ſolum voluit, quantum Aſtra ambientem aerem mutent, quidvè indè de ſubſequenti temporis cōſtitutione, & hominum valetudine expectandum eſſet, adeoquè ſolum in magnis temporum mutationibus animadverſionem hanc commendat, ut (n) *neque medicinas illis libentes exhibeamus, nequè vramus, quæ circà Ventrem, nequè ſecemus &c.*, clarè docens, dum illis abſtinere nos monet *libentes*, ſine mora incūbere poſſe coactos à morbo; quod quidem conſonum eſt Aphoriſmo ſuo (o): *medicari in acutis, ſi materia turget, eadem die; tardare enim in talibus malum eſt*. Itaquè hæc ridicula indicatio vix tutò in præſeruativis Curationibus, aut in morbis tardiſſimi motus attēdi poſſet, ipſique

a *Enarr. med. lib. 6. enarr. 2.* b *Fundam. med. lib. 6. cap. 14.* c *de Ven. ſectione lib. 8. cap. 19.* d *Tract. de dieb. criticis cap. 8.* e *Controverſ. med. lib. 7. cap. 18. & meth. lib. 1. cap. 1.* f *De Febrib. cap. 85.* g *Panth. hygiaſt. 3. cap. 6.* h *de Phlebotomia.* i *Encyclop. med. lib. 4. cap. 5.* k *Meth. ad praxim lib. 3. cap. 9.* l *De off. med. parte 1. cap. 9.*

m *Tom. 3. parte 2. Phyſ. ſect. 2. cap. 8.*

n *De aer. aq., & locis n. 30.* o *Aph. 10. ſect. 4.*

quę Profeſſores, ſi qui ſunt, huiuſmodi ſpecul
tionibus deuotiſſimi, qualis Arnaldus (*a*), fate
tur, *ſecundum Lunarem influentiam ætatem Lun*
tionis ad Phlebotomiam eligi, *cum* tamē *paſſio trib*
inducias expectandi. Quando enim deſœvien
Affectione ad meliora Sydera differatur medic
catio, aùt interim forſan ſoluto animæ cùm co
pore commercio tarda erit, aùt aduentan
commoda auxilijs die vires ipſis ferendis ſe in
pares oſtendent, prò ut cuidam Fęminæ accidiſ
narrat (*b*) Bonetus, quæ Pleureſi detenta, V
næ ſectione ad gratius Zodiaci ſignum, magisqu
ex ſuperſtitione valetudini favens dilata, int
rim ſumente incrementa malo, ubi tandem ex
pectata Phlebotomiæ hora acceſſit, quæ mor
quinta dies erat, virium languor celebrari no
permiſit, & ſubſequenti luce exceſſit à vivis; n
abſimiles hyſtorias Planetariorum terrori ob
ciunt (*c*) Langius, & (*d*) Amatus Luſitanus
Etenim, ut ſcribit Hippocrates (*e*), *ab omni quid*
arte aliena res eſt dilatio, verū maximè à Medicin
Si quis autem in præſeruatiuis ſaltem curation
bus hac cautela, ùt ùt vana, frui velit, ne ſua
fleat in Aſtrorum ſcientia imperitiam, ſiquide
degſinatas dies Purgationi, & Phlebotomię apt
offerre poterunt ferè quælibet omnium manibu
evoluta annua Kalendaria, & tritiſſimæ Lun
res

a In Parabol. med. cap. 6. *Aphoriſ.* 1. pag. 191
b In Sepulchreto Anatom. l. 2. *ſect.* 4. *obſ.* 20. §. 30.
c Lib. 1. *Epiſt.* 36.
d Cent. 3. *Cur.* 81
e In Epiſt. ad Crateuam n. 38.

quod etiam fatetur Paulus Fabricius D.D.
Caesareus Mathematicus in Ephemeride
anni. 1559., ubi notatis diebus qui ex
Astronomica superstitione venae sectioni
accomodi reputantur, subdit ad
calcem: quandocumque gravius ~~neces~~
urgens necessitas postulat, inci-
-denda vena est neglecta electione

[illegible]
[illegible] ad [illegible] bono
manere [illegible] Melchiorem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

// [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

Ephemeridulę. Cæterùm in re Medica citrà
bium ſtatuūt Experientiſſimi Profeſſores,eos,
i Cęlum obſervant, toto errare Cęlo, teque
ıtili labore defunctum eſſe puto, qui à Zephi-
le Bovio integram de hac re paginam exſcrip-
is; præſertim cum non ſolam Phlebotomiam
ſpiceret hæc vanitas, ſed quæcumque adhiben-
remedia, adeoque illa etiàm, quę tibi eſſent
bata.

Verùm hęc ſatis ſint circa hoc Caput, & plura
rſan, quam fuerit operæ precium. Scilicet re-
Phlebotomiæ uſui nihil omninò officiunt;
quæ eiuſdem perperàm adminiſtratæ in-
famant ſuaſores. *Sunt* enim, ut in alijs artibus, ità etiam in Medicina ex dicto ſummi Senis (*a*) *Opifices alij viles, alij longè præſtantes.*

CA-

(*a*) *Hippocr. lib. de Veteri med. n.* 2.

CAPUT X.

Eripitur Hippocrates tormentis, quibus lum Vir. Cl. iniuſtè mulctaverat, dum ſuſtinere conaretur,

Phlebotomiam pluribus rationibus ex Hippocratis doctrina explodi.

(*pag.* 178.)

EQuidèm, ut tu admones Vir Litteratiſſim
Divinus ille noſtrę familię Anteſignan
prudenti viro nō inconveniens eſſe dux
ea, quę à Medicis ſuę valetudini adferu
tur, & noſſe, & particulari criterio examinar
verùm ſacrum eiuſdem pectus ſemper roſit, &
Democriti ore, ſe ægrè ferrè declarauit, quòd(
*plerique artis ignorantiam in ſe ipſis habentes, & i
periti exiſtentes, id quod meliuseſt, purgāt.* Hoc pr
fectò noſtris etiam temporibus tu quoque int
pauculos aliquot expertum facis, inſuperq
Hippocratem ipſum aùt malè intellectum, a
contaminatum in contradictiones agunt nupe
tua ſcripta, quę excutimus, *inanijs* quidem,
ait(*b*) Plautina Fęmina, *oppleta*, *atquè aranei*
Cùm itaque hoc Caput magna ex parte congr
get res frivolas, eaſque ad nauſeam tota Ope
recoctas, ne fruſtrà fatigemur in abradenda fid
lis parieti iam olim funditùs everſo, aut eide
incudi tundendę perpetuò alligemur, paucis re
ex-

a Hipp. in Ep. ad Damag. n. 28. b Staphyla in Aul

argilla

CAPUT X.

ebimus, id fermè ſolum præſtituri, ut Hip-
atis gnomas poſitis à te textibus congredi ju-
nus, unde eluceat, quam perperàm ad tua
tantum hominem diſtrahas.

pag. 179.) Id ergò ſemper animo Senis inhæ-
(ut præmittis) virium robur adverſus mor-
m violentiam intrepidum ſuſtinere; Ubinã
ſententia vires à tempeſtiva Venæ ſectione
tratas audivimus? Imò ijs oppreſſis reparan-
ptimum promittit auxilium reſtitutus Ho-
ille in Œniadis *(a)*, cui longo malo *tabeſcebat*
us; & conſumebatur, & alimentum non continge-
à ciborum eſu, quippè cum fruſtrà ſthomacum,
vum cuiuscumque generis pharmaco laceſſi-
t; *ubi verò Vena ſecta eſſet in utraque manu, do-*
xanguis redderetur, poſteà utilitatem percepit,
malo liberatus eſt. Oho chare Domine, hoc
ectò non eſt vires enecare, ſed ipſo divini
is experimento reſarcire.

pag. 180., & 181.) Subijcis continuò Coam
c definitionem *(b)*: *Medicina id, quod moleſtat*
, & id, a quo homo ægrotat, auferens ſanum facit.
hanc quidem ad palatum, & ſalivam meam.
s enim Canones ex eiuſdem Hippocratis ore
atos, atquè ab intrepida praxi exſuctos huic
ę ſubſcribere neſciat? Nonne idem eſt, qui di-
c): *Anginam, & Lippitudinem Venæ ſectio ſoluit;*
Jrinæ ſtillicidium ſolvit Venæ ſectio:(e) Quicum-
dolores ex Dorſo ad Cubitum deſcendunt, Venæ

O *ſectio*

Hippocr. de morb. popul. lib. 5. *n.* 2. *b Lib.* 1. *de*
iæta n. 16. *c Lib.* 2. *de morb. popul. ſect.* 6.
idem. *e Aph.* 22. *ſect.* 6.

ſectio ſolvit : (*a*) *Oculorum dolores ſolvit Venæ ſe*
(*b*) *Fluxiones ex Naribus largæ per vim ſuppr*
quandoque convulſionem provocant, Venæ ſectio ſol
(*c*) *Vertigines ex Hęmorrhoide parùm appar*
obortæ paruam, ac modicam ſyderationem ſignific
ſolvit Venæ ſectio, ut taceam de pluribus alijs n
bis edita huiuſmodi promiſſa, paſſim obvia
mini, qui extremis ſaltem digitis divinam
xim attigerit, ſicuti etiam ſupervacaneum p
recenſere ſupraſcriptum Hominem in Œnia
(*d*) Melliſſandrum, (*e*) Callimedontis pueru
(*f*) Lyconem, (*g*) Stimargi Anciilam, (*h*) Ana
mem, (*i*) Mneſianactem, (*k*) Eudemum, (l) P
nicem, alioſque à diriſſimis affectionibus L
ceola Hippocratica favente vindicatos. Quid
çis o Optime? Anne hoc non eſt tollere id, q
moleſtat? Vin' tu adhùc contrà Hippocratici
culi, & ſubſecutorum omnium experientiam
legare tua dicteria jàm milliès convulſa?

(*pag.*182., *& ſeqq.*) Noli quæſo in eodem l
diutiùs hærere. Fruſtrà enim crepas, bilem
pituitam ægritudinum omnium reas ab Hip
crate fuiſse conſtitutas, atque adeò demen
morbi cauſæ, (quæ ſanguis non eſt) imparem
Phlebotomiam. Nam cum Humorum ille q
ternio, vanitate à Recentioribus perſpecta, l
gum valere juſsus ſit, adeoquè hi latices, ut m
ſan-

*a Aph.*47.*ibid. b In Coac.n.*3. *c Ibid. d Lib.* 5
*morb.popul.n.*27. *e Ibid.n.*26. *f Ibid.n.* 3. *g*
2. *de morb. popul. ſect.* 4. *h Lib.* 3. *de morb.po*
Ægroto. 8. *i Lib.* 7. *de morb. popul. n.* 25.
k Ibidem n. 57. *l Ibidem n.* 44.

guinis recrementa ſint cogniti, non alio pro-
tò modo Febribus, alijsque morbis, quibus
nceola ex uſu eſt, tribuere originem poterũt,
i quia aut à ſanguine non benè ſecernantur,
t eidem præter rationem immiſceantur. Quis
gò ad eruncandã morbi cauſam ex Hippocratis
nte inutilem eſſe Lanceolam volet, ſi inciſa
na, (ut ait ille (*a*)) *quantum in ipſa eſt bilis, ac*
uitę, & *ipſius ſanguinis ægrotantis unà cum his ma-*
m partem foràs dimittit; ità ut enervato impro-
fermento, fluidis ad motum ſuum inceſſivum
cidè exſtimulatis, fibrarum villis à violenta
eſſione reſtitutis, *levata*, ut ait Galenus (*b*), *quæ*
pus noſtrum regit Natura, *exoneratàquè eo*, *quo ve-*
ſarcina premitur, *haud ęgrè*, *quod reliquum eſt*,
cat.
ag. 187. & *ſeq*. *ex D. Rotario ad verbum pag*. 162.)
Cætèrum quædam ſanguinis ſyſtemata Phle-
tomiam non admittere, etiam alibi conceſſum
e tibi volui, ſed verſati Medici oculis nõ adeò
pervia puto, ut tu vulgas. Aut enim magna
ritum penuria eſt, inque flaccidis Vaſis pau-
rrimo flumine languidus cruor circulatur, &
nc ſicuti Lanceolæ trepidam manum advolve-
exhorreſcerem, ità abſque magna indagatione
feram hanc vitalis liquidi conſtitutionem de-
ehenderem. *Etenim*, inquit Senex (*c*), *Aqua*
r Cutem laborantes, & *Tabidos quis non cognove-*
Aut non tanta ſanguinis labes ægrum vexat,
nc autèm ad explorandum occultiorem ſtatũ,
quibus ſcorijs purpurea maſſa inquinata ſit à
O 2 ſin-

1. *de morb. n.* 44. *b l.* 11. *meth. c.* 15. *c l.* 2. *præd. n.* 2

ſingulis errantis Œconomiæ vitijs ſufficiens n
titia erit excerpenda, ut adminiſtrandæ,
omittendæ Phlebotomiæ indicatio accipiatu
quam tamèn qui ſeueros, & non nictantes ocu
ægri viribus affixerit, nunquàm cum pericu
exercebit, & ipſum exeuntis cruoris ſpectaculu
vel inhibendum effluxum, vel permittendu
proximiore ſuadebit argumento. Nequè obſta
Animadverſiones (quas alibi omiſſas in trac
cenda D. Rotarij opella hìc locas, veluti facto
relictis ariſtis ſpicilegio) ubi colorem educti ſa
guinis, pulſum, & Vrinam præcipuos Semiolo
miniſtros infideles eſſe, & fallaces ſuſtinetur.
quidem non nego, poſſe aliquãdò erroribus pr
fectò favere, ſi eorum indicijs ſeorſim conſider
tis acquieſceret animus; non ità planè, ſi iux
Hippocrateum mandatum, (a) jubens *nihil teme*
nihil negligere, farcitæ univerſali ſignorum un
quaquè collectorum ſyndromi ſuum tantumm
do ſymbolum conferant, undè ritè in praxi po
deratis, & collatis unius ſigni cum altero viribu
ex plurium efficaciorum cõſenſu venemur mo
bi imaginem, ut optimè docet Sennertus (b):
cet, ſi ſingula ſeparatim conſiderentur, nihil certi ex
de morbo concludere liceat; tamen, ſi coniunctim ſum
tur, atquè ità determinentur, neceſſariò Medicum
latentis humoris cognitionem deducunt. Sed tu i
nonne alibi, cùm reyciens à Foro Medico ſa
guinei coloris examen, inſpectionem excreme
torum probares, nonnè inquam affirmaſti, *Ur*
(c) *& alia excrementa, cùm ſe habeant univocè intrà*
extrà,

a *Morb.pop.l.6., ſe.2.* b *Inſt.med.l.3.par.2.c.1.* c p

tra corpus, bene indicare poſſe ſanguinis ſtatum, &
ædominantium humorum vitium? Cur verò nunc
itèr ſentiens explorandæ cruoris craſi promul-
s inepta? Anne hæc levis contradictiuncula eſt?
n ut Vir Ornatiſsimus tenebras ignotę ſibi Ar-
s palpans
) *Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis;*
nus profectò ex illis, de quibus (*b*) diceret Ta-
cus: *ſi quid auctoritatis in ipſis eſt, crebris contradi-
onibus deſtruunt.*
(*pag.* 195., & *ſeqq.*) Occurſas poſt hæc tritiſſima
ippocratis ſententiola, *ducendum eſſe per loca cō-
entia, quo Natura vergit*, & doces, quodcumque
edicum præſidiū executioni mandari eiuſdem
aturę auctoritate, & exemplo, ſolam verò Phle-
tomiā prętet ejus conſilium ſuſceptam eſse, &
urpatā. Sed tot Hęmorrhagię ſalutares nō ſolū
r familiariſſima Nariū, & Hęmorrhoidū loca,
per vias ſæpè incognitas, & inexpectatas quid
i volunt? Ità more ſectæ, & ſalientis Venæ ex
nitivo Nęvo in ſuperiore dextri Femoris par-
exiſse ſanguinem vidit (*c*) Smetius, ex inferio-
Labij radice (*d*) Zaccutus, ex Uberum papil-
Amatus (*e*), ex poro inſenſili infrà Iecur (*f*)
nivenius, ex Sublingualibus apertis (*g*) Graſ-
s (qui etiam eo teſtimonio deridet eos, qui
nquam apertas à Natura Venas dictititāt) om-
ousque ijs cum tolerantia, & levamine, ùt ta-
O 3 ceam

dor. Epiſt. 1. *l.* 2. *b Lib.* 14. *Annal.* *c Miſcell. med.*
.10. *d De Med. princ. hyſt. l.* 2. *hyſt.* 10. *e Cent.* 2.
Cur. 21. *f De abditis &c. cap.* 4.
pud Manget Bibl. Medico-pract. lib. 8.

ceam cruore per Urinam excreto à periculoſiſſi-
mis morbis plures redemptos, quorum proſtan
vulgatiſſimæ apud Practicos hyſtoriæ. (*pag.*199
Neque aperte in Thorace Venę ſemper, ùt t
ars, *morbus ſunt*, & *cauſant morbos*, aùt medic
operatione indigent, ſed ſæpè ſunt Naturæ
exonerantis oſtia, per quæ eam ſolam quantit
tem ſanguinis evacuat, quæ iugulandis, aut pr
cavendis ægritudinibus ſufficiens ſit, ùt loquun
tur practicæ obſervationes apud (*a*) Rhaſem, (*b*
Zaccutum, (*c*) Langium, (*d*) Hollerium, (*e*) Sm
tium; imo periodicas, & recurrentes has cruor
per os reiectiones abſque ullo hominis damno
ſed cum ipſius emolumento cognouerunt,
ſcriptis mandarunt (*f*) Bartholinus, (*g*) Rhodiu
(*h*) Amatus, (*i*) Tozzi, (*k*) Boothius, pluresqu
alij. Quis ergò audeat horum teſtimonio infici
ri Naturam vergere ad ſanguinis diminutionem

(*pag.*201., & *ſeqq.*) Neque tè putes tutari aſſe
rendo Pedum, & Brachiorum Venas, aliasque
nobis pungi ſolitas nunquam fuiſse à Natura re
ſeratas. Quid enim hoc contrà nos? Nonnè iden
ſanguis per ſingulas Venas circulatur, idemqu
à ſingulis educitur; aut non alia fermè ratione
in Brachijs, Manu, & Cruribus Vaſa frequente
tundimus, quàm quia patentiora ibi ſunt, & ſ
ctioni commodiora? Tot rumores tamèn

edas

a Lib.9.Contin.tract.2.c.2. De Med.princip.hyſt.l.
*hyſt.*10. *c L.*1.*Ep.*40. *d In Schol.c.*48. *e Miſce*
*Med.l.*10. *f In Actis med. Haphniæ vol.*1.*p.* 14
g Cent. 2. *obſ.*84. *h Cent.* 6. *Cur.* 49. *i Med. pra*
tit. de Hęmopt. k Obſerv. med. cap. 7.

(Marcellus Donatus (e) aliique
[illegible]practicos historiae aut circa sanguinem quem [illegible]
[illegible]u[illegible] evasisse quem circa in vitis [illegible] posito
artificialiter
a gucia [illegible] ~~[illegible]~~ arbores ex parte
multiplicem plantarum [illegible]
affectae Illico ad medelam deplorabant [illegible]
provenivisse ex Epistola Petri de Osma ad
Monardem colligit Carolus Clusius in Exoti-
-corum libris quod etiam in pulchro suo tractatu de
Philosophia experimentali miratur et lau-
~~dem~~ [illegible] confirmat Boyleus (r)
^ Plinius (q)

[illegible] hyst. nat. lib. 12. cap. 24. pag. 158. [illegible] in histor. imp. med. [illegible] Monard. pag. 52.
[illegible] tom. 2. oper. cap.
lib. 9. cap. [illegible] pag. 263.

...aperuit Venam Rubram eruiscerar...
...ut recolunt Bartholinus (o) atque

nonnd nobili [illegible] viro [illegible] Venae
iuxta [illegible] intellectus secare [illegible]
ipse sponte pluribus aperuerat
sanguine sub tempore exinde [illegible]
ne tempus Platerus (p)

(o) Cent. 2. hist. 16. pag. 31.
(p) [illegible] lib. 3. observat. pag. 327.

ıs circa has nugas. Non tam liberè prædica Na-
ram non velle, non debere hos Canales aperi-
Teneo te ſi volo Vir excultiſſime. Nõne aper-
ſpontè dextrę Manus Salvatella ſalutaritèr ef-
xiſſe cruorem novit(*a*)Bartholinus? nõne ex
em dextra Manu manantibus viginti dierum
tio ſanguineis rivulis, gravantis, & prurigino-
Plethorę ſarcinã adventante ſingulo Vere de-
nebat Vir robuſtus, ut affirmat (*b*) Zaccutus,
am vacuationem diminutam Salvatellę ſectio
citèr penſabat? Nonne ſuppreſsos Menſes
s ex dextrę, alijs ex ſiniſtrę Manus Venis aper-
exijſſe ſanguineo fonte compertum eſt, ut re-
it ex Mercato oculari teſte(*c*)Ionſtonus? Non-
alijs hoc Lunare tributum Vtero non perſol-
ite [redacted] (*d*)
nullerus? Nonne fermè emorientem Cauſo-
le Fœminam duo libræ ſanguinis ſpontè per
terum Pedem excretæ ſervarunt, ut adnotat
mez (*e*)? Similes aliæ obſervationes à Practi-
rum libris depromptæ obſtruendo tuo ori hic
gregarentur, niſi videremur ulteriori labore
tium facere tuis ineptijs. Satis, ſuperquè ſem-
conſtitit etiam antequam Theognis naſce-
ur, ad enecanda morborum conamina Natu-
n cruoris diminutione uti, quam æmulari
nę ſectionibus tutum eſt, ac neceſſarium, nam

O 4 *cum*

Cent. 5. *hyſt.* 19.
e Med. principum hyſt. lib. 2. *hyſt.* 10.
haumatogr. natural de Admir. Hominis c. 5. *art.* 2.
De Morb. mulier. cap. 1.
Apud Zaccutum in Prax. admir. lib. 3. *obſ.* 114.

cum hæc de ſe ſignificationem præbeant, ait Senex*(a)* *neque ipſa Natura volũtaria dimittat, vires ampliùs & neceſſitates Medicina invenit, quibus Natura coa-cta indemnis tamèn concedat.*

(pag. 207.) Hoc autem Naturę nomine adeo vulgari ſermone exculto non accipio tutelare il-lud occultum Numen, noſtro bono ſacratum quod tu longa cantione deprędicas, neque conſi-dero ſingulis in partibus, ut tu proponis, ſcilicèt Manu, digito, pede, &c. quoſdam hoſpites Genio-los conſervatorio appetitu donatos; quæ Peripa-teticorũ ſomnia lectiſſimo tractatu explodit illu-ſtriſſimum illud Angliæ ornamentum*(b)* Rober-tus Boyle, & ut maxima ad inveniendam verita-tem prejudicia, & ignorãtię velamina cõſiderat*(c)* Malebrãchjs. Sed nihil aliud me amplecti fateo, ſub hac larva, quam omnium mechanicarum af-fectionum, ſcilicet motus, figurę, magnitudinis ſitus, &c. partium tàm ſenſibilium, quàm inſen-ſibilium complexũ ſeù eſſentialem modificatio-nem, earumque vel omnium ad magnum Mundi ſyſtema pertinentium, quę eſt univerſalis Natu-ra, vel privatę Individui conſtitutioni ſpectan-tium, quę eſt particularis; adeoque quidquid quo-tidiè in morbis ſalutare contingere videmus me-chanica neceſſitate ſequitur, non impellente in-terno occulto Iove, omneſque criticas vacuatio-nes, tàm illas ſanguineas, quas nuper recenſui-mus, quàm cuiuſcumque generis alias, quę paſ-ſim in facienda praxi obvię veniunt, non alia ra-tione

a Hipp. l. de Arte n. 21. b In Tract. de ipſa Natura. c Rech. de la ver. l. 3. ch. 8., & Eclair. ſur ce chap.

ne una maggiore è sé creatura umana
Animini ~~vuol~~ vendei [:]

l'In Criticis ad opertas monarch. de
Bibl. pag. 1. et seqq.

ione edi credimus, quàm quia humanum Auto-
maton, tùm proptèr admirabiles ſuæ fabricæ re-
gulas, tùm mechanicè auxiliantibus quibuſdam,
ntèr quæ collocamur corporibus, rectum ordinẽ
à quo deſciverat, ſemotis obſtaculis, reſtaurare
contendit. Hiſce ergò conatibus naturalium mo-
tuũ aſſidui exploratores, ac interpretes favemus
Artis noſtræ præſidijs, & ſicuti ex.g. ſpontaneæ
purgationes ansã dedere inveniẽdis fœlici omine
Catharticis; ità inuiſſæ Hęmorrhagiæ ſanguineã
diminutionem per Lanceolam indicarunt, tanto
hominum bono receptam. Quantùm autem à
veritate abſit, quod tu vulgas, odioſam eſſe Na-
turę hanc vacuationem, vel ex hoc clarè cogno-
ſceris, quòd ijs, quibus frequentius cum Ægritu-
dinibus commercium implorare hanc opem fa-
miliaritèr ſuaſit, neceſſarium ſæpe fuit quotan-
nis, verno præſertim tempore, eandem repetere,
ut Œconomia corporea ſuas labes hac conſueta
via emẽdaret; quibus neglectis Naturæ mandatis,
ſæpè etiam titillatione in Vena pungi ſolita ſe
manifeſtantibus, terribiles morborũ inſultus ino-
bedientię pęnam exegere; ut collectis à Trinca-
velle, Gabelco Weri, Bartholini, aliorumque Pra-
cticorum obſervatione exemplis oſtendit prëcla-
riſſimus (*a*) Etmullerus.

Miſſis itàquè ulterioribus de patentiſſima re
diſputationibus, hæc procul dubio probabit, qui
amat ſeverioris praxeos criteria,

(*b*) *Non ſibi verborum poſſe placere dolos.*

CA-

a Tom. I. *Claſſe* I. *cap.* I. *ſect.* I. *b Ex Epig. anti-
quo Antipatri Latinè facto à Dan. Heinſio.*

CAPUT XI.

Palàm ſit, quanta veritatis iniuria Vir. Cl. buccinet,

Phlebotomiam à Profeſſoribus reiectam, & à Regionibus eliminatam.

(pag. 212.)

AMpulloſum certè tituli proſpectum huic Capiti prægfigis Vir ſtudioſiſſime, Phlebotomiam eſſe paſſim reiectam, & eliminatam, ſed eidem male reſpondet cõtentorum ſeries, ità ut me vocari ſentiens ad delenda tua argumenta hìc congeſta, cum videam hanc magnam perſonam paucis tantummodo Profeſſoribus à te impoſitam contra infinitum Illuſtriorum exercitum, uſurpare accommodè poſſim Plautinum illud (*a*):

Nudo detrahere veſtimenta me jubes.

Quid ergò auctoritatis in Lanceolę damnũ proferent à tenebris antiquitatis eruti Chriſippus Cnidius, Medius, Ariſtogenes, Stratus, Aomantes? ſiquidem miſeræ rationes, quibus ſe illius adverſarios conſtituebant, ſatis eorum opinioni fidem adimunt, vaniſſimumque colorem revelant. Non enim (ut refert(*b*) Galenus) ipſorum manum ab hoc præſidio alius timor arcebat, quã credere difficillimam Arteriæ à Vena notionem, putare incompeſcibilem ſanguinis exinde fluxũ, ne-

a Plautus in Aſinaria. b De Venę ſect. adv. Eraſ. c. 2.

qui ~~non~~ nunquam venæ sectionem a foro medico exclusam voli[t]
sed variis solummodo observationibus adstrictam
ut videre est in ridiculo ejus de Phlebotom[ia]
Tractatulo (a) ubi in pluribus morbis sub Chir[ur]-
-gici, quam physici (ut ~~[illegible]~~ ejus verbis utar)
~~speciebus [illegible]~~ quorum ibi catalogum texit eamdem adeo plures repetitam
collaudat.

ipsamque etiam in Peste, quidquid aliqui[s]
etiam ~~[illegible]~~ Phlebotomiæ fores collaudant
contra sententiam generatim est
videre est in hoc ipso a pag. 330 usque
ad 337.

(a) Operum t. 1. de phleb. tract. 4, c. 5. pag. 336, e[t]
sequent.

ſcire educendi cruoris menſuram , ſimileſque
eptię ab ipſis Hęmophobis, ac Luca Portio (*a*)
natiſſimo inter ipſos Scriptore exſibilatę. Quid
æiudicij inyciet Eraſiſtratus , quem licet non
nſtet Lanceola uſum, tamen idem Cl. Portius
ntendit, *nunquàm, & concludenter oſtendi poſſe in*
ritudinibus ſanguinis miſſionem damnaſſe? (*p.* 214.)
ır denique velut ad nos ſuffocãdos tumultua-
agmine educis Paracelſum , Severinum,
heunemanum, Crollium, Hartmanum, Quer-
canum, Fabrum, Poterium, Petręum, Cruſiũ,
ergerum, Sala, Helmontium, Cornelium, Leõ-
rtum à Capua, Tozzi, Portium, la Scala, Knof-
lium, Muys, Bontechoe? Etenim fermè omnes
Phlebotomiæ utilitatem propria praxi con-
ſi ſunt, ut cõſtat relictis ad nos teſtimonijs. Ità
Petreæo, (*d*) & Dolæo teſtibus pluribus Pleu-
icis ſubuenit *Paracelſus* pulſata inferiore Cu-
i Vena. Ità *Iohannem Hartmanum* huius reme-
amicum accuſat *Praxis* eiuſdem *Chimiatrica*,
Apoplexiam, Oculorum Inflammationem,
oris obſtructionem , ſuppreſſos Menſes , ſimi-
que morbos Lanceola petit. Ità *Quercetanus*
Tetrade Morborum Capitis eidem ſubſcribit, uti
ere eſt cap. 22., & 23., & Scroderus, qui Artem
ogmatico - Hermeticam ex ejuſdem Scriptis
geſſit ; paſſim in morbis iuxtà illius mentem
lebotomum convocat , ut patet pulchrum
us evoluenti , præcipuèque tomum tertium.
ud *Crollium* non conſtat Phlebotomię reie-
ctio;

e ſang. miſſ. Dialogo. 1. *pag.* 1. *b Ibidem pag.* 7.
n Noſol. Har. p. 1. *diſſert.* 14. *d Encycl. med. l.* 2. *c.* 3.

ctio; imò in erudito ſuo libro *de rerum ſignaturi*
à Naturæ ingenio indicatam eſſe commemora
famato Hippopotami, & Equorum Hungarico
rum Exemplo. Ità qui legerit *Chirurgiam Fabi*
Spagyricam, non omiſſam ibi inter præſidia Lan
ceolam viſet ſparſim, & præſertim de Phlegmo
ne. *Poterij* Curationes luſtranti plures offeruntu
ægri à ſanguinis miſſione ad meliorem Hygeian
vocati, quorum ſpecimen habebis in prima Cen
turia Curatione 35., & 36., & 49., & 70.71.85
& paſſim in alijs etiam Centurijs. Ità huic auxi
lio plauſiſſe *Petræum* quis neſcit, cui *Noſologi*
eiuſdem *Harmonica* occurrerit, ubi Phrenitidẽ
Spaſmum, Hæmorrhagiam, Anginam, omneſqu
Inflammatorias Affectiones Phlebotomatore in
digere judicat. Hunc etiam à *Knoffelio* ad qua
rundam ægritudinum remedium accerſiri recẽ
ſet Mangetus lib. 3. Bibliothecæ Medico-pract
cæ, & lib. 14. Nequè diſſidet à Venæ ſectione *Se*
verinus, qui etiam, (*a*) Bartholino referẽte, exter
næ Iugularis ramum in Capite pungit egregi
ſucceſſu in Cephalalgijs, Raucedine, Spiritus di
ficultate, Pleuritide, Lienis dolore, Impetigine
Angina, quodque proprijs oculis Relator ipſ
ſpectavit, in Faciei Varicibus. Non deſpicit ipſ
Ioh. Muys, non reprobat, ut cernere eſt in eju
dem Chirurgicis obſervationibus, maximequ
obſ. 4. Decad. 2., ubi eandem à ſe pluriès exer
citam teſtatũ facit, aliquaſque circa eius uſũ uti
les ſubnectit animadverſiones. Annõ ingenioſ
ſimus *Portius* Lanceolæ aſſentitur in Plethora

aut

a Libello de Venis.

E darw

ut ſanguinis nimia rareſcentia,(*a*)*vel ut diſruptio* *aſorum præcaueatur*, *vel ut effluxus in ſinus inter-* *s minor fiat?* Ipſe ipſe Cl. *Tozzi* nonne in lucu- rationibus elimatiſſimis ad quoſdam Hippocra- s Aphoriſmos editis, ubi Phlebotomia commē- ibatur, utilitatem ab ipſa proventuram confi- ri non eſt dedignatus? Ità,niſi inane eſſet ulte- ore me tędio conficere,pergerem exhibere reli- ıos etiam de allegatis pauculos Medicos non leo immortales geſſiſſe cum Lanceola inimici- ıs, ut illius uſum quandoque non probaverint, accerſiverint. Quid autèm quęſo hæc Muſca ntra Elephantem? Si etiam ad Aras hoſtes ſius eſſent, quas adhuc vires apud homines ha- re poſſent, qui conſiderent omnis ſęculi Pro- ſores Phlebotomię votum ſuum cōtuliſſe prę- iſtos? (*pag*.214., 215.) Sed quid regeram ad iceram illam confeſſionem damnorum Venæ ctionem excipientium,quam tibi oretenus prę- tere integerrimus Medicus, & verſatiſſimus hirurgus, quorum honoris gratia retices no- en? Satis eſt, ſi criſpem aliquando naſum, & noro reſpondeam cachinno.

(*pag*.216.) Regiones autem illę,quę Phleboto- iam eliminarunt, quales ſunt Vir Præclariſsi- è, quales? Abaſsini,Sinenſes, & Iapponenſes? rbaræ nempè Gentes, & miſerrimę praxeos iltores. Quid enim frequentiùs apud *Abaſſinos*, am repetitis Cauterijs Febres, aliosque mor- s ſolemnitèr peti, ut elegantiſsimus ſuarum rum Hyſtoricus (*b*) P. Nicolaus Godignus

fidem

De sāg.miſſ.dial.4.*& al*. *b de Abaſſin.reb.l*

ſidem facit, quam curandi formulam, qua hilar
tate colant Noſtrates? Interim annon etiam il
paulatina ſanguinis diminutio eſt, & ab (*a*) He
montio alijs Cruoris detractionibus accenſita
Sed non deſunt Æthiopicarum rerum Script
res, qui affirment Abaſſinis quoque ſecari Vena
imò valde frequens apud ipſos eſſe præſidiū oc
lis proprijs luſtravit (*b*) Alvarez, qui etiam ri
culum incidendi Vaſis modum noſtris exhib
cachinnis. *Sinenſibus* quis aurem præbeat, quoru
nemo fermè, Trigautio (*c*) teſte, *Medicinæ dat o*
ram, niſi quem vel rei familiaris, vel ingenij tenuitas
ſublimioribus diſciplinis deterruerit, undè ſit, ut
ullo ſint in pretio; quorum medendi modulos inſu
ſiſsimos nupèr novit, & cachinnis excepit (*d*) G
mellus Carrerius? Aſt Tunchinenſes, ipſius S
narum Regni pars, ut notat (*e*) P. Martiniu
uſque ad annum 1428. unico Imperatori ſubd
ſanguinem mittere in uſu habent, teſtante ocu
rem experientiam (*f*) P. Ioh. Philippo Marin
Cui demùm ſapiat *Japponenſium* methodus,
quorum fatua Medicina ità nitidiſſimus noſt
Maffeius: (*g*) *iàm in curationibus nos dulcia, & be*
cocta, illi ſalſa, & acria, & cruda ægrotis ap
munt; nos pullos, & altilia, illi piſces, & conchil
pharmacis nos fermè olidis, & amaris, illi perqua
ſuavibus, & odoratis utuntur, adeoque paulò inf
clarus Auctor concludit: *moribus certè Orbi noſ*
planè

a Tr. de Cauterio n. 9. b Apud Ramuſium t. 1.
c De Regno Chinæ f. 70. d Giro del Mōdo t. 4. l. 2. c
e In Atl. Sinenſ. t. 10. Atlāt. Bleu f. 25. f Relazion
del Tunchino lib. 1. cap. 13. g Hyſt. Indiar. l. 12.

et Daniel Clerchius (c)

vander Linden

(c) histoire de la med. part. 2 livre 4. chap.
chap. 4 pag. 517 et part.
libr. 1 chap. 2. edit. [illegible]

anè oppoſiti videntur eſſe. Iſti ergo conſuetudinẽ
liqui Orbis damnari facient? iſti jura dabunt?
i tituli tui faſtum implebunt, *Phlebotomiam*
e à Regionibus eliminatam? (*pag*. 216., & 217.)
erùm quid refellendæ Lanceolæ conducit, Vir
gregie, Barbaros ſine Medicina ad Hippocra-
uſque tempora vitam peregiſſe voluptatum
no turpem & olentem, aut quid Romanis ſex
ulorum curſum abſque Medicis effluxiſſe? Il-
d quidem incredibile mihi eſt, quomodo à Pli-
o exſcripſerit hęc Cornelius Celſus, ſi Natura-
Hyſtorici obitum juxta aliquot Cronologos
tegro ſeculo, juxta(*a*) Ricciolium ſaltèm dimi-
o ſua morte prçceſsit, quique, ut obſervat (*b*)
oreri, ſub Tiberij Regimine non inglorias
es trahebat, dum Plinio ad Veſpaſiani uſque
npora vitam illuſtrem diſtulerant Superi. Un-
confixiſti eiuſdem illam ad Lectorem Epiſto-
n, quam non reperi in quotquot viſi Exem-
ribus, & deeſt pulcherrimæ Lugduni Batavo-
n Editioni, quæ ornat Muſeolum meum, ac-
rata doctiſsimi Wanderlinden caſtigatione
litiſsimæ? Si incidant unquàm tuę manus in
inianum Codicem, videas, quot locis ipſe Cel-
oſtri meminerit, & ut farciendę ſuę Hyſtoriæ
teriem ex ijs etiam Scriptoribus cõgreget, qui
n eundem Celſum tranſcripſerant. Ità l. 14. c. 2.
Vitium generibus verba faciens hæc habet:
ecinus, qui alioquin Cornelium Celſum tranſcripſit,
itratur non naturam eius repugnare Italiæ, ſed cul-
turam

(a) 3. *Cronol. refor. lit. C. f.* 216. & *l. P. f.* 273.
(b) *Grand Dictionaire Hiſt. t.* 2. *l. C.* & *t.* 4. *l. P.*

turam. Quomodo ergò collegerit à Plinio Cor
nelius Celſus? Quæ fides erit Homini, Auctor
nomen tam lepidè traducenti, & Anacropiſmo
tanta libertate nectenti? Saltem verum eſſet
quod Plinius cęteris ſuis fabulis inſerendum v
luit, ſexcentos annos abſque Medicis tranſacto
eſſe à Quiritibus. Nam trecentis ab Urbe cond
ta annis expletis octuageſimæ ſecundæ Olym
piadis initio extitiſſe Medicos Romæ, non am
pliùs ſufficientes auxilio ægrotantium diriſſ
ma lue graſſante, Dionyſius Halicarnaſſenſis (a
notę famę Hyſtoricus teſtis eſt, & alijs etiam cl
riſsimis coniecturis Plinij mēdacium arguit Ste
phanus Piccoli (*b*) Veronenſis Profeſſor famig
ratus nupèr edito Apologetico libello.

(*pag*.217.) Viget ergo, & viguit ab antiquiſs
mis uſque temporibus toto fermè Orbe prædica
ta Phlebotomia, cui Satyrica tua rabies inſul
confert perennem criminum abuſum, quippè v
lox pœnitentia, & non aſpernabilis

—— (*c*) *ultio, quod ſe*
Iudice nemo nocens abſoluitur ——,

ac *pede pęna claudo* (*d*) ſemper eſt peccantem ho
minem conſectata; phlebotomantem vero
pia grates agentium vota de redempta ſanitate
& animus lętis ſucceſsibus exhilaratus perpetu
excepere.

(*pag*. 218. *ex D. Chiariana ad verbum pag*. 30.)

Dexteriore autem Hercule Chiarianæ pagin
indiſcretam manum abſtinere poteras Vir L
pag. 998 ctiſsime,

*a Antiq. Roman.l.*10. *b Il mondo diſingannato &*
*diſc.*1.*p.*15. *c Iuv.ſat.*13. *d Hor.Carm.l.*3.*ode.*

[illegible] arguunt Caspar Bravo (o), et

o) oper. t. 2. disp. [illegible] pro med. sect. 3. resol. 8. pag. 85, et 86.

ſtiſsimè, neque abſurdiſsima mendacia Romana Civitate donare. Enimvero *Hippocratem ab omni Febre Phlebotomiam excluſiſſe*, iam olim oſtēdi falſum. Falſiſſimum verò nùnc dico, Dioclē patria Caryſtium, (ut ſcribunt Plinius (*a*), & (*b*) Galenus, non enim alius à Diocle Profeſſor eſt) Praxagoram, Herophilum (Calcedonenſibus terris ſatum eodem Galeno (*c*) teſte, unde Calcedonius alterius Medici non eſt nomen) & Aſclepiadem non fuiſse eandem executos. Siquidem audi quæſo integerrimum Senem Pergamenum: (*d*) *Inter dogmaticos Dioclem, ac Pliſtonicum, Dieuchemque, ac Praxagoram, una cum Philotimo, atque Herophilo, & Aſclepiade Venæ ſectione uſos fuiſſe compertum habeo*, idemque Galenus, poſtquàm narraverit, quo furore poſtremus iſte Veterum, ipſiusque Hippocratis dogmata lacerarit (hèm qualis fuerit *famoſus Hippocraticus Profeſſor*) exclamat: *atqui nequè hic eo impudentiæ venerat, ut Venæ ſectionem è Medicinalium auxiliorum numero explodere auderet*. Nō ergo ſoli Galeno poſt Hippocratis ſæculum placuit Phlebotomia, cuiùs etiam pęnitentia ductum fuiſſe gratis aſſeveras patentiſſima calumnia alibi ſubſannanda; neque primum ejus Diſcipuli totũ Orbem ſalutari hoc uſu ſparſerunt, ſed eundem vetuſtiſſima, & ad ſua uſque tempora non interrupta inculpata praxi comprobatum ſuſcepere, & melioribus ſemper auibus excoluere. *(pag.* 218.*)* Eidem autem velut Canis ad Lunam adlatravit in caſſum excelſus

P ille

*a Hyſt.nat.l.*16.*c.*2. *b Introduct. c.*4. *c Ibidem.*
d De Venæ ſect. adverſ. Eraſiſt. cap. 5.

ille Teophraſtus Paracelſus, quem veriùs dixiſſe
ſordidiſſimum Phagonem, Caco-Dęmonis Crea-
turam, & Tenebrionem bonarum artium ignari
ut turpiſſimam ejus vitam luſtrantes (*a*) Eraſtu
(*b*) Deſſenius, (*c*) Sennertus, (*d*) Poſſevinus, ali-
que atteſtantur. Aſt præterquamquod aliquand
in morbis ſanandis Venæ ſectionis utilitatem &
ipſe experientia ſua confeſſus eſt, profectò inau-
ditam illam praxim ſuprà noſtram non adeo lat
extulit, quippe Monavio (*e*), & Zuingero (*f*) teſti-
bus, quotquot Baſileæ à magno aliquo morb
Vulcaneis ſuis remedijs liberavit, omnes intr
annum interiere, ut ut ſe firmiſſimæ ſanitati pu-
tarent conciliatos; undè loca ulla Carnificem
plus anno non ſuſtinuere, ſed aut ejectum, au
fugientem diris proſecuta ſunt, confitente etia
(g) Oporino, intrepido illo & ſuorum itinerum
ſocio, & ſuorum Scriptorum Amanvenſe. Neque
fęliciùs ſe exercuit Helmontij odium contra
Phlebotomiam, magni inquis Helmontij, & non
potiùs deliri Hominis (ut notat Caſpar Bravu
(*h*)) Medicinam à Deo affatim acceptam glorian-
tis, perque frequentiſſima cum Superis colloquia
exornatam, & iactantis animam, ut abſque nube
intelligeret, olim corporeo divinitùs ſolutam
nexu. Quandò enim etiam abditiſſimis illis arca-
nis curationes abſque Phlebotomia ſęliciter pe-
re-

*a Diſp. contra Paracel. p. 1. b In defenſione med. ve-
ter. c. 56. De conſenſ., & diſſenſu Chimic. cum Gal
d Biblioth. l. 14. c. 8. e Apud Scolthzium Epiſ. 194
f Apud Eraſt. diſp. contra Paracelſ. par. 4. g ex Iocis
co in Vita Opor. h Reſ. med. p. 4. diſ. 1. ſect. 2. reſ. 2. §. 1*

[illegible] Wolfius (p) ~~[illegible]~~
†† Conradus Gesnerus ††, et novissime
Daniel Sennertus ††, et Jo. Trendius ††
atque etiam amicus meus Blancastus ††

(+)
Ammonius. [illegible] amicus [illegible] [illegible]
[illegible]. pag. 76

[illegible] professor et discipulorum [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] apud [illegible]
medicos [illegible] delirant. [illegible] ~~[illegible]~~
et ~~[illegible]~~ [illegible] ille [illegible] [illegible]. medicus (q)
Joh. Crato scribens ad Joachimum Camerarium
Norimbergensis [illegible] [illegible] [illegible] de
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] somnia [illegible]
[illegible]. [illegible] quibus ipse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Consult. [illegible] pag. 198.
(p) [illegible] [illegible] [illegible] cap. 4. sect. 1. pag. 529. —
~~[illegible]~~ pag.
(q) de Chiruz. [illegible]. lib. I. pag. 208.
[illegible] Essai du plan pour la continuation de l'histoire de la med. pag. 92 et segg.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

regiſſet, ut continuò thraſonicè ſibi plaudit, quia tamen nemo ex ipſis quoque intimioribus ejus Confabulonibus illorum hęres fuit, nunquã modulo ſuæ praxis licuit à tanto remediio deſciſcere; quod confiteri non erubeſcunt chariora quoque ipſius pignora; Atque ita OſWaldus Grembſius, quem Dolęus (*a*) *nobilem Helmontij pullum*, & *fideliſſimum Helmontij interpretem* nuncupat, Phlebotomię exercitium & ipſe approbat, & approbandum proponit, non conſiderata Magiſtri ſui cenſura, inquiens: *Et licet Helmontius Venę ſectionem omninò exterminet propter rationes lib. .cap.3. de Febribus aſſignatas, periculoſum tamèn ſt in curandis morbis, præſertim acutis à Venæ ſectioe abſtinere, ſi quis arcanis non potitus fuerit; Cum utem non cuivis datum ſit adire Corinthum, ſi quis eſtitutus erit huiuſmodi auxilijs depurativis, Archeoumque ſedatiuis, & ad eminentem poteſtativam virutem aſcendentibus*, (ecquis hęc poſſideat ſomnioa ut plurimum,

— (*c*) *fruſtraque morantia Parcas*

Prodigia?) *tum ſatius erit Galenicorum præſidijs reta cum ratione uti*, & equidem pueriles illos de retioſi ſucci jactura timores contemnit ſubdẽs: *ſi malum quid ſit de theſauro vitæ aliquid demere, uia verò inſimul hoſpites rebelles expelluntur, ideo udanda Venę ſectio eſt, perquam Naturæ rebellio edatur.* Vides ergo quam paucos tuæ abſurdæ ententię patronos tibi liceat conſuere, reclamãibus etiam illis, qui Helmontij, & Paracelſi caſtra

Encyclop. Med. l.2.c.5. ſ.*6.,* & ſ.*15.* *b Arb. integ.* & *ruinos l.3.c.4.n.54.* & *55.* *c Sil. Ital. l.5.*

ſtra dignioribus titulis ſectati ſunt, utquè hoc præſidium ab omni fermè Regione famã retardatorum quotidiè fatorum, & prorogatæ vitæ omni tempore circumtulit.

(*pag.* 219., 220. 221.) In hiſce autem Orobicis terris, ubi degimus, fęliciorem ejus uſum commendat clemens Atmoſphęra, & temperatum Clima, quippe Urbs noſtra ad quadraginta quinque latitudinis gradus cum dimidio ab Æquatore aſcendens, *loco*, ut inquit Blœu, *(a) ſita eſt amœniſſimo*, eamque ab Auſtrinis flatibus, de Mediterraneo Freto ſpirãtibus, quibus ipſam poſitus ſuus aliqualitèr expoſuiſſet, egregiè defendunt celſiſſima Apennini juga. Quippe, ſicuti in omnibus alijs remedijs adminiſtrandis, ità in adhibendo Phlebotomo Climatum ratio nunquam eſt contemnenda, ut in ipſo Aphoriſmorum limine conſulit veneratus Hippocrates (*b*); Nec video, quare *Vaſorum inanitio*, quam ibi Senex exprimit inſpectis Regione, tempore, ætate, ac morbo inſtituendam, ut votis reſpondeat, alliganda ſit ſoli illi evacuationi, quæ per Catharticum editur, ut tu ſuſtines; ſiquidem communibus Interpretũ comitijs ſancitum eſt, quamlibet evacuationem deſignari; ut fatentur ipſi Phlebotomię Hoſtes, adeoque Lucas Tozzi: *(c) Verũ cum Vaſorum inanitio non minus dici debeat, quæ per Venę ſectionem, & Cathartici exhibitionem fit, quam quæ per Urinam, ſudores, aliaſvè haud quaquam contrahenda videtur Hippocratis ſententia, ad hanc vel illam ſolummodò.*

Sed

a In Atlante novo tomo 8. *lib.* 16. *b Aph.* 2. *ſect.* 1.
c Com. ad Aph. 2. *lib.* 1.

a imo Clar. Meyssonerius ḡl qui Aphorismos
Hippocratis e graeco textu, ut fatetur, in Gallicam
linguam fideliter et elegantissime convertit,
adiectisque utilissimis adnotationibus iuxta sanioris
doctrinas ornavit Vasorum ~~[illegible]~~ inanitiones
pro sola sanguinea evacuatione interpretatus
est.

~~imo Cl. Meyssonerius qui Aphorismos Hippocratis~~
~~non minus fideliter quam eleganter in Gallicam~~
~~linguam convertit~~ [et adiectis nobilissimis annotationibus] ~~vasorum inanitiones pro~~
~~sola sanguinis vacuatione interpretatus~~
~~est~~

a Aphorism. 2. sect. 1. pag. 2

~~[illegible]~~ propterea, nobilissimus ille Poeta
Lucretius. (o)
Est elephas morbus, qui propter flumina Nili
Gignitur Aegypto in media, neq praeterea usquam
Atthide tentantur gressus, oculiq in Achaeis
Finibus, inde alijs alius locus est inimicus
partibus, ac membris, varius concinnat id aer

(o) Lib. 6. pag. 855.

Sed quid juvat excutere huius Aphoriſmi Scholiaſtas, ubi nova tua ſententia Climatum obſervationem à praxi Medica conatur in univerſum evellere? Itaque, tuo placito, credendum erit eundẽ sãguinis ſtatũ incolis ſuis accerſire Regiones ęterna hyeme horridas, ac loca ĩdefeſſis exuſta ęſtatibus, adeoque eadem remedia cęcis oculis utriſq; accomodanda? Proh quis audijt abſurdiora! Cur moneat Hippocrates: (a) *Terrã mutare commodum eſt in morbis longis*; aut decus illud Anglorũ (b) Sydenhamius quoſdã Gallica lue vexatos ad Francię regiones mitti cõſulat, non quod Practici ibidẽ degentes meliorẽ enecandi morbi methodũ calleant, ſed quia aer ſalubior, ac magis ſerenus ſpiritus corporis, ac vires deperditas reſtaurare aptior ſit, quam craſſus ille, ac humidus Londinenſis? Sed Climatũ vis nõne ipſa cõſtat experientia, dum aliquarum Regionũ populi quibuſdam particularibus, ac endemijs morbis afficiuntur, raro, aut nunquam aliarũ Regionum populares invadentibus? Ita Sarmatas Plica, Hiſpanos Strumę, Anglos Rachitis familiariter vexãt, Ægyptios Elephantiaſis, & Græcos, Scorbutus Boreales potiſſimum macerant. (*pag*. 222.) Quod ſi Tu obycis, Pleuritides, Febres, Hydropes, Anginas, alioſque Sporadicos morbos ęquo ſatellitio pugnare in noſtris, & proximis Finibus, ac in alienis, & remotiſſimis, ſcito etiam non ęquè ubicumque tractari. *Non enim* (ut ex Hippocratis Patris ſui inſtitutione ajebat (c) Theſalus) *omnes*

a *De morb. popul. l. 6. ſect. 5.* b *Epiſt. 2. ad Henricum Paman.* c *In Orat. ad Athen. n. 44.*

omnes loci eadem auxilia ferunt, *eò quod non omn* *ambiens nos aer ſimilis eſt*, & iam olim admonu Cornel. Celſus (*a*), *differre pro natura locorum g nera Medicinæ*, *& aliud opus eſſe Romæ*, *aliud in Æ gypto*, *aliud in Gallia*. Ita peculiaria quædã reme dia in uſum frequentiſſimum trahunt aliqu Gentes, aliarum Regionum incolis rariora, im quædam aliquibus cedunt in ſalutem, que alij conducerent ad mortem. Ità, teſtante Bohnio (*b*) Tartari vilioris notæ homines apprehenſi capillis exagitatos, & in Fluentum præcipitatos à Febre liberant, & ex Catuli Leporini Caroti de Arteria inciſa tandiù ſanguinem ſugi volunt ab ęgro, quãdiù valeat, deſtractaque demum pel le adhuc calente Caput obvolvunt, ſomnoque, ac ſudori ità conciliant. Sinenſes (ut refert P. Daniel Bartholi (*c*)) quatuordecim, & uſque viginti diebus quemcumque cibum Ægroto interdicunt, licet ſeptem dierum inediam Hippocrates definierit lethalem: *ſi quis in ſeptem diebus nihi edere*, *aut bibere velit*, *plerique quidem in ipſis moriũ tur*, *ſunt*, *autẽ qui ipſos tranſmittũt*, *& tamen moriũtur* (Lib. *de Carn.* n. 21.) Germani, ex relatione Baglivi (*d*), Emetica, et Chymica cuiuslibet activitatis medicamenta in uſum liberè trahunt. Quibus omnibus quis noſtratium Sthomacus ſufficeret? aut cui accelerandæ morti non viderentur aptiſſima? Ità quendam morbum Indis accidere cognovit (*e*) Gemellus Carrerius, quem Medici Hiſpani illàc appellentes, ſi uſitata in Europei

Fi-

a In præf. *b De off. Med. c.* 7. *c Iſtor. della Cina l.* 1. *d Prax. med. l.* 1. *c.* 15. *n.* 7. *e tom.* 3. *lib.* 1. *c.* 2.

quod etiam de Hippocratis commentarijs, et practicis observationibus observandum esse monemus magnus ille botanographorum coryphaeus Tournefortius [1]

Hoc etiam ~~[illegible]~~ interpretando 2.a aphorismum primae sectionis ~~[illegible]~~ advertit magnus ille botanographorum Coryphaeus Tournefortius, praeceptiones Hippocratis non tam late sumenda quin ad particulares regionum disso~~[illegible]~~ditiones non restringantur.

[1] Lettre a M. Tauri. —
a Petrus Bottonius, et
Ephemer. D. B. cap. 15. pag. 139.

[f]inibus methodo petant, miſero Patienti vitam [f]iniunt. Ob hanc rem notabat Wigandus *(a)* nihil frequentiùs eſſe, ubi peregrinæ methodo aſſueti Juvenes domũ redeunt, quàm *ut ea methodo Populares trucidẽtur, qua Exteri cõvaluere?* (p. 223.) Qua propter Medicinæ candidatis Juvenibus nihil magis urgent venerabiles Practicę Magiſtri, quàm ut ebibitam à Cathedris, & aſſidua Auctorum lectione doctrinam, & generalia medendi præcepta Regionibus ſuis accomodent; & equidem ob hanc Climatum diverſitatẽ evenire putat Baglivus *(b)*, quod Hippocratis Aphoriſmi, & ſolida eius præcepta non obſerventur interdũ vera, ſed modo dubia, modo inconſtantia, quod de aliorum etiam Auctorum pręceptis, ac monitis dicendum eſt. Ità profectò omnium etiam Medicamentorum ratio conferenda eſt cum Climatum inſpectione, & ipſorum electio, & doſis his permittentibus captanda. Ita in Curlandia, ut teſtatur *(c)* Bohnius, plerique Opij crudi ſcrupulum integrum facilè ferunt, & maiorem etiam doſim ad ſpiritus recreandos frequẽter deglutiũt Turcę, Perſæ, alięque Gentes Orientales, ut notāt Ioh. Rajus *(d)*; Poloni ſtupendas Catharticorũ doſes abſque virium deiectione, aut multis ſeceſſibus liberè tolerant. Ità Venæ ſectio, ut obſervat *(e)* Hollerius, Pariſienſibus commodior eſt, quam Narbonenſibus, quia hi Auſtrinis, illi Aquilonaribus perflantur Ventis, eademque

 de

a De Philiatr. Germ. itiner. diſſert. 1.
b De Prax. med. l. 1. c. 15. §. 7. *c De off. Medici c. 7.*
d In hiſt. Pl. t. 1. l. 17. c. 2. *e In Aph. Hipp. l. 1. aph. 2.*

de cauſa non ità ſalubrē Romę,& Athenis obſervabant Galenus,& Aſclepiades (*a*), ac in Helleſ-pōto,& Paro.(*p*.226.)Ità in frigidioribus, ac calidioribus Regionibus magis cauta,& avara manu pertractāda eſt;ſiquidē longiſſimè à veritate recedit tua hypotheſis,quæ calidius Clima,magiſque Æquatori proximos homines eidem expetendæ aptiores eſſe conſtituit, nàm ibi vi caloris ampliſſima ſpirituum jactura per patulos poros editur, ſanguisque acrior, vireſque facillimè fatiſcentes animum demunt; quemadmodum ęſtivo tempore, Syrioque igneos halitus evomente, in noſtro etiam Solo conſultiùs, & timidius eidem litamus. Itaquè rationi conſonum eſt,quòd moderatiùs Lanceola Neapoli in uſum vertatur, cuius ad quadrageſimum primū latitudinis gradum, & quadraginta octo minuta ſitæ tepentes hyemes noſtris ferè comparandæ ſunt æſtatibus, & quæ perpetim Auſtro agitatur, *unde* (ut utar verbis Cl.Neapolitani(*b*))*membra delaxantur, vitale robur infringitur, & ſanguis redditur effœtus*. Non tamèn inde fit, ut celeberrimi illic Profeſſores, *vel nunquam*, *vel rariſſimè,ac quaſi per miraculum*,ut inquis, *ſanguinem mittant*, ſed in omnibus ferè morbis, quibus Phlebotomia Noſtratibus ex uſu eſt, ipſi quoque eandem imperant, cautiusculè quidē,& manu non ità liberali, ut edita probāt Volumina ſapiētiſſimorū illius Terræ Iatrophyſicorum (*b*) Altomari,(*c*) Baſtelli, Verri,

a lib. 3. Epid. & lib. 5. meth. cap. 8.
b Tozzi in Comm. ad lib. 1. *Aph.*, *Aph.* 2.
*c Lib.de Febrib. d In ſpeculo Med. præcipuè l.*4.

f. de Zelbus. parte 9. pag. 473. et 492. et 516
. cole medendy hum. corp. malis passim

f. de vulnerib. sclopetor. lib. 2. cap. 12. pag. 296. et
de carunculis cap. 6. pag. 307. etc. in collecti[illegible]
Conrad. Gesneri.

(*a*) Verri, (*b*) Ferri, (*c*) Rogerij, (*d*) Sclani, (*e*) Salernitanæ Scholæ, (*f*) Argenterij, Ingraſſiæ, (*g*) aliorumque paſſim Lanceolæ auxilium & prædicantium, & ſuſcipientium; imò Leonhartus a Capua (*h*) inter tuos Patronos conſpicuus recentes Neapolitanos Medicos audactèr criminatur, quod in qualibet Febre non tam Juvenibus, ſed etiam Senibus, puerulisque lactentibus ſanguinē minuant, nec ad largam detractionem perhorreſcant calidiorem plagam, æſtateſque fermè urentes. Verùm quis patentiùs Phlebotomiam Parthenopeis Regionibus acceptiſſimā oſtendet, quā Doctiſſimus Ioh. Baptiſta Verna, huius florentiſſimi Regni filius, Lanciani decora ſortitus natalia, qui eius laudibus elaboratum Commētariū recentèr conſecravit, ipſamque *Medicaminum omnium principem* deletis Adverſariorum nebulis patefecit, ubi etiam *clariſſimi Neapolitani Collegij Medicorum partem ſanam, ac uberiorem à Phlebotomia nèc quoque deſciſcere* commemorat (*i*)?

(*pag.* 228.) Sed de his hactenus. Videat, qui ſapit, an *Phlebotomia ſit à Profeſſoribus reiecta, & à Regionibus eliminata*, ut reſonat Vir Colendiſſimus, & an noſtra conſuetudo antiquiſſima, & moderna praxi fulcita ſit ad digituli crepitum deſerenda. CA-

a In ſanitatis prodromo. b In operib. Chirurgicis.
c In Com. ad Gal. de rat. cur. per ſang. miſſ.
d In Com. Aph. Hippoc. & Art. med. Galeni.
e In regimine Salernitano apud Arnal. de Villanova pag. 1968. *f De morb. g In Iatropologia l.*1..
h Ragionam. 2. *pag.* 48., *& alibi.*
i Tract. de Phleb. parte 2. *cap.* 9. *n.* 11.

CAPUT XII.

Reſponſiones ad Pareneſim Viri Cl., qua perorat,

Phlebotomiam, quantùm fieri poteſt, vitandam.

(*pag.* 229., & 230.)

POſtquam demùm Vir Commendatiſſimus rigidum Phlebotomiæ Examen prægreſſis Capitibus consũmavit, *Juſtitia* ardens, & *Charitate*, tonat quaſi Concionator ab Umbone, eandem omninò eſſe deſerendam, ne lethali anima crimine fœdetur, effuſuſque innocens ſanguis clamet ad Dominũ. Oh Deus! Nùnc ergò remedium, quod atris mortis Altaribus ſempèr retardavit holocauſta, quod morborũ manus iam hominũ jugulo fortitèr incumbẽtes tam ſępè abſcidit, & abſcindit, adeo deteſtabile ſcelus evaſit, ut *Chriſtianæ charitatis zelus* ſacros Oratores contrà ipſum ſollicitet?

Sed dic iam quęſo Vir Honeſtiſsime, qui uſque hùc corporis pericula tam lepidè adornaſti, quos novos de animæ damno nunc incutis metus? *In communi ſenſu*, inquis, *Moralium Theologorum tenetur Miniſter in adminiſtrandis Sacramentis, Iudex in ferendis ſententijs, Medicus in curandis ægrotis ſequi opinionem probabiliorẽ*. Ità planè, licet tutiorem, *non probabiliorem* ſententiam *à Miniſtro in adminiſtrandis Sacramentis ſequendam* eſſe forſan tibi regerẽt verſatiores Theologi ex preciſo tenore Theſis

dam-

damnatæ ab Inn. XI. n. 1. Quam lata enim ſit inter *tutiorem*, & *probabiliorẽ* ſententiam diſcrepantia, habes in hac re à Doctiſsimo (*a*) P. Ioh. Cardenas. Eſto tamen, quod vis, mi Theologe. Si, ut docet (*b*) Caſtropalao, *regulariter loquendo, ea ſententia probabilior eſt iudicanda, quæ à pluribus defenditur, & à doctioribus*, ſi, ut concludit poſt (*c*) Silveſtrũ Fagnanus (*d*), *ſemper ea opinio preferri debet, quę habet pro ſe legem, vel probatam conſuetudinem*, quomodo ſententia Phlebotomię favens communiſsimo Archiatrorum omnis ſæculi judicio, praxi, & ſcriptis omni tempore confirmata minoris obtinebit vim probabilitatis, quam paucorũ aliquot Hæmophoborum cogitata, validis reſpõſionibus, & longa exegeſi ab experientiſsimis Viris funditùs everſa? Verùm, (quod ridendum magis eſt) reprobandam nobis ſtatuet Lanceolã, ut lethale piaculũ modernus Cęnobita, quã Pontificum Romanorum Cubiti non dubitarunt ſuſtinere, & Innocentius III. (*e*) inſi gniſsimę ſanctitatis Antiſtes, Canonicis Baſilicæ ſuæ S. Petri, etiam pro ægritudinum præſervatione libens conceſsit, immunitatemque à Chori officijs ſalva Diſtributionum integritate per duos dies permiſit, ut teſtis eſt ejus Bulla, quæ incipit *Ea quę de mandato*, 4. Idus Ian. Pontificatus anno octavo exarata? Quam Concilium, ſeu Conventus Aquis gra-

a In Criſi Theol. diſ. 2. cap. 2. §. 13. prop. 1.
b Tom. 1. *tract.* 1. *diſp.* 2. *punct.* 1. *§.* 8.
c In ſum. V. opinio n. 2.
d In *c. ne innit. de Conſt. n.* 21.
e In Hyerolex Dom. Macri V. Minutus.

granenſis(*a*) Abbatum Franciæ, pro Regulari diſciplina convocatus implente Soliū Romanum Paſchale I., Gallicum verò Ludovico Pio, 6. Idus Iulias anno 817. neceſſariam cognovit, jacto Canone, quod *certum Phlebotomiæ tempus non obſervetur, ſed unicuique, ſecundum quod neceſſitas expoſtulat concedatur, & ſpecialis in cibo, & potu conſolatio præbeatur?* Quam ſacri Canones probant, ut fidem facit Hippocratis Decretum de Plethorico habitu Venæ ſectione ſolvendo, ex s. Hyeronimi mẽte laudatum in c. *ne tales de Conſecrat. diſtinct.* 5., & utilem ægris ſupponit Canon generalis Innocentij Pontificis ad Abbatem Sublacenſem in c. *cum ad Monaſterium, de ſtatu Monach.* ℐ. 4.? Quam ſalutarem in Febribus certa anni die Angelus revelavit, ut ex hyſtoria recenſita à Vincentio in ſpeculo diſtinctè refert Joh. Andreas, & ex eo Illuſtriſſimus (*b*) Proſper Fagnanus? qua denique ad quoddam linguæ vitium ſanandum Angelus ipſe uſus eſt, ut recenſet ex Decreto Gratiani Tiraquellus (*c*)?

(*pag.*231.) Nihilominùs Religioſus noſter Auctor, quaſi videat, quotidiè Cadaverũ Centurias à Phlebotomia ad Libithinę Caſtra dimitti, plorat pipit, gemit, fritinnit; rogat per *Viſcera miſericordiæ Domini Dei noſtri*, ut hoc præſidio valedicamus, vel ſaltem, ut tanquam extremo ſolummodò utamur remedio. (*p.*232.*ex Chiariana pag.* 63.) Cùm tamèn uſus integrè in hoc propoſito Chiarianæ verbis Latinè penulatis Anginam ſuffocativam

a Apud Labbęum t.7.Cõcil.p·1508. *b T.*5. *in c.* cum ad Monaſt.*n.*21. *c De nob. cap.* 31.

vam,aut duplicem Pleuritidem dolore ad Cla-
iculam aſcendente hoc remedio, tanquam ex-
remo, indigere ſanciviſſet, ſtatim veritatis per-
ſus, & ab Authographo ſuo deſciſcens, aſſeve-
it, *ſe hoc dicere ad ſatisfaciendum vulgi ſimplicitati*.
tà vult, & non vult, admittit, & reprobat. Oh
abylonem! Medicos carpit, quod ſibi nunquam,
lijs licentiosè Venas aperiant, quod abſurdiſſi-
num oſtendẽt plurium noſtratium Medicorum
rachia cicatricibus ſignata.

(*pag*.233., *&* 234., *& ſeqq*.) Tandem quendam
aleni locum *(a)* nactus, ubi prodromas morborũ
ſſitudines, ac malas aliquot diſpoſitiones lu-
trans, poſtquàm conſuluiſſet, ſanguinem copia
eccantem Phlebotomia liberali depauperari,
aulò poſt admonuit, ægrum propter ætatẽ, aut
nollem animum Lanceolam pati nolentem Ca-
hartico eſſe laceſſendum, aut ſi id quoquè ſuſ-
ectum habeat, alia ratione ſupervacaneo onere
iberandũ, hiſce hiſce verbis, quaſi reportata pal-
na geſtiens, magnum pulverem excitat: crepat,
anguipetarum principem neceſſariam non con-
ideraſſe Venæ ſectionem; libito infirmi ſe con-
ormaſſe: ſenſiſſe unctionem, frictiones, balnea,
uietem meliùs, & tutiùs reſpondere intento; de-
iquè longam Orationem mordaciſſimis exinde
alibus inſtruit, ut Phlebotomatoribus Iecur pũ-
gat. Quo autem ſolemniori modo ire potuiſſet
entoſus, ſi abſolutè ipſam Galenus reieciſſet, ſi
liris, & jurgijs eius Fautores fuiſset proſecutus?
Sed non videt, ingens Homo, ut Pergamenus Se-
nex

a Lib. 4. de ſan. tuenda cap. 4.

nex non curationem præſentis morbi ibi molia
tur,ſed præſervationem futuri;proptereaque nō
urgente malo, aut ſæva ſymptomatum facie ci
tiſſima pericula minante, blandiri ità permittit
ut quis malam diſpoſitionē remedijs palato su
magis reſpondentibus emendari ſinat; inter qu
tamen primo loco Phlebotomię uſum *audacte*
ſuſcipiendum commendat,ut potè magis utile,&
accomodum; cætera dehinc præſidia minoris in
hac re virtutis eidem recuſatæ ſubſtituens. Quod
ſi præſenti morbo ſubveniendum ſit, & Febris
vires ſuas explicuerit, non tantum enarratis hic
remedijs loco Venæ ſectionis non indulget, ſed
eadem vel nociva,vel inutilia liberè cenſet, nam
neque exercitatione (ait (*a*))*vacuare exuberantiam licet, nec unctione quæ calefaciat, ſed nèc multa frictione,nec Balneo; imò ſanguinis miſſione una cum inedia, vel purgatione aliqua*, ut alibi etiam oſtenſum eſt. Eat nùnc Vir Cl.,& Galeni auctoritati imponat, quas egurgitat

— (*b*) *ampullas, & ſeſquipedalia verba.*

(*pag.* 238.) Aliqua tamen Doctiſſimo Homini ad evacuandas ambages viſum eſt adnotare ſuper Galeni,& Hippocratis ſentētijs à ſe pluries uſurpatis. Priùs itaquè ait,utroſque hos commendabiles Senes quandoquè ſibi ipſis contradicere; nā Galeno eiuſque Aſſeclis largè Phlebotomiā miniſtrātibus acritèr obſtetit Eraſiſtratus,cuius experimentis,& ratione coactus idem Galenus propoſitum mutavit, & contraria prioribus ſcripſit; cumque plurima pars eius Diſcipulorū, ut ſe pa-

trati

*a Lib.*13. *meth. med. b Horat.de art.poet.*

à Clerchingſ…

(b) hiſtoire de la med. p. 2. liur. 9. chap. 2. pag. 29
et seq., et p. 3. liur. 3. chap. 2.

rati erroris confeſſione abſolveret, adhùc Phlebotomię adhæſerit, & anteriores Galeni libros retinuerit, ijque, quos emendatus ſcripſerat, apud minorem partem, ſed honeſtiorem remanſerint, hinc duo ſectæ factæ ſunt, & hac ratione aliquandò videtur contradictionibus involutus. Quòd autē attinet ad Hippocratem, intrepidè aſserit, Libros, qui pro Phlebotomiæ tutamine exhibentur, non eſse eius opera, ſed veterum aliquot Galeniſtarum placita, tanto nomine perſonata.

Quam bella, quam nova, quam peregrina iſta ſint, quamque ſolida, & inconcuſsa, quicumque leui hyſtoriæ imbutus rudimento deprehenderit, ubi conſideret, Eraſiſtratum aliquot ſæculis ante Galeni tempora fato functum fuiſse, utpote qui anno circiter 262. ante Chriſtum natum. ſub Philadelpho honoratos annos ducebat, dum Galenus anno à Chriſti nativitate circiter 140. regnante Antonino hominum ſaluti inſudabat, ut notant (*a*) Euſebius, (*b*) Vernerus Larius, (*c*) Divus Antoninus, (*d*) Fr. Philippus Foreſtus, (*e*) Licciolius, (*f*) Morerius, (*g*) Genebrardus, & quotquot legūtur Cronographi. Oh fidem! Oh Anacroniſmos! Oh fabulas intrepidè prædicatas!

(*pag. 239. Ex D. Chiariana ad verbum pag. 39.*) Deindè illud etiam adnotandum occurrit (quod ijſdem omninò verbis Italico idiomate fabulatur D. Chiariana) ignoratam ſanguinis perycicloſim pręſtitiſſe Antiquis fundamentum exercendæ Phlebotomię, quapropter hac veritate moderna Anatomica luce revelata, ceſſare hunc prætextum, evaneſcere hunc fucum. Verum hæc cognitio (ſi oculos aperias) ipſam magis ſtabilivit, utpotè quæ eandem legitimo circulo conſervando opportuniſſimam demonſtrat, dum fibrarum preſſiones adimit, & duriores minimorum contactus paululum laxat, motumque inceſſivum velocem procurat, unde & excretiones fęlicius patrantur, & ſtagnationes tolluntur; qua-

a In Cronic. pag. 61., & pag. 77. b In Faſciculo temporum. c In Cron. parte 1 cap. 4 §. 9. & c. 6. §. 7. d In ſupplem. Cron. e In Cronol. reform. parte ultima l. E. ante Chriſtum, & litt G. poſt Chriſtum. f Dictionaire Hiſtorique to. 2. lett. E. & to. 3. lett. G. g Lib. 2., & lib. 3. Cron.

quare imò magnus ille Scotus Archibaldus Pitcarnius (*a*) quęlibet medicamēta caſu, nō conſilio inventa fuiſſe ſcribit *excepta Venæ Sect. poſt cognitam circulationem*.

Nolo autem Vir Ornatiſſime ulterius temporis impendium conſecrare cæteris tuis vitiligijs, quæ aut aereę declamationes ſunt, à Chiariana fidelitèr deprōptę, niſi dicam ex emendicata oſtiatim ſtipe conflata (*b*) *non bene junctarum diſcordia ſemina rerum*, aut centiès reſuſcitatæ cantilenæ. (*p.* 243.) Et mullero quidē aſſentiri non dubito licentioſam Venarum aperitionem diſſuadenti; neque enim mihi placet ipſam in quolibet morbiculo temerè admitti, ſed ubi ſolummodo neceſſitas eſt, & *urget admodum*, ut ait ille, & tu mutilas, *indicatio aut evacuatoria, aut revulſoria, vel derivatoria, inſtituatur*.

Cæterum *Juſtitiæ*, & *Charitatis* ſtimulum, qui te ad hoc opus ſollicitavit, vehementiſſimum fuiſſe neceſſe eſt, ſi ad tollendum Phlebotomię uſum (neſcio quo Hominum bono) coactus fuiſti, Medicas ſententias decurtare, Auctorum illuſtrium dorſo tua opinamenta imponere, Theologiam moralem diſtrahere, Hyſtoriam, & Cronologiam vitiare, aliorum ſcripta tua facere, læto ventoſæ Plebis ſpectaculo. In Libello tamèn iſto conſarcināda tuæ Religionis ſtatuta, (ut, quod verum eſt, eloquar) exactè obſervaſti, quia nihil fermè habes proprij; ſed non levem iniuriam Authoribus tuis irrogaſti, nam particularem feciſti ipſorum errorem, qui in Italico nativo Idiomate relictus erat ſaltem vulgaris. Cæterùm larva terruiſti Leonem.

Ah tandem Vir lectiſſimè oſtende *reformatam* ſententiā tuā, & audi tuis vaniſſimis ratiunculis exploſis, ipſarum *Juſtitiæ*, & *Charitatis* ſuaſu inſontem Phlebotomiam ab omnibus congregatis in Opella calumnijs uniuerſali Experientia abſolvi; dum interim ejus Fautores longiorem non amant concinnare Parænefim, ut pote *qui*, ut ait Hippocrates (*c*), *dicendo non admodum exercitati multitudini fidem ſinceriorem ex ijs, quę videat, quam quæ audiat, facere malint*.

a Diſſert. de divis. morb. b Ovid. 1. *Metam.*
c Lib. de art. n. 23.

FINIS.

WELLCOME LIBRARY INSTITUTE

...nē sententiæ D. Boerhave ne ...
...cationi consentaneam, et libentissime
amplector. ipse examinatis morbis
et occasionibus, ubi phlebotomia indicatur
quæ respuerint, patere arbitror quantum
(humani generis damno hoc remedium
vel semper vel nunquam adhibendum
credunt. (1)

(1 Inst. med. pag. 143. §. 1234. —

...g. 89

CC Pre IRA
16.5.91
114496